

วารสารวิจัย ราชภัฏกรุงเก่า

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ARU Research Journal Humanities and Social Sciences

ISSN : 2985-0606 (Online)

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568
Vol. 12 No. 1 January - April 2025

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ARU Research Journal Humanities and Social Sciences
ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – เมษายน 2568
ISSN : 2985-0606 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุมด้านบริหารธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารเปิดรับบทความวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Articles) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น

เกณฑ์การพิจารณาบทความ

บทความจะผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น จำนวน 3 ท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการอาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทรงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจตีพิมพ์ให้หรือไม่ก็ได้

คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับ

การจัดรูปแบบบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงใน Template ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง การเขียนอ้างอิง การเขียนสมการทางคณิตศาสตร์ การใส่ภาพและตาราง ผู้เขียนสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสารหรือศึกษาจากภาคผนวกท้ายเล่มของวารสาร

ข้อมูลเผยแพร่ : <http://rdi.aru.ac.th/journal/>

กำหนดออกเผยแพร่ : ปีละ 3 ฉบับ

มกราคม – เมษายน

พฤษภาคม – สิงหาคม

กันยายน – ธันวาคม

การส่งต้นฉบับบทความ

ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับบทความโดยไม่ระบุชื่อ-ที่อยู่ผู้เขียนจำนวน 1 ชุด และระบุชื่อผู้เขียนจำนวน 1 ชุด โดยบทความวิจัยต้องมีความยาวไม่เกิน 8 หน้า กระดาษขนาด B5 และบทความวิชาการต้องมีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้ากระดาษ และไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 พร้อมทั้งกรอกแบบฟอร์มนำส่งบทความ โดยส่งผ่านระบบเว็บไซต์ของวารสารที่ <http://rdi.aru.ac.th/journal>

ขั้นตอนการดำเนินการของวารสาร

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศชาย สติย์พนาวงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย
ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ มัลลิกะมาลย์
ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี
ศาสตราจารย์ ดร. อารยะ ปรีชาเมตตา
รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก
รองศาสตราจารย์ ดร.จิราภา วิทยาภิรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐนัตรานนท์

มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริประภา ดีประดิษฐ์
ดร.ภาวินีย์ ธนาอนวัช
ดร.จิราภรณ์ มีสง่า

ฝ่ายจัดการวารสาร

นางสาวรพี พูลศิริ
นางสาวบงกช สมหวัง
นางสาวพิมพ์ประภา พลรักษ์
นางวรรณิศา นัยชิต
นางสาวสุธีรา มุลดี
นางสาวสุจิตรา งามบุญปลอด
นางสาวอัจฉรา วงษ์หา
นายอวิรุทธ์ เจียมฮวดหลี่
นายณัฐพงษ์ สาระเมฆ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ 96 ตำบลประตู่ชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทรศัพท์ 0-3532-2082 โทรสาร 0-3532-2082

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน 2568

รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา เสือเอี่ยม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชันร์ชัย อธิเกียรติ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงขาว	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ สุธีนิรันดร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิมา เจริญกิจ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกาญจน์ พงศ์ยี่หล้า	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สนธิ ปิ่นสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามนกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อัฐพล อินตะเสนา	ม.มหาสารคาม (ภาษาไทย)
รองศาสตราจารย์ บัญชา ชื่นจิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.พิพากษ์ เกียรติกมลเลิศ	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. ชนาธิป ชินะนาวิน	ศาลฎีกา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มลฤดี สิทธิชัย	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด อินทจามรรัักษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิชากร เฮงรัมย์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ปฏิพันธกานต์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณข กุอุทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน 2568

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีบวงศ์ กาพวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิชา เบญจพร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ สมานธิ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชัญ ยุติธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอ๋อมพร ทิมย์เทพ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนารักษ์ จันทระประสิทธิ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิบุล กองกลิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ดร.สมชาย วัชรปัญญาวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทบรรณาธิการ

ปัจจุบันไม่กล่าวถึง AI ไม่ได้แล้วเพราะ AI กลายเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับนักวิชาการทั่วโลก ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพตั้งแต่การค้นคว้าวรรณกรรม วิเคราะห์ข้อมูล จนถึง การเขียนและปรับปรุงบทความวิจัย AI (Artificial Intelligence) หรือเรียกในภาษาไทยว่า "ปัญญาประดิษฐ์" เป็นเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้คอมพิวเตอร์หรือระบบประมวลผลที่มีความสามารถในการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจที่คล้ายมนุษย์สามารถทำงานเหมือนสมองกลได้ โปรแกรม AI มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในหลายๆ ค่าย มีชื่อ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน เช่น ChatGPT/Claude - ช่วยร่างเนื้อหา ตอบคำถาม วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปงานวิจัย Grammarly - ตรวจแก้ไขไวยากรณ์ คำผิด และปรับปรุงการเขียนให้ชัดเจน Turnitin AI - ตรวจหาการคัดลอกผลงานและช่วยปรับปรุงความเป็นต้นฉบับ Elicit - ค้นหาและสรุปงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะ Semantic Scholar - ค้นหางานวิชาการและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างบทความ Iris.ai - วิเคราะห์และสร้างแผนทำงานวิจัยวิทยาศาสตร์ Scholarcy - สรุปบทความวิชาการเป็นแผนภาพและประเด็นสำคัญ SciSpace - หาคำตอบจากงานวิจัยและสร้างแผนที่ความรู้ Mendeley Suggest - แนะนำบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของผู้ใช้ และ DeepL - แปลงานวิชาการระหว่างภาษาด้วยความแม่นยำสูง เป็นต้น

AI มีบทบาทสำคัญในวงการวิชาการเป็นอย่างมาก เช่น ช่วยค้นหาและสรุปงานวิจัยจำนวนมาก ทำให้ประหยัดเวลาในการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ได้รวดเร็ว ช่วยให้นักวิจัยเห็นรูปแบบและความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ช่วยร่างและปรับปรุงภาษาในบทความวิชาการ ทำให้งานเขียนชัดเจนและเป็นทางการมากขึ้น สร้างแบบจำลองและการทดลองเสมือน ลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการทดลองจริง ตรวจสอบการคัดลอกผลงานและช่วยจัดรูปแบบการอ้างอิงให้ถูกต้อง แปลงานวิชาการระหว่างภาษา ช่วยให้ความรู้แพร่กระจายข้ามพรมแดนได้ง่ายขึ้น เป็นเครื่องมือสอนและตอบคำถามสำหรับนักศึกษา ช่วยเพิ่มการเข้าถึงความรู้ตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามนักวิจัย นักวิชาการยังต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจาก AI และใช้วิจารณญาณของตนเองในการสร้างความรู้ใหม่ และการตีความผลการวิจัยนั้นด้วย ถึงแม้ AI จะช่วยนักวิจัย นักวิชาการให้ประหยัดเวลาในการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล เขียนและปรับปรุงงานวิจัย แต่ต้องระวังความถูกต้องของข้อมูล ตรวจสอบซ้ำเสมอ และต้องระมัดระวังในเรื่องของจริยธรรมทางวิชาการด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศชาย สติธยพนางค์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

การพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

The Development of an English for Communication Training Package for Ground Services

จिरดา เอื้อศิริวัฒนชัย

Jirada Ueasiriwatthanachai.....1-13

กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

Strategy for Developing Sustainable Community-Based Tourism with the Sufficiency Economy in Ban Klong Chanuan, Village No. 5, Chumphon Subdistrict, Sathing Phra District, Songkhla Province

โชคดี คูทวีกุล นารีภรณ์ ศรีจรีต สุธาสิณี วิทยาภรณ์ และ พรรณปพร จันทน์ฉาย

Chokdee Kuthaweekul Nareeporn Sricharit Suthasinee Wiyaporn
and Punnapaporn Chanchai..... 14-24

อัตลักษณ์ทางสัญลักษณ์และความหมายแฝงทางจิตวิญญาณของวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วง
ในอำเภอหลงอัน มณฑลกวางซี ประเทศจีน

Identity Symbols and Spiritual Connotation of Zhuang Ethnic Minority Rice Farming Culture in Long'an, Guangxi Province, China

เสี่ยวถึง สวี เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์ และ รสา สุนทรายุทธ

Xiaoting Xu Sakesan Tanyapirom and Rasa Suntrayuth25-39

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Thai Teaching Activities Using the DR-TA Reading Strategy with Think-Pair-Share Technique on Reading Comprehension Abilities in Grade 3 Students

อนันตญา เกตุอัน และ ขวัญชนก นัยจรรย์

Anuntaya Kate-On and Khwanchanok Naijarun.....40-53

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิกสำหรับส่งเสริม
ความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effects of Thai Teaching Instruction by Using Intertextuality Theory and
Graphic Organizers Enhancing Creative Story Writing Ability of Grade 6 Students

นัฐณา อภิรพงศ์ และ ขวัญชนก นัยจรรย์

Nadcha Aphirapong and Khwanchanok Naijarun.....54-66

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

Administrative Factors Affecting the Implementation of Student Activities in the
Digital Age for Educational Institutions under Chiang Rai Provincial Vocational
Education Office

ปรีชญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ และ จิตาวัลย์ อุ๋นกอง

Paritch Punpattanasopoon and Thidawan Unkong.....67-82

นวัตกรรมบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด

Innovation of Organization Administration in Digital Age to Support the Green City
of the Pak Kret City Municipality

ชมัยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย

Chamaiporn Tanomsridejchai.....83-97

การวิจัยรูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมและกลไกของการนวัตกรรมเครื่องเคลือบพื้นเินเพื่อการส่งออก
A Study of the Cross-cultural Artistic Style and Innovation Mechanism of Exporting
Famille Rose Porcelain

เวย์ จิง เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์ และ ภรดี พันธุ์ภากร

Wei Jing Sakesan Tanyapirom and Poradee Panthupakorn.....98-111

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

พลังชุมชนสู่การแก้ไขปัญหาเสพติด: บทเรียนจากตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว

Community Empowerment in Addressing Drug Problems: Lessons from Thap Phrik
Subdistrict, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province

อรุณรัตน์ จินดา

Arunrat Jinda.....112-124

แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 3

Approaches to Developing the Digital Quotient of Teachers Under Chiang Rai
Primary Educational Service Area Office 3

พิมพ์พิจิตร ศรีสงคใจ และ วชระ จตุพร

Pimpichit Srisongjai and Watchara Jatuporn.....125-137

วัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ Mission to the moon

Speech Acts Strategies for Inspiring in the Podcast “Mission to the Moon”

จุฑามาศ สมนาค จูติรัตน์ น้อยอินทร์ มนัสนันท์ คำสุขสวัสดิ์ ยลดา โพธิ์วัน และ วาสนี มีเครือเอี่ยม

Juthamas Somnak Thitirat Noi-in Manussanun Khumsuksawad Yollada Phowan

and Wasinee Meekrua-iam.....138-148

การพัฒนาทักษะของผู้เรียนในการประมาณราคาก่อสร้างโดยใช้เทคนิคสร้างความเข้าใจ
ในมุมมอง 3 มิติ

Developing Learning Skills in Estimating Construction Costs by Using Techniques to
Create Understanding in a 3D View

พันธพัฒน์ บุญมา นุชนาฏ ดีเจริญ และ ธนิก หมีนคำวัง

Pantapat Boonma Nuchanart Deecharoen and Thanick Muenkhamwang.....149-162

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ

ปัญหาทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของพนักงานฝ่ายปกครอง

Legal Problems in Preventing and Suppressing Human Trafficking

in the Role of Administrative Staff

สุภัทสร ประเสริฐกิจ และ วรณวิภา เมืองถ้ำ

Supassorn Prasertkit and Wanwipa Muangtham.....163-176

การพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

The Development of an English for Communication Training Package for Ground Services

จิรดา เอื้อศิริวัฒนชัย^{1*}
Jirada Ueasiriwatthanachai^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งให้เกิดชุดฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความจำเป็นและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น 2) พัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นตัวแทนให้ข้อมูลสัมภาษณ์ด้านการใช้ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น และ 2) นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 72 คน แบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบหาประสิทธิภาพ จำนวน 42 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความพึงพอใจ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) ชุดฝึกอบรม 3) แบบทดสอบภาษาอังกฤษ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การทดสอบประสิทธิภาพ การทดสอบค่าที และการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการร้องขอและรับมือกับการร้องขอ การให้ข้อมูลและชี้แจง การรับมือกับข้อร้องเรียน การบอกทาง และการเสนอแนะหรือชักชวน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการพูด โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับรูปแบบสำนวนภาษาที่จำเป็น 2) ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมมีค่าเท่ากับ 75.86/76.11 ตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนด 3) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น

คำสำคัญ: การบริการผู้โดยสารภาคพื้น ชุดฝึกอบรม ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

^{1*} สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Department of Business English, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University

E-mail: jirada.u@dru.ac.th

*Corresponding author

Abstract

This research focused on developing a training package to equip individuals with English communication skills for ground services. The objectives of this research were 1) to explore the necessity and challenges of using English and the need to develop English communication skills for ground services, 2) to develop an English for communication training package for ground services to achieve a specific efficiency criterion, 3) to compare the learning achievements of trainees before and after using the training package, and 4) to assess trainees' satisfaction with the training package. The research design was Research and Development (R&D). The sample, selected through purposive sampling, consisted of 1) 20 passenger service agents who provided interview data on the use of English communication skills for ground services and 2) 72 undergraduate students, divided into 42 students for testing efficiency and 30 second-year Business English students as the sample group for assessing learning achievements and satisfaction. The research instruments included an interview, a training package, an English achievement test, and a satisfaction questionnaire. Data analysis involved content analysis, efficiency testing (E_1/E_2), t -test, and the calculation of means and standard deviations. The research findings were as follows: 1) Passenger service agents needed to use English to make and respond to requests, provide information and give explanations, address complaints, give directions, and make suggestions, with a focus on developing speaking skills, particularly through enhancing knowledge of the necessary language phrases and common expressions; 2) The training package achieved an efficiency of 75.86/76.11, exceeding the set criterion of 75/75; 3) Trainees' posttest scores were significantly higher than their pretest scores at the .05 level; and 4) Trainees expressed the highest level of satisfaction with the training package. Through task-based learning activities, trainees were encouraged to gain more confidence in using English.

Keywords: Ground Services, Training Package, English Communication Skills

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

อุตสาหกรรมการบินถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศและมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น เนื่องจากอุตสาหกรรมการบินเป็นกลไกสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ถือเป็นรายได้หลักของประเทศ ทั้งนี้ จากการศึกษา พบว่า อุตสาหกรรมการบินของไทย ณ ปัจจุบัน เริ่มมีการฟื้นตัวให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมหลังจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดครั้งใหญ่ของโรคติดเชื้อ COVID-19 โดยจำนวนเที่ยวบินระหว่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ (สถาบันการบินพลเรือน, 2566ข, น. 3)

เพื่อเป็นการรองรับอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคลากรทางการบินที่มีคุณภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยการบินของไทยประสบปัญหาความไม่สมดุลของความต้องการและความสามารถในการผลิตบุคลากร ดังนั้น ความท้าทายของการพัฒนาบุคลากรด้านการบินต้องเริ่มตั้งแต่การผลิต โดยมุ่งเน้นผลิตบุคลากรให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและเพียงพอต่อการรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมการบินของประเทศ (สถาบันการบินพลเรือน, 2566ก, น. 3-4) จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า หนึ่งในสายอาชีพที่ยังคงมีความต้องการสูงในตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่อง คือ พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้การดำเนินงานของท่าอากาศยานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ดี อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการรายงานถึงปัญหาด้านทักษะ

ทางภาษาในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพนี้ (วายุณ เอกสกุลไพฑูรย์, 2563; Ratri & Ambarwati, 2021; Teeraprapha, 2023) นอกจากนี้ ผลจากงานวิจัยของ สุภาพร เจริญสุข และกิตติมา ตันติหาชัย (2562) พบว่า นักศึกษาที่ไปฝึกงานในสถานประกอบการด้านการบิน ประเภทงานบริการภาคพื้น รายงานถึงปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษขณะฝึกงาน โดยเฉพาะปัญหาด้านการฟังและการพูด ส่วนหนึ่งมาจากภาระงานหลักที่นักศึกษาได้รับมอบหมายจากสถานประกอบการไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ตนเรียนมา ทั้งนี้ เนื่องจากคุณภาพการบริการผู้โดยสารภาคพื้น ส่งผลโดยตรงต่อประสบการณ์และความพึงพอใจของผู้โดยสาร หากการบริการภาคพื้นไม่มีประสิทธิภาพ ก็อาจส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของสายการบินและประเทศได้ ดังนั้น การผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมในด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับและรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมการบินของประเทศในอนาคตได้

การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาที่จำเป็นให้กับบัณฑิต ภาษาอังกฤษสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้นจัดเป็นภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for Specific Purposes: ESP) ที่มุ่งเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเฉพาะสาขาอาชีพ ซึ่งในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนั้น ควรมีการศึกษาข้อมูลจากสภาพการณ์จริงจากผู้ที่มีประสบการณ์ในสาขานั้น (Basturkmen, 2006, pp. 18–20) การรวบรวมข้อมูลจากสภาพการณ์จริงเพื่อสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษในบริบทเฉพาะ จะช่วยให้สามารถออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในการใช้ภาษาจริง ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเดิมเกิดขึ้นอีกในอนาคต อย่างไรก็ตาม จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นศึกษาสภาพปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น แต่ยังไม่มีการสร้างชุดฝึกอบรมที่ออกแบบและพัฒนามาจากข้อมูลที่ได้มาจากสภาพการณ์จริง ส่งผลให้สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจไม่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์การทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นข้างต้น กอปรกับการที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความต้องการในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พบว่า นักศึกษาจำนวนมากมีความสนใจประกอบอาชีพพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นและมีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและเพิ่มโอกาสในการได้รับคัดเลือกเข้าทำงานในสายอาชีพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาชุดฝึกอบรม โดยศึกษาข้อมูลจากสภาพการณ์จริงเกี่ยวกับความจำเป็นและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจากพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและยังเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากการขาดทักษะทางภาษา สถานศึกษาต่าง ๆ รวมไปถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการบินและการท่องเที่ยวสามารถนำชุดฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ประกอบการเรียนการสอนและการฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการใช้ภาษาอังกฤษ นำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการบริการและรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมการบินในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อสำรวจความจำเป็นและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

1.2.2 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม

1.2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้นเท่านั้น โดยนำข้อมูลด้านความจำเป็นและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ได้จากการสัมภาษณ์พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น มาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบชุดฝึกอบรม โดยชุดฝึกอบรมประกอบด้วยกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเน้นรูปแบบสำนวนภาษาที่จำเป็นในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดมากกว่าทักษะการอ่านและการเขียน โดยอ้างอิงจากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์

1.3.2 ด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น 2) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น และ 3) ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ด้านความจำเป็นและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วยพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นปฏิบัติงานให้กับสายการบินที่ให้บริการเส้นทางการบินระหว่างประเทศ ครอบคลุมจุดหมายปลายทางในหลายทวีป จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีโอกาสสูงในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับผู้โดยสารชาวต่างชาติ จึงสามารถให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์และเพียงพอสำหรับการวิจัย โดยแบ่งเป็นระดับหัวหน้างาน จำนวน 5 คน และระดับปฏิบัติการ จำนวน 15 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมและสำหรับการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรม ประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 72 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำแนกเป็น 1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 42 คน ที่ยังไม่เคยผ่านการฝึกอบรมหรือลงทะเบียนเรียนรายวิชาเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้นมาก่อน และมีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจากผลการเรียนรายวิชาด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก และต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจ สามารถเข้าร่วมได้ตลอดระยะเวลาการวิจัย โดยจำแนกเป็นชั้นการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดียว จำนวน 3 ชั้นการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม จำนวน 9 คน และชั้นการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาลักษณะการเรียนรู้และความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรม ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำนวน 30 คน ที่สนใจประกอบอาชีพพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นและมีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และเป็นชั้นปีที่มีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษมาแล้วระดับหนึ่งและยังไม่เคยลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับธุรกิจการบินมาก่อน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ชุดฝึกอบรม แบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับนำมากำหนดขอบเขตของเนื้อหาการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความจำเป็นและสถานการณ์ในการใช้ภาษาของผู้เข้าอบรม

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นได้รับการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) รวมไปถึงความเหมาะสมของคำถามและรูปแบบภาษาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้มาตรประมาณค่า 3 ระดับ คือ ให้คะแนน +1 ถ้าเห็นด้วย ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจ หรือให้คะแนน -1 ถ้าไม่เห็นด้วย ซึ่งค่า IOC ของแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นฉบับนี้ เท่ากับ 0.98

2.2.2 ชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกอบรมและดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การพัฒนาชุดฝึกอบรม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยเน้นกระบวนการสื่อสารตามหน้าที่ของภาษา (Functional approach) ตามแนวคิดของ Halliday (1985) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาของชุดฝึกอบรม พร้อมทั้งศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความถูกต้องเหมาะสม สามารถช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้แก่ผู้เข้าอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้น นำเอกสารการฝึกอบรมและคู่มือการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งแบบประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกอบรม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมในด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบกิจกรรม ด้านการใช้ภาษา และด้านความเป็นนวัตกรรม ก่อนที่จะนำไปใช้ในขั้นตอนการหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมต่อไป ผู้เชี่ยวชาญจะให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องในแต่ละประเด็น โดยใช้มาตรประมาณค่า 3 ระดับ คือ ให้คะแนน +1 ถ้าเห็นด้วย ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจ หรือให้คะแนน -1 ถ้าไม่เห็นด้วย ซึ่งค่า IOC ของชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นฉบับนี้ เท่ากับ 0.98 ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า เนื้อหาและกิจกรรมของชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยรูปแบบสำนวนภาษาที่นำเสนอในแต่ละบท ช่วยให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานได้เป็นอย่างดี

2) การทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม

ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมที่ผ่านการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบหาประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสามารถทางภาษาอังกฤษระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน คละกัน เพื่อหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมให้เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดียวกับนักศึกษาผู้เข้าร่วมการทดสอบประสิทธิภาพ จำนวน 3 คน พบว่า ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 71.33/68.88 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงชุดฝึกอบรมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ในขั้นตอนต่อไป โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมฝึกทักษะการฟังและการพูด เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับรูปประโยคและคำศัพท์มากขึ้น รวมทั้งได้มีการปรับปรุงในด้านความชัดเจนของตัวอักษรและข้อความที่ต้องการเน้นความสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสังเกตตัวอักษรและข้อความสำคัญเหล่านั้นได้ง่ายขึ้น

(2) การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มกับนักศึกษาผู้เข้าร่วมการทดสอบประสิทธิภาพ จำนวน 9 คน พบว่า ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 74/74.07 ผู้วิจัยได้นำชุดฝึกอบรมมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยจัดสรรเวลาสำหรับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานให้มากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมในขั้นการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนามมีความสมบูรณ์มากที่สุด

(3) การทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนามกับนักศึกษาผู้เข้าร่วมการทดสอบประสิทธิภาพ จำนวน 30 คน พบว่า ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 75.86/76.11 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงสามารถนำไปใช้อบรมกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความพึงพอใจต่อไปได้

2.2.3 แบบทดสอบภาษาอังกฤษเพื่อวัดทักษะก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้มาตรประมาณค่า 3 ระดับ คือ ให้คะแนน +1 ถ้าเห็นด้วย ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจ หรือให้คะแนน -1 ถ้าไม่เห็นด้วย ซึ่งค่า IOC ของแบบทดสอบฉบับนี้ เท่ากับ 1 จากนั้น จึงนำแบบทดสอบไปทดลองใช้เพื่อนำผลทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยผู้วิจัยเลือกใช้ข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่กำหนดและมีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า แบบทดสอบสำหรับงานวิจัยนี้มีค่าความยากที่ 0.41–0.68 ค่าอำนาจจำแนกที่ 0.36–0.73 และค่าความเชื่อมั่นที่ 0.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ โดยกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมในบทเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้รับ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของลิเคิร์ท 5 ระดับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของคำถาม และรูปแบบภาษาที่ใช้ โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้มาตรประมาณค่า 3 ระดับ คือ ให้คะแนน +1 ถ้าเห็นด้วย ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจ หรือให้คะแนน -1 ถ้าไม่เห็นด้วย ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นนี้ เท่ากับ 1 จากนั้น นำไปทดลองใช้จำนวน 30 ชุด เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับงานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.86

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลด้านความจำเป็นและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น โดยติดต่อประสานพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น จำนวน 20 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดฝึกอบรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลด้านประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม โดยนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้กับนักศึกษาผู้เข้าร่วมการทดสอบประสิทธิภาพที่ยังไม่เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น มาก่อน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (3 คน) การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (9 คน) และการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (30 คน) โดยให้ผู้เข้าร่วมทำการทดสอบก่อนอบรมด้วยแบบทดสอบภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จากนั้นจึงดำเนินการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนด หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ได้มีการทดสอบด้วยแบบทดสอบฉบับเดิม และนำคะแนนทั้งหมดที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ และให้ผู้เข้าร่วมทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรมหลังจากผ่านการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เมื่อพบว่าชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงนำชุดฝึกอบรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรม ซึ่งเป็นตัวแทนเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป

ระยะที่ 3 การเก็บข้อมูลด้านการฝึกอบรมเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมและด้านความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรม

1) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบหาประสิทธิภาพ จำนวน 30 คน ทำการทดสอบก่อนอบรม จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรม รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง ด้วยชุดฝึกอบรมที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และได้ดำเนินการทดสอบหลังอบรมด้วยแบบทดสอบฉบับเดิม

2) หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ให้ผู้เข้าอบรมตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น โดยนำบันทึกที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยมีการแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึกอบรม โดยเน้นกระบวนการสื่อสารตามหน้าที่ของภาษา (Functional approach) ตามแนวคิดของ Halliday (1985) เนื่องจากกรอบแนวคิดนี้มุ่งเน้นที่รูปแบบของภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดความสามารถในการสื่อสาร

2.4.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมตามเกณฑ์ 75/75 โดยได้ดำเนินการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) จากคะแนนที่ได้ระหว่างอบรม และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จากคะแนนแบบทดสอบหลังอบรม โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพแบบฝึกของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 10)

2.4.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยนำผลคะแนนของผู้เข้าอบรมทั้ง 30 คนที่ได้จากแบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรมมาวิเคราะห์ใช้ค่าสถิติที่ (t -test dependent) ที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

2.4.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยดำเนินการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมทั้ง 30 คนที่มีต่อชุดฝึกอบรม และนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย โดยใช้แนวคิดของ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2555) ดังนี้ (1) ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด (2) ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง พึงพอใจมาก (3) ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง (4) ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย และ (5) ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการสำรวจความจำเป็นและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

จากการสัมภาษณ์พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น พบว่า สถานการณ์ที่พนักงานจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร สามารถแบ่งออกเป็น 5 สถานการณ์หลัก ได้แก่ 1. การร้องขอและรับมือกับการร้องขอ 2. การชี้แจงและให้ข้อมูลเกี่ยวกับเที่ยวบินและการบริการต่าง ๆ 3. การรับมือกับข้อร้องเรียนที่มีต่อบริการต่าง ๆ ของสายการบินและในท่าอากาศยาน 4. การบอกทาง และ 5. การเสนอแนะหรือชักชวน โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะการพูดและการฟังเพื่อการสื่อสารเป็นหลัก โดยเฉพาะทักษะการพูด ซึ่งเป็นทักษะที่ได้รับการรายงานถึงปัญหามากที่สุด อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ด้านรูปแบบสำนวนภาษาที่หลากหลายในการสื่อสารกับผู้โดยสารชาวต่างชาติในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความประทับใจให้แก่ผู้โดยสาร ผู้ปฏิบัติงานควรให้ความสำคัญกับทั้งความถูกต้องในการใช้ภาษา (Accuracy) และความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency)

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอเสนอ 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม และ 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม โดยในแต่ละหัวข้อจะมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และนำมาพัฒนาเป็นชุดฝึกอบรม สามารถแบ่งออกเป็น 5 บท ได้แก่ 1. Making and Responding to Requests 2. Providing Information and Giving Explanations about Flights and Other Services 3. Handling Complaints 4. Asking for and Giving Directions และ 5. Making Suggestions

โดยในแต่ละบท ประกอบด้วย 1. รูปแบบสำนวนภาษาต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานได้อย่างคล่องแคล่วและบรรลุผลลัพท์การเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ 2. ตัวอย่างบทสนทนา โดยนำเอารูปแบบสำนวนภาษาที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น มาสร้างเป็นบทสนทนาเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นแนวทางในการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวข้อง 3. กิจกรรมการฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน (การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน) และ 4. กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นก่อนปฏิบัติงาน (Pre-task) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ทบทวนรูปแบบสำนวนภาษาที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน 2. ขั้นปฏิบัติงาน (Task cycle) เป็นขั้นตอนที่ผู้เข้าอบรมได้ฝึกฝนทักษะทางภาษาจากการปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น โดยเป็นภาระงานที่เน้นการสื่อสารจริงเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาในการสื่อสารตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การบอกทาง การให้คำแนะนำ และ 3. ขั้นหลังปฏิบัติงาน (Post-task) เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมได้ใช้ภาษาให้ถูกต้องตามรูปแบบและโครงสร้างของภาษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะการพูด รวมไปถึงการพัฒนาทั้งความถูกต้องและความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาผ่านการปฏิบัติภาระงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนที่ได้จากการนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้ ไปวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพปรากฏผล ดังนี้

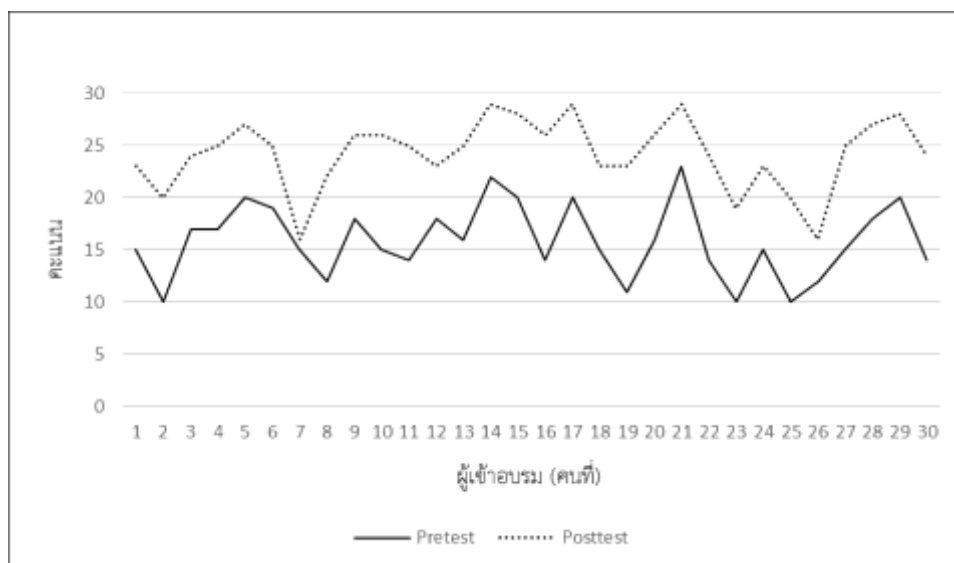
ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม

จำนวนผู้เข้าร่วมการทดสอบประสิทธิภาพ	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2)
30	75.86	76.11	75.86/76.11

จากตารางข้างต้น พบว่า ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น เท่ากับ 75.86/76.11 โดยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) จากคะแนนที่ได้อยู่ระหว่างอบรม คิดเป็นร้อยละ 75.86 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จากคะแนนแบบทดสอบหลังอบรม คิดเป็นร้อยละ 76.11 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ จึงสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรม ซึ่งเป็นตัวแทนเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมในขั้นต่อไปได้

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรม และนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง มาเปรียบเทียบ ปรากฏผล ดังนี้

ภาพที่ 1 คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรมของผู้เข้าอบรมรายบุคคล

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

การทดสอบ	n	M	SD	t	df	P
ก่อนอบรม	30	15.83	3.51	19.33*	29	0.00
หลังอบรม	30	24.20	3.42			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ย (M) ของคะแนนก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมเท่ากับ 15.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 3.51 และค่าเฉลี่ย (M) ของคะแนนหลังการใช้ชุดฝึกอบรม เท่ากับ 24.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 3.42 ค่าสถิติ t เท่ากับ 19.33 ข้อมูลจากตารางข้างต้นสามารถแปลผลการวิจัยได้ว่า ผู้เข้าอบรมมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P < .05$) หลังจากผ่านการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม โดยการตอบแบบสอบถาม ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา	4.53	0.66	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมในบทเรียน	4.57	0.69	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.45	0.78	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.52	0.71	มากที่สุด

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมโดยเฉลี่ยรวม (M) มีค่าเท่ากับ 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีค่าเท่ากับ 0.71 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยด้านกิจกรรมในบทเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57, SD = 0.69$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา ($M = 4.53, SD = 0.66$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($M = 4.45, SD = 0.78$) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันผ่านการทำกิจกรรมคู่และกลุ่ม

4. อภิปรายผล

4.1 ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการ 1) ร้องขอและรับมือกับการร้องขอ 2) ให้ข้อมูลและชี้แจง 3) รับมือกับข้อร้องเรียน 4) บอกทาง และ 5) เสนอแนะหรือชักชวน โดยเน้นที่ทักษะการพูดและการฟัง โดยเฉพาะทักษะการพูด ซึ่งเป็นทักษะที่ได้รับการรายงานถึงปัญหามากที่สุด อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ด้านรูปแบบสำนวนภาษาที่หลากหลาย ทำให้ขาดความมั่นใจในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratri and Ambarwati (2021) และ Teeraprapha (2023) ทั้งนี้ การสำรวจสภาพการณ์จริงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้ผลิตสื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับการกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เข้าอบรมในการเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพและยังช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาลักษณะเดิมเกิดขึ้นอีกในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ Hutchinson and Waters (1991, pp. 53–54) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์ความต้องการเป็นสิ่งที่ยากกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ว่าควรเป็นไปในทิศทางใดซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดภายหลัง

4.2 ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำมาซึ่งประเด็นอภิปราย ดังนี้

4.2.1 เพื่อให้สอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดฝึกอบรมโดยออกแบบกิจกรรมการฝึกทักษะภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Language Teaching) ตามแนวคิดของ Willis (1996) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1. ขั้นก่อนปฏิบัติงาน (Pre-task) 2. ขั้นปฏิบัติงาน (Task cycle) และ 3. ขั้นหลังปฏิบัติงาน (Post-task) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกฝนทักษะการพูด รวมไปถึงได้พัฒนาทั้งความถูกต้องและความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาผ่านการปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Richards and Rodgers (2001, pp. 223–224) ที่กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง ทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งความถูกต้องและความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอีกด้วย นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานยังเป็นแนวการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะการแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันเป็นทีม (ญาณิศา สุทรงติ และคณะ, 2566) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักธร อุบลน้อย และพิรพัฒน์ ยางกลาง (2564) และ ยะยา ยุทธิปัญ และคณะ (2564) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการความเชื่อมั่นในการสื่อสารภาษาอังกฤษและทักษะชีวิตสูงขึ้นได้ การได้ลงมือปฏิบัติงานจริงและเรียนรู้การทำงานเป็นทีม ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะในการแก้ปัญหา ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถพัฒนาทั้งทักษะทางภาษาและทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เข้าอบรมได้ ตอบสนองนโยบายพัฒนาผู้เรียนและผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับการทำงานและการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2562)

4.2.2 ผลจากการทดสอบประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.86/76.11 แสดงว่าชุดฝึกอบรมนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ หากพิจารณาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_p) และค่า

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จะพบว่า ค่าทั้งสองมีความใกล้เคียงกันและห่างกันไม่เกิน 5% สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เข้าร่วมการทดสอบประสิทธิภาพทำกับแบบทดสอบหลังอบรมมีความสมดุลกัน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556, น. 11) การที่ค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยที่ค่า E_1 และ E_2 มีความใกล้เคียงกัน อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการสื่อสารจริงและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมฝึกใช้รูปแบบสำนวนภาษาซ้ำ ๆ เพื่อฝึกฝนความถูกต้องและความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา สอดคล้องกับ Richards and Rodgers (2001, pp. 223–224) และ Willis (1996, pp. 35–36) ที่กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้เข้าร่วมการทดสอบประสิทธิภาพจึงสามารถทำกิจกรรมระหว่างอบรมและแบบทดสอบได้ดี ส่งผลให้ค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยที่ค่า E_1 และ E_2 มีความใกล้เคียงกัน

4.3 ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เข้าอบรมได้รับการฝึกฝนทักษะทางภาษาผ่านการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติจากการปฏิบัติ ผ่านการทำกิจกรรมคู่และกลุ่ม เช่น กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง การระดมความคิด การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมเกิดความสนใจและอยากเข้าร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน สอดคล้องกับแนวคิดของ Willis (1996, pp. 35–36) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นและอยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย เทโซ และณัฐธนา ลิขิตรัตน์ (2563) ประยงค์ กลั่นฤทธิ์ (2563) และ ภัคกร อุบลน้อย และพิรพัฒน์ ยางกลาง (2564) ที่พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่สูงขึ้น อาจเนื่องมาจากความคุ้นเคยของผู้เข้าอบรมกับหัวข้อในชุดฝึกอบรม ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทั่วไปในการทำงานและในชีวิตประจำวัน เช่น การถามทางและการบอกทาง การขอความช่วยเหลือ การเสนอแนะหรือชักชวน ฯลฯ ผู้เข้าอบรมจึงสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับสิ่งใหม่ที่กำลังเรียนรู้ ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ghasemi and Mozaheb (2021) และ Qiu (2019) ที่พบว่า เนื้อหาและกิจกรรมที่ผู้เรียนคุ้นเคยส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา

4.4 ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 นำมาซึ่งประเด็นอภิปราย ดังนี้

4.4.1 ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมในบทเรียนได้รับค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับที่ 1 ($M = 4.57$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการมีบรรยากาศในห้องเรียนและใช้รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง ทำให้ผู้เข้าอบรมกล้าลงมือทดลองฝึกฝนในการใช้ภาษา สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง สมมติฐานตัวกรองทางด้านจิตใจ (Affective filter hypothesis) ของ Krashen (1982, pp. 31–32) ที่ระบุว่า องค์ประกอบทางด้านจิตใจมีความสัมพันธ์กับกระบวนการรับภาษาที่สอง กล่าวคือ ต้องมีการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนไม่มีความวิตกกังวล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดการพัฒนาทางภาษาที่เร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลจากงานวิจัยของ ประยงค์ กลั่นฤทธิ์ (2563) ที่พบว่า การจัดชั้นเรียนโดยใช้ภาระงานสื่อสารทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและเต็มใจเข้าร่วมทำภาระงาน ทำให้ความกังวลในการพูดภาษาอังกฤษลดลงอย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4.2 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับที่ 3 ($M = 4.45$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เข้าอบรมขาดโอกาสในการประยุกต์ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ดังนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับแนวคิดของ Ellis (2003, p. 75) ที่กล่าวถึงแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ (Instrumental motivation) ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการในการนำภาษาไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสร้าง

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น สร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาเพื่อนำไปใช้สอบ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษอื่น ๆ เพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ฯลฯ

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

5.1.1 เนื่องจากการสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ผู้ให้การอบรมจึงควรมีวิธีสร้างแรงจูงใจ โดยให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงประโยชน์และความคุ้มค่าที่จะได้จากการฝึกอบรม เช่น ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม นอกจากจะช่วยให้เพิ่มโอกาสในการได้งานทำแล้ว ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษอื่น ๆ ได้

5.1.2 เนื่องจากผู้เข้าอบรมบางคนอาจมีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษไม่มากนัก และอาจเกิดความวิตกกังวลในการทำกิจกรรมการฝึกทักษะการพูด จึงควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่สร้างความตึงเครียดให้กับผู้เข้าอบรม

5.1.3 หลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ผู้ให้การอบรมควรขยายผลการฝึกอบรมโดยการติดต่อสื่อสารกับผู้เข้าอบรมเพื่อสำรวจถึงปัญหาหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจมีการสำรวจข้อมูลจากผู้โดยสารชาวต่างชาติเพิ่มเติม เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบเจอเมื่อต้องสื่อสารกับพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้น เช่น ด้านการออกเสียง ด้านการใช้คำศัพท์ ด้านการให้บริการที่คาดหวัง ฯลฯ อันจะส่งผลให้ชุดฝึกอบรมครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นมากยิ่งขึ้น

5.2.2 สร้างงานวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเทคนิค วิธีการสอน เพื่อให้การนำชุดฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการบริการผู้โดยสารภาคพื้น

5.2.3 สร้างงานวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมในรูปแบบออนไลน์ หรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เข้าอบรม

6. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีที่ได้อนุมัติงบประมาณเงินรายได้ประจำปี 2566 เพื่อสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ได้สละเวลาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ อันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาชุดฝึกอบรม และขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการฝึกอบรม จนงานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

7. เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7–20.
- โชคชัย เตโช, และณัฐธนา ลิขหัตถ์รักษ์. (2563). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(2), 140–153.
- ญาณิศา สุทรงศ์, วิโรจน์ ทองปลิว, จงกิจ วงษ์พินิจ, ทองพูล ชุมคำ, และศิริประภา รัตนรวมการ. (2566). การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแห่งศตวรรษที่ 21. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 25(1), 273–291.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 13). ปิสนิเนสอาร์ แอนด์ดี.

- ประยงค์ กลั่นฤทธิ์. (2563). การใช้ภาระงานสื่อสารในการพัฒนาประสิทธิภาพการพูดภาษาอังกฤษในห้องเรียนภาษา. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 2(2), 15–25.
- ภัคกร อุบลน้อย, และพีรพัฒน์ ยางกลาง. (2564). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานเกี่ยวกับการค้าขายสินค้าประจำท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 49(4), 1–13.
- ยะยา ยุทธิปูน, มาร์ต พัฒนา, วิชัย วงษ์ใหญ่, และชนิษฐา สาสีหมัด. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นในการสื่อสารภาษาอังกฤษและทักษะชีวิตสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(4), 257–274.
- วายุณ เอกสกุลไพบูลย์. (2563). ศักยภาพการให้บริการของพนักงานภาคพื้นของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี*, 1(2), 44–51.
- สถาบันการบินพลเรือน. (2566ก). *สรุปข้อมูลข่าวสารอุตสาหกรรมการบินของไทย ประจำปีเดือนมกราคม-มีนาคม 2566*. https://www.catc.or.th/wp-content/uploads/2023/04/2566_ข่าวการบิน-Q2-66-มค-มีค-66.pdf
- สถาบันการบินพลเรือน. (2566ข). *สรุปข้อมูลข่าวสารอุตสาหกรรมการบินของไทย ประจำปีเดือนเมษายน-มิถุนายน 2566*. https://www.catc.or.th/wp-content/uploads/2023/09/2566_ข่าวการบิน-Q3-เมย-มิย-66.pdf
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2562). *นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563–2570*. https://backend.tsri.or.th/files/trf/2/docs/Policy_and_Strategy_of_Thailand_HESI_2563-2570_and_Thailand_SRI_Plan_2563-2565.pdf
- สุภาพร เจริญสุข, และกิตติมา ตันติหาชัย. (2562). การศึกษารูปแบบของสถานประกอบการ ปัญหา และกลยุทธ์การแก้ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกงานระดับมหาวิทยาลัย. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 30(1), 75–88.
- Basturkmen, H. (2006). *Ideas and options in English for specific purposes*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Ellis, R. (2003). *Second language acquisition* (9th ed.). Oxford University Press.
- Ghasemi, A. A., & Mozaheb, M. A. (2021). Developing EFL learners' speaking fluency: Use of practical techniques. *MEXTESOL Journal*, 45(3), 1-13.
- Halliday, M. A. K. (1985). *An introduction to functional grammar*. Routledge Press.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1991). *English for specific purposes: A learning-centred approach* (6th ed.). Cambridge University Press.
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon Press.
- Qiu, X. (2019). Functions of oral monologic tasks: Effects of topic familiarity on L2 speaking performance. *SAGE Journals*, 24(6), 745-764.
- Ratri, A.K., & Ambarwati, D. C. (2021). The practices of communicative English of customer service officers in Adisutjipto International Airport Yogyakarta. *JLA (Jurnal Lingua Applicata)*, 4(2), 122–134.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Teeraprapha, C. (2023). An analysis of English language training needs for passenger service agents in the Thai aviation industry: A case study. In *The 14th Hatyai National and International Conference Proceedings* (pp. 24-34). Hatyai University.
- Willis, J. (1996). *A framework for task-based learning*. Longman Pearson Education.

กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
Strategy for Developing Sustainable Community-Based Tourism
with the Sufficiency Economy in Ban Klong Chanuan,
Village No. 5, Chumphon Subdistrict, Sathing Phra District,
Songkhla Province

โชคดี คู่ทวีกุล^{1*} นารีภรณ์ ศรีจรีต² สุธาสินี วียาภรณ์³ และ พรณปพร จันทรฉาย⁴
Chokdee Kuthaweekul^{1*} Nareeporn Sricharit² Suthasinee Wiyaporn³
and Punnapaporn Chanchai⁴

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และ 2) เสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จากภาครัฐ ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ ภาคชุมชน และนักท่องเที่ยว จำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ SWOT Analysis & TOWS Matrix

ผลการวิจัย พบว่า 1) บ้านคลองฉนวนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณีท้องถิ่น สวนเกษตรอินทรีย์ ชุมชนร่วมมือกันบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการตลาด มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว 2) กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการตามกลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงแก้ไข กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงรับ จำนวน 14 กลยุทธ์ โดยมีองค์ความรู้ใหม่เป็น SCOTS Model ได้แก่ S (Sufficiency Economy) การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ C (Collaboration) การทำงานร่วมกัน

^{1*}สาขาวิชานวัตกรรมการบริการเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Hospitality Innovation for Tourism and Hotel, Faculty of Liberal Arts, Bangkok Thonburi University.
E-mail: chokdee.kut@bkkthon.ac.th

²สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Tourism Industry Management, Faculty of Management Science, Songkhla Rajabhat University.
E-mail: nareeporn.sr@sru.ac.th

³สาขาวิชานวัตกรรมการบริการเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Hospitality Innovation for Tourism and Hotel, Faculty of Liberal Arts, Bangkok Thonburi University.
E-mail: suthasinee.wiy@bkkthon.ac.th

⁴สาขาวิชานวัตกรรมการบริการเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Hospitality Innovation for Tourism and Hotel, Faculty of Liberal Arts, Bangkok Thonburi University.
E-mail: punnapaporn.cha@bkkthon.ac.th

*Corresponding author

ระหว่างคนในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียง O (Organization) การตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานด้านการท่องเที่ยว T (Training) การฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนรวมถึงเยาวชนในพื้นที่ และ S (Sustainable) การจัดการท่องเที่ยวต้องคำนึงความยั่งยืนของชุมชน

คำสำคัญ : การพัฒนา การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aimed to 1) study the potential of developing sustainable community-based tourism; and 2) propose strategies for developing sustainable community-based tourism with the sufficiency economy in Ban Klong Chanuan, village no. 5, Chumphon subdistrict, Sathing Phra district, Songkhla province. This participatory action research performed in-depth interviews and focus groups with 20 key informants from the government, private sector/entrepreneurs, community sector, and tourists. The research was analyzed by data triangulation and SWOT analysis & TOWS matrix.

The results found that 1) Ban Klong Chanuan presented various tourism resources, including nature, history, local tradition, and organic farms. The community members have managed the tourism and marketing altogether. They participated in the development of tourism in the community. There were tourism activities which created impressive experiences for tourists. 2) Strategies for developing sustainable community-based tourism with the sufficiency economy for SO strategy, WO strategy, ST strategy and WT strategy, a total of 14 strategies. The new knowledge proposed as the SCOTS Model consist of S (Sufficiency Economy) applying the sufficiency economy, C (Collaboration) combining members in the community and nearby villages, O (Organization) setting up a community committee to work in tourism, T (Training) training to the members and youth in the community, and S (Sustainable) tourism management has considered the sustainable community.

Keywords: Development, Sustainable Community-Based Tourism, Sufficiency Economy

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางวิสัยทัศน์ของประเทศไทยไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายทางการท่องเที่ยวเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566, น. 89) และปี พ.ศ. 2567 ประเทศไทยได้มีนโยบายเพื่อกระตุ้นการตลาดการท่องเที่ยวไทย ควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วยแนวคิด 1) เที่ยวเมืองไทยได้ตลอด 365 วัน 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยว 55 เมืองรอง 3) พัฒนาการสื่อสารโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงร่วมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และ 4) กระตุ้นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติใช้เงินเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนและใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายเพื่อกระจายรายได้สู่พื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศและฟื้นฟูเศรษฐกิจประเทศไทย (เพ็ญรุ่ง โยสามเสน, 2567) นโยบายการพัฒนาบริการและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อผลักดันประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาด้านสาธารณสุขปโภค ด้านที่พักแรม ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ด้านการนำเสนอวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ ด้านการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และด้านการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรี ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยให้ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทุกฝ่ายได้ประโยชน์อย่างเป็นธรรมและมีความยั่งยืน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549, น. 1)

ปัจจุบันมีการจำแนกรูปแบบของการท่องเที่ยวได้หลากหลายประเภท โดยการท่องเที่ยวโดยชุมชน นับเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว ชุมชนซึ่งคือเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แท้จริง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและเป็นผู้รับผลประโยชน์สูงสุด จากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสชีวิตชนบทและการท่องเที่ยวในชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการบริหารจัดการโดยชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ นำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตที่ดี (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2559, น. 6) การท่องเที่ยวโดยชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่กล่าวว่าการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นการพัฒนาที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อให้เกิดผลดีต่อชุมชน เช่น ร่วมกันบริหารจัดการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ และสนับสนุนเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยการดึงนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้จ่ายภายในชุมชน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2555)

การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน มีเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ ชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ลักษณะทางภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ระยะเวลาในการเดินทาง 2) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว คือ ชุมชนมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว 3) ด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ชุมชนมีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีการสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว มีความพอใจในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ (จารุจน์ กลิ่นดีปสี, 2541, อ้างถึงใน วิภา ศรีระทุ, 2551, น. 30-31)

ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 โดยสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับ เกิดขึ้นเพื่อให้ทันต่อความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มีการเริ่มกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเน้นการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งหลักเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความรู้ และคุณธรรม จึงเป็นจุดเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการวางแผนที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนามตามแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560) มีการพัฒนาแบบองค์รวมและเริ่มให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา จนสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า ยกระดับการพัฒนาประเทศไทยจากที่เคยอยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาไปอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและรายได้ดีขึ้น มีอายุยืนยาว และมีการศึกษาสูงขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

จังหวัดสงขลาที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเก่าสงขลา จึงมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซียเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลายังมีโอกาสเติบโตอย่างต่อเนื่องด้วยปัจจัยหลายด้าน เช่น เมืองการค้าชายแดน เมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เมืองการประชุม

(MICE City) ดังนั้น การกำหนดทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเด็นในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว การสร้างจุดขายใหม่ การปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเดิมให้มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย และพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดในเชิงรุกและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

ชุมชนบ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประชาชนน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต คนในชุมชนมีความสามัคคีเอื้อเฟื้อรักใคร่ ช่วยเหลือกัน และอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง จึงายต่อการปกครองของผู้นำและการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำขุดเขาควหา อุทกเสมาตระพังพระ วัดพะโคะ สำนักสงฆ์นาเปล ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถานและอนุรักษ์ธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์ รักษาไว้ซึ่งธรรมชาติสู่รุ่นลูกหลานในการดำเนินชีวิตและดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของคนรุ่นต่อไป แต่จากสถานการณ์การระบาดของโรคอุบัติใหม่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศ ประชาชนในท้องถิ่นขาดรายได้จากการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยนำศักยภาพการท่องเที่ยวมาพัฒนาเพื่อนำเสนอสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา

1.2.2 เพื่อเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

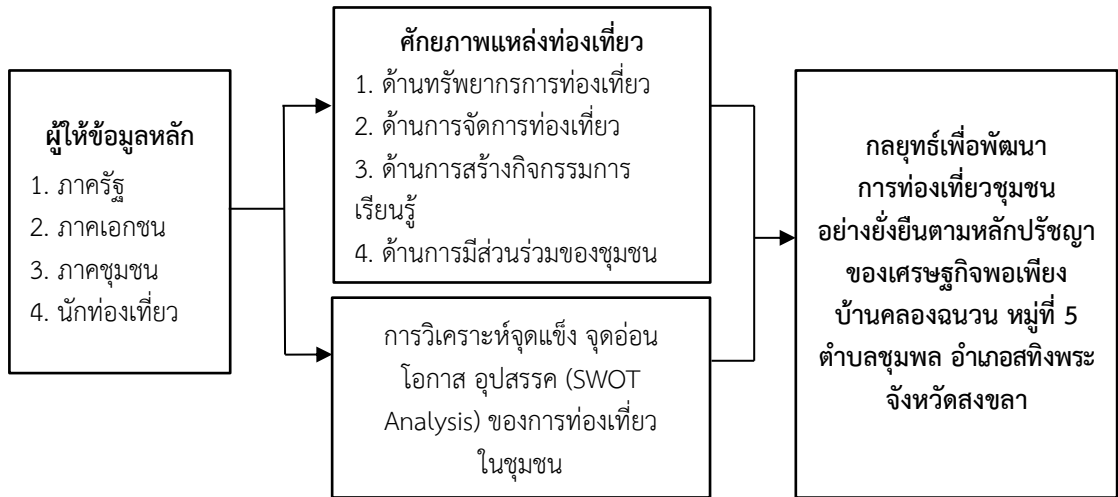
1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ภาครัฐ 5 คน ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานหาดใหญ่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา และองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ 5 คน ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจบริษัทนำเที่ยว ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก และธุรกิจคมนาคมขนส่ง ภาคชุมชน จำนวน 5 คน ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา นักท่องเที่ยว จำนวน 5 คน ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เดือนกรกฎาคมถึงพฤศจิกายน 2567

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่วิจัย จำนวน 20 คน ได้แก่

2.1.1 ภาครัฐ 5 คน คือ ตัวแทนจากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานหาดใหญ่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา และองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล

2.1.2 ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ 5 คน คือ ตัวแทนในจังหวัดสงขลาด้านธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจบริษัทนำเที่ยว ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก และธุรกิจคมนาคมขนส่ง

2.1.3 ภาคชุมชน จำนวน 5 คน คือ ตัวแทนจากกลุ่มชุมชนในพื้นที่บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา คือ กลุ่มท่องเที่ยว กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มผลิตภัณฑ์โอท็อป ปรชาญชาวบ้าน ผู้นำชุมชน

2.1.4 นักท่องเที่ยว จำนวน 5 คน คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของพื้นที่ โดยได้สร้างแบบสัมภาษณ์และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบภาพรวมด้านเนื้อหา ภาษา และความครอบคลุม แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวชุมชน โดยมีการนัดหมายผู้ให้ข้อมูล มีการบันทึกเสียงและการจดบันทึกเพื่อประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีสามเส้า (Triangulation) เป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ SWOT Analysis &

โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
1. นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 2. นักท่องเที่ยวกลุ่ม เป้าหมายหลักของโลก คือ จีน อินเดีย และมุสลิม 3. มีพื้นที่อยู่ในภูมิภาคที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย นักท่องเที่ยวมาเลเซียสามารถเดินทางมาได้ง่าย 4. มีโอกาสพัฒนาเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน 5. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย	1. สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน 2. สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงศาสนา 3. นำเสนอการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอาหารฮาลาล 4. ส่งเสริมท่องเที่ยววิถีเกษตรพอเพียง	1. สร้างกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน 2. จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อความยั่งยืน 3. สร้างแผนอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม 4. สร้างแผนการตลาดออนไลน์ จัดทำป้ายสื่อความหมายหรือ QR Code ในแหล่งท่องเที่ยว
อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงรับ (ST)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT)
1. มีหมู่บ้านที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวโดดเด่นในพื้นที่ใกล้เคียง 2. สภาวะเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจประเทศมีความผันผวน 3. มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย โรคระบาด 4. มีปัญหาการสู้รบระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	1. สร้างเครือข่ายผู้นำหมู่บ้านการท่องเที่ยวชุมชนกับหมู่บ้านใกล้เคียง 2. ร่วมมือกับชุมชนใกล้เคียงพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและทำการตลาดออนไลน์ 3. สร้างเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนวิถีเกษตรพอเพียงกับพื้นที่ใกล้เคียง	1. อบรมทักษะการสร้างเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงและยั่งยืน 2. อบรมแผนรองรับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้ 3. อบรมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว

จากตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ SWOT Analysis & TOWS Matrix บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า

จุดแข็งของชุมชนบ้านคลองฉนวน ได้แก่ มีที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่น เป็นชุมชน OTOP นวัตกรรม มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย มีอาหารพื้นบ้านเฉพาะถิ่น และชุมชนต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน

จุดอ่อนของชุมชนบ้านคลองฉนวน ได้แก่ ขาดการวางแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างเป็นระบบ ขาดคณะทำงานจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นระบบ ขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เยาวชนขาดความสนใจในการพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์วิถีชีวิตชาวบ้าน ขาดแผนการตลาดเชิงรุกและการประชาสัมพันธ์ออนไลน์

โอกาสของชุมชนบ้านคลองฉนวน ได้แก่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน อินเดีย และมุสลิมจากประเทศมาเลเซีย สามารถพัฒนาชุมชนเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

อุปสรรคของชุมชนบ้านคลองฉนวน ได้แก่ หมู่บ้านใกล้เคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ระบบเศรษฐกิจมีความผันผวน มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยธรรมชาติ การสู้รบในต่างประเทศ

กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนชุมชนบ้านคลองฉนวน ได้แก่

กลยุทธ์เชิงรุก (จุดแข็ง+โอกาส=SO) คือ สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงศาสนา นำเสนอการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอาหารฮาลาล ส่งเสริมท่องเที่ยววิถีเกษตรพอเพียง

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (จุดอ่อน+โอกาส=WO) คือ สร้างกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อความยั่งยืน สร้างแผนอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สร้างแผนการตลาดออนไลน์ จัดทำป้ายสื่อความหมายหรือ QR Code ในแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์เชิงป้องกัน (จุดแข็ง+อุปสรรค=ST) คือ สร้างเครือข่ายผู้นำหมู่บ้านการท่องเที่ยวชุมชนกับหมู่บ้านใกล้เคียง ร่วมมือกับชุมชนใกล้เคียงพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและทำการตลาดออนไลน์ สร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนวิถีเกษตรพอเพียงกับพื้นที่ใกล้เคียง

กลยุทธ์เชิงรับ (จุดอ่อน+อุปสรรค=WT) คือ อบรมทักษะการสร้างเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงและยั่งยืน อบรมแผนรองรับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้ อบรมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว

4. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า ชุมชนมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ อุทกสมมาตระพังพระ ถ้ำขุดเขาควหา สำนักปฏิบัติธรรมสิริธรรมวิมุตติ (เขาเศรษฐี) สำนักสงฆ์นาเปต วัดราชประดิษฐฐาน (วัดพะโคะ) อาหารพื้นบ้าน เช่น แกงคั่วหัวโหนด ยำหัวโหนด ขนมตาล วิถีชีวิตชาวนา ชาวไร่ ประเพณีห่มผ้าพระสุพรรณมา ลิกเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุและปัทมทององค์สมเด็จพระเจ้าพะโคะ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) และทอดผ้าป่า ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีลากพระและตักบาตรเทโวโรหนะ ประเพณีลอยกระทง งานวันลูกโหนดและของดีสทิงพระ และกลุ่มทำน้ำตาลโตนดแฉ่น ศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยว โดยชาวบ้านให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ทำเกษตรอินทรีย์ ใช้พลังงานทดแทน นำวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาแปรรูปเพื่อสร้างรายได้ มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยในชุมชน ศักยภาพด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ ชุมชนบ้านคลองฉนวนมีศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาจิตใจที่มีศักยภาพในการสื่อความหมายที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้ และศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนบ้านคลองฉนวนสนใจในการมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนทุกภาคส่วน มีการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนเพื่อนำมาเป็นสมรรถนะในการสร้างกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยว เต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ เพื่อนำไปสู่วิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ จุฑาธิปัตย์ จันทรเอียด และคณะ (2560, น. 22) พบว่า ศักยภาพของชุมชนบ้านริมคลองมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี กิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว คือ มีวิวทิวทัศน์ริมคลองมีหลอกสวนมะพร้าว หิ้งห้อยในยามค่ำคืน พิพิธภัณฑมະพร้าว บ้านทรงไทยโบราณภาคกลาง กลุ่มเบญจรงค์บางช้าง ขนมไทยโบราณ ประเพณีการทอดกฐินทางเรือ ประเพณีลอยกระทงกาบกล้วย กิจกรรมเขื่อนน้ำตาลและทำน้ำตาลมะพร้าว กิจกรรมทำขนมไทยโบราณ มีบริการเรือและรถรับส่ง และบริการจักรยาน ศักยภาพด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน ศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน และสอดคล้องกับ วีรพล น้อยคล้าย และพยอม ธรรมบุตร (2563, น. 109)

พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา น้ำตกวังก้านเหลือง เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ มีทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬ กลุ่มชาติพันธุ์ มีทรัพยากรมหรหรรรม ได้แก่ งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช งานเลี้ยงโต๊ะจีนลิง เทศกาลกระท้อนหวานและของดีเมืองลพบุรี มีทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ แต่งกายชุดไทยเที่ยวพระนารายณ์ราชนิเวศน์ เที่ยวเชื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ไหว้พระ และมีทรัพยากรบริการ ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยการทำ SWOT Analysis & TOWS Matrix พบว่า

กลยุทธ์เชิงรุก (จุดแข็ง+โอกาส=SO) คือ สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงศาสนา นำเสนอการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอาหารฮาลาล ส่งเสริมท่องเที่ยววิถีเกษตรพอเพียง

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (จุดอ่อน+โอกาส=WO) คือ สร้างกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อความยั่งยืน สร้างแผนอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สร้างแผนการตลาดออนไลน์ จัดทำป้ายสื่อความหมาย หรือ QR Code ในแหล่งท่องเที่ยว

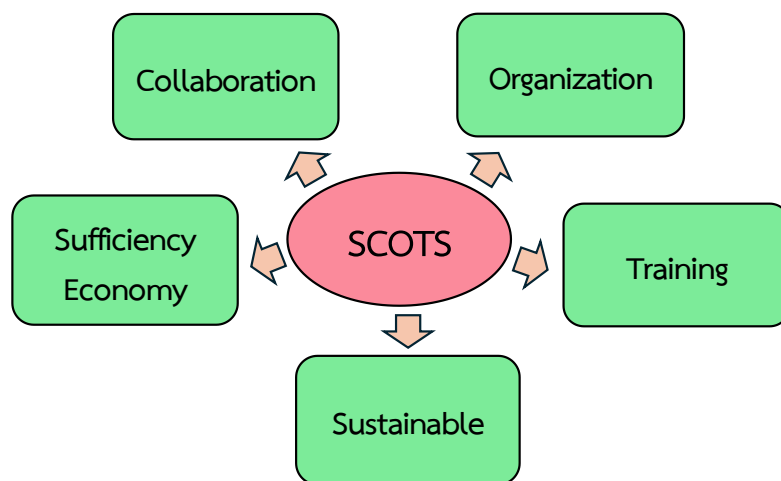
กลยุทธ์เชิงป้องกัน (จุดแข็ง+อุปสรรค=ST) คือ สร้างเครือข่ายผู้นำหมู่บ้านการท่องเที่ยวชุมชนกับหมู่บ้านใกล้เคียง ร่วมมือกับชุมชนใกล้เคียงพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและทำการตลาดออนไลน์ สร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนวิถีเกษตรพอเพียงกับพื้นที่ใกล้เคียง

กลยุทธ์เชิงรับ (จุดอ่อน+อุปสรรค=WT) คือ อบรมทักษะการสร้างเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงและยั่งยืน อบรมแผนรองรับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้ อบรมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566-2570, น. 141, 143) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว การกีฬา และบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยกระดับคุณภาพชีวิต ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในสังคมพหุวัฒนธรรม

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis & TOWS Matrix สามารถสรุปเป็น SCOTS Model ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

จากภาพที่ 2 รูปแบบเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา สรุปลเป็น SCOTS Model ดังนี้

1. S: Sufficiency Economy การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (กลยุทธ์เชิงรุกข้อ 4)
2. C: Collaboration การทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียงเพื่อบูรณาการการทำงานด้านการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน (กลยุทธ์เชิงรับข้อ 1, 2, 3)
3. O: Organization การตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นไปอย่างมีแบบแผน (กลยุทธ์เชิงแก้ไขข้อ 2)
4. T: Training การฝึกอบรม ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน รวมถึงเยาวชนในพื้นที่ให้มีความเข้าใจความรัก และห่วงใยทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน (กลยุทธ์เชิงป้องกันข้อ 3)
5. S: Sustainable การจัดการท่องเที่ยวต้องคำนึงความยั่งยืนของชุมชน โดยต้องยึดหลักด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม (กลยุทธ์เชิงรุกข้อ 1)

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

- 5.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด กรมการพัฒนาชุมชน สามารถนำทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนมาออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนได้
- 5.1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา สามารถเข้ามาให้คำแนะนำเพื่อแปรรูปอาหารและผลิตภัณฑ์ในชุมชน รวมถึงการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นที่ยึดจุดใจของนักท่องเที่ยว

5.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- 5.2.1 ควรศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมุสลิมจากประเทศเพื่อนบ้านที่สามารถเดินทางมายังชุมชนได้สะดวกและใกล้ที่สุด
- 5.2.2 สำรวจความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวในการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมกับคนในชุมชน

6. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). *มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว*.

https://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std210550/22/22.htm

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570)*.

<https://drive.google.com/file/d/1eWJvZe1dHKLlABXB6PDJZXKVav4f-9hQ/view>

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2567)*. https://www.songkhla.go.th/files/com_news_develop_plan/2023-04_8732ff463c5987f.pdf

จุฑาธิปต์ จันทรเอียด, อังสุมาลิน จ่านงชอบ, และณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านริมคลอง จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 9(2), 21-38.

เพ็ญรุ่ง ใยสามเสน. (12 กุมภาพันธ์ 2567). ททท. ปี 67 รุกเร็ว 4 นโยบายชูเที่ยวเมืองไทย 365 วัน ดันเศรษฐกิจโต. *มติชนออนไลน์*. https://www.matichon.co.th/publicize/news_4421143

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). *เศรษฐกิจพอเพียง*. <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>

วิภา ศรีระทุ. (2551). *ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาควง จังหวัดเพชรบูรณ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วีรพล น้อยคล้าย, และพยอม ธรรมบุตร. (2563). ศักยภาพการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ
บูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(2), 109-120.

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2555). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน*.

<https://thaicomcommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม*.

https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=develop_issue

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2559). *ท่องเที่ยวโดยชุมชน*.
โคคุน แอนด์ โค.

อัตลักษณ์ทางสัญลักษณ์และความหมายแฝงทางจิตวิญญาณของวัฒนธรรมการทำนา ข้าวของชาวจ้วงในอำเภอหลงอัน มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

Identity Symbols and Spiritual Connotation of Zhuang Ethnic Minority Rice Farming Culture in Long'an, Guangxi Province, China

เสี่ยวถึง สวี^{1*} เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์² และ รสา สุนทรายุทธ์³
Xiaoting Xu^{1*} Sakesan Tanyapirom² and Rasa Suntrayuth³

บทคัดย่อ

อำเภอหลงอันตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองหนานหนิง มณฑลกว่างซี สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นพื้นที่ที่มีมรดกทางวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชนชาติจ้วงที่อุดมสมบูรณ์ และถือเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมการทำนาข้าว ชนชาติจ้วงเป็นชนชาติที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับการปลูกข้าว โดยวัฒนธรรมการทำนาข้าวหรือที่ชาวจ้วงเรียกว่า “วัฒนธรรมนา” ถือเป็นหัวใจหลักในวัฒนธรรมชนชาติจ้วง บรรพชนชาวจ้วงในอำเภอหลงอันได้พัฒนาวิถีการทำนาข้าว และก่อร่างระบบวัฒนธรรมนาที่ประกอบไปด้วยภาษา เครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัย อาหาร และประเพณีเทศกาล ในปี ค.ศ. 2013 อำเภอหลงอันได้รับการยกย่องให้เป็น “บ้านเกิดของวัฒนธรรมนา” และปี ค.ศ. 2015 ได้รับการคัดเลือกให้อยู่ในรายชื่อของวัฒนธรรมทางเกษตรที่สำคัญ รุ่นที่ 3 ของจีน การอนุรักษ์ การพัฒนาการสืบทอด และการพัฒนาเศรษฐกิจภายในอำเภอหลงอันตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมนี้ ดังนั้น การศึกษาในด้านดังกล่าวจึงมีความสำคัญและคุณค่าอย่างยิ่ง งานวิจัยนี้ได้ศึกษาวัฒนธรรมการทำนาข้าวในอำเภอหลงอันผ่านการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม ทำความเข้าใจถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วงในอำเภอหลงอัน เพื่อวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่แสดงออกของการทำนาข้าวในอำเภอหลงอัน และสรุปความหมายแฝงทางจิตวิญญาณที่มีอยู่ในวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วง

คำสำคัญ : อำเภอหลงอัน วัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วง อัตลักษณ์ที่แสดงออก สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความหมายแฝงทางจิตวิญญาณ

^{1*} สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบและการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Visual Arts, Art of Design and Cultural Management Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University
E-mail: 2067667736@qq.com

² สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบและการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Visual Arts, Art of Design and Cultural Management Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University
E-mail: sakesan@go.buu.ac.th

³ สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบและการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Visual Arts, Art of Design and Cultural Management Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University
E-mail: rsuntrayuth@gmail.com

*Corresponding author

Abstract

Long'an is located in the northwest of Nanning, Guangxi Zhuang autonomous region in China. It boasts a rich heritage of the Zhuang ethnic minority rice farming culture, making it the birthplace of this agricultural tradition. The Zhuang people are a rice-cultivating ethnic group, and their rice farming culture, known as "Na" culture, forms the core system of Zhuang culture. The ancestors of the Zhuang people in Long 'an have developed rice farming methods and subsequently formed a series of "Na" cultural systems, including language, clothing, housing, food, and festivals. In 2013, Long'an was recognised as China's "Na Culture" Hometown. In 2015, it successfully made it to the third batch of China's important agricultural heritage list. Cultural protection, inheritance, development, and economic construction in Long'an have all revolved around these aspects, making this research particularly significant and valuable. This research used the method of documentary research and fieldwork to study and investigate the rice culture in Long'an to understand the historical background of the Zhuang ethnic minority rice farming culture in Long'an. The study has analysed the identity symbols of the Zhuang ethnic minority rice farming culture in Long'an. It has also summarised the spiritual connotation of the Zhuang ethnic minority rice farming culture.

Keywords: Long' an, Zhuang Ethnic Minority Rice Farming Culture, Identity of Expression, Cultural Symbols, Spiritual Connotation

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ชาวจ้วงเป็นชนชาติที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับการปลูกข้าว ในภาษาจ้วงคำว่า “น่า” หมายถึง “ทุ่งนา” ดังนั้น “วัฒนธรรมน่า” ตามคำเรียกของชาวจ้วงจึงหมายถึงวัฒนธรรมการทำนาข้าวทำนา และถือเป็นระบบหัวใจสำคัญของวัฒนธรรมจ้วง บรรพชนของชาวจ้วงได้นำข้าวป่านมาพัฒนาจนกลายเป็นพันธุ์ข้าวที่ปลูกได้ในเชิงเกษตรกรรม และบนพื้นฐานของการพัฒนาวิธีการผลิตข้าวนี้ ได้ก่อเกิดระบบวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในนา อาศัยอยู่ในพื้นที่นา ใช้ชีวิตโดยพึ่งพานา ทั้งในด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และความบันเทิง (Tan, 1997)

อำเภอหลงอันตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองหนานหนิง มณฑลกว่างซี สาธารณรัฐประชาชนจีน มีมรดกวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วงที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีลักษณะเด่นดังนี้ ประการแรก อำเภอหลงอันมีประชากรชาวจ้วงถึงร้อยละ 94 และมีชื่อสถานที่ที่มีคำว่า “น่า” ถึง 138 แห่ง รวมทั้งยังพบแหล่งโบราณคดีที่ขุดค้นพบเครื่องมือหินรูปเสียมจำนวน 58 แห่ง ทำให้อำเภอหลงอันเป็นหนึ่งในแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมการทำนาข้าว ประการที่สอง อำเภอหลงอันมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม ชาวบ้านในพื้นที่ยังคงรักษาเทคนิคการทำนาข้าวที่สมบูรณ์แบบไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมดิน การหว่านเมล็ด การดูแลรักษาในแปลงนา ไปจนถึงการเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาผลผลิต นอกจากนี้ ยังมีเครื่องมือการผลิตที่สอดคล้องกับขั้นตอนเหล่านี้อีกด้วย (Zhao, 2020) ประการที่สาม ขนบธรรมเนียมและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการทำนาข้าวมีเอกลักษณ์และความเป็นตัวแทนของชาวจ้วงอย่างชัดเจน เช่น เทศกาลเครื่องมือเกษตร เทศกาลหว่านนาและเทศกาลมังกรฟางข้าวหลงอัน ซึ่งล้วนได้รับการบรรจุไว้ในบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระดับมณฑลกว่างซี ในปี ค.ศ. 2013 อำเภอหลงอันได้รับการยกย่องให้เป็น “บ้านเกิดของวัฒนธรรมน่า” ของจีน และในปี ค.ศ. 2015 ได้รับการคัดเลือกให้อยู่ในบัญชีรายชื่อของวัฒนธรรมทางการเกษตรที่สำคัญ รุ่นที่ 3 ของจีน ข้อมูล

เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่ครอบคลุมและความพยายามในการอนุรักษ์วัฒนธรรมการทำนาข้าวของอำเภอหลงอันได้เป็นอย่างดี

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2008 เป็นต้นมา รัฐบาลอำเภอหลงอันได้ให้ความสำคัญและพัฒนา “วัฒนธรรมนา” อย่างต่อเนื่อง จนทำให้กลายเป็นจุดเด่นทางวัฒนธรรมของอำเภอ และในปัจจุบันก็ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การวิจัยที่เกี่ยวข้องและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งในด้านวิชาการ มีนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาวัฒนธรรมการทำนาข้าวของหลงอัน รวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย โดยส่วนใหญ่เน้นไปที่เกษตรกรรมและโบราณคดีเป็นหลัก ทำให้ขาดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะศาสตร์และคติชนวิทยา ในด้านการนำไปปฏิบัติจริงในสังคม สัดส่วนของผู้ทำงานด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่นของหลงอันมีจำนวนค่อนข้างน้อย โดยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำให้การถ่ายทอดความรู้ยังไม่เพียงพอ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าอำเภอหลงอันถือเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมการทำนาข้าว ซึ่งพัฒนาและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวจ้วงมาตลอดหลายพันปี เปี่ยมไปด้วยคุณค่าทางการวิจัยและความสำคัญในเชิงปฏิบัติ รวมทั้งยังมีปัญหาจริงในเชิงวิชาการและการปฏิบัติที่ต้องการการศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งผลงานวิจัยเหล่านี้ มีส่วนช่วยในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากศักยภาพทางวัฒนธรรมของอำเภอหลงอัน ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเติบโตของเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่แสดงออกของการทำนาข้าวในอำเภอหลงอัน

1.2.2 เพื่อสรุปความหมายแฝงทางจิตวิญญาณที่มีอยู่ในวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วงอำเภอหลงอัน

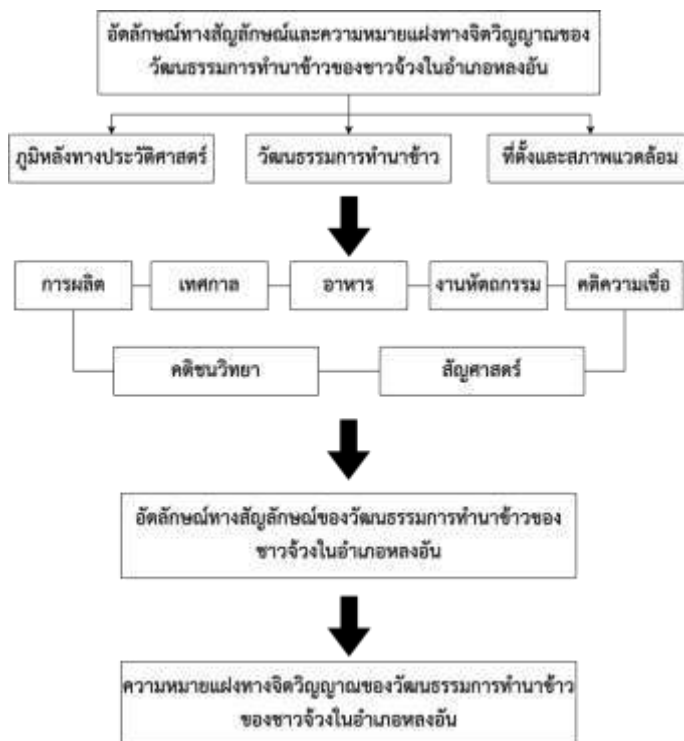
1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตเนื้อหา : ครอบคลุมวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วงในอำเภอหลงอันและระบบวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ชื่อสถานที่ทางภูมิศาสตร์ แหล่งโบราณคดีและมรดก ประเพณีและเทศกาล รวมถึงวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร ด้านวิชาการครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยาและสัญลักษณ์

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ : อำเภอหลงอัน เมืองหนานหนิง มณฑลกว่างซี ซึ่งประกอบด้วย ตำบลเฉิงเซียง หมู่บ้านโป่ล่างและหมู่บ้านหู่ฮ่าวในตำบลเฉียวเจี้ยน หมู่บ้านนาล่งในตำบลนาล่ง ตำบลหนานเหว่ย และตำบลเยียนเจียง

1.4 กรอบแนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วงในอำเภอหลงอัน ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับระบบวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วงและความหมายแฝงทางจิตวิญญาณ โดยใช้ทฤษฎีคติชนวิทยาและสัญลักษณ์ ซึ่งมีเนื้อหาที่ประกอบด้วย การแสดงออกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่พัฒนาจากการทำนาข้าว เช่น เทศกาลอาหาร งานหัตถกรรมพื้นบ้านและการบูชาทางจิตวิญญาณ เพื่อวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่แสดงออกของการทำนาข้าวในอำเภอหลงอัน และสรุปความหมายแฝงทางจิตวิญญาณที่มีอยู่ในวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วง

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดของการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การวิจัยเอกสาร : การค้นหารวบรวมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำนาข้าวของชาวจังหวัดผ่านอินเทอร์เน็ต และห้องสมุด รวมถึงเอกสารเกี่ยวกับคติชนวิทยา สัญลักษณ์ การออกแบบ และทฤษฎีการรับรู้

2.2 การวิจัยภาคสนาม : แบ่งออกเป็น การสำรวจ การสัมภาษณ์ และการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยวิธีการสำรวมนั้น ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์กว้างสี่ พิพิธภัณฑ์มณฑลกว้างสี่ หอนิทรรศการ “วัฒนธรรมนา” ศูนย์วัฒนธรรมในอำเภอหล่งอัน แหล่งโบราณคดีวัฒนธรรมการทำนาข้าว (แหล่งโบราณคดีต้าหล่งถาน แหล่งโบราณคดียาหวายตัง แหล่งโบราณคดีเต้าเสินซาน แหล่งโบราณคดีข้าวป่าตังเดิม แหล่งโบราณคดีรูปเคารพเทพเจ้าแห่งข้าว) หมู่บ้านโป่ง่าง หมู่บ้านหรรอ้าวในตำบลเฉียวเจียน หมู่บ้านน่าถง ตำบลน่าถง ตำบลหนานหวย และตำบลเฉิงเซียง เพื่อเก็บข้อมูลขั้นปฐมภูมิ

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจังหวัดอำเภอหล่งอัน (จำนวน 4 ท่าน) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมการทำนาข้าว อำเภอหล่งอัน จำนวน 1 ท่าน เจ้าหน้าที่ของกระทรวงวัฒนธรรม อำเภอหล่งอัน จำนวน 1 ท่าน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ อำเภอหล่งอัน จำนวน 1 ท่าน ผู้สืบทอดของโครงการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อำเภอหล่งอัน จำนวน 1 ท่าน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจและตีความ การสืบทอดและการเผยแพร่วัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหล่งอัน สถานที่คืออำเภอหล่งอัน เมืองหนานหนิง มณฑลกว้างสี่

นอกจากนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสำรวจอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมการทำนาข้าว จำนวน 562 ฉบับ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับอุตสาหกรรมทางการเกษตร กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ทำงานในองค์กรธุรกิจและหน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา วัฒนธรรม เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และนักท่องเที่ยว เพื่อทราบถึงอัตลักษณ์ทางสัญลักษณ์ และความหมายแฝง

ทางจิตวิญญาณของวัฒนธรรมการทำนา โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามตามสถานที่ต่าง ๆ ในอำเภอหล่มอันมณฑลกว่างซี และแบบออนไลน์ แจกแบบสอบถามและรวบรวมโดยใช้แพลตฟอร์มการสำรวจแบบสอบถาม “Questionnaire Star”

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามสำรวจอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมการทำนาข้าวกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 562 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
อายุต่ำกว่า 18 ปี	11	1.96
อายุ 18 – 25 ปี	56	9.96
อายุ 26 – 35 ปี	115	20.46
อายุ 36 – 45 ปี	172	30.6
อายุ 46 – 60 ปี	172	30.6
มากกว่า 60 ปี	36	6.41
รวม	562	100

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 36 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละเฉลี่ย 61.2 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมา คือ ช่วงอายุ 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.46 ลำดับต่อมา ช่วงอายุ 18 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.96 อายุมากกว่า 60 ปี คิดร้อยละ 6.41 และอายุต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.96

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน นักศึกษา	19	3.38
เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาวัฒนธรรม	66	11.74
เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ	66	11.74
เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานวัฒนธรรม	66	11.74
ผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	6	1.07
ผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับอุตสาหกรรมทางการเกษตร	201	35.77
ผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ทำงานในองค์การธุรกิจ	138	24.56
รวม	562	100

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 35.77 รองลงมา คือ ผู้ประกอบอาชีพอิสระหรือเจ้าหน้าที่ผู้ทำงานในองค์การธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 24.56 ส่วนเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานวัฒนธรรม แต่ละกลุ่มมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 11.74 ลำดับต่อมา คืออาชีพนักเรียน นักศึกษา คิดเป็น

ร้อยละ 3.38 และผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 1.07

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสำรวจอัตลักษณ์ทางสัญลักษณ์ และความหมายแฝงทางจิต
 วิทยาณของวัฒนธรรมการทำนาของชาวจังหวัดอ่างทอง เพื่อให้ผู้วิจัยนำข้อมูลองค์ความรู้เหล่านั้นมาสรุปและ
 อภิปรายตามกรอบการวิเคราะห์และวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ในวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจังหวัด อำเภอลองอัน

จากการลงพื้นที่ภาคสนาม สัมภาษณ์และสำรวจผ่านแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงอัตลักษณ์ที่หลากหลายซึ่งมีอยู่ในวัฒนธรรมการทำนาข้าว อำเภอทองอัน ที่ส่วนใหญ่จะถ่ายทอดออกมาให้อยู่ในรูปแบบของ “แหล่งโบราณคดี ประเพณีเทศกาล อาหารการกิน ความเชื่อ และโครงการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” เป็นต้น และผสมผสานเข้ากับการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง โดยใช้ แบบสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าว อำเภอทองอัน และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมการทำนาข้าว อำเภอทองอันอย่างลึกซึ้ง ทำให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าว อำเภอทองอันและผลการวิจัย เพราะเหตุนี้จึงสามารถวิเคราะห์อัตลักษณ์ของสิ่งที่เป็นตัวแทน และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการทำนาข้าวของชาวจังหวัด อำเภอทองอัน เพื่อสรุปออกมาเป็นความหมายแฝงทางจิตวิญญาณได้

3.1.1 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของมรดกทางโบราณคดี

จากการที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปสำรวจแหล่งโบราณคดีในอำเภอหล่งอัน เช่น แหล่งโบราณคดีต้าหลงถาน แหล่งโบราณคดีต้าเวินชาน แหล่งโบราณคดีหย่าฮวยตัง แหล่งโบราณคดีข้าวป่าดั้งเดิม หมู่บ้านโป่ลาง และหมู่บ้านหูฮั่วในตำบลเฉียวเจี้ยน รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ท่านหวงเหลียนฟาง ท่านเหลยอินจาง อาจารย์หลิวโย่วจ้าว และชาวบ้านทั่วไป พบว่า “พลั่วหินขนาดใหญ่” เคยเป็นเครื่องมือการเกษตรของชาวจ้วงในอดีต จากการค้นพบทางโบราณคดี พบว่า พลั่วหินขนาดใหญ่มีบทบาทสำคัญในพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวมากกว่าการใช้งานทั่วไปในเชิงเกษตรกรรม พิธีกรรมเหล่านี้สะท้อนถึงค่านิยมพื้นฐานและความเคารพของผู้คนที่มิต่อธรรมชาติ การเกษตร และการขอพรให้ได้ผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งอาจเปรียบได้ว่าเครื่องมือ “พลั่วหิน” ได้เดินทางข้ามกาลเวลาผ่านยุคสมัยกว่า 1,000 ปี จนมาถึงปัจจุบัน โดยได้รับการขุดค้นและศึกษาจากนักโบราณคดี พร้อมทั้งได้รับการยอมรับจากชาวจ้วงว่าเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมการทำนาข้าวของตน ทั้งนี้ จากมุมมองของรูปทรงหน้าที่การใช้งาน และเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่าพลั่วหินขนาดใหญ่ได้กลายเป็นตัวแทนที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและความเชื่อของผู้คนในยุคนั้น

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์แบบสำรวจเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชนชาติจ้วงในอำเภอหลงอัน” พบว่าเครื่องมือ “ฟลัว्हินขนาดใหญ่” นี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นอัตลักษณ์ในแหล่งโบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการทำนาข้าวมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 82.4 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละช่วงอายุและอาชีพล้วนมีระดับการยอมรับต่อสัญลักษณ์ของฟลัว्हินขนาดใหญ่ค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 17.6 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งรวมถึง ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานด้านวัฒนธรรม ครูอาจารย์ และพนักงานในภาคธุรกิจอื่น ๆ มีความเห็นและยอมรับว่า “ข้าวป่า” เป็นอัตลักษณ์ที่เป็นตัวแทน เนื่องจากเป็นต้นกำเนิดการปลูกข้าวของอำเภอหลงอัน โดยให้ความสำคัญคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความหมายของข้าวป่าในบริบทของวัฒนธรรมการทำนาข้าว

และถูกมองว่าเป็นสัญลักษณ์มรดกวัฒนธรรมการทำงานซ้ำของหลงอันที่มีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก ในทางทฤษฎีนั้น เพียร์ซ (Peirce) ให้ความหมายของ “สัญลักษณ์” ว่าเป็นสิ่งที่แทนหรือแสดงถึงสิ่งอื่น และสามารถเข้าใจหรืออธิบายโดยมนุษย์ อีกทั้งยังมีความหมายต่อมนุษย์ในบางระดับ โดยสัญลักษณ์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ สื่อกลาง (the Medium) วัตถุที่ถูกอ้างอิง (the Object) และ เนื้อหาการตีความ (the Interpretant)

ซึ่งตามความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์กับวัตถุ สามารถแบ่งสัญลักษณ์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่สัญลักษณ์ที่มีความคล้ายคลึง (Icon) สัญลักษณ์ที่ชี้แนะ (Index) และสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม (Symbol) (Zhao as cited in Peirce, 2014) ทั้งนี้ สัญลักษณ์ที่มีความคล้ายคลึงใช้ “ความคล้ายคลึงโดยตรง” ระหว่างสัญลักษณ์และวัตถุที่อ้างอิงเป็นหลักในการระบุ ส่วนสัญลักษณ์ที่ชี้แนะ “ความสัมพันธ์ภายใน” ระหว่างสัญลักษณ์และวัตถุที่อ้างอิงเพื่อทำความเข้าใจ และสัญลักษณ์เชิงนามธรรมนั้นไม่ได้มีความสัมพันธ์ด้านรูปลักษณ์หรือความเชื่อมโยงโดยธรรมชาติระหว่างสัญลักษณ์และวัตถุที่อ้างอิง แต่ตีความความหมายผ่าน “การแทนค่า การเปรียบเทียบ หรือการเชิงสัญลักษณ์” ของสิ่งหนึ่ง เมื่อนำมาวิเคราะห์ถึงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเครื่องมือ “พลั่วหินขนาดใหญ่” ตามกรอบนี้ พบว่าสื่อกลางคือ “พลั่วหิน” ที่พบในแหล่งโบราณคดี วัตถุที่อ้างอิง คือเครื่องมือที่ใช้ในกิจกรรมเกษตรกรรมและพิธีกรรมของบรรพชนชาวจ้วงในอดีต และเนื้อหาการตีความของผู้คน คือตัวแทนวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วง และจากมุมมองของสัญลักษณ์ที่ชี้แนะและสัญลักษณ์เชิงนามธรรม “พลั่วหินขนาดใหญ่” มีความสัมพันธ์กับการเกษตรกรรมในฐานะเครื่องมือ ซึ่งในระดับปัจเจกยังถือเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตและความเชื่อด้วย ดังนั้น “พลั่วหินขนาดใหญ่” จึงเปรียบได้กับสัญลักษณ์ตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าว และถูกถ่ายทอดไปในสังคมอย่างกว้างขวาง

3.1.2 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของประเพณีและเทศกาล

คติชนประกอบด้วย แก่นแท้ของคติชน องค์ประกอบของคติชน สายสัมพันธ์ของคติชน ชุดของคติชน และระบบคติชน โดยผู้คนในชุมชนจะยอมรับ นำไปบูรณาการ และสืบทอดคติชนประเภทต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตของพวกเขา โดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และสร้างธรรมเนียมปฏิบัติและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับคติชนเหล่านั้น (Wu, 2011) วัฒนธรรมการทำนาข้าวของอำเภอหลงอันสะท้อนผ่านกิจกรรมคติชนหลายประเภท เช่น ประเพณีเทศกาลและวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร จากการที่ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในเทศกาลสำคัญ 3 เทศกาล พบว่าสถานที่ รูปแบบกิจกรรม และความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมการทำนาข้าวของแต่ละเทศกาลนั้นแตกต่างกันบ้าง โดยหัวใจสำคัญของ “เทศกาลวันที่สามเดือนสาม” อยู่ที่กิจกรรมการร้องเพลงพื้นบ้านที่ทะเลสาบเกิงว่าง โดยเนื้อหาของเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน และความรู้สึกซึ่งมีลักษณะเรียบง่าย ตรงไปตรงมา นอกจากนี้ ยังมีพิธีกรรมบวงสรวงและการอธิษฐานที่ยังคงสืบทอดในช่วงเทศกาล แม้ว่าเทศกาลนี้จะมีความสำคัญในมณฑลกว่างซีระดับโดยทั่วไปก็ตาม แต่การจัดงานในอำเภอหลงอันมีความยิ่งใหญ่และเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ถือเป็นลักษณะเด่นของการจัดประเพณีเทศกาล ส่วนหัวใจสำคัญของ “เทศกาลเครื่องมือเกษตร” นั้น อยู่ที่กิจกรรมบวงสรวง “เทพสามโลก(ซานเจียเสียน)” และการแสดงเครื่องมือเกษตรในเมืองนาถ โดยมีกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการผลิตทางการเกษตรอย่างชัดเจน ชาวบ้านบางครัวเรือนยังคงเก็บรักษาเครื่องมือเกษตรแบบดั้งเดิมและใช้ในชีวิตประจำวันอยู่บ้าง ที่เมืองนาถยังมีห้องจัดแสดงเครื่องมือเกษตรขนาดเล็กที่รวบรวมจากชาวบ้าน ซึ่งมีการนำมาจัดแสดงบ้างในช่วง “เทศกาลเครื่องมือเกษตร” โดยเครื่องมือเกษตรเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นอุปกรณ์สำคัญในการผลิตข้าวเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความขยันขันแข็งและภูมิปัญญาของชาวจ้วงในอำเภอหลงอัน เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของการทำงาน และเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการผลิตทางการเกษตรอีกด้วย เทศกาลนี้จึงแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหลงอัน ส่วน “เทศกาลหมางนาหรือพิธีบวงสรวงเทพข้าว” มีการจัดขึ้นที่หมู่บ้านหรืออำเภอเดียวเจียน โดยมีพิธีกรรมที่สะท้อนรูปแบบคติชนแบบดั้งเดิมที่เต็มไปด้วยกลิ่นอายความเชื่อพื้นบ้าน การเฉลิมฉลองประกอบด้วยขั้นตอน กิจกรรม บุคคล อุปกรณ์ สถานที่ และลำดับพิธีกรรมที่ซับซ้อน ครอบคลุมทุกช่วงของการผลิตข้าว ตั้งแต่ขั้นเตรียมการไปจนถึงช่วงกลางของกระบวนการผลิต ถือเป็นลักษณะเด่นของวัฒนธรรมพื้นบ้านในอำเภอหลงอัน ไม่นานมานี้ ด้วยการสนับสนุนจากทางรัฐบาล การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว ทำให้เทศกาลเหล่านี้มีการพัฒนามากขึ้น โดยแต่ละตำบล หมู่บ้าน และชุมชนในอำเภอหลงอันมีการจัดงานในวันและขนาดที่แตกต่างกันเล็กน้อย แต่ทั้งหมดล้วนเป็นเทศกาลสำคัญที่เฉลิมฉลองร่วมกันได้ในวงกว้าง ดังนั้นลักษณะของประเพณีเทศกาลในวัฒนธรรมการทำนาข้าวของอำเภอหลงอันจึงสะท้อนถึงความปรารถนาด้านการเก็บเกี่ยว การให้ความสำคัญกับเครื่องมือเกษตร และการเคารพและสืบทอดพิธีบวงสรวงเทพข้าว ซึ่งได้ก่อเกิดเป็น

วัฒนธรรมการร้องเพลงพื้นบ้าน วัฒนธรรมเครื่องมือเกษตร และวัฒนธรรมพิธีกรรมที่โดดเด่นในประเพณีเทศกาลของอำเภอหล่มอัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหล่มอัน” พบว่าเทศกาลที่เป็นตัวแทนที่สำคัญ 3 อันดับแรกได้แก่ เทศกาลวันที่สามเดือนสาม คิดเป็นร้อยละ 47.39 เทศกาลเครื่องมือเกษตร คิดเป็นร้อยละ 35.01 และ เทศกาลหมานาหรือพิธีบวงสรวงเทพเจ้า คิดเป็นร้อยละ 32.69 ส่วนเทศกาลอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 15.09 มีสัดส่วนน้อยลงตามความต้องการเฉพาะของชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามบริบทท้องถิ่นและความเชื่อเฉพาะกลุ่ม

ตามการตีความองค์ประกอบ 3 ประการของสัญลักษณ์ในทฤษฎีสัญศาสตร์ของเพียร์ซนั้น จะเห็นว่าสื่อกลางของสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของทั้ง 3 เทศกาลข้างต้นคือชื่อเรียกของเทศกาล ส่วนวัตถุที่อ้างอิงคือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอธิษฐาน พิธีกรรม และการเฉลิมฉลองในแต่ละช่วงของการผลิตทางการเกษตร และเนื้อหาการตีความ ของผู้คนคือความปรารถนาของเทศกาลในวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจังหวัด จากมุมมองของสัญลักษณ์ที่ชี้แนะ จะเห็นว่าแต่ละประเพณีและเทศกาลมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแต่ละช่วงของการผลิตข้าว โดยนำเสนอผ่านสัญลักษณ์เทศกาลที่แทนความหวังและความปรารถนาในวัฒนธรรมการทำนาข้าวที่มีการเผยแพร่ออกไปในวงกว้าง

3.1.3 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร

จากการศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการบริโภคอาหารในพื้นที่ต่าง ๆ ของอำเภอหล่มอัน ผู้วิจัยพบว่าภายใต้กระแสการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ การหล่อเลี้ยงของสิ่งแวดล้อม และอิทธิพลของชนบประเพณี ในชีวิตประจำวัน ชาวจังหวัดได้สืบทอดและสร้างสรรค์อาหารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการทำนาข้าวมาอย่างยาวนาน โดยมีข้าวเจ้า ข้าวเหนียว บะหมี่ข้าว สาโทหรือเหล้าที่ผลิตมาจากข้าว เป็นหลัก อาหารเหล่านี้ค่อย ๆ กลายเป็นลักษณะเด่น และสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่สะท้อนวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจังหวัดในอำเภอหล่มอัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชนชาติจังหวัดในอำเภอหล่มอัน” พบว่า ในกลุ่มอาหารที่มีข้าวเจ้าเป็นวัตถุดิบหลัก อาหารที่โดดเด่น 10 อันดับแรก ได้แก่ ข้าวสวย ข้าวเหนียว ข้าวต้ม ข้าวห่าสี ก๋วยเตี๋ยวน้ำ ก๋วยเตี๋ยวเส้นสด โจ๊กข้าวโพด ขนมบ๊ะจ่าง ขนมข้าวเหนียวบด เหล้าที่ผลิตมาจากข้าว ไส้กรอกเลือดหมู และเค้กข้าว ซึ่งบางเมนูเป็นอาหารประจำวันตลอดทั้งปี เช่น ข้าวสวย โจ๊กข้าวโพด และก๋วยเตี๋ยวน้ำ ขณะที่บางเมนูจะเตรียมเฉพาะในช่วงเทศกาลหรือพิธีกรรมสำคัญ เช่น ข้าวห่าสี ขนมบ๊ะจ่าง และขนมข้าวเหนียวบด ส่วนในบรรดาอาหารทั้งหมด ข้าวเหนียวห่าสี หรือที่เรียกว่า ข้าวห่าสี เป็นตัวแทนสำคัญ โดยได้รับชื่อเรียกจากสีส้มทั้ง 5 ได้แก่ สีดำ สีแดง สีเหลือง สีม่วง และสีขาว ซึ่งเกิดจากการนำข้าวเหนียวมาต้มด้วยสีธรรมชาติ โดยข้าวห่าสีจะมีสีส้มสดใสและมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ของพืชสมุนไพร นอกจากนี้ยังเป็นเมนูที่ขาดไม่ได้ในเทศกาล “วันที่สามเดือนสาม” ของมณฑลกว่างซีอีกด้วย ข้าวห่าสีมักถูกนำไปใช้ในพิธีบวงสรวงเทพเจ้า และถือเป็นสัญลักษณ์ของความโชคดี ความเจริญรุ่งเรือง และการเก็บเกี่ยวที่อุดมสมบูรณ์ จึงถือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร

เมื่อนำข้าวห่าสีมาวิเคราะห์ผ่านองค์ประกอบ 3 ประการของสัญลักษณ์ตามทฤษฎีสัญศาสตร์ของเพียร์ซ จะเห็นได้ว่าสื่อกลางคือข้าวห่าสี วัตถุที่อ้างอิงคือผลผลิตทางการเกษตรและกิจกรรมการผลิต และเนื้อหาการตีความคือความหมายที่ผู้คนมอบให้ เช่น ความโชคดี ความเจริญรุ่งเรือง และการเก็บเกี่ยวที่อุดมสมบูรณ์ จากมุมมองของสัญลักษณ์เชิงนามธรรม ข้าวห่าสีได้ขยายความหมายที่ลึกซึ้งของวัฒนธรรมคติชนที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าว และถือเป็นตัวแทนของมรดกวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวจังหวัดในอำเภอหล่มอัน

3.1.4 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของประเพณีความเชื่อ

ชาวจังหวัดในกลุ่มวัฒนธรรมการทำนาข้าวมีความเชื่อและการบูชาเรื่องสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าว โดยในงานศึกษาของเหลียงอิงว้างและเหลียงอิงจางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจังหวัดและการพัฒนา

สังคมมีการกล่าวถึงเรื่องเล่าและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับกบและนก ซึ่งเชื่อมโยงกับที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าวและกระบวนการปลูกข้าว (Lei, 2009; Liang, 2006) จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหลงอัน” พบว่าชาวจ้วงในอำเภอหลงอันมีความเชื่อเรื่องกบและนกกระยางว่าเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยมีสัดส่วนที่เชื่อเรื่องกบร้อยละ 55.63 และนกกระยางร้อยละ 41.66 อย่างไรก็ตามมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนหนึ่งให้การยอมรับว่า มังกร คิดเป็นร้อยละ 1.96 และนกฟีนิกซ์หรือหงส์คิดเป็นร้อยละ 0.75 เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นตัวแทนของประเพณีความเชื่อ เนื่องจากในวัฒนธรรมผ้าทอของชาวจ้วง มักนำคติความเชื่อเรื่องมังกรและนกฟีนิกซ์มาสร้างเป็นลวดลายดั้งเดิม

เมื่อนำมาวิเคราะห์ผ่านองค์ประกอบ 3 ประการของสัญลักษณ์ตามทฤษฎีสัญศาสตร์ของเพียร์ส จะเห็นว่าสื่อกลางคือกบและนกกระยาง วัตถุที่อ้างอิงคือเทพแห่งข้าว เทพสายฟ้า และเทพแห่งฝน ส่วนเนื้อหาการตีความนั้นมีความหมายในลักษณะที่เป็นมงคล เช่น ฟ้าฝนตกต้องตามฤดูกาล ความเจริญรุ่งเรือง และความอุดมสมบูรณ์ ฯลฯ ซึ่งในมุมมองของสัญลักษณ์เชิงนามธรรม สัญลักษณ์ของกบและนกกระยางกลายเป็นสัญลักษณ์เชิงภาพลักษณ์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมการทำนาข้าว ผ่านการแสดงออกและการเผยแพร่ในฐานะตัวแทนความหมายที่ดีงามของวัฒนธรรมชาวจ้วง

3.1.5 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของโครงการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

จากการสำรวจพินิจทัศน์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และสัมภาษณ์กับคุณหลี่จิ้ง ผู้วิจัยพบว่า อัตลักษณ์ “มังกรฟางข้าวหลงอัน” มีลักษณะที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมการทำนาข้าวและเอกลักษณ์ท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะความหมายเชิงสัญลักษณ์ของ “มังกร” ซึ่งเป็นตัวแทนสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจีนที่มีความหมายลึกซึ้งและแสดงถึงความเป็นมงคล โดยวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วง มังกรมักสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอื่นและวัฒนธรรมจ้วง การศึกษานี้จะเน้นศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ “มังกรฟางข้าวหลงอัน” ในด้านของวัสดุและการถักทอฟางข้าวด้วยมือ ซึ่งสามารถสะท้อนแก่นแท้ของวัฒนธรรมการทำนาได้อย่างดียิ่ง จากการตีความ 3 องค์ประกอบของสัญลักษณ์ในทฤษฎีสัญศาสตร์ของเพียร์ส มังกรฟางข้าวหลงอันคือผลงานศิลปะที่มีพื้นฐานมาจากหัตถกรรมฟางข้าว มีสื่อกลางเป็นรูปลักษณ์ ท่ามกลางเทศกาลเฉลิมฉลองและการแสดง ได้ถ่ายทอดให้เห็นถึงท่าทางของ “มังกรมงคลโอบยิบ มังกรทะยานสู่ฟ้า” โดยมีวัตถุที่อ้างอิงเป็น “มังกร ราชามังกร” ส่งผลให้บรรยากาศของกิจกรรมเปี่ยมไปด้วยการอวยพรให้ลมฝนต้องตามฤดูกาล นำพามาซึ่งความสุขและความเป็นสิริมงคล โดยใช้ความเชื่อมโยงระหว่างฟางข้าว และการทำนามาใช้เพื่อแสดงความหมายโดยนัย สร้างสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวได้อย่างครอบคลุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหลงอัน” พบว่า “เทศกาลหมางนา” เป็นสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.98 รองลงมาคือ “เทศกาลเครื่องมือเกษตร” คิดเป็นร้อยละ 29.59 “มังกรฟางข้าวหลงอัน” คิดเป็นร้อยละ 20.12 และผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนมีความเห็นว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอื่น ๆ เป็นสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทน คิดเป็นร้อยละ 20.31 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ด้านวัฒนธรรม และผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ดังนั้นความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับเทศกาลทางวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง โดยช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือช่วง 18-60 ปี และมีแนวโน้มเป็นผู้คนรุ่นใหม่ เนื่องจาก “เทศกาลหมางนา” และ “มังกรฟางข้าวหลงอัน” เป็นเทศกาลดั้งเดิมที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อน โดยเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบพิธี พิธีกรรมทางศาสนา และสถานที่ประกอบพิธี อีกทั้งภาษาที่ใช้ยังเป็นภาษารูปแบบโบราณ ทำให้ยากต่อความเข้าใจ และในปัจจุบันมีเพียงบางหมู่บ้านเท่านั้นที่ยังคงจัดงานเทศกาลนี้อยู่ อีกทั้ง “เทศกาลเครื่องมือเกษตร” นั้น เยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการเกษตรแบบดั้งเดิมน้อยลง จึงทำให้ความผูกพันลดลง

3.1.6 การวิเคราะห์สัญลักษณ์และอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมนา

ในพื้นที่ของชาวจ้วงและชาวดั่งในประเทศจีน คำว่า “นา” ใช้เรียกที่นาข้าว โดยในอักษรโบราณของชาวจ้วง คำว่า “นา” ประกอบด้วยส่วนบนของตัวอักษรจีน “那” และส่วนล่างของตัวอักษรจีน “田” ซึ่งสื่อถึงนาข้าว ดังนั้นวัฒนธรรมการทำนาข้าวในท้องถิ่นนี้จึงเรียกว่า “วัฒนธรรมนา” ทั้งนี้ อำเภอหลงอันมีชื่อหมู่บ้านที่มีคำว่า “นา” มากถึง 138 แห่ง สะท้อนถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนานหลายร้อยปี คำว่า “นา” ตามตัวอักษรของชาวจ้วงเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมภาษาเขียนของชนชาติจ้วงและวัฒนธรรมอักษรจีนและความหมายอย่างกว้างยังสามารถสื่อถึงตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวโดยรวมอีกด้วย ในปี ค.ศ. 2013 อำเภอหลงอันได้รับการขนานนามว่า “บ้านเกิดของวัฒนธรรมนา” ทำให้วัฒนธรรมนี้กลายเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของอำเภอหลงอัน หากมองจากมุมมองของความหมายและลักษณะของตัวอักษร คำว่า “นา” ทั้งในภาษาจีนและภาษาเขียนของชนชาติจ้วงถูกมองว่าเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนที่สำคัญของวัฒนธรรมการทำนาข้าวในอำเภอหลงอัน โดยเป็นทั้ง สัญลักษณ์ทางภาษา (Language Symbol) และ สัญลักษณ์เชิงภาพลักษณ์ (Visual Symbol) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าว อำเภอหลงอัน” ในด้านสัญลักษณ์ภาพกราฟิก พบว่า โดยคำว่า “นา” ได้รับการยอมรับคิดเป็นร้อยละ 19.54 รองจากปลั้วหินขนาดใหญ่ที่ได้รับการยอมรับมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 33.66 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนมีความเห็นว่า ข้าวสาร (คิดเป็นร้อยละ 19.15) เครื่องมือเกษตร (คิดเป็นร้อยละ 14.89) ข้าวป่า (คิดเป็นร้อยละ 7.93) และมังกรฟางข้าว (คิดเป็นร้อยละ 4.84) เป็นตัวแทนของสัญลักษณ์ภาพกราฟิกในวัฒนธรรมการทำนาของอำเภอหลงอัน อีกทั้งจากการวิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่รอบรู้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมนา อีกทั้งยังมีกลุ่มประกอบอาชีพอุตสาหกรรมเกษตร จึงคุ้นเคยกับตัวอักษรคำว่า “นา” เป็นอย่างดี

เมื่อนำมาวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัญศาสตร์ของเพียร์ซ คำว่า “นา” ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง โดยมีวัตถุที่อ้างอิง คือข้าว นา และกิจกรรมการเพาะปลูก ส่วนเนื้อหาการตีความคือวัฒนธรรมการทำนาข้าว ดังนั้น คำว่า “นา” จึงผสมผสานความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวอักษรกับสัญลักษณ์ที่ขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างข้าว นา และวัฒนธรรมการทำนาข้าว ดำเนินการเผยแพร่โดยมีคำว่า “นา” เป็นตัวแทนของการทำนาข้าว

3.2 ความหมายแฝงทางจิตวิญญาณ ในวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วง อำเภอหลงอัน

จากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่เป็นตัวแทนในแต่ละด้านของวัฒนธรรมการทำนาข้าวในอำเภอหลงอัน ผู้วิจัยได้สรุปความหมายแฝงทางจิตวิญญาณของชาวลองอันที่ได้พัฒนามาเป็นเวลายาวนานภายใต้วัฒนธรรมการทำนาข้าวนี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยยังเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถาม โดยใช้รูปแบบคำถามแบบเลือกได้หลายข้อ (multiple choice) และจัดลำดับผลตามสัดส่วนการเลือกของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อสะท้อนมุมมองของผู้คนที่มีต่อคุณค่าและจิตวิญญาณของวัฒนธรรมการทำนาในพื้นที่

3.2.1 รูปแบบการผลิตแบบพึ่งพาตนเอง

รูปแบบการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง โดยปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตสมัยใหม่ที่เน้นการพึ่งพาตนเองในด้านการผลิต การบริโภค และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ปัจจุบัน อำเภอหลงอันยังคงรักษาวิถีการผลิตด้วยการปลูกข้าว ซึ่งการเกษตรยังคงเป็นแหล่งรายได้หลักสำหรับชีวิตและเศรษฐกิจของคนในพื้นที่ การพัฒนาอุตสาหกรรมและการก่อสร้างเชิงพาณิชย์ต่าง ๆ ล้วนตั้งอยู่บนฐานของอุตสาหกรรมเกษตร เช่น การปลูกข้าว พืชผลทางการเกษตร ผักและผลไม้ ฯลฯ ซึ่งความต้องการในชีวิตประจำวันของชาวบ้านในท้องถิ่น สามารถเติมเต็มความพึงพอใจและมูลค่าการแลกเปลี่ยนได้จากรูปแบบการผลิตที่พึ่งพาตนเอง ยกตัวอย่างเช่น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจตลาดในพื้นที่ของตำบลและอำเภอ ทำให้ทราบถึง “วัฒนธรรมแบรนด์เชิงพาณิชย์” ภายในห้างสรรพสินค้าในเมืองอื่น ๆ จะเน้นความสวยงามและทันสมัย ซึ่งแตกต่างกับวัฒนธรรมแบรนด์ในอำเภอหลงอัน โดยส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพร

รากไม้ การสานไม้/ฟางข้าว หัตถกรรมจากไม้ เส้นกวยเตี้ยวแปงข้าวเจ้าทำมือ ของประดับทำมือ รวมถึงผลิตภัณฑ์จาก “วัฒนธรรมทางธรรมชาติ” ที่เกี่ยวกับการปลูกพืชผักผลไม้ ปศุสัตว์ น้ำ เป็นส่วนมาก โดยที่ชาวบ้านสามารถใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และเงื่อนไขทางด้านวัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาความต้องการต่าง ๆ อาทิ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการคมนาคม เพื่อให้ได้รับมูลค่าทางเศรษฐกิจที่มั่นคง อีกทั้งรูปแบบวิถีการผลิตเช่นนี้ ยังถ่ายทอดให้เห็นถึงความเคารพและเกรงกลัวต่อธรรมชาติของพวกเขา และกลายเป็นโลกทางจิตวิญญาณที่เป็นรูปแบบของ “การพึ่งพาตนเอง” ที่ส่งผลให้พวกเขาค้นเคยกับความคิด การกระทำ และการแก้ปัญหาอย่างอิสระในชีวิตและการทำงานสมัยใหม่ ไม่พึ่งพาการหยิบยืมสิ่งต่าง ๆ โดยผู้อื่น แต่จะมุ่งเน้นไปที่การสร้างสรรค์สรรพสิ่งได้ด้วยสองมือของตนเอง จากการที่พวกเขามีรากฐานทางวัตถุและความมั่นใจทางวิญญาณเฉกเช่นนี้ จึงทำให้พวกเขาเปี่ยมไปด้วยความมั่นใจต้อนรับขับสู้ และมีความเป็นกันเอง โดยผู้วิจัยพบว่า ในระหว่างที่ทำการต้อนรับแขกผู้มาเยือน หรือจัดงานเลี้ยงเฉลิมฉลองต่าง ๆ พวกเขา มักจะทำอาหารต้อนรับแขกโดยใช้ผลผลิตทางการเกษตรที่ตนเองปลูกทั้งหมด ทำให้ประเภทของอาหารมีความหลากหลายและมีความเป็นต้นตำรับ อีกทั้งรสชาติถูกปากด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์แบบนี้ ทำให้พวกเขามีอริยาคัย และอารมณ์ที่ดี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามที่เกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหลงอัน” พบว่า “รูปแบบการผลิตแบบพึ่งพาตนเอง” มีสัดส่วนถึงร้อยละ 82.21 ของอัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณการปลูกข้าวของชาวจ้วงในอำเภอหลงอัน

3.2.2 ทศนคติต่อชีวิตที่มานะบากบั่นและสันติสุข

ชาวจ้วงในอำเภอหลงอัน ผ่านประสบการณ์การปลูกข้าวมานานนับพันปี ตั้งแต่การเริ่มต้นทำงานยามพระอาทิตย์ขึ้นจนหยุดพักเมื่อพระอาทิตย์ตก โดยมุ่งมั่นตั้งแต่การหว่านเมล็ดในฤดูใบไม้ผลิไปจนถึงการเก็บเกี่ยวในฤดูใบไม้ร่วง ความเพียรพยายามอย่างไม่ลดละนี้หล่อหลอมให้พวกเขามีบุคลิกที่แกร่ง อดทน ละเอียดอ่อน อ่อนน้อมแต่มั่นคงภายใน ยิ่งไปกว่านั้น ท่าเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมยังช่วยให้อำเภอหลงอันมีประวัติศาสตร์ที่ปราศจากสงครามและภัยธรรมชาติที่รุนแรง สถานการณ์สังคมมีความมั่นคง ซึ่งช่วยลดความรู้สึกแข่งขันและความขัดแย้งในจิตใจของผู้คน ทำให้พวกเขามีจิตใจที่สงบสุขมากขึ้น ซึ่งจิตวิญญาณแห่ง “ทศนคติต่อชีวิตที่มานะบากบั่นและสันติสุข” นี้สะท้อนในวิถีชีวิตและการทำงานยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความรับผิดชอบ ความพิถีพิถัน และความเป็นมิตรต่อผู้อื่น จากการสำรวจผู้วิจัยทราบว่า บรรดาหัวหน้า และผู้เชี่ยวชาญอย่างเลขานุการพรรคหวงเหลียนฟาง อาจารย์ลูโหย่วจั่ว และประธานเหลยอิงจาง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายในอำเภอหลงอัน ได้สละเวลาค่อนชีวิตของพวกเขาไปกับการสร้างและพัฒนาบ้านเกิดเมืองนอน และแม้ว่าในปัจจุบันพวกเขาจะเกษียณอายุราชการแล้ว แต่ทว่าความรับผิดชอบและการเข้าร่วมศึกษาวิจัยวัฒนธรรมการทำนาข้าวของพวกเขากลับไม่เคยหยุดลง เมื่อทำงาน พวกเขาทุกคนต่างก็ “มีความกระตือรือร้น และสามารถทำงานได้หลายแขนง” ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พวกเขาได้พบปะกับ “กลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ” ที่ไปทำการวิจัยในอำเภอหลงอัน พวกเขาต่างให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นและไม่คิดค่าตอบแทนสำหรับการตอบคำถาม และให้ความรู้ รวมถึงมีบางครั้งที่พวกเขาต้องเสียสละเวลาและพลังงานจำนวนมาก ในการพากลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ ไปสำรวจพื้นที่ รอบ ๆ ขนบหลายครั้ง อีกทั้งในระหว่างกระบวนการนี้ พวกเขายังได้มีการแนะนำและติดต่อกับผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่น โดยในระหว่างการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น พวกเขาทุกคนต่างก็เป็นมิตร และให้ความร่วมมืออย่างแข็งขัน รวมถึงในยามที่พวกเขาได้พบเจอกับการสร้างหมู่บ้านที่ค่อนข้างล่าสมัย สภาพเศรษฐกิจและอุปสรรคในด้านการพัฒนา พวกเขาก็มักจะเผชิญหน้ากับสิ่งเหล่านั้นด้วยความสงบ และมองโลกในแง่ดี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหลงอัน” พบว่า “ทศนคติต่อชีวิตที่มานะบากบั่นและสันติสุข” คิดเป็นร้อยละ 76.02 ของอัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณของชาวจ้วงในอำเภอหลงอัน

3.2.3 บรรยากาศเทศกาลรื่นเริงที่ตระการตาและมีความสุข

จากการสำรวจและศึกษาของผู้วิจัย พบว่าชาวจ้วงในอำเภอหลงอันได้สร้างสรรค์ประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ ขึ้นตามแต่ละช่วงของการปลูกข้าวในแต่ละฤดูกาล ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นชายหญิง ผู้เฒ่าผู้แก่ หรือเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน ต่างร่วมกันเตรียมงานอย่างพิถีพิถันและเข้าร่วมด้วยความกระตือรือร้นในทุกเทศกาล เสมือนเป็นการตอบสนองความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานในชีวิตประจำวัน และเป็นการเยียวยาจิตใจ เมื่อเทียบกับวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและสงบสุขในหมู่บ้าน การให้ความสำคัญและเพลิดเพลินกับทุกช่วงเวลาแห่งการรวมตัวและเฉลิมฉลองกลายเป็นสิ่งที่โดดเด่นเป็นพิเศษ ผู้คนต่างแต่งกายอย่างประณีต ร้องรำทำเพลง พิถีพิถันในพิธีกรรม การบวงสรวงและอธิษฐาน พวกเขาทำอาหารและจัดเลี้ยงอย่างเอิกเกริก มีทั้งการแสดงของผู้เชี่ยวชาญในพิธีกรรม เช่น การสวดขอพรของปรมาจารย์ช็อก การเตรียมอาหารโดยญาติพี่น้อง และกิจกรรมแข่งขันกีฬาหมู่บ้านที่สร้างความสนุกสนานทุกขั้นตอนดำเนินไปด้วยความตั้งใจ ในกระบวนการนี้ยังได้ก่อเกิดวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวจ้วง เช่น เครื่องแต่งกายจ้วง เพลงภูเขา กลองทองแดง และลูกบอลปักกลาย ผู้วิจัยเคยมีโอกาสดำเนินเข้าร่วมเทศกาลต่าง ๆ ของอำเภอหลงอัน เช่น เทศกาลวันที่สามเดือนสาม เทศกาลเครื่องมือการเกษตร และเทศกาลหมางน่า ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีวิธีการเฉลิมฉลองและวันที่แตกต่างกัน บางครั้งถนนหนทางยากลำบาก ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวบางคนต้องขับรถทางไกลเพื่อมาร่วมงาน บ้างเดินเท้าทั้งหมู่บ้านเพื่อร่วมงานที่จัดขึ้น บ้างรวมตัวกันเล็ก ๆ กับเพื่อนฝูง ร้องเพลงประสานเสียงและสนทนารื่นเริง ชาวจ้วงใช้เสียงเพลงและการเต้นรำแสดงถึงความขอบคุณธรรมชาติสำหรับของขวัญที่มอบให้ ใช้ผลผลิตและงานฝีมืออธิษฐานเพื่อการเก็บเกี่ยวที่อุดมสมบูรณ์ในปีต่อไป บรรยากาศเทศกาลที่สนุกสนานและยิ่งใหญ่เช่นนี้ฝังแน่นอยู่ในจิตใจของพวกเขา และกลายเป็นส่วนหนึ่งของจิตวิญญาณ แม้ในปัจจุบันชีวิตความเป็นอยู่จะดีขึ้น แต่ชาวจ้วงยังคงรักษาสภาพจิตใจนี้ไว้ และใช้ชีวิตอย่างกระตือรือร้น ดูแลตนเอง เฉลิมฉลองในช่วงเวลาสำคัญ แสดงความรู้สึก และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น สิ่งนี้สะท้อนถึงความรักและความสุขในการดำรงชีวิตของพวกเขา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหลงอัน” พบว่า “บรรยากาศเทศกาลรื่นเริงที่ตระการตาและมีความสุข” เป็นอัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณของวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจ้วงในอำเภอหลงอันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 36 – 60 ปี ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการเฉลิมฉลองเทศกาลดั้งเดิมของพื้นที่

3.2.4 โลกภายในจิตใจที่มีความสุขจากการรู้จักพอ

จากการสำรวจและศึกษาของผู้วิจัยในอำเภอหลงอัน พบว่าสินค้าต่าง ๆ ที่ขายอยู่ในตลาดท้องถิ่นมีความหลากหลาย ราคาถูกและมีการบริโภคที่สมเหตุสมผล นอกจากจะเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างชนบทกับเมือง ยังสะท้อนถึงการที่คนในพื้นที่มีสิทธิ์ตัดสินใจใน “ทรัพยากรของตนเอง” และ “ความมั่งคั่งส่วนรวม” ได้อย่างอิสระ ตัวอย่างเช่น ร้านขายกล้วยเตี้ยและแผงลอยริมถนนหลายแห่งมักมีการแถมเครื่องเคียงที่ทำเอง เช่น ผักดองหรือข้าวต้ม ซึ่งเดิมได้ไม่จำกัด ทำให้ลูกค้ารู้สึกอึดอัดและอยากกลับมาใช้บริการอีก ชาวอำเภอหลงอันเข้าใจว่าความสุขไม่ได้อยู่ที่การแสวงหาความมั่งคั่งทางวัตถุที่ไม่มีที่สิ้นสุด แต่คือการพึงพอใจในความต้องการเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชีวิตประจำวัน ความต้องการเหล่านี้อาจเป็นเพียงข้าวต้มหนึ่งชาม อาหารมื้อหนึ่งที่อร่อย รวยยิ้ม การสนทนา การหัวเราะเมล็ดพืช การเก็บเกี่ยว เพลงพื้นบ้าน งานเลี้ยงใหญ่ การตื่นแต่เช้า การทำงาน การกล่าวทักทาย หรือการเดินทางที่เรียบง่าย ชาวบ้านดำรงชีวิตโดยปราศจากความต้องการที่เกินตัวและแรงกดดัน พวกเขาไม่ต้องการที่จะเอาชนะ แต่งานส่วนใหญ่ที่พวกเขาทำมาจากความต้องการภายในและเพื่อให้รางวัลแก่ความพยายามของตนเอง โดยสิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งเล็ก ๆ ที่สามารถสร้างความรู้สึกพึงพอใจได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมกับสร้างโลกภายในจิตใจที่มีความสุขจากการรู้จักพอ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหล่งอัน” พบว่า “โลกภายในจิตใจที่มีความสุขจากการรู้จักพอ” สะท้อนอัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณของชาวจังหวัดในอำเภอหล่งอันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.92 ในจำนวนนั้นประกอบด้วยอาจารย์ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ บุคลากรด้านวัฒนธรรม และผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 24 ผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับอุตสาหกรรมทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 25 ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เจ้าหน้าที่ผู้ทำงานในองค์กรธุรกิจ และนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 17

นอกจากนี้ ชาวอำเภอหล่งอันส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่นี้มาเป็นเวลานาน พวกเขามีความผูกพันกับบ้านเกิดอย่างลึกซึ้ง อาคารบ้านเรือนแบบดั้งเดิมในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น อาคารแบบเสาค้ำ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้ของจีน มีโครงสร้างไม้ ชั้นล่างใช้เก็บของ และชั้นบนใช้เป็นที่อยู่อาศัย อย่างไรก็ตาม ด้วยการพัฒนาตามยุคสมัย อาคารแบบดั้งเดิมได้ถูกแทนที่ด้วยอาคารสมัยใหม่ระหว่างการสำรวจ ผู้วิจัยพบเห็นหมู่บ้านที่วางผังใหม่อย่างเป็นระเบียบ โดยมีอาคารผนังสีขาวตั้งเรียงรายกัน บ้านเรือนมักรวมกันเป็นกลุ่มในลักษณะพื้นที่หมู่บ้านที่ล้อมรอบด้วยภูเขาและลำธาร ให้อารมณ์ความรู้สึกของ “ชนบทสังคมนิยมใหม่” จากการพูดคุยกับชาวบ้าน พบว่าหากต้องการเห็นบ้านแบบเก่า ต้องสอบถามข้อมูลจากผู้สูงอายุในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านส่วนใหญ่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในถิ่นที่อยู่อาศัยและบ้านเกิด ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาของหมู่บ้านใกล้เคียงหรือการย้ายถิ่นของคนต่างพื้นที่ พวกเขาไม่แน่วแน่ที่จะอยู่อาศัยที่กลมเกลียวและเปิดกว้าง หมู่บ้านต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องการแต่งงานหรือชีวิตประจำวัน สิ่งนี้ช่วยเพิ่มสีสันให้กับการเฉลิมฉลองในเทศกาลต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น หากหมู่บ้านหนึ่งเริ่มจัดงานก่อน คนในหมู่บ้านอื่นจะไปเข้าร่วมเฉลิมฉลองที่บ้านญาติในหมู่บ้านนั้น และเมื่อถึงงานในหมู่บ้านของตนเอง ชาวบ้านจากหมู่บ้านอื่นก็จะมาร่วมเฉลิมฉลองด้วย ความสัมพันธ์ของเครือญาติในพื้นที่นี้มีความแน่นแฟ้นและซับซ้อน บางครั้งทั้งหมู่บ้านอาจมีเพียงนามสกุลเดียวและสืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษเดียวกัน แต่ละบ้านมักมีลำดับตระกูลและศาลบรรพบุรุษเป็นของตนเอง นอกจากนี้ ญาติที่ย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่อื่นมักกลับมาที่หมู่บ้านในช่วงเทศกาลเซ็งเม้งหรือเทศกาลวันที่สามเดือนสาม เพื่อติดต่อญาติพี่น้อง บูชาบรรพบุรุษ และจัดเลี้ยงใหญ่เพื่อแสดงถึงความรุ่งเรืองของตระกูล แม้ชาวจังหวัดในอำเภอหล่งอันจะมีจิตสำนึกทางเครือญาติที่เข้มแข็ง แต่พวกเขาก็เปิดกว้างยอมรับและสร้างความกลมเกลียวกับผู้อื่น แสดงให้เห็นถึงแนวทางการอยู่อาศัยที่กลมเกลียวและความรักบ้านเกิดที่ยังรากลึกในจิตใจ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับ “เนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวอำเภอหล่งอัน” พบว่า “ความรู้สึกคิดถึงบ้านเกิดเมืองนอนในจิตใจ” คิดเป็นร้อยละ 44.1 และ “แนวความคิดด้านการตั้งถิ่นฐานที่กลมเกลียวและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน” คิดเป็นร้อยละ 33.46 ก็สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณของชาวจังหวัดในอำเภอหล่งอันลำดับถัดมา

4. อภิปรายผล

งานวิจัยนี้ใช้แนวทางบูรณาการความรู้จากคติชนวิทยาและสาส์นศาสตร์ในการวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจังหวัดในอำเภอหล่งอัน ด้วยการลงพื้นที่สำรวจใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อรวบรวมเนื้อหาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทต่างๆ อย่างชัดเจน จากนั้นสรุปถึงความหมายแฝงทางจิตวิญญาณของวัฒนธรรมการทำนาข้าวของชาวจังหวัด อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ Liang (2006) และ Lei (2010) ที่ศึกษาวัฒนธรรมการทำนาข้าวในด้านอุตสาหกรรมเกษตรและการชูดัชนีโบราณคดีพบว่า งานวิจัยนี้มีการวิเคราะห์ที่เฉพาะเจาะจงและจัดหมวดหมู่ได้ชัดเจนกว่า งานวิจัยของนักวิชาการทั้งสองท่านที่ใช้วิธีวิจัยเอกสารและการลงพื้นที่สำรวจ จากนั้นสังเคราะห์ข้อมูลในภาพกว้าง โดยในการศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของ วัฒนธรรมการทำนาข้าวในอำเภอหล่งอัน โดยสรุปและจำแนกลักษณะของวัฒนธรรม

จากบริบททางประวัติศาสตร์และรูปแบบการแสดงออก เช่น ประเพณีอาหารถูกจัดเป็น 12 หมวด และมีผลิตภัณฑ์ 100 ชนิด ประเพณีในเทศกาลจัดประเภทเป็น 11 หมวด เครื่องมือเกษตรถูกแบ่งตามหน้าที่และยุคสมัยเป็น 6 ประเภท อย่างไรก็ตาม กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลหรือการแสดงผลลัพธ์เชิงปริมาณในเชิงสถิติไม่ได้ถูกนำเสนออย่างชัดเจน อีกทั้งยังไม่ได้วิเคราะห์ในเชิงสัญลักษณ์ โดยเฉพาะในประเด็นของสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยนี้ที่ได้นำเสนอรูปแบบการศึกษาใหม่ทั้งในเชิงระเบียบวิธีวิจัยและมิติการศึกษา ในด้านคุณค่าทางวิชาการ งานวิจัยนี้จึงได้ขยายแนวทางการศึกษาและเพิ่มมิติในการวิเคราะห์ และในด้านคุณค่าเชิงปฏิบัติ สามารถการสกัดและออกแบบสัญลักษณ์กราฟิกจากวัฒนธรรม ทั้งยังมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในงานออกแบบเชิงพาณิชย์และส่งเสริมเศรษฐกิจวัฒนธรรมของอำเภอหลงอันได้อย่างเป็นรูปธรรม

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยพบว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นในอำเภอหลงอันที่สามารถเข้าถึงได้มีค่อนข้างจำกัด จึงขอเสนอแนะให้รัฐบาลท้องถิ่นของอำเภอหลงอันและผู้ทำงานด้านวัฒนธรรมให้ความสำคัญกับการลงทุนทางวิชาการในด้านนี้ให้มากขึ้น เพื่อยกระดับความสนใจและความสามารถของผู้ทำงานในท้องถิ่น ในขณะเดียวกันรัฐบาลควรให้การสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจ โดยแนะนำให้จัดทำนโยบายดึงดูดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการลงทุนด้านเงินทุนเพื่อรับประกันผลประโยชน์และสวัสดิการในการทำงานของนักวิจัย นอกจากนี้ ควรเพิ่มการเรียนรู้และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการทำนาข้าวในอำเภอหลงอัน เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจทางวัฒนธรรมและส่งเสริมความกระตือรือร้นของประชาชนในท้องถิ่น

5.1.2 ข้อเสนอแนะด้านการนำไปประยุกต์ใช้

การศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการสร้างแบรนด์ภาพลักษณ์ “วัฒนธรรมนา” ของอำเภอหลงอัน และการเผยแพร่วัฒนธรรม โดยสามารถนำมาประยุกต์ในด้านออกแบบภูมิทัศน์วัฒนธรรมการทำนาข้าว ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม และการออกแบบภาพลักษณ์เมืองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความหมายแฝงทางจิตวิญญาณของวัฒนธรรมการทำนาข้าว ยกย่องความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเป็นเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชาวหลงอัน เสริมสร้างความมั่นใจในวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น รวมถึงเพิ่มพูนศักยภาพทางวัฒนธรรมซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ของอำเภอหลงอัน ทั้งนี้ การพัฒนาเชิงวัฒนธรรมดังกล่าวจะช่วยปรับปรุงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยของชาวอำเภอหลงอันได้ในระยะยาว

6. เอกสารอ้างอิง

- Huang, L. Secretary of the Longan County Culture and Sports Bureau. Interview. April 11, 2024.
- Huang, W. (2007). Inheriting and developing Zhuang culture: Promoting the construction of "Cultural Nanning." *Inheritance*.
- Lei, Y. (2010). Analysis of the phenomena of rice farming culture in Long 'An County. *Journal of Nanning Municipal Party Committee, China*.
- Lei, Y. Vice Chairman of the Longan County Federation of Literary and Art Circles. Interview. January 17, 2024.
- Li, J. Deputy Director of the Longan County Intangible Cultural Heritage Museum. Interview. April 11, 2024.

- Liang, T. (2006). Exploration of Zhuang rice farming culture and social development. *Journal of Wenshan Normal College*.
- Lu, Y. Longan County Rice Culture Research Consultant. Interview. April 12, 2024.
- Peirce, C. S. (2014). *Peirce: On signs* (X. Zhao, Trans.). Sichuan University Press.
- Qin, N. C. (1997). *History of Zhuang rice agriculture*. Guangxi Nationalities Publishing House.
- Wu, B. (2001). *Principles of folklore*. Liaoning Education Publishing House.
- Zhao, F. (2020). *The charm of "Na" in the countryside*. Beijing Publishing Group.

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Thai Teaching Activities Using the DR-TA Reading Strategy with Think-Pair-Share Technique on Reading Comprehension Abilities in Grade 3 Students

อนันตญา เกตุอัน^{1*} และ ขวัญชนก นัยจรรย์²
Anuntaya Kate-On^{1*} and Khwanchanok Naijarun²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 2) ศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจำการบุญ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก (Lottery) จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเพื่อความเข้าใจที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ผลการพิจารณาความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.98 2) แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และ 3) แบบประเมินความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดพบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นในทุกระดับ ได้แก่ ระดับการอ่านตามตัวอักษร ระดับการตีความ ระดับการประเมินค่า และระดับการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้

คำสำคัญ : กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA เทคนิคเพื่อนคู่คิด การอ่านเพื่อความเข้าใจ

^{1*} สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thai language major Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat University

E-mail : anuntayakate.on@gmail.com

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thai language major Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat University

E-mail : nkhwanchanok@psru.ac.th

*Corresponding author

Abstract

This research aimed to 1) compare the reading comprehension ability before and after learning of grade 3 students taught reading by DR-TA and think-pair-share technique; and 2) study the reading comprehension ability of grade 3 students taught reading by DR-TA and think-pair-share technique. The sample consisted of grade 3 students at Jakarnboon school with simple random sampling by drawing lots, a total of 42 students. The research instruments were 1) the lesson plans on reading comprehension using DR-TA and think-pair-share technique. The assessment results had an average of 4.98; 2) a reading comprehension test with a reliability of 0.82, and 3) a reading comprehension assessment. The reliability was 0.78. The findings were 1) The student's reading comprehension ability was significantly higher than before learning at the .05 level; 2) The students' reading comprehension ability during learning activities using the DR-TA reading strategy with think-pair-share technique had higher reading comprehension ability at each level, including the literal reading level, interpretive level, evaluative level, and applied reading level.

Keywords: DR-TA Reading Strategy, Think- Pair -Share Technique, Reading Comprehension

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ช่วยให้มนุษย์เกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา รวมถึงได้รับความรู้ใหม่ ๆ การอ่านจึงเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ให้กับบุคคล ด้วยเหตุนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงกำหนดให้การอ่านเป็น 1 ใน 5 สาระการเรียนรู้ โดยได้กำหนดการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test : NT) จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสอบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่าผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาในปีการศึกษา 2565 ในระดับประเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55.86 ระดับจังหวัดมีค่าคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 46.19 และระดับโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.12 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมยังมีผลการทดสอบในด้านการอ่านอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดเกณฑ์ประเมินการอ่านไว้ว่าผู้เรียนจะต้องมีผลการประเมินการอ่านอยู่ในเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70 จึงจะสอดคล้องกับค่าเป้าหมายที่เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ได้กำหนดกล่าวคือ ผู้เรียนยังต้องพัฒนาในด้านทักษะการอ่าน โดยเฉพาะในด้านทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะการอ่านที่ผู้เรียนจะสามารถจับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่าน และวิเคราะห์ตีความบทอ่านได้ รวมถึงประเมินค่าบทอ่านในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาซึ่งแนวทางในการนำความรู้ที่ได้จากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ดังที่ จุฑาทิพย์ แซ่กี้ (2564) อธิบายว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการรับสารโดยการอ่านที่ผู้อ่านสามารถแปลความหมายของคำ ข้อความ จับใจความสำคัญ ตีความ และสรุปอ้างอิงแนวความคิดหลักที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอผ่านข้อความตลอดจนการเชื่อมโยงแนวความคิดที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์เดิมเพื่อความเข้าใจ เนื้อเรื่อง สามารถคาดเดาเหตุการณ์ข้างหน้าได้ และนำความรู้ที่ได้จากบทอ่านไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ และเทียมจันทร์ สังข์พินธานนท์ (2563) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความเข้าใจในระดับตามตัวอักษรหรือขั้นพื้นฐาน (Literal Comprehension) 2) ความเข้าใจในระดับการตีความ (Interpretative Comprehension) และ 3) ความเข้าใจในระดับวิเคราะห์และประเมินค่า (Critical Comprehension) ดังนั้นการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะพื้นฐาน ที่สำคัญต่อการเรียนรู้ หากผู้เรียนมีทักษะการอ่านพื้นฐานไม่ดี หรือขาดเทคนิคการอ่าน ก็จะส่งผลกระทบต่อความเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพ

จากผลคะแนนการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ในปี พ.ศ.2565 ที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ได้กำหนด ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีเทคนิคการอ่านเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน กระทั่งพบว่า การสอนอ่านแบบ DR-TA เป็นการสอนอ่านที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ สามารถนำมาช่วยแก้ปัญหาการอ่านของผู้เรียนได้ การสอนอ่านนี้ได้พัฒนาขึ้นโดย Stauffer ภายหลังมีการปรับปรุงขึ้นใหม่ โดย Teirney and Disher (1995 อ้างถึงใน ปาริศา ประทุมจร, 2560) ซึ่งกิจกรรมการสอนแบบอ่าน DR-TA มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) การคาดเดา 2) การอ่าน 3) การแปลความหมาย 4) การตรวจสอบความเข้าใจ และ 5) การพัฒนาทักษะการอ่าน โดย รจนา ปัตถา (2558) กล่าวว่า การสอนอ่านแบบ DR -TA เป็นวิธีการสอนอ่านที่มุ่งฝึกกระบวนการคิด ตรวจสอบ และกลั่นกรองข้อมูลที่ได้จากการอ่าน เน้นให้ผู้เรียนคิดและอ่านไปพร้อม ๆ กัน โดยครูจะให้ผู้เรียนช่วยกันทำนายเนื้อเรื่องจากชื่อเรื่องแล้วให้อ่านในใจ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนทำนายถูกหรือไม่ ซึ่งวิธีการอ่านแบบนี้มีความยืดหยุ่น ครูสามารถเลือกกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้อย่างหลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์เนื้อหาลงอย่างต่อเนื่อง และเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ศึกษามากขึ้น

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการตอบคำถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ฝึกแสดงความคิดเห็นในมุมมองของตนเอง โดยเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจเนื่องจากเทคนิคนี้ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบแล้วมาอภิปรายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเป็นคู่ ทำให้ได้ฝึกทักษะการกล้าแสดงออกและเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น ดังที่ ภัทรามาศ โพธิญาณ (2566) กล่าวว่า เทคนิคเพื่อนคู่คิดเป็นเทคนิคที่ใช้ควบคู่กับการสอนอีกวิธีหนึ่ง โดยครูตั้งคำถามคำถามและให้นักเรียนจับคู่กันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และนำคำตอบหรือข้อมูลมาอภิปรายให้นักเรียนคนอื่นในชั้นรวมทั้งครูฟัง เทคนิคนี้สามารถใช้ได้กับทุกวิชาและทุกระดับชั้น ดังนั้นเทคนิคเพื่อนคู่คิดสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ โดยสามารถทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านที่สูงขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ฝึกการยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิคเพื่อนคู่คิดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อความเข้าใจ

จากความเป็นมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อเป็นแนวทางไปการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 คัดเดาคาเดาเนื้อหาของเรื่อง ขั้นที่ 2 ลงมืออ่าน ขั้นที่ 3 ค้นคว้าหาหมาย ขั้นที่ 4 จับคู่คิดเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ขั้นที่ 5 เสริมทักษะการอ่านและนำเสนอความคิด ซึ่งการสอนอ่านแบบ DR-TA จะเน้นให้ผู้เรียนได้อ่านเนื้อเรื่องแบบไตร่ตรอง โดยในขั้นตอนการอ่านควรมีทักษะกระบวนการพูดได้ตอบ ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคเพื่อนคู่คิดมาผสมผสานเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดร่วมกัน จะส่งผลให้เกิดการอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อนำไปพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

1.2.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 112 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจำการบุญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งจัดห้องเรียนแบบละความสามารถจากผลการสอบเข้าศึกษา มีจำนวน

นักเรียนในแต่ละห้องเท่า ๆ กัน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก (Lottery) จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนในห้องเรียน จำนวน 42 คน

1.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผู้วิจัยใช้บทอ่านบันทึกคดีประเพณีนิทาน เนื่องจาก นิทานเป็นบทอ่านที่ให้ความสนุกสนาน มีข้อคิดสอนใจ ช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ได้กำหนดให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฝึกการอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ซึ่งผู้วิจัยใช้ บทอ่านนิทานจำนวนทั้งหมด 4 เรื่อง คือ 1) กวางปากกับพวงองุ่น 2) วิวตัวผู้สองตัวกับสิงโต 3) แมวกับหนู 4) ค้างคาวเลือกพวก

1.3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 4 ชั่วโมง (ไม่รวมระยะเวลาการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน)

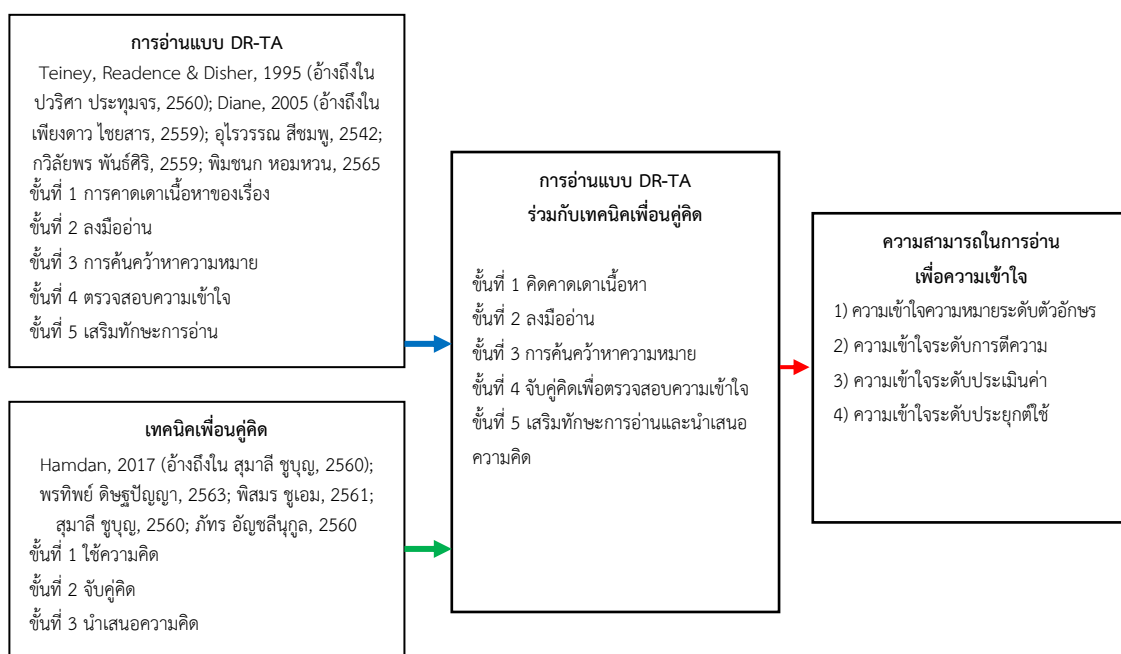
1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ผลการใช้การสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ส่งผลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.4.2 ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกระดับชั้น

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อเป็นแนวทางไปการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ที่ส่งผลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพต่อไปนี้

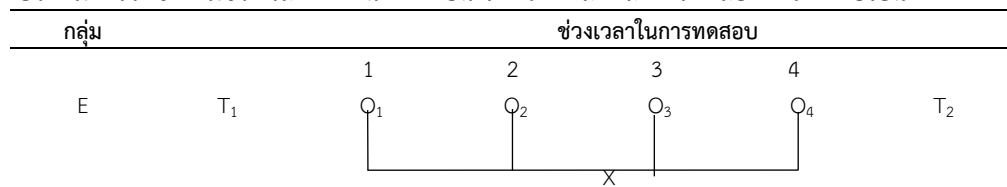

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre Experimental Research) รูปแบบการวิจัยแบบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Pre-Test and Post - Test One Group Design) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลัง โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวแต่มีการวัดซ้ำตามเวลาที่กำหนด ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แบบแผนการวิจัย

ความหมายของสัญลักษณ์

E	แทน	กลุ่มทดลอง
T ₁	แทน	ผลการวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการทดลอง
O ₁ O ₂ O ₃ O ₄	แทน	ผลการประเมินความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจระหว่างการทดลอง หลังเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากผลงานของผู้เรียนตามเกณฑ์การประเมิน
X	แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด
T ₂	แทน	ผลการวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการทดลอง

แบบแผนการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดการเรียนการใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่ส่งผลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และวัดผลความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหน่วยการเรียนรู้การอ่านนิทาน จำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวัดผลมาแปลผลเพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนโดยวัดระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการจัดการเรียนรู้ และวัดความสามารถระหว่างเรียน เมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ และการทำแบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการทดลอง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด จำนวน 4 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง มีขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังภาพ

ภาพที่ 3 กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

การพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท โดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.98 โดยแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.66-5.00 ซึ่งหมายความว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบวัดความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจ

แบบวัดความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจ ประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 20 คะแนน วัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาที่ใช้ในการทำแบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ จำนวน 40 นาที

การพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ ของแบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยยึดเกณฑ์เฉลี่ยความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2559) ผลการพิจารณาพบว่าข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ในระดับ 0.50-1.00 ซึ่งอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.95 ถือว่าใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (Difficulty Index) และค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Index) ของคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ผู้วิจัยยึดเกณฑ์การประเมิน (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2561) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบมีค่าความยากเฉลี่ยเท่ากับ 0.49 หมายความว่าแบบทดสอบ

มีค่าความยากอยู่ในระดับปานกลาง และค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยเท่ากับ 0.40 หมายความว่าแบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับสูงมาก สามารถนำไปใช้ได้

2) แบบประเมินความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียน

การพิจารณาความเหมาะสมของแบบประเมินความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียนจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท โดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ผลการพิจารณาพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.98 โดยแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 4.66-5.00 ซึ่งหมายความว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดำเนินการออกหนังสือการดำเนินงานวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง

2.3.2 ผู้วิจัยปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อทำความเข้าใจขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ

2.3.3 ผู้วิจัยทดสอบผู้เรียนก่อนการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียน (Pre - Test) จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 40 นาที เพื่อวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินการอ่านเพื่อความเข้าใจที่สร้างขึ้น

2.3.4 ผู้วิจัยเป็นผู้สอนผู้เรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 4 แผน มีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 4 ชั่วโมง ใช้เวลาสอน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ ระหว่างการทดลองเมื่อผู้วิจัยสอบจบจะนำแบบประเมินความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียนของผู้เรียนครั้งที่ 1-4 มาสังเคราะห์ความสอดคล้องกับระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในหน่วยการเรียนรู้

2.3.5 ผู้วิจัยทดสอบผู้เรียนหลังเรียน เมื่อผู้วิจัยสอนครบตามกำหนด (Post - Test) ด้วยแบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 40 นาที และตรวจให้คะแนน โดยถ้าตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

2.4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบ ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตด้วยการทดสอบค่าที (T-Test Dependent)

2) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายได้ตาราง

2.4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำแบบประเมินความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม จำนวน 4 ครั้ง มาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

ตารางที่ 1 ผลการวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

การวัดผล	n	คะแนนเต็ม 20 คะแนน	($\bar{X}$)	S.D.	df.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	42	20	8.55	1.75	41	30.46*	.000*
หลังเรียน	42	20	16.71	1.86			

หมายเหตุ: * $p < .05$

จากตารางที่ 1 ผลการวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สรุปได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.55 (S.D. = 1.75) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.71 (S.D. = 1.86) มีค่า df. = 41 และค่า t = 30.46 หมายความว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำผลแบบประเมินความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนที่เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรมมาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ดังนี้

3.2.1 ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดโดยภาพรวมดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ในภาพรวม พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในแต่ละครั้งดีขึ้น ตามลำดับดังนี้

ครั้งที่ 1 การอ่านนิทาน เรื่อง “ค้างคาวเลือกพวก” พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ในระดับความเข้าใจตามตัวอักษร เนื่องจากผู้เรียนสามารถบอกรายละเอียดประเด็นสำคัญในเนื้อหาที่อ่านได้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนในระดับการอ่านตีความนั้นผู้เรียนยังไม่สามารถวิเคราะห์ตีความเนื้อหาได้ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้ในระดับการอ่านประเมินค่าและระดับประยุกต์ใช้นั้นยังมีข้อบกพร่องคือผู้เรียนยังไม่สามารถพิจารณาคุณค่าและเขียนประยุกต์ใช้ข้อคิดของบทอ่านได้

ครั้งที่ 2 การอ่านนิทาน เรื่อง “แมวกับหนู” พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับการอ่านตามตัวอักษรดีขึ้นกว่าหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เนื่องจากผู้เรียนสามารถบอกรายละเอียดประเด็นสำคัญที่ปรากฏในบทอ่านได้ ส่วนในระดับการอ่านเพื่อตีความผู้เรียนสามารถทำได้ดีขึ้นกว่าในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พบข้อบกพร่องน้อยลง โดยผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตีความเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านได้ส่วนใหญ่ ในระดับการอ่านประเมินค่ายังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย คือ ผู้เรียนสามารถพิจารณาคุณค่าของบทอ่านได้ แต่ยังขาดเหตุผลประกอบ และระดับการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง สามารถอธิบายแนวทางในการนำข้อคิดไปใช้ได้เล็กน้อย

ครั้งที่ 3 การอ่านนิทาน เรื่อง “วัวตัวผู้สองตัวกับสิงโต” พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับการอ่านตามตัวอักษรดีขึ้น สามารถบอกรายละเอียดประเด็นสำคัญที่ปรากฏในบทอ่านได้อย่างครบถ้วน ระดับการอ่านตีความผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครได้อย่างครอบคลุม และระดับการอ่านประเมินค่า ผู้เรียนสามารถพิจารณาความเหมาะสมของบทอ่านได้ โดยประเมินค่าด้านเนื้อหา ภาษา กลวิธีการนำเสนอได้อย่างชัดเจน และระดับการประยุกต์ใช้ ผู้เรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้รับจากเนื้อหาที่อ่านมาเขียนอธิบายแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ได้ แต่ยกตัวอย่างประกอบยังไม่ชัดเจน

ครั้งที่ 4 การอ่านนิทาน เรื่อง “กวางป่ากับพวงองุ่น” พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับการอ่านตามตัวอักษรดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยผู้เรียนสามารถบอกรายละเอียดประเด็นสำคัญที่ปรากฏในบทอ่านได้อย่างครบถ้วนชัดเจนและครอบคลุม ส่วนในระดับการอ่านตีความผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครได้อย่างครอบคลุมและมีเหตุผล สามารถตีความเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายแฝงที่อยู่ในบทอ่าน และระดับการอ่านประเมินค่า ผู้เรียนสามารถพิจารณาความเหมาะสมของบทอ่านได้ โดยประเมินค่าด้านเนื้อหา ภาษา กลวิธีการนำเสนอได้อย่างชัดเจน สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทอ่านได้อย่างมีเหตุผล โดยใช้ภาษาของตนเอง และระดับการประยุกต์ใช้ ผู้เรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้รับจากเนื้อหาที่อ่านมาเขียนอธิบายแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ได้ สามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างสอดคล้องกับเรื่อง และเป็นประโยชน์

3.2.2 ผลการศึกษาศาสนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดจำแนกตามระดับขั้นการอ่าน

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4
1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร	ผู้เรียนสามารถจดบันทึกรายละเอียดสำคัญของบทอ่านได้ส่วนใหญ่	ผู้เรียนสามารถจดบันทึกรายละเอียดสำคัญของบทอ่านได้	ผู้เรียนสามารถจดบันทึกรายละเอียดสำคัญของบทอ่านได้อย่างครบถ้วน	ผู้เรียนสามารถจดบันทึกรายละเอียดสำคัญของบทอ่านได้อย่างครบถ้วนและครอบคลุม และชัดเจน
2. ความเข้าใจระดับการตีความ	ผู้เรียนยังไม่สามารถวิเคราะห์ตีความอ่าน และลักษณะตัวละครได้	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตีความวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครที่อยู่ในบทอ่านได้ส่วนใหญ่	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครได้อย่างครอบคลุม	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครได้อย่างครอบคลุมและมีเหตุผลสามารถตีความเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายแฝงที่อยู่ในบทอ่าน
3. ความเข้าใจระดับประเมินค่า	ผู้เรียนไม่สามารถพิจารณาคุณค่าของบทอ่านได้	ผู้เรียนสามารถพิจารณาคุณค่าของบทอ่านได้ แต่ยังขาดเหตุผลประกอบ	ผู้เรียนสามารถพิจารณาความเหมาะสมของบทอ่านได้ โดยประเมินค่าด้านเนื้อหา ภาษา กลวิธีการนำเสนอได้อย่างชัดเจน	ผู้เรียนสามารถพิจารณาความเหมาะสมของบทอ่านได้ โดยประเมินค่าด้านเนื้อหา ภาษา กลวิธีการนำเสนอได้อย่างชัดเจน สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทอ่านได้อย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาของตนเอง
4. ความเข้าใจระดับประยุกต์ใช้	ผู้เรียนไม่สามารถเขียนประยุกต์ใช้หรือบอกแนวทางในการนำข้อคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง สามารถอธิบายแนวทางในการนำข้อคิดไปใช้ได้เล็กน้อย	ผู้เรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้รับจากเนื้อหาที่อ่านมาเขียนอธิบายแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ได้ แต่ยกตัวอย่างประกอบยังไม่ชัดเจน	ผู้เรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้รับจากเนื้อหาที่อ่านมาเขียนอธิบายแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ได้ สามารถยกตัวอย่างประกอบได้สอดคล้องกับเรื่องและเป็นประโยชน์

4. อภิปรายผล

ผลการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดส่งผลต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้หลักวิธีการของกลวิธีการอ่านแบบ DR-TA และเทคนิคเพื่อนคู่คิดมาสังเคราะห์ขึ้นกระบวนการสอนและปรับประยุกต์เป็นวิธีการสอนขั้นใหม่ จำนวน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นคิดคาดเดาเนื้อหา ผู้เรียนแต่ละคนจะสำรวจบทอ่านโดยดูชื่อเรื่องและภาพประกอบ ซึ่งขั้นนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดก่อนจะเริ่มอ่านเนื้อเรื่อง แล้วตอบคำถามเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่บทอ่าน ช่วยสร้างแรงจูงใจในการอ่าน ทำให้ผู้เรียนอยากติดตามเนื้อหาในเรื่อง ขั้นที่ 2 ขั้นลงมืออ่าน ขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละคนจะอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดเพื่อทำความเข้าใจและจับประเด็นสำคัญ โดยครูจะมีประเด็นคำถามให้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ เพราะในขณะอ่านผู้เรียนได้ฝึกการคิดและค้นหาคำตอบ และหาประโยคหรือข้อความที่สนับสนุนการคาดเดา มาวิเคราะห์ จึงเป็นการย้ำเรื่องราวที่อ่านทำให้ผู้เรียนไม่ลืม ซึ่งขั้นลงมืออ่านนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านในระดับเริ่มแรกของกระบวนการอ่านคือความเข้าใจในระดับตัวอักษร ขั้นที่ 3 ขั้นการค้นคว้าหาความหมาย ผู้เรียนจะได้สืบค้นคำศัพท์ยากที่ปรากฏในบทอ่าน ทั้งความหมายโดยตรง และความหมายแฝง และค้นหาความหมายจากพจนานุกรม ทำให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ และตีความเนื้อเรื่องที่อ่านได้อย่างลึกซึ้ง จึงนำไปสู่ระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับการอ่านเพื่อตีความ ขั้นที่ 4 จับคู่คิดเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ผู้เรียนจะได้จับคู่กับเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามการคาดเดาเนื้อเรื่อง โดยผลัดกันพูด นอกจากนี้ผู้เรียนจะพิจารณาคุณค่าบทอ่านในด้านต่าง ๆ แล้วนำไปเขียนลงในใบงาน ทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ ความสามารถในการอ่านจึงเป็นไปในทางที่ดีและพัฒนาขึ้นคือผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจระดับการประเมินค่า เนื่องจากการที่ผู้เรียนได้พูดแลกเปลี่ยนกันกับเพื่อน ทำให้ได้เห็นมุมมองความคิดของผู้อื่น ได้พูดทบทวนและคิดไตร่ตรอง ขั้นที่ 5 เสริมทักษะการอ่านและนำเสนอความคิด คือ ผู้เรียนเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้ในบทอ่านและบอกแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ใน นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ทำให้เพื่อนคนอื่นเห็นแนวทางในการที่จะนำความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ระดับขั้นเสริมทักษะการอ่านและนำเสนอความคิดนี้ จึงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับความเข้าใจเพื่อประยุกต์ใช้

จะเห็นว่าทุกขั้นตอนของกระบวนการสอนที่สร้างขึ้น ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านอย่างเป็นไปตามลำดับขั้นของการอ่านเพื่อความเข้าใจทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจตามตัวอักษร 2) ระดับการอ่านตีความ 3) ระดับการอ่านประเมินค่า และ 4) ระดับการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ จึงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุมาลี ชูบุญ (2560) เรื่อง ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ร่วมกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังการทดลองสูงกว่าการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

ผลการศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ด้วยการนำไปงานที่ได้จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจที่ดีขึ้น สามารถจำแนกตามระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

1. ระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจตามตัวอักษร

การอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดในระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจตามตัวอักษรสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ ผู้เรียนสามารถเขียนประเด็นสำคัญที่อยู่ในบทอ่านได้อย่างละเอียด ครบคลุม เนื่องจากผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับตามตัวอักษร กล่าวคือผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการอ่านขั้นพื้นฐานเดิมอยู่แล้ว และมีการฝึกทักษะการอ่านอย่างเป็นประจำ ทำให้ความสามารถในการอ่านระดับนี้พบข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย ผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมจากการอ่านนิทานครั้งที่ 1-3 มาแล้ว จึงทำให้ผู้เรียนสามารถตอบคำถามและจับประเด็นสำคัญในบทอ่านได้ดีขึ้น ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจที่มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรมาศ โพธิ์ฐาน (2566) เรื่อง การพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านจับใจความ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก

2. ระดับการอ่านตีความ

การอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดในระดับการอ่านเพื่อตีความสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตีความบทอ่านได้อย่างมีเหตุผล โดยวิเคราะห์เนื้อเรื่องที่มีความหมายแฝงซ่อนอยู่ได้ เนื่องจากการสอนอ่านนิทานทั้ง 4 ครั้ง ผู้สอนได้จัดเรียงเนื้อหาที่เริ่มจากบทอ่านง่ายไปสู่บทอ่านที่ยากขึ้นตามลำดับ โดยจะค่อย ๆ เพิ่มความยาวของบทอ่าน เรียงลำดับบทอ่านง่าย ๆ ที่ไม่ค่อยมีความซับซ้อนไปสู่บทอ่านที่ยากตามขั้นขึ้นและมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนสามารถตีความวิเคราะห์ตีความได้ ผูกไปตามขั้นตอน รวมทั้งการได้ตอบคำถามจากเรื่องและเขียนลงในใบงาน เพื่อเป็นการย้ำและทำความเข้าใจ จึงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการตีความเรื่องได้ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถตีความเนื้อเรื่องได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลธิดา หงษ์เหม (2560) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด พบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

3. ระดับการอ่านประเมินค่า

การอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดในระดับการอ่านประเมินค่าสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ ผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าของบทอ่านได้ โดยพิจารณาความเหมาะสมในด้านเนื้อหา การใช้ภาษาและกลวิธีการนำเสนอได้ชัดเจน และสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทอ่านได้อย่างมีเหตุผล โดยใช้ภาษาของตนเอง เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ครั้งนั้น ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดและประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่านว่าผู้เรียนมีความคิดความรู้สึอย่างไร โดยพิจารณาคุณค่าของบทอ่านตามความเหมาะสมว่าเนื้อหาค่าระดับความคิดหรือให้แง่คิดด้านใด มีข้อดีหรือจุดเด่นอย่างไร ซึ่งผู้สอนออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีการจับคู่จัดกิจกรรมการทำงานระหว่างผู้เรียน 2 คน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการคิด การพูดโต้ตอบ ทำให้สามารถประเมินค่าบทอ่านได้อย่างเหมาะสม และชัดเจน เป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจระดับประเมินค่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพรรณ พูลเขาล้าน (2563) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคนิค SQ4R พบว่า การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคนิค SQ4R ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ สูงขึ้นหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคนิค SQ4R อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

4. ระดับการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้

การอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดในระดับการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ ผู้เรียนสามารถบอกข้อคิดที่ได้จากบทอ่านได้ถูกต้อง และสามารถนำข้อคิดที่ได้ขึ้นมาเขียนเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้รวมทั้งยกตัวอย่างแนวทางในการปฏิบัติใช้ได้ อย่างสอดคล้องกับเรื่อง และเป็นประโยชน์ เนื่องจากการทำกิจกรรมการอ่านของบทอ่านนิทานทั้ง 4 ครั้ง ผู้วิจัยได้มีการออกแบบใบงานให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามจากเรื่อง โดยผู้เรียนได้เขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากบทอ่านออกมาเป็นแผนผังความคิดในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยจัดระเบียบความคิดได้ โดยสามารถเชื่อมโยงข้อคิดไปสู่แนวทางในการนำไปปฏิบัติได้ และฝึกการพูด

นำเสนอแนะเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ระดับประยุกต์ใช้นั้นผู้เรียนจึงได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วนิดา โพธิ์รัง (2561) เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แบบฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E_1/E_2) เท่ากับ $78.64/7621$ และผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าการใช้กลวิธีการอ่าน DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สามารถแก้ไขปัญหาในการอ่าน และพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนได้ ทั้งนี้มีข้อสังเกตคือในการเลือกรูปภาพประกอบบทอ่าน ควรเลือกภาพที่มีสีสันดึงดูดความสนใจผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนคิดคาดเดาเนื้อหา และทำความเข้าใจบทอ่านแต่ละประเภท

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 การเลือกบทอ่านในกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้บทอ่านนิทานที่อยู่นอกหนังสือเรียน จำนวน 4 เรื่อง มีความง่ายและความยาวที่สอดคล้องกับระดับของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 บทอ่านที่กำหนดให้ บางบทอ่านอาจจะไม่อยู่ในความสนใจของผู้เรียนโดยรวม ดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกบทอ่านตามความสนใจของตนเอง โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนล่วงหน้าก่อนการจัดการเรียนรู้

5.1.2 ครูควรศึกษาขั้นตอนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอน ให้เข้าใจชัดเจน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามขั้นตอน ครูจะสามารถวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีระเบียบและจะส่งผลนักเรียนเข้าใจเนื้อหาและเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการเพิ่มภาพประกอบนิทานแต่ละเรื่องให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อที่จะช่วยสนับสนุนการคาดเดาเนื้อหาของผู้เรียน และชวนให้น่าติดตามและทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเรียนมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น การใช้ผังกราฟิก เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

6. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุฑาทิพย์ แซ่กี้. (2564). *การจัดการเรียนรู้วรรณกรรมไทยด้วยกลวิธีรีดเคอร์เลียเตอร์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2561). *การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียมจันทร์ สังขพันธานนท์. (2563). *ประสิทธิผลของการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทในการพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาสเปน: กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาธิป เสือขา. (2564). *ผลการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดีอาร์-ทีเอ (DR-TA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นันทนา ช่างหัวหน้า. (2566). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความและการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. สุวีริยาสาส์น.

- ปวริศา ประทุมจรรยา. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ร่วมกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ DR-TA [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรทิพย์ ดิษฐปัญญา. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความมั่นใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรรณณี ลีกิจวัฒน์. (2559). วิธีการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11). ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พระมหาเอกลักษณ์ เทพวิจิตร. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิมชนก หอมหวาน. (2565). การพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ DR-TA ร่วมกับเทคนิค 5WH1 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิสมร ชูเอม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพียงดาว ไชยสาร. (2559). การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ DR-TA ร่วมกับแผนภูมิความหมาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทร อัญชลีณกุล. (2560). ผลของการจัดกิจกรรมพลศึกษากีฬาเบตองด้วยกลวิธี THINK-PAIR-SHARE ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาการเล่นกีฬาเบตองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรามาศ โพธิ์ฐาน. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รจนา ปัตถา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เสริมด้วยการสอนอ่านแบบ DR-TA ต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วรรณธิมา ศรีรัตนพันธ์. (2561). ผลการใช้วิธีสอนอ่านแบบ DRTA ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดตรัง ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนนาโยงสัมพันธ์ จังหวัดตรัง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณภา หวานดี. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิค KWL-Plus ร่วมกับผังมโนทัศน์ เพื่อเสริมความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) ปีการศึกษา 2566.
- สุมาลี ชุบุญ. (2560). ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิก
สำหรับส่งเสริมความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effects of Thai Teaching Instruction by Using Intertextuality Theory
and Graphic Organizers Enhancing Creative Story Writing Ability
of Grade 6 Students

นัฐณา อภिरพงศ์^{1*} และ ขวัญชนก นัยจริญ²
Nadcha Aphirapong^{1*} and Khwanchanok Naijarun²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิก 2) ศึกษาความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทรายทอง โดยผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิก 2) แบบแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 และ 3) แบบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.932 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบระหว่างทำกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิกในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดและจินตนาการ การใช้ภาษา การลำดับความคิด และคุณค่าของเนื้อหา

คำสำคัญ : การเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพหุ ผังกราฟิก การเขียนเชิงสร้างสรรค์

^{1*} สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thai language major Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat University

E-mail : nadcha1dum@gmail.com

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thai language major Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat University

E-mail : nkhwanchanok@psru.ac.th

*Corresponding author

Abstract

This research aimed to 1) compare the creative story writing ability of grade 6 students before and after the learning management using the teaching management based on the intertextuality theory with using graphic organizers, and 2) study the creative story writing ability of grade 6 students using the Thai teaching model based on the intertextuality theory with using graphic organizers. The sample consisted of 6 students in grade 6 of Ban Sai Thong School with a purposive sampling. The research instruments were 1) a creative story writing lesson plan organized by using the teaching model based on the intertextuality theory with using graphic organizers, 2) a creative story writing ability test with a reliability value of 0.973, and 3) a creative writing ability test while the learning with a reliability value of 0.932. The results found that 1) The student's creative story writing ability after learning was higher than before learning with a statistical significance level of .05, and 2) The creative story writing ability of each component while the learning management activities based on the intertextuality theory with using graphic organizers overall showed that the students had a higher creative story writing ability, namely, ideas and imagination, language usage, sequencing of ideas, and value of the content.

Keywords: Intertextuality Theory, Graphics Organizers, Creative Writing

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะการเขียนที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ ความรู้ ความคิดเห็นในอดีตมาสร้างสรรค์งานเขียนที่แปลกใหม่อยู่เสมอ ดังที่ เพชรรัตน์ ยური (2558) ได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนเรื่องที่มีความคิดริเริ่มเป็นของตนเองโดยอาศัยจินตนาการและประสบการณ์ของผู้เขียน มีเอกลักษณ์และมีความแปลกใหม่ มีเทคนิคการเขียน ใช้ภาษาที่ถูกต้อง สละสลวย สื่อความหมายได้ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน และมีคุณค่าหรือให้ข้อคิด

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดให้การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะหนึ่งของสาระที่ 2 การเขียน กำหนดมาตรฐาน ท 2.1 เกี่ยวกับการ นอกจากนี้ยังได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประการหนึ่งว่าผู้เรียนจะมีทักษะในการเขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์และมีมารยาทในการเขียน แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ให้ความสำคัญกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวเบื้องต้นแต่ยังคงพบว่า นักเรียนมีปัญหาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นที่นักเรียนจะต้องใช้ในพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งจากรายงานการทดสอบ (Ordinary National Educational Test : O-net) เป็นการจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องสอบวิชาภาษาไทย ทั้งนี้วิชาภาษาไทยแบ่งข้อสอบออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบปรนัย 2) รูปแบบอัตนัย เขียนตอบ โดยในรูปแบบที่ 2 เป็นการทดสอบการเขียนตามตัวชี้วัดที่ ป.6/8 การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ปรากฏว่าผลการทดสอบความสามารถรูปแบบที่ 2 การเขียน ประจำปีการศึกษา 2566 ในระดับประเทศมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 57.30 ระดับจังหวัดกำแพงเพชรมีค่าคะแนนเฉลี่ย 56.88 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าระดับคะแนนยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ สืบเกิดได้จากผลคะแนนในระดับจังหวัดที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ดังนั้นผู้เรียนจึงยังจำเป็นต้องพัฒนาการเขียนสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาปัญหาการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นพบว่าปัญหาการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์มีหลากหลายสาเหตุ เช่น จงกล วณะเสถียร (2559) ให้ความเห็นว่า ผู้เรียนยังขาดจินตนาการและความคิด ที่สร้างสรรค์จึงไม่สามารถเชื่อมโยงและถ่ายทอดเรื่องราวทางความคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรได้จึงเป็นเหตุให้งานเขียนขาดความน่าสนใจและไม่สามารถสะท้อนความรู้สึกนึกคิดที่แปลกใหม่ของผู้เรียนออกมาได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยพบว่าวิธีการสอนและเทคนิคต่าง ๆ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท เป็นการนำทฤษฎีสหบทมาประยุกต์ใช้กับการสอนด้วยรูปแบบสหบทเป็นการสอนโดยเชื่อมโยงตัวบทหนึ่งกับอีกตัวบทหนึ่งเพื่อช่วยพัฒนาการเขียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ดีมาจากทฤษฎีสหบทของ Bloom (1983 อ้างถึงใน อธิมาส มากัญ, 2553) นำแนวคิดการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวบทในลักษณะ Intertextuality มาเสนอเป็นแนวคิดของตนไว้ใน “The Anxiety of Influence: Theory of poetry” โดยเสนอแนวทางในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การอ่านผ่านมุมมองใหม่ใน 6 แนวทาง ได้แก่ 1) การปรับ แต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) 2) การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่ม (Tessera) 3) การหลีกเลี่ยงแนวทางการเขียนตามขนบเดิม (Kenosis) 4) การแสดงความขัดแย้งต่อลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน (Daemonization) 5) การสร้างงานใหม่ให้แตกต่างและโดดเด่นจากงานเก่า (Askesis) และ 6) การนำงานเดิมของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่ (Apophrades) ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนได้ โดยการพิจารณาตัวบทที่นำมาเป็นตัวบทอ่าน เพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนใหม่จากตัวบทที่อ่าน

จากข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีสหบท พบว่า การเรียนรู้ด้วยรูปแบบสหบทสามารถนำมาบูรณาการกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ ดังที่ อธิมาส มากัญ (2553) ได้ศึกษาและนำแนวทางตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ของบลูมมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยการศึกษาและวิเคราะห์หลักการของทฤษฎีสหบทและพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบทที่ใช้ตัวบทเป็นสื่อในการหาแนวทางการแต่งงานเขียนของนักศึกษา และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าว พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระดับ .05 และร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

อย่างไรก็ดีสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนข้างต้น อาจยังไม่เพียงพอที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจสร้างเจตคติที่ดีต่อการเขียนสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งมีความสนใจในการเขียนเชิงวิชาการในระยะเวลาสั้นๆ จึงต้องมีกิจกรรมมาส่งเสริมระหว่างการเรียนการสอนร่วมด้วย ผู้วิจัยจึงศึกษาวิธีการหรือเทคนิคที่สอดคล้องกับการเขียนช่วยในการกระตุ้นความสนใจและตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่าผังกราฟิกเป็นเทคนิคที่สามารถพัฒนาการเขียนในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สุมาลี ชุบุญ (2560) กล่าวว่า ผังกราฟิกเป็นการจัดระบบระเบียบข้อมูล ความคิด โดยใช้แผนภาพรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบในลักษณะโครงสร้างที่แตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ขึ้นอยู่กับประเภทของแบบแผนการจัดเนื้อหาและข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ช่วยให้เกิดความเข้าใจและจดจำข้อมูลหรือเนื้อหาสาระได้อย่างถาวร นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยหลายท่านนำเทคนิคผังกราฟิกมาช่วยพัฒนาทักษะการเขียน เช่น นันทิรา ชื่นทันตา (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อประสมร่วมกับผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ร่วมกับผังกราฟิกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทรวมกับการใช้ผังกราฟิกน่าจะสามารถพัฒนาทักษะการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ได้ เพราะการเรียนแบบทฤษฎีสหบทเป็นวิธีการที่นำตัวบทอ่านมาช่วยในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในส่วนของผังกราฟิกก็ช่วยในส่วนขยายความเข้าใจจัดรูปแบบความคิด สร้างความคงทนในการเรียนรู้ จดจำและเรียนรู้ได้เร็ว นำเสนอออกมาเป็นผัง ส่งผลให้มีแนวคิดเนื้อหาและกลวิธีการเขียนที่หลากหลาย ช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจจินตนาการและความคิดได้โดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทรวมกับการใช้ผังกราฟิกสำหรับส่งเสริมความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก

1.2.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มโรงเรียนหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละหนึ่งห้องเรียน กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทรายทอง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) มีจำนวนนักเรียน 6 คน

1.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก

ตัวแปรตาม คือ คือ ความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารที่ 2 การเขียน การเขียนร้อยแก้ว ประเภทการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยตัวบทนิทานที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้ ตัวบทที่สันทกกันใช้เขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 คือ นิทานเรื่องกระต่ายกับเต่ากับนิทานเรื่องระยะทางของกระต่ายกับเต่า และตัวบทที่สันทกกันใช้เขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 คือ นิทานเรื่องราชสีห์กับหนู มดกับนกพิราบ และกวางป่ากับพวงอ้งุ่น

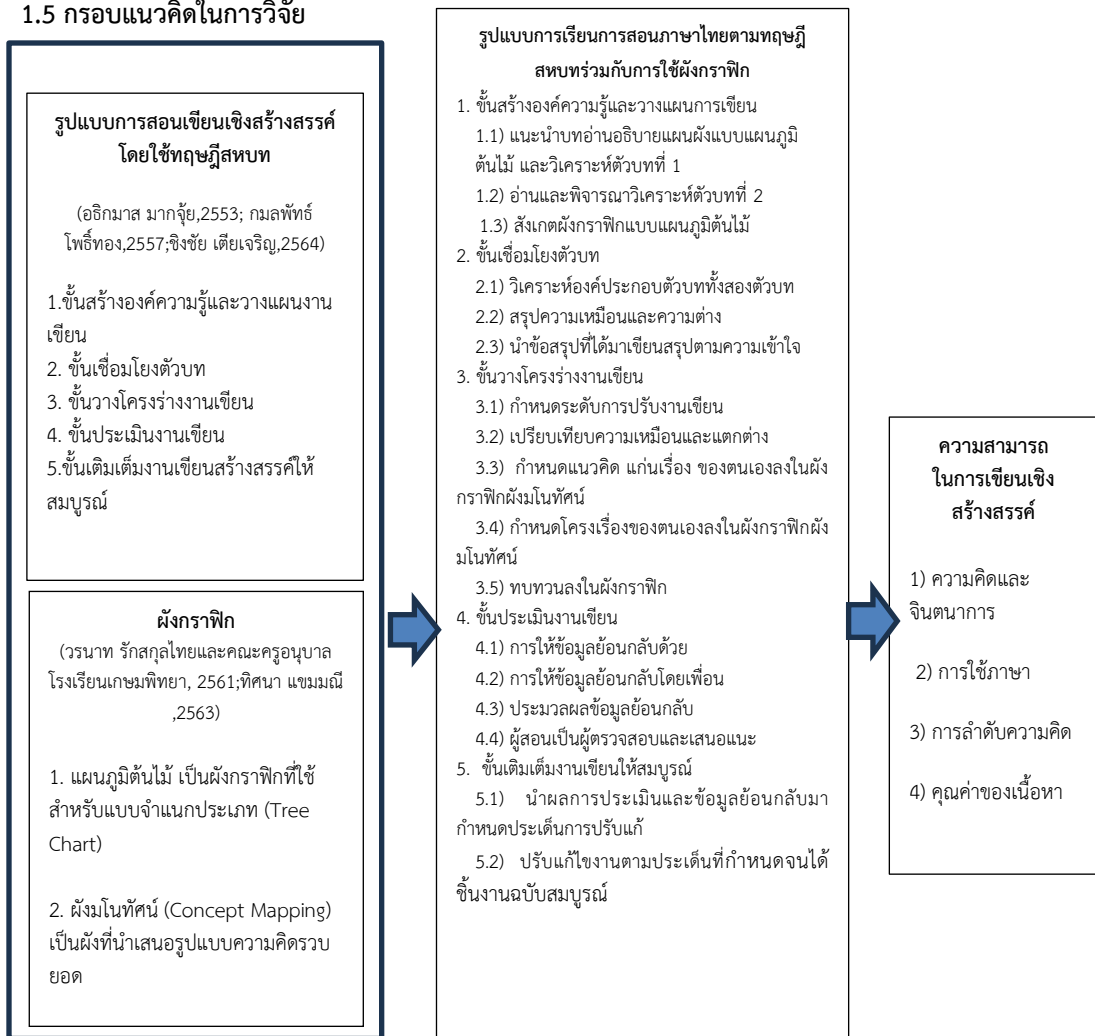
1.3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 (ไม่รวมระยะเวลาการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน)

1.4 สมมติฐาน

1.4.1 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก ส่งผลต่อความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.4.2 ความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกองค์ประกอบ

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

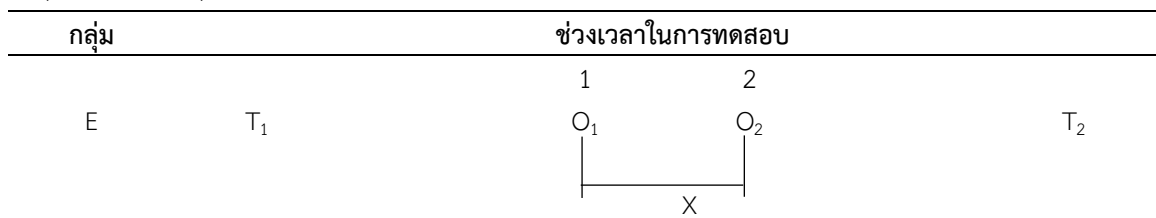

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre Experimental Research) รูปแบบการวิจัยแบบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Pre-Test and Post-Test One Group Design) เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการศึกษา กลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวแต่มีการวัดซ้ำตามช่วงเวลาที่กำหนด ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แบบแผนการวิจัย

ความหมายของสัญลักษณ์

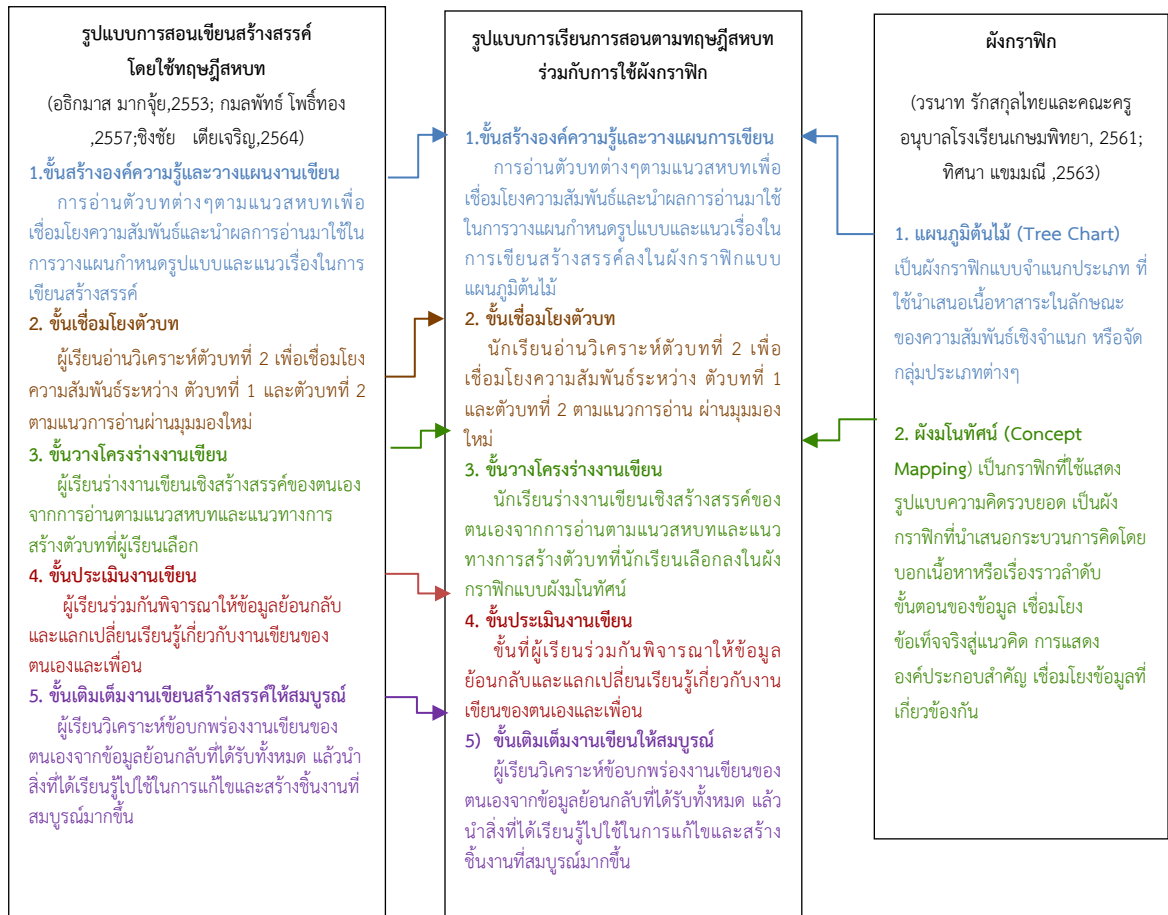
E	แทน	กลุ่มทดลอง
T ₁	แทน	ผลการวัดความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง
O ₁ O ₂	แทน	ผลการวัดความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ระหว่างทดลองที่ได้จากผลของการทำกิจกรรมการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล
X	แทน	การใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพทพร้อมกับการใช้ผังกราฟิก
T ₂	แทน	ผลการวัดความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลอง

แบบแผนการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพทพร้อมกับการใช้ผังกราฟิกในการส่งเสริมความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหน่วยการเรียนรู้การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ที่ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 6 ชั่วโมง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวัดผลมาแปลผลเพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนโดยวัดระดับความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ก่อนการจัดการเรียนรู้ และวัดความสามารถระหว่างเรียน เมื่อสิ้นสุดแผนการเรียนรู้ และการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการทดลอง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพทพร้อมทั้งผังกราฟิก รวมจำนวน 2 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง มีขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังภาพ

ภาพที่ 3 รูปแบบการเรียนรู้การสอนตามทฤษฎีสหบทร่วมกับการใช้ผังกราฟิก

การพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ซึ่งพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท โดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ผลการพิจารณาพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.97 และในแต่ละองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ย Rating Scale อยู่ระหว่าง 4.66-5.00 ซึ่งหมายความว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบเขียนตอบ (อัตนัย) จำนวน 1 ข้อ ข้อละ 32 คะแนน วัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 45 นาที

การพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยยึดเกณฑ์เฉลี่ยความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2559) ผลการพิจารณาพบว่าประเด็นที่สอดคล้องมีค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ทั้งด้านคำแนะนำ ความเหมาะสม รูปแบบของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพเพียงพอ และผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (Difficulty Index) และค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Index) ของคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยยึดเกณฑ์การประเมิน (ณัฐกรณ์ หลาวทอง, 2561) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีค่าความยากเฉลี่ยเท่ากับ 0.52 หมายความว่าแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความยากง่ายพอเหมาะ และค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยเท่ากับ 0.53 หมายความว่าแบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนกสามารถจำแนกผู้เรียนได้ดี สามารถนำไปใช้ได้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน มีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.973 แสดงให้เห็นว่าผลการตรวจให้คะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนจากผู้วิจัย 2 คน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

2) แบบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียน

การพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ ของแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียนและเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยยึดเกณฑ์เฉลี่ยความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2559) ผลการพิจารณาพบว่าประเด็นที่สอดคล้องมีค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ทั้งด้านคำแนะนำ ความเหมาะสม รูปแบบของแบบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพเพียงพอ และผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดำเนินการออกหนังสือการดำเนินการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลอง

2.3.2 ผู้วิจัยปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อทำความเข้าใจขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ

2.3.3 ผู้วิจัยทดสอบผู้เรียนก่อนการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดความสามารถการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียน (Pre - Test) จำนวน 1 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 45 นาที เพื่อวัดความสามารถการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.3.4 ผู้วิจัยเป็นผู้สอนผู้เรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 2 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง มีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ชั่วโมง ใช้เวลาสอน 3 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวมระยะเวลาในการทดลอง 2 สัปดาห์

2.3.5 ระหว่างการทดลองเมื่อผู้วิจัยสอนจบในแต่ละแผนการเรียนรู้แล้ว จะนำผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนมาสังเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบ

2.3.6 ผู้วิจัยทดสอบผู้เรียนหลังเรียน เมื่อผู้วิจัยสอนครบตามกำหนด (Post - Test) ด้วยแบบวัดความสามารถการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 45 นาที และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้น และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

2.4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพทรวกับการใช้ผังกราฟิกในการส่งเสริมความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตด้วยการทดสอบค่าที (T-Test)

2) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายได้ตาราง

2.4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยนำผลงานการเขียนที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง จำนวน 2 ครั้ง มาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับเกณฑ์ความสามารถการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก

ตารางที่ 1 ผลการวัดความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก

การวัดผล	n	คะแนนเต็ม	($\bar{X}$)	S.D.	df.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	6	32	14.33	3.25	5	18.50*	.000*
หลังเรียน	6	32	26.67	2.98			

หมายเหตุ: * $p < .05$

จากตารางที่ 1 ผลการวัดความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก สรุปได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 14.33 (S.D. = 3.25) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.67 (S.D. = 2.98) มีค่า df. = 5 และค่า t = 18.50 มีความหมายว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก โดยแยกองค์ประกอบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบความสามารถ การเขียนเชิงสร้างสรรค์	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน ($\bar{X}$)	S.D.	หลังเรียน ($\bar{X}$)	S.D.	t-test	Sig
1. ความคิดและจินตนาการ	12	6.17	1.34	10.17	1.21	15.49*	.000*
2. การใช้ภาษา	8	3.00	0.82	6.67	1.25	17.39*	
3. การลำดับความคิด	8	3.17	0.69	6.33	0.75	10.30*	
4. คุณค่าของเนื้อหา	4	2.00	0.58	3.50	0.50	4.39*	

จากตาราง ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหสัมพันธ์กับการใช้ผังกราฟิก โดยแยกองค์ประกอบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พบว่า 1) ความคิดและจินตนาการ มีคะแนนเต็ม 12 คะแนน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 6.17 (S.D. = 1.34) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 10.17 (S.D. = 1.21) 2) การใช้ภาษา มีคะแนนเต็ม 8 คะแนน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 3.00 (S.D. = 0.82) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 6.67 (S.D. = 1.25) 3) การลำดับความคิด มีคะแนนเต็ม 8 คะแนน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 3.17 (S.D. = 0.69) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 6.33 (S.D. = 0.75) 4) คุณค่าของเนื้อหา มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 2.00

(S.D. = 0.58) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 3.50 (S.D. = 00.50) จากผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยนำผลงานการเขียนของนักเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมทั้ง 2 ครั้ง มาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับเกณฑ์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามองค์ประกอบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดและจินตนาการ การใช้ภาษา การลำดับความคิด คุณค่าของเนื้อหา ดังนี้

1) ความคิดและจินตนาการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 ผู้เรียนมีแนวคิดหลักแต่ยังขาดจินตนาการที่แปลกใหม่ ดัดแปลงเนื้อหาและเพิ่มเติมจินตนาการได้เล็กน้อย ด้านองค์ประกอบของงานเขียนครบถ้วนแต่ยังขาดความน่าสนใจ และนำเสนอเนื้อหาออกมาได้สอดคล้องกับความคิดและจินตนาการบางส่วน แต่ในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 ผู้เรียนสร้างสรรคงานเขียนที่มีแนวคิดที่แปลกใหม่และเป็นเอกลักษณ์ เนื้อหามีองค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์ครบถ้วน น่าสนใจ และนำเสนองานเขียนออกมาได้สอดคล้องกับแนวคิดและจินตนาการมากขึ้น

2) การใช้ภาษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 ผู้เรียนเลือกใช้ถ้อยคำได้ไม่ค่อยหลากหลาย บางส่วนใช้ส่วนขยาย ส่วนเชื่อมโยงผิด และมีการเว้นวรรค ใช้เครื่องหมายวรรคตอนและสะกดคำผิดอยู่ค่อนข้างมาก การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 ผู้เรียนเลือกใช้ถ้อยคำ วลี ได้หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังเว้นวรรค ใช้เครื่องหมายวรรคตอนและสะกดคำถูกต้องมากขึ้น

3) การลำดับความคิด ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 ผู้เรียนยังลำดับความคิดได้ไม่ต่อเนื่อง มีบางส่วนที่มีการเขียนที่สับสนวุ่นวายไม่สอดคล้องกับแนวคิดหลัก มีการตั้งชื่อเรื่องที่แปลกใหม่แต่บางส่วนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 ผู้เรียนตั้งชื่อเรื่องได้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและมีความแปลกใหม่มากขึ้น มีการลำดับความคิดดีขึ้น เนื้อหามีความต่อเนื่องสอดคล้องกันตลอดทั้งเรื่อง

4) คุณค่าของเนื้อหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 ผู้เรียนเขียนเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้รับได้ไม่ชัดเจน บางเนื้อเรื่องไม่สัมพันธ์กับข้อคิดที่ผู้เรียนต้องการจะเสนอ บางส่วนนำเสนอเนื้อหาที่ให้ผู้อ่านได้รับเพียงความเพลิดเพลินอย่างเดียว การเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 ผู้เรียนนำเสนอเนื้อเรื่องที่มีข้อคิดสัมพันธ์กันให้ประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังนำเสนอเนื้อหาที่ให้ความบันเทิงมากขึ้น

4. อภิปรายผล

ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุพร้อมกับการใช้ผังกราฟิกสำหรับส่งเสริมความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุพร้อมกับการใช้ผังกราฟิกมาผสมผสานปรับประยุกต์เป็นขั้นตอนการสอน จำนวน 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างองค์ความรู้และวางแผนการเขียน เป็นขั้นที่ผู้สอนนำการอ่านตัวบทต่าง ๆ ตามแนวสหพหุมาให้ผู้เรียนอ่านเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และนำผลการอ่านมาใช้ในการวางแผนกำหนดรูปแบบของเรื่องในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ลงในผังกราฟิกแบบแผนภูมิต้นไม้ ซึ่งระหว่างเรียนผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตัวบทที่เป็นสำนวนนำไปเป็นแบบอย่างในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ และในขั้นนี้เป็นขั้นที่ช่วยชักจูงความสนใจของผู้เรียนฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ของตัวบทส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจโครงเรื่อง เข้าใจรูปแบบการเขียน จากการสังเกตและวิเคราะห์ตัวอย่างการเขียนของตัวบทอ่าน นอกจากนี้แผนภูมิต้นไม้ที่ให้ผู้เรียนใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบทยังช่วยจัดระบบความคิด เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม จัดจำเนื้อหาได้ดีขึ้น ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงตัวบทเป็นขั้นที่ผู้เรียนอ่านวิเคราะห์ตัวบทที่ 2 เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2 ตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ และในขั้นนี้เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความเหมือนและความต่างของงานเขียน ช่วยเพิ่มพูน

ประสบการณ์ สร้างแรงจูงใจและมีแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนของตนให้แตกต่างไปจากเดิม ขั้นที่ 3 เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่างงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ของตนเองจากการอ่านตามแนวสหบทและแนวทางการสร้างตัวบทที่ผู้เรียนเลือกลงในผังกราฟิกแบบผังมโนทัศน์ ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานเขียนได้สอดคล้องกับแนวคิดหลักของงานเขียน ดำเนินเรื่องไปตามลำดับ ไม่เขียนนอกเรื่อง เขียนไม่วกวน เนื้อเรื่องมีความเป็นเอกภาพ นอกจากนั้นการใช้ผังกราฟิกแบบผังมโนทัศน์ในขั้นตอนนี้ยังช่วยเสริมความคิดและจินตนาการให้ผู้เรียน แสดงให้เห็นถึงลำดับความสัมพันธ์ส่งผลให้ผู้เรียนเขียนได้อย่างไม่สับสน เนื้อหามีความต่อเนื่องกันตามแบบลักษณะของผังมโนทัศน์ ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินงานเขียนเป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาให้ข้อมูลย้อนกลับและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานเขียนของตนเองและเพื่อน ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิด ชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนา เพื่อนำผลไปปรับปรุงงานเขียนของตนให้ดียิ่งขึ้น และ ขั้นที่ 5 ขั้นเติมเต็มงานเขียนให้สมบูรณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อบกพร่องงานเขียนของตนเองจากข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับทั้งหมด แล้วนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการแก้ไขและสร้างชิ้นงานที่สมบูรณ์มากขึ้น ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ข้อบกพร่องกำหนดจุดที่ต้องแก้ไขและได้ทบทวนงานเขียนด้วยตนเองอีกครั้งจนสามารถสร้างงานเขียนได้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมานั้น เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความคิดและจินตนาการ 2) การใช้ภาษา 3) การลำดับความคิด 4) คุณค่าของเนื้อหา จึงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสอดคล้อง งานวิจัยของ อภิมาศ มากจ้อย (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับปริญญาบัณฑิต พบว่าความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่านักศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทและเขียนงานเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ประเภทบันเทิงคดีได้เป็นอย่างดี และ ลักษณ์มี แป้นสุข (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

4.2 ความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทรวมกับการใช้ผังกราฟิกที่ขึ้นตามลำดับ เมื่อเทียบกับผลการวัดความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์โดยจำแนกตามองค์ประกอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่

1) ด้านความคิดและจินตนาการ ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่สามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้านความคิดและจินตนาการจากการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 ทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 ได้ดีขึ้น ส่งผลต่อความสามารถด้านการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนพัฒนาขึ้นตามลำดับ

2) ด้านการใช้ภาษา ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างการใช้ภาษาที่ถูกต้อง และหลากหลายจากตัวบทที่นำเสนอและได้วิเคราะห์ตัวบทความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทตามแนวสหบททำให้ผู้เรียนเข้าใจแนวทางการปรับแต่งงานเขียนและนำมาปรับใช้กับงานเขียนของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้ภาษาและเลือกใช้ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น

3) ด้านการลำดับความคิด ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างการเขียนที่เหมาะสม และหลากหลายจากตัวบทที่นำเสนอเป็นแบบอย่างในการนำมาปรับใช้กับงานเขียนของตนเอง นอกจากนี้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทรวมกับการใช้ผังกราฟิก ในขั้นที่ 3 ขั้นวางแผนโครงร่างงานเขียน ผู้เรียนร่างงานเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของตนเองจากการอ่านตามแนวสหบทและแนวทางการสร้างตัวบทที่ผู้เรียนเลือกลงในผังกราฟิกแบบผังมโนทัศน์ จากกระบวนการจัดการเรียนรู้นี้ เป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนลำดับความคิดของเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพราะผู้เรียนได้มีการวางรูปแบบการเขียนวางโครงเรื่องการเขียนของตนก่อนและการใช้ผังกราฟิกแบบผังมโนทัศน์ยังช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของงานเขียนของตนเอง

4) ด้านคุณค่าของเนื้อหา ผู้เรียนมีประสบการณ์จากการอ่านตัวบทที่นำเสนอ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอข้อคิดที่มีคุณค่าได้ดียิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิกสามารถพัฒนาการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ได้โดยส่งผลต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดีขึ้นทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับ นันทิธีรา ชื่นทันตา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อประสมร่วมกับผังกราฟิก พบว่า ความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมร่วมกับผังกราฟิกอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และกมลพัทธ์ โพธิ์ทอง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านและเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหพหุเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต พบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในภาพรวมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยเห็นได้ว่าผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิกสำหรับส่งเสริมความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาความสามารถในการเขียนนิทานเชิงสร้างสรรค์ได้

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

5.1.1 การสอนโดยใช้สหพหุให้มีความสำคัญกับการเชื่อมโยงตัวบทอ่านดังนั้นผู้สอนควรคัดเลือกเนื้อหาและตัวบทอ่านที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

5.1.2 ระหว่างการจัดกิจกรรมการสอน ผู้สอนสามารถเพิ่มกิจกรรมระหว่างเรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การใช้คำถาม การอภิปราย การใช้เกม เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ตามความเหมาะสมและบริบทของการสอน

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

5.2.1 ผู้สนใจสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิกไปทดลองใช้กับสาระอื่น เช่น การอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพหุมีขั้นตอนที่ส่งเสริมการอ่านและวิเคราะห์บทอ่านได้

5.2.2 ผู้สนใจสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพหุกับการใช้ผังกราฟิกไปใช้ร่วมกับเทคนิคหรือวิธีการสอนอื่น เช่น การใช้เกม การเรียนแบบเพื่อนคู่คิด

6. เอกสารอ้างอิง

- กมลพัทธ์ โพธิ์ทอง. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านและเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหพหุเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จงกล วจนะเสถียร. (2559). การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซินเนคติกส์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชิงชัย เตยเจริญ. (2564). ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพหุที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกรณ์ หลาวทอง. (2561). การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2563). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 24). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นันทิธรา ชื่นทันตา. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อประสมร่วมกับผังกราฟิก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- พรรณิ ลีกิจวัฒน์. (2559). วิธีการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11). ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เพชรรัตน์ ยური. (2558). การศึกษาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลักขมิ เป้นสุข. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรนาท รักสกุลไทย, และคณะครูอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา. (2561). การใช้ผังกราฟิก (Graphic organizer) เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. แอปเปิ้ล เลิร์นนิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (Ordinary national educational test: O-net) ปีการศึกษา 2566.
- สุมาลี ชุบุญ. (2560). ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิกมาส มากจ้อย. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัล
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
Administrative Factors Affecting the Implementation of Student Activities
in the Digital Age for Educational Institutions under Chiang Rai Provincial
Vocational Education Office

ปรีชญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ¹ และ ธิดาวลัย อุ่นกอง^{2*}
Paritch Punpattanasopoon¹ and Thidawan Unkong^{2*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารงานกิจกรรม นักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย 4) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรม นักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านบุคลากร และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านโครงสร้างของสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัลสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัลสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัล

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Department of Educational Administration, School of Education, University of Phayao

E-mail : paritch@ctc.ac.th

^{2*} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Department of Educational Administration , School of Education, University of Phayao

E-mail : thidawan.unkong@gmail.com

*Corresponding author

Abstract

This research aimed 1) to study administrative factors of educational institutions under Chiang Rai provincial vocational education office; 2) to investigate the administration of student activities in educational institutions under Chiang Rai provincial vocational education office; 3) to perform the relationship between administrative factors and activity students in the digital age in educational institutions under Chiang Rai provincial vocational education office; and 4) to study administrative factors affecting the implementation of student activities in the digital age for educational institutions under Chiang Rai provincial vocational education office. The sample comprised 210 administrators, teachers, and educational staff affiliated with Chiang Rai provincial vocational education office. The research tool was a five-point rating scale questionnaire. The research employed frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis as statistical methods. The findings indicated that: 1) The factors affecting the administration of student activities in the digital age of educational institutions were generally significant. Upon evaluating each aspect, it was determined that the structural factor of the educational institution exhibited the greatest average value, followed by the people and information technology factors, respectively. The component with the lowest mean value was the leadership of the administration; 2) The study on the factors affecting the administration of student activities in the digital age in educational institutions under Chiang Rai provincial vocational education office revealed that leadership, personnel, and structural factors significantly impacted the administration of student activities, with statistical significance at the 0.01 level. Management considerations significantly influenced the administration of student activities in the digital age of educational institutions, with a statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Administrative Factors, Student Activities, Digital Age

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศในด้านการศึกษาพบว่าคนไทยมีความรู้เพิ่มขึ้นแต่มีแนวโน้มทักษะการอ่านและการศึกษาค้นคว้าลดลง ขณะเดียวกันเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหรือทำงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา ซึ่งส่งผลให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบที่ทันสมัยและตอบสนองต่อวิถีชีวิตดิจิทัล พฤติกรรมและค่านิยมของนักเรียน นักศึกษายุคใหม่ก็เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์และการเติบโตของสื่อสังคมออนไลน์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรง อย่างไรก็ตามการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การจัดกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้สมัยใหม่ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ทำให้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแนวทางการบริหารงานกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและเทคโนโลยี

จากปัญหาดังกล่าว การพัฒนากิจกรรมนักเรียน นักศึกษาจึงต้องปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัล โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของครูในการส่งเสริมกิจกรรมที่พัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน นักศึกษา ตลอดจนสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
- 1.2.2 เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
- 1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารงานกิจกรรม นักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
- 1.2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรม นักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย จากสถานศึกษาทั้งหมด 13 วิทยาลัย จำนวน 760 คน จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 238 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 66 คน สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 456 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ภาครัฐ 8 วิทยาลัย จำนวน 210 คน ได้มาจากการกำหนดสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเลือกสถานศึกษาภาครัฐในสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย จำนวน 8 วิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการกำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละสถานศึกษา ทำให้ได้จำนวนผู้บริหารและครูผู้สอนจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 115 คน ขนาดกลาง จำนวน 28 คน และขนาดเล็ก จำนวน 67 คน รวม 210 คน

1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีขอบเขตดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัล สถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ปัจจัย 7 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร
2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร
4. ปัจจัยด้านบุคลากร
5. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
6. ปัจจัยด้านงบประมาณ
7. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

2) การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2566 มี 5 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมลูกเสือวิสามัญ
2. กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร
3. กิจกรรมองค์การนักวิชาชีพ
4. กิจกรรมหน้าเสาธง
5. กิจกรรมกลาง

1.3.4 ขอบเขตด้านตัวแปร

1) **ตัวแปรพยากรณ์** คือ ปัจจัยทางการบริหารงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ
2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร
4. ปัจจัยด้านบุคลากร
5. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
6. ปัจจัยด้านงบประมาณ
7. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

2) **3.2 ตัวแปรเกณฑ์** คือ การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุค ดิจิทัล มี 5 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมลูกเสือวิสามัญ
2. กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร
3. กิจกรรมองค์การนักวิชาชีพ
4. กิจกรรมหน้าเสาธง
5. กิจกรรมกลาง

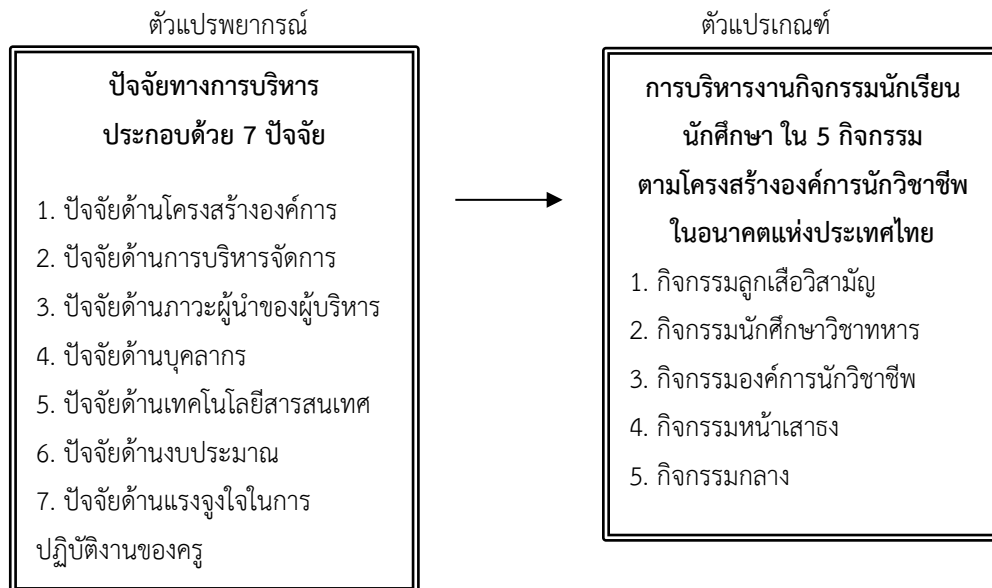
1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ปัจจัยทางด้านโครงสร้างองค์การส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก

1.4.2 ปัจจัยทางการบริหารกับงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีความสัมพันธ์ทางบวก

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย จากสถานศึกษาทั้งหมด 13 วิทยาลัย จำนวน 760 คน จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 215 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 104 คน สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 441 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สถานศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย จำนวน 210 คน ได้มาจากการกำหนดสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเลือกสถานศึกษาในสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย จำนวน 8 วิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการกำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละสถานศึกษา ทำให้ได้จำนวนผู้บริหารและครูผู้สอนจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 115 คน ขนาดกลาง จำนวน 28 คน และขนาดเล็ก จำนวน 67 คน

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย	ขนาด สถาน ศึกษา	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย			กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย		
		ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	ครู	บุคลากร ทางการ ศึกษา	ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	ครู	บุคลากร ทางการ ศึกษา
1. วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย	ใหญ่	5	75	53	2	34	29
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย	ใหญ่	5	58	42	2	25	23
3. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก เชียงราย	เล็ก	4	12	20	2	4	10
4. วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย	เล็ก	3	30	21	1	14	10
5. วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า	กลาง	3	15	17	1	7	8
6. วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง	เล็ก	3	13	13	1	5	5
7. วิทยาลัยเทคนิคเทิง	กลาง	5	12	14	2	5	5
8. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย	เล็ก	3	16	18	1	6	8
รวม		31	231	198	12	100	98
รวมทั้งสิ้น			460			210	

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยทำการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่รวมถึง ได้ศึกษาข้อ คำถามจากรายงาน การวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

2. กำหนดนิยามศัพท์ตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3. ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยรวบรวม ข้อคำถาม และ ปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์

4. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ในการเก็บข้อมูลผู้บริหาร สถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษา

5. นำเครื่องมือพร้อมทั้งสำเนาหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา ติดต่อกับทางสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บ ข้อมูลและขอรับแบบสอบถามคืนในระยะเวลาอีก 1 สัปดาห์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 ฉบับ

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบและหาความสมบูรณ์ของเครื่องมือ

8. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ให้คะแนนน้ำหนักแต่ละข้อ เพื่อนำไปวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

9. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ

9.1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของการตอบคำถาม นำมาวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และสถิติร้อยละ (Percentage)

9.2) วิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษาสังกัด สำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแบ่งความหมายของคะแนน เฉลี่ย ออกเป็น 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

9.3) วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของ Pearson

9.4) วิเคราะห์ Multiple Regression ใช้วิธีวิเคราะห์แบบ Stems

10. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่รวมถึงได้ศึกษาข้อคำถาม จากรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องนำมาสรุปเป็นแบบสอบถาม โดยให้ข้อคำถาม สอดคล้องกับนิยามศัพท์ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ในการวัดระดับดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 69)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยทำการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่รวมถึง ได้ศึกษาข้อคำถามจากรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัลสถานศึกษาสังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

2.2 กำหนดนิยามศัพท์ตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.3 ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยรวบรวมข้อคำถาม และปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง ด้านเนื้อหา โครงสร้างและภาษา ให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมี รายนามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

2.5.1 รศ.ดร.ประเวช เวชชะ อาจารย์ประจำ สังกัดคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2.5.2 ผศ.ดร.วิทยา วรพันธุ์ อาจารย์ภาควิชา หลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.5.3 ดร. อรพิน ดวงแก้ว ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

ศัพท์เชิงปฏิบัติการ โดยทำข้อคำถามมีค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: index of item objective congruence) กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาข้อคำถามได้ดังนี้

ให้คะแนน +1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

ให้คะแนน 0 ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

ให้คะแนน -1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถาม โดยพิจารณาจากข้อคำถาม ที่มีค่าดัชนีความ สอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.67 ต้องนำไป ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

3.2 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับพบว่ามีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.968 คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงรายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

3.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อความสะดวกแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา ในการเก็บข้อมูลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงรายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3.3 การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามภายในเวลาที่กำหนด และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 210 ฉบับ

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency)) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษาสังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติเชิงพรรณนา

- 3.1 ค่าความถี่ (Frequency Distributions)
- 3.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 3.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 3.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สหสัมพันธ์ของ Pearson

5. Multiple Regression

3. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัลสถานศึกษาสังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ยุคดิจิทัลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายปัจจัย 7 ปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยด้านโครงสร้างของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านบุคลากร และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ส่วนปัจจัย ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

1.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงสร้างของสถานศึกษามีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ รองลงมา คือ สถานศึกษากำหนดโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน โดยมีการแบ่งงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ในการปฏิบัติงานล่วงหน้า และสถานศึกษามีการควบคุม การสั่งการในการปฏิบัติงานตามหน้าที่โครงสร้างงานที่ชัดเจนตามเป้าหมายตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

1.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการปฏิบัติงานและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประสานงาน การติดต่อสื่อสารอย่างเป็นระบบ สถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และสถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

1.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสั่งการและดำเนินงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ยอมรับและให้เกียรติบุคลากรเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และผู้บริหารสถานศึกษา มีการแบ่งงานและมอบหมายงาน ความรับผิดชอบตามความสามารถของบุคลากรได้อย่างเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความยืดหยุ่นและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

1.4 ปัจจัยด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานที่ท่านทำอยู่เป็นงานที่มีการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของท่าน รองลงมา คือ บุคลากร มีความรู้ ความสามารถ และเชี่ยวชาญในงานที่ได้รับมอบหมาย และบุคลากรมีทักษะการทำงานเป็นทีมที่ดีตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บุคลากรในสถานศึกษา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

1.5 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อองค์กร รองลงมา คือ สถานศึกษาเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม และสถานศึกษามีการเผยแพร่

ข้อมูลที่มีความชัดเจน โปร่งใส ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษา มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

1.6 ปัจจัยด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินงานจากการวางแผนด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบและบรรลุตามแผนของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ และสถานศึกษามีการใช้งบประมาณตามแผนงานได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการปฏิบัติการดำเนินโครงการกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน และ สถานศึกษามีการดำเนินโครงการตรงตามเป้าหมายโดยประมาณการค่าใช้จ่ายล่วงหน้าในแต่ละโครงการได้อย่างเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีระบบการติดตามการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง

1.7 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบการปฏิบัติงานโดยการอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมรองลงมา คือ สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรที่จะปฏิบัติงานเพื่อประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สถานศึกษามีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานโดยเปิดโอกาสให้ครูสามารถแสดงความคิดเห็น และรับฟังข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานจนงานสำเร็จลุล่วงด้วยดีและสถานศึกษามีการมอบหมายงาน และอำนวยความสะดวกเพื่อการพัฒนาปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ตามโครงสร้างองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ และด้านกิจกรรมกลาง รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมหน้าเสาธงตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร

2.1 ด้านกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมลูกเสือวิสามัญอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมการอยู่ร่วมกัน การรู้จักเสียสละ และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และสถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นวิถีชีวิตตามระบบประชาธิปไตยสำเร็จลุล่วงด้วยดี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สถานศึกษามีการส่งเสริมการนำกิจกรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.2 ด้านกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับงานกิจกรรม รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประสานงานระหว่างสถานศึกษาและหน่วยทหาร สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร โครงการ ตามแผนงานที่วางไว้ และสถานศึกษามีการพัฒนา การดำเนินงาน ปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อ นำมาปรับปรุง แก้ไข การจัดงานกิจกรรมให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหารตามโครงสร้างได้อย่างเหมาะสม

2.3 ด้านกิจกรรมองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประสานงานระหว่างสถานศึกษาและหน่วยทหาร สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร โครงการ ตามแผนงานที่วางไว้ และสถานศึกษามีการพัฒนา การดำเนินงาน ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข การจัดงานกิจกรรมให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหารตามโครงสร้างได้อย่างเหมาะสม

2.4 ด้านงานกิจกรรมหน้าเสาธงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีโครงสร้างการดำเนินการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกวันในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน โดยทุกคนมีส่วนร่วม เช่น การเข้าแถว รองลงมา คือ สถานศึกษามีบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรมประจำวันทุกวัน

สม่ำเสมอ และ สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบ การปฏิบัติงานกิจกรรมในแต่ละวันอย่างเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีระบบการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านกิจกรรมกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินการจัดงานกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รองลงมา คือ สถานศึกษามีแผนปฏิบัติงานกิจกรรม โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสถานศึกษามีการพัฒนา รายงานผลการจัดงานกิจกรรม เพื่อนำแนวทางมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนการจัดงานกิจกรรมตามความต้องการของนักศึกษา เพื่อให้กิจกรรมประสบความสำเร็จตามท้องถื่นการคาดหวัง

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา สังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา สังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงสร้างของสถานศึกษา (X_1) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (X_2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_3) ปัจจัยด้านบุคลากร (X_4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_5) ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_6) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (X_7) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกปัจจัย และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.483 - 0.628

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา สังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา สังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านโครงสร้างของสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสูงสุด คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร รองลงมา คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านโครงสร้างของสถานศึกษา และ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา เป็น 0.813 โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านโครงสร้างของสถานศึกษา และ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ สามารถอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษาได้ร้อยละ 66.10 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.538 + 0.143(X_3) + 0.116(X_4) + 0.113(X_1) + 0.098(X_2)$$

สมการการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.232(X_3) + 0.191(X_4) + 0.160(X_1) + 0.146(X_2)$$

4. อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา สังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย และความสัมพัทธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

1. ระดับปัจจัยการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยทุกด้านได้ สังเคราะห์ จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารซึ่งมีความ

เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาอันเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยงค์ ศรีโทมิ (2561) ศึกษา เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียนโดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่ละปัจจัยมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยโครงสร้างของสถานศึกษามีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การกำหนดสายงาน ได้แก่ การบังคับบัญชา การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน การจัดกลุ่มในการแบ่งงาน การกำหนดบุคคลตามความเหมาะสมของงาน การกระจายอำนาจ การควบคุม การวางแผนการปฏิบัติงาน การใช้กฎระเบียบข้อบังคับในองค์กร มีความสำคัญยิ่งเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ วิมาลย์ สีทอง (2563) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร ที่ได้วิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา ด้านโครงสร้างองค์กร ควรวิเคราะห์ กำหนดโครงสร้าง และแบ่งความรับผิดชอบลดขั้นตอนการทำงาน และเน้นการกระจาย อำนาจ

1.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสถานศึกษามีการปฏิบัติงานและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีการประสานงาน การติดต่อสื่อสารอย่างเป็นระบบ มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอและสถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ตลอดจนมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ระบบการบริหารจัดการในการทำงานมีความคล่องตัว ให้ช่วยเหลือและร่วมกันปฏิบัติงาน บุคลากรในองค์กรทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมาลย์ สีทอง (2563) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารจัดการเน้นการใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ อย่างชัดเจน

1.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสั่งการและดำเนินงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้นำมีการยอมรับและให้เกียรติบุคลากรเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการแบ่งงานและมอบหมายงาน ความรับผิดชอบตามความสามารถของบุคลากรได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีความยืดหยุ่นและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ นิตยา ชันเดช (2565) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ได้วิจัยพบว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำ กล่าวคือ กล้าทำ กล้าตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้

1.4 ปัจจัยด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยบุคลากรได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนมีการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 พบว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดโดยตรงกับนักเรียน คุณภาพครูผู้สอนจึงมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของนักเรียนจึงควรให้ความสำคัญแก่ครูผู้สอน การสร้างขวัญและกำลังใจครูผู้สอน พัฒนาคุณภาพของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ การปฏิรูปคุณภาพของครูอย่างเป็นระบบและมีการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

1.5 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคสมัยปัจจุบัน และในอนาคตนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ทราบถึงแนวทางในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ธานีธร อินทวิเศษ (2562) เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้คนในสังคมต้องปรับตัวเข้าสิ่งแวดล้อมดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงวิธีการเรียนในปัจจุบันที่มีอิทธิพลจากเทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนการสอนได้สร้างรอยต่อจากห้องเรียนสู่การเรียนรู้ในบริบทจริงผ่านช่องทางสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโลกออนไลน์ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ทิพวรรณ โพธิ์ขำ (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากในยุคปัจจุบัน

1.6 ปัจจัยด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โดยสถานศึกษามีการดำเนินงานจากการวางแผนด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบและบรรลุตามแผนของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการใช้งบประมาณตามแผนงานได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร คือมีการจัดทำแผนการปฏิบัติการดำเนินโครงการกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน และมีการดำเนินโครงการตรงตามเป้าหมาย โดยประมาณการค่าใช้จ่ายล่วงหน้าในแต่ละโครงการได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีระบบการติดตามการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุชี อินทา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ของสำนักงานการจราจรและขนส่ง กรุงเทพมหานคร พบว่า ความเพียงพอของงบประมาณ แผนงาน โครงการต่าง ๆ ตามภารกิจของหน่วยงานได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอภายใต้สภาวะการที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงสามารถใช้งบประมาณดังกล่าวมาบริหารจัดการตามแผนงาน เพื่อให้สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดที่กำหนดได้ แต่ปัจจัยที่ส่งผลดีที่สุดในการบริหารจัดการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.7 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสถานศึกษามีระบบการปฏิบัติงานโดยการอุทิศตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสถานศึกษา ได้อย่างเหมาะสม เช่น การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรที่จะปฏิบัติงานเพื่อประสบความสำเร็จตามเป้าหมายมีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน โดยเปิดโอกาสให้ครูสามารถแสดงความคิดเห็น และรับฟังข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานจนงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อให้ครูเกิดการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและเต็มกำลังความสามารถ หากองค์กรได้มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ดี สามารถตอบสนองความต้องการของครูหรือบุคลากรในองค์กร ย่อมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภรณ์ พรหมราย (2565) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา พบว่า แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะการทำงานใดก็ตามถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ ความสามารถหรือทักษะในการทำงานของบุคคลและการจูงใจเพื่อโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน แรงจูงใจเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการที่หล่อหลอมจิตใจของบุคคลให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานไปในทางทิศทางที่ต้องการ มีความพึงพอใจที่จะทำงานอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ตามโครงสร้างองค์กรนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ และด้านกิจกรรมมกลอง รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมหน้าเสาธงตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร

2.1 ด้านกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือวิสามัญอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมการอยู่ร่วมกัน การรู้จักเสียสละ และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และ

สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นวิถีชีวิตตามระบบประชาธิปไตยสำเร็จลุล่วงด้วยดี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สถานศึกษามีการส่งเสริมการนำกิจกรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.2 ด้านกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประสานงานระหว่างสถานศึกษาและหน่วยทหาร สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร โครงการ ตามแผนงานที่วางไว้ และสถานศึกษามีการพัฒนา การดำเนินงานปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข การจัดกิจกรรมให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหารตามโครงสร้างได้อย่างเหมาะสม

2.3 ด้านกิจกรรมองค์การนักศึกษาฯ ในอนาคตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบการวัดผลประเมินผลการดำเนินกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประสานงานระหว่างสถานศึกษาและหน่วยทหาร สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร โครงการ ตามแผนงานที่วางไว้ และสถานศึกษามีการพัฒนา การดำเนินงานปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข การจัดกิจกรรมให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหารตามโครงสร้างได้อย่างเหมาะสม

2.4 ด้านกิจกรรมหน้าเสาธงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีโครงสร้างการดำเนินการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกวันในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน โดยทุกคนมีส่วนร่วม เช่น การเข้าแถว รองลงมา คือ สถานศึกษามีนุศลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรมประจำวันทุกวัน สม่่าเสมอ และสถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบ การปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละวันอย่างเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีระบบการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านกิจกรรมกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รองลงมา คือ สถานศึกษามีแผนปฏิบัติกิจกรรม โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสถานศึกษามีการพัฒนา รายงานผลการจัดกิจกรรม เพื่อนำแนวทางมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สะดวก และรวดเร็ว ขึ้น ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนการจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักศึกษา เพื่อให้กิจกรรมประสบความสำเร็จตามต้องการคาดหวัง

5. ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษาสังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหาร ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาในด้านภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล (Digital Leadership) เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหารกิจกรรมของนักเรียน นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการอบรมและพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร สถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจกรรมยุคใหม่ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมภาวะผู้นำและนวัตกรรม ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและนักเรียนในการออกแบบกิจกรรม ควรเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมภายใต้การสนับสนุนของผู้บริหาร โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจมุมมองและความต้องการของนักเรียนมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนา กิจกรรมที่ตอบเจตยานักเรียนยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษายุคดิจิทัลสถานศึกษา คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม ควรจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณสำหรับกิจกรรมที่เสริมทักษะดิจิทัล มีกำหนดแผนการใช้งบประมาณให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีการระดมทุนและความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น ภาครัฐ เอกชน และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร มีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำรายงานทางการเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ การประเมินผลและปรับปรุงการใช้งบประมาณ จัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่าย นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงบประมาณสำหรับกิจกรรมในอนาคตให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน นักศึกษา และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยด้านเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจกรรมนักศึกษาในยุคดิจิทัล

5.2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารและประสิทธิภาพการบริหารงานกิจกรรม ของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา

6. เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- จตุรภัทร ประทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนภรณ์ พรรณราย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ. (2562). เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลมหาวิทยาลัยนเรศวร. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 12(6), 478-494.
- นิตยา ชันเดช. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ประยงค์ ศรีโหม้. (2563). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. (2565). *ราชกิจจานุเบกษา*, 139(258ง), 1-143.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545). *ราชกิจจานุเบกษา*, 119(123ก), 18.
- พีรพันธ์ ตันท์จายะ. (2561). การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 12(1), 39-46.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2559). การศึกษา 4.0 เราต้องแปลงกับดักให้เป็นความหวังดี. ใน ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ (บรรณาธิการ), *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภัสราภรณ์ พอมทอง. (2561). ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ. (2556). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- มาลินี เกศธนกร. (2556). การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เมรินทกาล พัฒนทรัพย์พิศาล. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วณิชย์ เอื้อน้อมจิตต์กุล. (2556). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจิวรายนบุญมีรังสฤษฎ์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรารณ บัญดอก. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรินทร์ ยศรุ่งโรจน์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33. *พินเนศวร์สาร*, 13(1), 97-115.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. ส.เจริญการพิมพ์.
- วิมลย์ สีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีศึกษาต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. *ทิพย์วิสุทธิ*.
- สมพร โพธิ์กำเนิด. (2558). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สมพิศ โห้งาม. (2559). การจัดการและบริหารงานกิจการนักเรียน. ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552. http://www.skntc.ac.th/files/1207030993307471_12070310101943.pdf
- สุกัญญา แซ่มะขอย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชี อินทา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของสำนักการจราจรและขนส่ง กรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 37-58.
- สุรศักดิ์ ปาเย. (2560). กระบวนทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาในยุคดิจิทัล. แพร่ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2556). การบริหารกิจการนักเรียน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย. (2566). ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แนวปฏิบัติประกอบระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2566.
- Binkley, M. (2012). *Defining twenty-first century skills*. Springer.
- Fox, J. T. (2011). *The impact of personal and organizational identification on the process of teacher trust development within the of principal authentic leadership*. University of Maryland Eastern Shore.
- Hughes, R. L., Ginnett, R. C., & Curphy, G. J. (1999). *Leadership: Enhancing the lessons of experiences*. McGraw-Hill.
- Olsen, J. L. (2010). *A grounded theory of 21st century skills instructional design for high school students*. University of Hartford.

นวัตกรรมบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด

Innovation of Organization Administration in Digital Age to Support the Green City of the Pak Kret City Municipality

ชัยภรณ์ ฅนอมศรีเดชชัย^{1*}
Chamaiporn Tanomsridejchai^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล 2) ศึกษาแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล และ 3) เสนอตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด โดยใช้แนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเป็นกรอบแนวคิดในส่วนตัวแปรอิสระ และแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียวเป็นกรอบแนวคิดในส่วนตัวแปรตาม ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 399 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวที่สำคัญ คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย 2) แนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวที่สำคัญ คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และ 3) ตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลควรประกอบด้วย 7 ด้าน เรียงลำดับตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน (1) การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน (2) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (3) ความเป็นประชาธิปไตย (4) ความน่าเชื่อถือ (5) การริเริ่มสร้างสรรค์ (6) การปรับปรุงตลอดเวลา และ (7) การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ทั้งนี้ เทศบาลนครปากเกร็ดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นควรใช้ตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ เป็นแนวทางหรือกลุ่มตัวชี้วัดของการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานโดยมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ รวมทั้งใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อขยายผลไปสู่การปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของหน่วยงานนั้น ๆ บนพื้นฐานประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ ในขณะที่ประชาชนควรใช้ตัวแบบดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือติดตามและตรวจสอบเทศบาลที่เกี่ยวกับการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียว

คำสำคัญ : นวัตกรรม การบริหารจัดการ ยุคดิจิทัล

^{1*} 199/87 หมู่ 3 ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000

199/87 Moo. 3 Bang Rak Noi, Muang Nontaburi, Nonthaburi, 11000

E-mail : irischamaiporn@gmail.com

*Corresponding author

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the problems of innovation of organization administration in digital age; 2) to investigate the guidelines on innovation of organization administration in digital age; and 3) to propose the model of innovation of organization administration in digital age to support the green city of the Pak Kret City Municipality. The concept of innovation of organization administration in digital age was applied as the conceptual framework of the independent variable, while the Green City Management Concept was applied as the conceptual framework of the dependent variable. A questionnaire was used to collect data from 399 samples residing in the Pak Kret City Municipality. The findings revealed that: 1) The most notable problem of innovation of organization administration in digital age was technology; 2) The most remarkable guideline on innovation of organization administration in digital age was technology; and 3) The model of innovation of organization administration in digital age to support green city of the Pak Kret City Municipality based on the concept of innovative management in digital age should consist of seven aspects in order of importance: (1) people's interest, (2) technology, (3) democracy, (4) dependability, (5) initiative, (6) continuous improvement, and (7) coordination network. The Pak Kret City Municipality or other local administrative organizations could apply the model of innovation of organization administration in digital age to support the green city, which was the new body of knowledge from this research, as its administrative guidelines or Key Performance Indicators to support the green city with periodic evaluation. Further research for its future administrative development should be supported by the green city based on the people's interests. People could implement a model as the basis for their participation, follow-up, and monitoring of the city municipality's innovative development of organization administration in digital age to support the green city.

Keywords: Innovation, Administration, Digital Age

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

เทศบาลนครปากเกร็ดเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดนนทบุรีซึ่งมีทำเลที่ตั้งเป็นปริมณฑลติดกับกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และกลายเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่รองรับประชากรจำนวนมากทั้งเพื่อการอยู่อาศัย การเดินทางสัญจร การทำงาน และการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งก่อให้เกิดทั้งผลดีทางเศรษฐกิจและการจ้างงาน ควบคู่ไปกับผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ต่อประชาชน เช่น ชุมชนแออัด การจราจรหนาแน่นติดขัด อาชญากรรม ขยะมูลฝอย การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ฯลฯ ผสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบันซึ่งผลักดันให้หน่วยงานของรัฐก้าวสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลซึ่งมีผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาการบริการสาธารณะ (นันทะ บุตรน้อย และคณะ, 2563, น. 347-362) โดย เทศบาลนครปากเกร็ด (2565, น. ก) ตระหนักถึงความสำคัญของการนำและใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อดูแลและบริการประชาชนให้ทันกับวิถีที่เปลี่ยนไปของเมืองในทุกมิติ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนผู้อยู่อาศัยมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในที่นี้หมายถึง แนวคิด วิธีการ ตัวแบบ และรูปแบบของการบริหารจัดการ การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงาน โดยหน่วยงานนำมาใช้ในการยกระดับการปฏิบัติงาน พัฒนา

ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของหน่วยงาน โดยให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล น่าเชื่อถือ ปลอดภัย เสมอภาค ริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับปรุงตลอดเวลา รวมทั้งบูรณาการข้อมูล และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเครือข่าย ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวก ให้บริการประชาชนในทิศทางที่ดีขึ้น รวมทั้งสร้างความสุขความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ (ชัยภรณ์ ฌอนมศรี เดชชัย, 2565, น. 89-91) ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น 20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพรัฐ ภายใต้หลักการ “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้สนับสนุนให้ภาครัฐทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาได้อย่างยั่งยืน ตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคส่วนอื่นได้อย่างตรงจุด โปร่งใส มีคุณภาพและมาตรฐาน เทียบเท่าสากล รวดเร็ว เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566, น. 20-21) ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติของเมืองสีเขียว คือ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มุ่งรักษาความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้อาศัยในการดำรงชีวิตและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี การใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรับผิดชอบ รวมถึงการตระหนักในศักยภาพของชุมชนด้วย ทั้งนี้ เมืองสีเขียวในที่นี้หมายถึง พื้นที่ ชุมชน หรือเมืองที่มีการบริหารจัดการ การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานในทิศทางที่สอดคล้อง สนับสนุน หรือให้ความสำคัญกับแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (มิติสังคม) โดยส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน เช่น การป้องกันและรักษาโรคให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง การติดตั้งกล้องวงจรปิดและการติดไฟส่องสว่างเพื่อความปลอดภัยของชุมชน การช่วยเหลือพึ่งพากันในชุมชน เป็นต้น (2) พลังงานที่สะอาดและจ่ายซื้อได้ โดยส่งเสริมหรือเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานสะอาดที่จ่ายซื้อได้ง่าย ใช้งาน และราคาถูกให้กับชุมชนและประชาชน เช่น การใช้โซลาร์เซลล์ในการเปลี่ยนแสงอาทิตย์ให้เป็นพลังงานไฟฟ้า การใช้ตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อแปรรูปอาหารอย่างง่าย การหมักมูลสัตว์เพื่อผลิตก๊าซชีวภาพสำหรับใช้ในแปลงเกษตร เป็นต้น และ (3) การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบต่อและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการบริโภคที่รับผิดชอบต่อและยั่งยืน เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนลดการใช้ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ การปฏิเสธการรับถุงพลาสติก การพกและใช้ถุงผ้า การทิ้งหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้วอย่างถูกวิธี เป็นต้น รวมทั้งการกระตุ้นให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคทราบและเข้าใจสิ่งที่เป็นพิษต่อสังคมและสุขภาพของประชาชน เช่น การผลิตหน้ากากอนามัยที่มีมาตรฐาน การใช้ถังดักไขมันเพื่อแยกไขมันไม่ให้ไหลปนไปกับน้ำทิ้ง การจัดการมูลฝอยอันตราย (หลอดไฟ แบตเตอรี่ บรรจุภัณฑ์ที่ปนเปื้อนเคมี) เป็นต้น

เทศบาลนครปากเกร็ดนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดของศูนย์ข้อมูลกลางความปลอดภัย ระบบตรวจสอบค่าฝุ่นภายในเขตพื้นที่ตามเวลาจริงเพื่อแจ้งเตือนประชาชนเตรียมพร้อมในการป้องกันตนเองจากฝุ่นที่เกินค่ามาตรฐาน แผนที่ออนไลน์จุดทิ้งหน้ากากอนามัยใช้แล้ว ณ ถังขยะสีแดงในเขตพื้นที่เทศบาล เป็นต้น (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2565, น. ก) อย่างไรก็ตาม เทศบาลนครปากเกร็ดนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวไม่เพียงพอ ไม่กว้างขวาง และไม่ครอบคลุมมากเท่าที่ควรตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล เช่น 1) เทศบาลนครปากเกร็ดนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการดำเนินงานโดยเน้นการประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย (ที่สนับสนุนหรือสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียวในเรื่องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (สังคม)) อย่างไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ในการใช้ข้อมูลค่าคุณภาพอากาศจากระบบตรวจสอบค่าฝุ่นของเทศบาลเพื่อวางแผนการออกนอกบ้านหรือทำกิจกรรมกลางแจ้ง อีกทั้งขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการคุณภาพอากาศ (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2566, น. 293-296) 2) เทศบาลนครปากเกร็ดนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการดำเนินงานโดยเน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (ที่สนับสนุนหรือสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียวในเรื่องพลังงานที่สะอาดและจ่ายซื้อได้ง่าย (เศรษฐกิจ)) อย่างไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากประชาชนแจ้งซ่อมไฟส่องสว่างสาธารณะผ่านสายด่วนของเทศบาลได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากสายไม่ว่าง หรือไม่มีผู้รับสาย การจัดซ่อมที่ล่าช้า ไม่มีการแจ้งความคืบหน้าในการจัดซ่อม (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2566, น. 211-217) และ 3) เทศบาลนครปากเกร็ดนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการดำเนินงานโดย

คำนึงถึงหลักความเป็นประชาธิปไตย (ที่สนับสนุนหรือสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียวในเรื่องการผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบและยั่งยืน (สิ่งแวดล้อม)) โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างไม่มากเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากเทศบาลไม่ได้ลงพื้นที่ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนไม่ได้ให้ความสำคัญกับโครงการ ในขณะที่บางส่วนมีความเข้าใจในระดับหนึ่งแต่ต้องการการอบรมเพิ่มเติม (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2566, น. 168-169)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารจัดการภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของเทศบาลนครปากเกร็ด ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดราชการบริหารส่วนท้องถิ่น อันเป็นลักษณะของการศึกษาเพื่อ “พัฒนาหน่วยงาน” คือ เทศบาลนครปากเกร็ด โดยมีปัญหาการวิจัย คือ เทศบาลนครปากเกร็ดนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวไม่เพียงพอ ไม่กว้างขวาง และไม่ครอบคลุมมากเท่าที่ควร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด พร้อมทั้งคาดหวังว่า ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ เช่น นำผลที่ได้ไปใช้ในการเรียน การสอน และการวิจัย รวมทั้งเป็นประโยชน์ด้านปฏิบัติ เช่น นำตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาลนคร และบุคลากร อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น นำไปปรับใช้ในการติดตามและตรวจสอบการปรับปรุงการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด

1.2.3 เพื่อเสนอตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาใน 2 ประเด็น คือ ปัญหาการบริหารจัดการ และแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด

1.3.2 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลา 10 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม 2566 ถึงเดือนกรกฎาคม 2567

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มุ่งศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และมีอายุระหว่าง 20-59 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนดังกล่าวที่มีคุณลักษณะตามที่กำหนดและเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจโดยตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

1.3.4 ขอบเขตด้านตัวแปร แบ่งเป็นตัวแปรอิสระ คือ แนวคตินวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล ของ ชัยมัยภรณ์ ฌโนมศรีเดชชัย ประกอบด้วย 7 ด้าน โดยผู้วิจัยกำหนดให้ตัวแปรอิสระดังกล่าวนี้ให้ประกอบด้วย 3 ส่วน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ตามลำดับ ได้แก่ (1) ปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด (2) แนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด และ (3) ตัวแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด และตัวแปรตาม คือ แนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแนวคิดหรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ประกอบด้วย 3 ด้าน

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4.1 กรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ คือ แนวคตินวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล ของ ชัยมัยภรณ์ ฌโนมศรีเดชชัย (2565, น. 89-91) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิด 2 แนวคิด คือ แนวคตินวัตกรรม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอันเป็นผลมาจากการสร้าง พัฒนา เพิ่มพูน ต่อยอด หรือประยุกต์ใช้องค์ความรู้และแนวปฏิบัติต่าง ๆ

เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการปฏิบัติเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและประเทศ และแนวคิดการบริหารจัดการยุคดิจิทัลที่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ความเป็นประชาชาติดิจิทัล และประชาชนได้รับประโยชน์จากการเป็นยุคดิจิทัล (วิลเฮล์ม, 2549; Dunleavy et al., 2012; Negroponete, 1995) โดยนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน (2) ความน่าเชื่อถือ (3) ความเป็นประชาธิปไตย (4) การริเริ่มสร้างสรรค์ (5) การปรับปรุงตลอดเวลา (6) การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย และ (7) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

เหตุผลที่ผู้วิจัยนำ “แนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล” มาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เนื่องจากเป็นแนวคิด กลุ่มตัวชี้วัด หรือกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญของการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และครอบคลุมสาระสำคัญของนวัตกรรมและการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นสาระหลักของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและครอบคลุมมากถึง 7 ด้านซึ่งนำไปศึกษาต่อยอดต่อไปได้ นอกจากนี้ การเข้าสู่ยุคดิจิทัลนั้น ประเทศไทยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ ควบคุม และแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการมากขึ้น มีการพัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวางแผน ดำเนินการ ติดตามประเมินผล รวมถึงสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนทุกภาคส่วนเพื่อใช้ในการสนับสนุนเมืองสีเขียวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.2 กรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรตาม คือ แนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแนวคิดหรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ และนำมาปรับใช้เป็นตัวแปรตามในที่นี้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (สังคม) (2) พลังงานที่สะอาดและจ่ายซื้อได้ (เศรษฐกิจ) และ (3) การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบและยั่งยืน (สิ่งแวดล้อม) (สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2542)

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือก “แนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว” มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเป็นกรอบแนวคิดกลุ่มตัวชี้วัด หรือตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลกันทั้ง 3 เสาหลักของมิติความยั่งยืน ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงาน และธำรงเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ หากขาดการพิจารณาในมิติหรือประเด็นใดไป อาจกล่าวได้ว่า ยังไม่เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง อีกทั้งแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียวยังเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และขอบเขตของการศึกษาค้นคว้ารวมทั้งนำไปปรับใช้กับหน่วยงานที่ศึกษา คือ เทศบาลนครปากเกร็ด ได้

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (เหตุ) กับตัวแปรตาม (ผล-ในทิศทางที่เพิ่มขึ้นกว่าเดิม) อย่างเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกันโดยจัดกลุ่มตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อของการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (เหตุ) กับตัวแปรตาม (ผล-ในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม) อย่างเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกันโดยจัดกลุ่มตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ของการวิจัยครั้งนี้

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ COA No. 0026/2567, REC No. 0112/2566 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2567 ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 วิธีการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ได้ข้อมูลมาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากซึ่งเข้าร่วมโครงการศึกษาวิจัยด้วยความสมัครใจโดยตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และมีอายุระหว่าง 20-59 ปี รวม 110,818 คน (ข้อมูลเดือนตุลาคม 2566 และสืบค้น ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2566) (กรมการปกครอง. สำนักบริหารการทะเบียน, 2566, น. 1) ส่วนกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนดังกล่าวจำนวน 399 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (2012) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05

2.3 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าหรือมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว ทั้งนี้ แบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตรงตามเนื้อหาหรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Turner & Carlson, 2003, pp. 163-171) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงของข้อคำถามทุกข้อซึ่งมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.60 และทำการทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (1990) สำหรับแบบสอบถามทั้งฉบับ ซึ่งได้ค่าที่ระดับ 0.98 จากนั้น นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2567 ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2567 รวม 45 วัน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างเจาะจง จากนั้น ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตอบข้อซักถาม และแจกเอกสารให้พิจารณา จนได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะตามที่กำหนด คือ ต้องเป็น

ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 20-59 ปี อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด และเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ โดยตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 399 ชุด/คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ตามหลักวิชาการได้ รวม 399 ชุด/คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาทำการประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับคอมพิวเตอร์ ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

3. สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลนครปากเกร็ดมีปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล

ปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล	Mean	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1) การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน	4.80	0.55	มากที่สุด	7
2) ความน่าเชื่อถือ	4.81	0.53	มากที่สุด	5
3) ความเป็นประชาธิปไตย	4.81	0.49	มากที่สุด	4
4) การริเริ่มสร้างสรรค์	4.80	0.47	มากที่สุด	6
5) การปรับปรุงตลอดเวลา	4.82	0.50	มากที่สุด	2
6) การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย	4.82	0.51	มากที่สุด	3
7) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	4.83	0.45	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.82	0.44	มากที่สุด	

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล

แนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล	Mean	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1) การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน	4.85	0.45	มากที่สุด	4
2) ความน่าเชื่อถือ	4.83	0.47	มากที่สุด	7
3) ความเป็นประชาธิปไตย	4.85	0.46	มากที่สุด	5
4) การริเริ่มสร้างสรรค์	4.84	0.47	มากที่สุด	6
5) การปรับปรุงตลอดเวลา	4.86	0.39	มากที่สุด	2
6) การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย	4.86	0.42	มากที่สุด	3
7) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	4.87	0.45	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.86	0.37	มากที่สุด	

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า (1) การเพิ่มประสิทธิภาพนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านพลังงานที่สะอาดและจ่ายซื้อได้ (เศรษฐกิจ) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ตารางที่ 3) และ (2) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล (ตัวแปรอิสระ) กับการเพิ่มประสิทธิภาพนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว 3 ด้าน (ตัวแปรตาม) พบว่า แนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเพิ่มประสิทธิภาพนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว 3 ด้านในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมี 6 ด้านที่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และมี 1 ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการเพิ่มประสิทธิภาพนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว

การเพิ่มประสิทธิภาพนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว	Mean	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (สังคม)	4.85	0.40	มากที่สุด	2
2) พลังงานที่สะอาดและจ่ายซื้อได้ (เศรษฐกิจ)	4.86	0.41	มากที่สุด	1
3) การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบและยั่งยืน (สิ่งแวดล้อม)	4.84	0.39	มากที่สุด	3
ค่าเฉลี่ยรวม	4.85	0.37	มากที่สุด	

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการ ยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลกับการเพิ่มประสิทธิภาพนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว

แนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการ ยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียว ของเทศบาลนครปากเกร็ด ตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล	การเพิ่มประสิทธิภาพนวัตกรรมการบริหารจัดการ ยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียว ของเทศบาลนครปากเกร็ด ตามแนวคิดการบริหารจัดการเมืองสีเขียว			
	r_{xy}	Sig.	แปลผล	ลำดับ
1) ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน	0.729**	0.000	ค่อนข้างสูง	1
2) ด้านความน่าเชื่อถือ	0.694**	0.000	ค่อนข้างสูง	4
3) ด้านความเป็นประชาธิปไตย	0.696**	0.000	ค่อนข้างสูง	3
4) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์	0.688**	0.000	ค่อนข้างสูง	5
5) ด้านการปรับปรุงตลอดเวลา	0.615**	0.000	ค่อนข้างสูง	6
6) ด้านการประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย	0.555**	0.000	ปานกลาง	7
7) ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	0.699**	0.000	ค่อนข้างสูง	2
รวม	0.801**	0.000	สูง	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยข้างต้นมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการ ยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 7 ด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ข้างต้น ดังนี้ (1) ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน (2) ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (3) ด้านความเป็นประชาธิปไตย (4) ด้านความน่าเชื่อถือ (5) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ (6) ด้านการปรับปรุงตลอดเวลา และ (7) ด้านการประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย

4. อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า เทศบาลนครปากเกร็ดมีปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลนครปากเกร็ดนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวโดยจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลที่ครบถ้วน เชื่อถือได้ และทันต่อเหตุการณ์ไม่มากเท่าที่ควร รวมถึงเทศบาลนครปากเกร็ดยังขาดตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นที่สำคัญว่า เทศบาลไม่ใช้กล้องวงจรปิดที่มีอยู่เพื่อสำรวจไฟฟ้าส่องสว่างสาธารณะว่ายังทำงานได้ดีหรือชำรุด รวมถึงสำรวจต้นไม้/กิ่งไม้ซึ่งอาจบดบังไฟฟ้าดังกล่าว แต่รอแจ้งจากประชาชนเป็นหลัก หรือประชาชนต้องยื่นการจดทะเบียนพาณิชย์ด้วยตนเอง ณ เทศบาล พร้อมด้วยเอกสารจำนวนมาก ชำระค่าธรรมเนียมเฉพาะเงินสด การเดินทางและที่จอดรถที่สร้างความลำบากให้กับผู้รับบริการ อีกทั้งการจดทะเบียนพาณิชย์บางประเภทต้องไปดำเนินการเรื่องต่อที่หน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2566, น. 128-135) ประกอบกับนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลที่มีอยู่ส่วนใหญ่ของเทศบาล เช่น

เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ฯลฯ เป็นการให้บริการที่มุ่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแบบทางเดียวหรือแบบสองทางอย่างง่ายให้กับประชาชน โดยประชาชนติดต่อ แสดงความคิดเห็น สอบถามปัญหา ขอร้องเรียนร้องทุกข์ รวมถึงติดตามผลในเวลาที่เหมาะสมได้ แต่ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปดำเนินการได้ด้วยตนเองให้เสร็จสมบูรณ์ และยังไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง (United Nations, 2022, p. 1)

เช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภรณ์ คุระเอียด และรวิภา ธรรมโชติ (2562, น. 191-208) รวมถึง จีรพรรณ จันทรวีเชียร และคณะ (2566, น. 399-421) ที่พบว่า หน่วยงานของรัฐบางส่วนขาดการประสานงานและการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความชำนาญ และขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน ในขณะที่ วีระชัย ประเสริฐโส (2565, น. 1-12) เห็นว่า หน่วยงานของรัฐควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน และเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับปรุงฐานข้อมูลเพื่อให้ใช้งานได้ง่าย สะดวก ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน รวมถึงขับเคลื่อนตามความต้องการของประชาชน และการเข้าถึงบริการที่ไม่มีข้อจำกัด ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติของเมืองสีเขียว คือ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มุ่งรักษาความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้อาศัยในการดำรงชีวิตและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ควบคู่ไปกับการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรับผิดชอบ

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลนครปากเกร็ดควรนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวโดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลที่ครบถ้วน เชื่อถือได้ และทันต่อเหตุการณ์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เทศบาลควรปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวให้ใช้งานได้จริง และพร้อมใช้งาน เช่น การจดทะเบียนพาณิชย์ควรรับเอกสารเป็นไฟล์แทนกระดาษ โอนถ่ายค่าธรรมเนียมได้ มีช่องทางการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการจดทะเบียนพาณิชย์ที่เป็นปัจจุบันและเข้าใจง่าย ทั้งนี้ เพื่อประหยัด ค่าเวลา เหมาะสมกับยุคสมัย รวมถึงเทศบาลยังจัดเก็บเป็นระบบฐานข้อมูลได้อีกด้วย (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2566, น. 128-135) ประกอบกับเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสูง มีความพร้อม และมุ่งมั่นที่จะนำหรือใช้นวัตกรรมเหล่านี้เพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวอย่างต่อเนื่องเพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชนในทิศทางที่ดีขึ้นโดยไม่สร้างภาระยุ่งยากให้แก่ผู้ใช้บริการมากจนเกินไป (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2564, น. 21-25) ดังนั้น เทศบาลนครปากเกร็ดควรลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การยกระดับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ ไปสู่การให้บริการที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแบบสื่อสารสองทางอย่างสลับซับซ้อน ซึ่งจะบูรณาการการให้บริการของภาครัฐที่มีหน่วยงานผู้ให้บริการมากกว่า 1 หน่วยงาน และพัฒนาระบบให้มีช่องทางเดียวในการให้บริการ เพื่อให้ข้อมูลและรับข้อมูลจากประชาชนเกี่ยวกับนโยบาย กฎระเบียบของภาครัฐ ในขณะที่ประชาชนดำเนินการได้ด้วยตนเองให้เสร็จสมบูรณ์ในเว็บไซต์โดยไม่ต้องเดินทางไปที่หน่วยงาน เป็นต้น นั่นคือประชาชนทุกคนมีข้อมูลเพียงชุดเดียวที่ทุกหน่วยงานเข้าถึงได้ ในขณะที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลตนเองได้ด้วยเช่นกัน (ธนพร พวงเปลี่, 2564, น. 1-13; บดินทร์ธรร บวรอด, 2565, น. 175-191; พรธีรา เชี่ยวเชิงงาน, 2562, น. ก) เช่นนี้จะช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้สั้น รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่าย ประหยัดพลังงาน ไซทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ประชาชนในพื้นที่ชุมชน ท้องถิ่น และเมืองมีความสะดวกสบาย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้าน (พิมพ์ลดา ธีระมนตประณีต, 2566)

นอกจากนี้ การจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลที่ครบถ้วน เชื่อถือได้ และทันต่อเหตุการณ์นั้นจะช่วยให้เทศบาลนครปากเกร็ดมีฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและสะดวกในการดำเนินงาน การจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน รวมถึงช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถบริหารจัดการในทิศทางที่คำนึงถึงประชามติ ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นในหมู่ประชาชน ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลดปัญหาความขัดแย้ง และเกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน เช่นนี้สอดคล้องกับ

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2565, น. 175-191) และบทินทร์ธ บัวรอด (2564, น. 1-8) ที่เสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐควรให้ความสำคัญในเรื่องความรวดเร็วและความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลที่ให้บริการ ซึ่งต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดหรือจำกัดข้อผิดพลาด ประชาชนจะเกิดความเชื่อมั่นในการบริการเพิ่มมากขึ้น

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลประกอบด้วย 7 ด้าน โดยเรียงลำดับตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน (2) ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (3) ด้านความเป็นประชาธิปไตย (4) ด้านความน่าเชื่อถือ (5) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ (6) ด้านการปรับปรุงตลอดเวลา และ (7) ด้านการประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย

ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นที่สำคัญ คือ เป็นตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลที่ประชาชนพึงพอใจ สำคัญ และมีประโยชน์ยิ่งสำหรับการสนับสนุนเมืองสีเขียวในทิศทางที่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล เช่น ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด ระบบตรวจสอบค่าฝุ่นตามเวลาจริง แผนที่ออนไลน์จุดทิ้งหน้ากากอนามัยใช้แล้ว ฯลฯ เพื่อดูแลและให้บริการประชาชนอย่างเท่าทันกับวิถีที่เปลี่ยนไปของเมืองในทุกมิติ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2565, น. ก) และนำไปปรับใช้ได้ง่าย สะดวก และรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่นนี้สอดคล้องกับ นันทะ บุตรน้อย และคณะ (2563, น. 347-362) ที่พบว่า การปรับเปลี่ยนสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาการบริการสาธารณะของหน่วยงาน

นอกจากนี้ ยังเป็นตัวแบบที่คำนึงถึงการทำงานแบบเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อมุ่งให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีโดยให้ความสำคัญกับประชาชนและตามหลักการของประชาธิปไตย (ชัยภรณ์ ธนอมศรีเดชชัย, 2565, น. 89-91) เช่นนี้เทียบเคียงได้กับแนวคิดของ Negroponte (1995) และ Dunleavy et al. (2012, pp. 227-228) ที่เห็นว่า การเป็นดิจิทัลจะขัดข้อจำกัดทั้งปวงทางพื้นที่และเวลา โลกเชื่อมโยงระหว่างกัน การบริหารจัดการของภาครัฐในอนาคตจะมีทั้งใหญ่ขึ้นและเล็กลง โดยการปรับปรุงการให้บริการประชาชนที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งระบบอย่างรวดเร็ว ยืดหยุ่น และรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของสังคม หรือประชาชนกลุ่มที่มีความต้องการแบบเฉพาะเจาะจง การทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและประชาชนเกิดขึ้นโดยง่าย ไม่ซับซ้อน และสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ในขณะที่ Denhardt and Denhardt (2003, pp. 42-43) ที่เสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐควรคำนึงถึงการบริการมากกว่าการกำกับ และการสร้างความสนใจร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน โดยสำรวจความต้องการของสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ ควบคู่ไปกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างกว้างขวาง

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาหน่วยงาน

5.1.1 ตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล ที่ประกอบด้วย 7 ด้าน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (ภาพที่ 2) โดยเทศบาลนครปากเกร็ดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นสามารถนำตัวแบบข้างต้นไปปรับใช้ในการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวอย่างเป็นรูปธรรมต่อไปได้ อาทิ การวางแผนการกำหนดยุทธศาสตร์ การศึกษาวิจัยทางวิชาการ การใช้เป็นกลุ่มตัวชี้วัดสำหรับการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด เป็นต้น

ภาพที่ 2 ตัวแบบแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล เพื่อสนับสนุนเมืองสี่เชียงใหม่ของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล

5.1.2 แนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสี่เชียงใหม่ของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล แบบรายด้าน โดยในที่นี้จะนำเสนอ 3 ด้านแรก เรียงลำดับตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1) ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้แก่ เทศบาลนครปากเกร็ดควรกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนสำหรับการจัดหาและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสี่เชียงใหม่ในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง ทั้งถึง ครอบคลุมทุกชุมชน และทุกกลุ่ม สนับสนุนงบประมาณที่มากเพียงพอ พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวของบุคลากร รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของเทศบาลและบุคลากรของเทศบาลด้วย

2) ด้านการปรับปรุงตลอดเวลา คือ เทศบาลนครปากเกร็ดควรกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปรับปรุงการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนเมืองสี่เชียงใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจ โดยส่งเสริมบุคลากรให้มีทัศนคติ ความกระตือรือร้น และกล้าตัดสินใจในเรื่องที่อยู่ในอำนาจตน กระจายอำนาจเพิ่มขึ้น ลดการใช้กระดาษหรือใช้เท่าที่จำเป็น แปรและจัดเก็บเอกสารให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ควบคู่ไปกับเอกสารแบบกระดาษในรูปแบบเดิมเพื่อเป็นทางเลือกการรับบริการของประชาชน รวมตลอดถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานภายนอกแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะผ่านช่องทางที่หลากหลาย ไม่ว่าจะติดต่อมาด้วยตนเอง ผ่านกล่องรับฟังข้อคิดเห็น หรือติดต่อผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ (วิรัช วิรัชนิการวรรณ, 2559, น. 120-127) ในเวลาเดียวกัน เทศบาลควรมีระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือหรือความน่าไว้วางใจให้กับผู้ให้ข้อมูล รวมถึงควรรายงานหรือประชาสัมพันธ์ผลการปรับปรุงการดำเนินงานดังกล่าวแก่สาธารณชน

3) ด้านการประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย คือ เทศบาลนครปากเกร็ดควรกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนในการส่งเสริม สนับสนุนการประสานงาน การประสานร่วมทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันทางการเมือง และภาคประชาชนสำหรับการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานแบบเครือข่าย พันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ หรือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา อย่างมีอาชีพและมีประสิทธิภาพ เช่น ความช่วยเหลือ

ทั้งในรูปเงินและรูปแบบอื่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ การแบ่งปันเครื่องมือ อุปกรณ์ และบุคลากร ฯลฯ รวมถึงยึดข้อมูลเป็นศูนย์กลางและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นไปอย่างเชื่อมโยงทุกฝ่ายและทุกประเด็นของภารกิจของเทศบาล รวมถึงควรประกาศแหล่งที่มา การใช้จ่ายการเงินและความช่วยเหลือสนับสนุนดังกล่าวให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการใช้จ่ายเป็นไปโดยบริสุทธิ์ บังเกิดผลประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วย และคุ้มค่า นอกจากนี้ เทศบาลนครปากเกร็ดควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับบทบาทและการทำงานแบบเครือข่าย พันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ และแบบหุ้นส่วนการพัฒนาเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ควบคู่ไปพร้อมกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย (Denhardt & Denhardt, 2003, pp. 42-43)

4) ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน คือ การที่ผู้บริหารทุกระดับของเทศบาลนครปากเกร็ดควรมีเจตจำนงที่แน่วแน่ และแสดงออกอย่างจริงจังในการส่งเสริมการนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวโดยถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการวางแผน การติดตาม และการประเมินผลทั้งในภาพรวมและเฉพาะพื้นที่โดยไม่ละเมิดสิทธิตามกฎหมายของประชาชน สอบถามความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนอย่างต่อเนื่อง กว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ สนับสนุน และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน รวมถึงลดหรือจัดความขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อประชาชนเข้าใช้บริการที่เป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล อันจะเป็นประโยชน์ให้กับเทศบาลดำเนินงานไปได้ผลดีสมความมุ่งหมายโดยมีประชาติเป็นแนวบรรทัดฐานที่สำคัญ (ชัยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย, 2565, น. 90)

5) ด้านความเป็นประชาธิปไตย คือ เทศบาลนครปากเกร็ดควรให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวโดยตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรและประชาชน แสดงออกถึงการสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยการทำงานเป็นทีม และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการปฏิบัติงานอย่างเป็นประชาธิปไตย การเปิดเผย วางตนเป็นกลางทางการเมือง ไม่เลือกปฏิบัติ การปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถในทิศทางที่ยึดถือหลักการ และอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลเพื่อส่วนรวม รวมตลอดถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมใหม่ที่พึงประสงค์ของข้าราชการไทย คือ การมีใจและการกระทำที่เป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การมีส่วนร่วม โปร่งใส รับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากบุคลากร ทีมงาน ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงการทำงานแบบหมู่คณะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2549, น. 4-8)

6) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ คือ เทศบาลนครปากเกร็ดควรกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนในการนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวโดยคำนึงถึงกับการสร้างสิ่งใหม่ รวมทั้งปรับใช้แนวคิดและเทคโนโลยีจากต่างประเทศเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีขึ้น เพิ่มมากขึ้น รวมตลอดถึงการสร้างบรรยากาศแห่งการเปลี่ยนแปลงโดยส่งเสริม กระตุ้นให้บุคลากรกล้าเปลี่ยน กล้าสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือขยายต่อยอดสิ่งที่มีอยู่ไปสู่สิ่งใหม่สำหรับการนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวด้วย

7) ด้านความน่าเชื่อถือ คือ เทศบาลนครปากเกร็ดควรกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ โดยกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และมีมาตรฐานเกี่ยวกับการนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียว เผยแพร่การใช้งานผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ การลงพื้นที่เพื่อสาธิตให้เห็นภาพจริงหรือให้ประชาชนลองฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ให้กับประชาชน ควบคู่ไปกับการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ให้กับประชาชนในทุกช่วงเวลา คือ ก่อน ระหว่าง และปรับปรุงการนำหรือใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาล รวมถึงมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสอดคล้องกันระหว่างเป้าหมายการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลและความคาดหวังของประชาชน

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานอื่นควรนำแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลนี้ไปทำการวิจัยในหน่วยงานอื่นเพื่อพิสูจน์ผลการวิจัยว่าเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร รวมถึงใช้เทคนิคการสุ่มแบบ stratified random sampling และ regression test เพื่อแสดงการใช้สถิติขั้นสูง และได้สมการทำนาย เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของหน่วยงานนั้น ๆ ต่อไป โดยอาจนำไปใช้ทั้ง 7 ด้าน หรือปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานก็ได้ แต่ควรให้เหตุผลไว้ด้วย

5.2.2 เทศบาลนครปากเกร็ด หน่วยงานอื่น หรือผู้สนใจควรนำผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ดตามแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล ไปศึกษาอย่างเจาะลึกในแต่ละด้าน เช่น ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งมีความสำคัญ หรือมีค่าเฉลี่ยในลำดับแรก หรือด้านความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีความสำคัญ หรือมีค่าเฉลี่ยในลำดับท้ายสุด เป็นต้น

5.2.3 เทศบาลนครปากเกร็ด หน่วยงานอื่น หรือผู้สนใจควรศึกษา หรือทำวิจัยโดยศึกษาเปรียบเทียบกับเทศบาลนครอื่นในพื้นที่ปริมณฑล เช่น เทศบาลนครนนทบุรี เทศบาลนครรังสิต เทศบาลนครสมุทรปราการ เป็นต้น แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าผลการวิจัยคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันกับการศึกษารุ่นนี้เพียงใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

6. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเมืองสีเขียวของเทศบาลนครปากเกร็ด ครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ สถาบันวิจัยและพัฒนา และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ รวมถึงขอขอบคุณประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครปากเกร็ดที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. สำนักบริหารการทะเบียน. (2566). *จำนวนประชากรรายอายุ แยกตามเพศ พื้นที่จังหวัดนนทบุรี ท้องถิ่นเทศบาลนครปากเกร็ด ข้อมูลเดือนตุลาคม 2566*.
<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>
- จิรพรรณ จันทรีวิเชียร, ปุณณต์ หิรัญบุรณะ, และอธิสิน สืบสายอ่อน. (2566). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่พึงประสงค์ของประชาชนในตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 17(51), 399-421.
- ชัยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย. (2565). *นวัตกรรมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล*. โฟร์เพช.
- เทศบาลนครปากเกร็ด. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) ของเทศบาลนครปากเกร็ด*.
- เทศบาลนครปากเกร็ด. (2565). *รายงานกิจการเทศบาลนครปากเกร็ด 2565*.
- เทศบาลนครปากเกร็ด. (2566). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของเทศบาลนครปากเกร็ด ประจำปี 2566*.
- ธนพร พวงเปลี้ย. (2564). การบริหารราชการในยุคดิจิทัลของศูนย์ดำรงธรรม อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี. *วารสารไตรศาสตร์*, 7(1), 1-13.
- นันทะ บุตรน้อย, สุริยา ทิพย์วิวัฒน์พจนา, และกาญจนา คูมา. (2563). ผลกระทบของการปรับเปลี่ยนสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลต่อการพัฒนาการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 13(4), 347-362.
- บดินทร์ธ บัวรอด. (2565). การเตรียมความพร้อมการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของเทศบาลนครในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 7(1), 175-191.

- พรธีรา เขียวเชิงงาน. (2562). *บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพลดา อีระมนตปรานี. (2566). นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสู่เมืองอัจฉริยะเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในเขตการบริการของเทศบาลในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(1), 163-182.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2559). *50 แนวคิด ตัวชี้วัด ตัวแบบของการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการที่ยั่งยืน*. โพรเพช.
- วิลเฮล์ม, เอ. จี. (2549). *ประชาชาติยุคดิจิทัล (Digital nation)*. (เอกพงษ์ ตั้งศรีสงวน, ผู้แปล). เอ็กซ์เปอร์เนท.
- วีระชัย ประเสริฐโส. (2565). *การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ*. กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
http://www.personnel.moi.go.th/recruitment/2563/ARTICLE160763_0.PDF
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). *คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แนวทางการเสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรม และการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ข้าราชการ*.
- สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2542). *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal: SDG booklet)*.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). *Government e-Service ยกระดับขีดความสามารถภาครัฐเพื่อให้บริการประชาชน*.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)*.
- อาภรณ์ คุระเอียด, และรวีภา ธรรมโชติ. (2562). การประยุกต์ใช้รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการให้บริการภาครัฐ. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*, 11(1), 191-208.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed). Harper & Row.
- Denhardt, J. V., & Denhardt, R. B. (2003). *The new public service: Serving, not steering*. M. E. Sharpe.
- Dunleavy, P., Margetts, H., Bastow, S., & Tinkler, J. (2012). *Digital era governance: IT corporations, the state, and e-government*. Oxford University.
- Negroponte, N. (1995). *Being digital*. Hodder and Stoughton.
- Osborne, D., & Gaebler, T. (1992). *Reinventing government: How the entrepreneurial spirit is transforming the public sector*. Addison-Wesley.
- Turner, R., & Carlson, L. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. *International Journal of Testing*, 3(2), 163-177.
- United Nations. (2024). *Web measure model: Stages of e-government evolution*. UN E-Government Knowledgebase. <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/-E-Government-Development-Index/Online-Service>
- Yamane, T. (2012). *Mathematics for economists: An elementary survey*. Literary Licensing, LLC.

การวิจัยรูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมและกลไกของการนวัตกรรมเครื่องเคลือบเฟินไฉ่ เพื่อการส่งออก

A Study of the Cross-cultural Artistic Style and Innovation Mechanism of Exporting Famille Rose Porcelain

เว่ย จิง^{1*} เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์² และ ภารดี พันธุ์ภากร³
Wei Jing^{1*} Sakesan Tanyapirom² and Poradee Panthupakorn³

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจรูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมและกลไกของการนวัตกรรมของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกของศตวรรษที่ 18 โดยมุ่งเน้นไปที่กรณีศึกษาที่โดดเด่นในเมืองจิงเต๋อเจิ้นและกว่างโจว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงรูปร่าง ลวดลาย เทคนิคและความสำคัญทางวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางศิลปะที่เป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนและตะวันตก ลวดลาย “หญิงสาวถือร่ม” ยังคงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยช่างฝีมือชาวจีน แสดงให้เห็นกลไกถึงกลไกของการนวัตกรรม 4 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงสื่อทางศิลปะ การสร้างสรรค์ใหม่ การเปลี่ยนแปลงความหมายทางวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวของลวดลายและรูปร่าง กลไกนี้ไม่เพียงสะท้อนถึงความยืดหยุ่นเป็นอย่างดีของช่างฝีมือชาวจีนในบริบทข้ามวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นแรงบันดาลใจสำคัญสำหรับการออกแบบศิลปะร่วมสมัยอีกด้วย

คำสำคัญ : เครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก รูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรม กลไกของการนวัตกรรม

Abstract

This study explored the cross-cultural artistic style and innovation mechanism of 18th-century Famille Rose porcelain exporting, focusing on representative cases in both Jingdezhen and Guangzhou. The findings revealed that this type of porcelain reflected a fusion of Chinese and European aesthetics in form, motif, technique, and cultural meaning. The evolving “Parasol Ladies” motif demonstrated four key innovation dimensions: artistic media transformation, secondary

^{1*} สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบ และการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Visual Arts, Art of Design and Cultural Management Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University
E-mail : somax@126.com

² สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบ และการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Visual Arts, Art of Design and Cultural Management Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University
E-mail : sakesan@go.buu.ac.th

³ สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบ และการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Visual Arts, Art of Design and Cultural Management Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University
E-mail : poradee@buu.ac.th

*Corresponding author

creation, cultural reinterpretation, and adaptability to vessel form. These mechanisms not only highlight the flexibility of Chinese artisans in a cross-cultural context but also offer valuable insights into contemporary art and design techniques. This mechanism has successfully facilitated the widespread popularity and cultural dissemination of Famille Rose porcelain in the European market. It has mainly inspired contemporary artistic design.

Keywords: Exporting Famille Rose Porcelain, Cross-cultural Artistic Style, Innovation Mechanism

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การหลอมเวียนทางวัฒนธรรมและการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Cultural Hybridity) เป็นประเด็นร้อนแรงของแวดวงวิชาการในศตวรรษนี้ นอกจากนี้ยังได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในด้านทัศนศิลป์อีกด้วย ในบริบทนี้ การศึกษาปรากฏการณ์การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในประวัติศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในฐานะหนึ่งในสินค้าโภคภัณฑ์ชิ้นแรก ๆ ที่บรรลุถึงโลกาภิวัตน์ เครื่องเคลือบของจีนมีบทบาทสำคัญในการแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 18 เป็นที่คาดการณ์ว่าในช่วงต้นศตวรรษที่ 18 อังกฤษได้จัดส่งเครื่องเคลือบของจีนจำนวน 25 ถึง 30 ล้านชิ้นไปยังยุโรป (Wan, 2009)

การกำเนิดเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกถือเป็นจุดเปลี่ยนในเชิงลึกยิ่งขึ้นของการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างจีนและตะวันตก เครื่องเคลือบของจีนประเภทนี้ตกแต่งด้วยสไตล์โรโกโก (Rococo) อย่างแข็งแกร่ง ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในยุโรป และกลายเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบส่งออกหลักของจีนในศตวรรษที่ 18 (Cai, 2013) โรงงานเครื่องเคลือบ Meissen ในประเทศเยอรมนี และโรงงานเครื่องเคลือบ Chelsea, Worcester และ Bow ในสหราชอาณาจักร เลียนแบบสไตล์ของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกและผลิตผลงานจำนวนมากที่เรียกว่า “สไตล์จีน” (Chinoiserie) เพื่อปรับตัวให้เข้ากับตลาดยุโรป ภาพวาดของยุโรปจึงถูกนำมาใช้ในจิ้งเต๋อเงินเป็นแบบจำลอง ซึ่งรวมถึงภาพวาดสีน้ำมัน สีน้ำ ภาพแกะสลักและภาพวาดบุคคล เป็นต้น เครื่องเคลือบส่งออกที่ผลิตในจิ้งเต๋อเงินไม่เพียงแต่มีสไตล์ของศิลปะยุโรปทั้งในด้านรูปทรงและลวดลายเท่านั้น แต่ยังได้เรียนรู้เทคนิคการวาดภาพของยุโรป เช่น มุมมอง (Geng, 2005)

มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในรูปแบบศิลปะระหว่างเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกและเครื่องเคลือบเฟินไฉ่ในประเทศของจีน เครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกให้ความสำคัญกับสุนทรียศาสตร์และความต้องการของผู้บริโภคชาวยุโรปเป็นหลัก โดยแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์เฉพาะของการข้ามวัฒนธรรมอันแข็งแกร่ง ดังนั้น การศึกษารูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกไม่เพียงแต่ช่วยให้เข้าใจว่าเครื่องเคลือบสร้างการแสดงออกทางศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์โดยการซึมซับองค์ประกอบทางศิลปะจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้อย่างไร แต่ยังเผยให้เห็นว่ากลไกของการนวัตกรรมข้ามวัฒนธรรมนี้เป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญให้การสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยได้อย่างไร กลไกนี้ไม่เพียงแต่กำหนดสไตล์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกในประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังช่วยให้ศิลปินร่วมสมัยมีเส้นทางที่เป็นนวัตกรรมใหม่ในการสำรวจบทสนทนาทางวัฒนธรรมและการบูรณาการในบริบทของโลกาภิวัตน์

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์และการจำแนกประเภทของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก แสดงให้เห็นถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และประสิทธิภาพเฉพาะในการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์รูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก โดยการศึกษารูปทรง การตกแต่งและงานหัตถกรรมของเครื่องเคลือบ เผยให้เห็นการแสดงออกที่เป็นเอกลักษณ์ของการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างจีนและตะวันตก

1.2.3 เพื่อที่จะสำรวจกลไกที่เป็นนวัตกรรมของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกและความสำคัญร่วมสมัย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

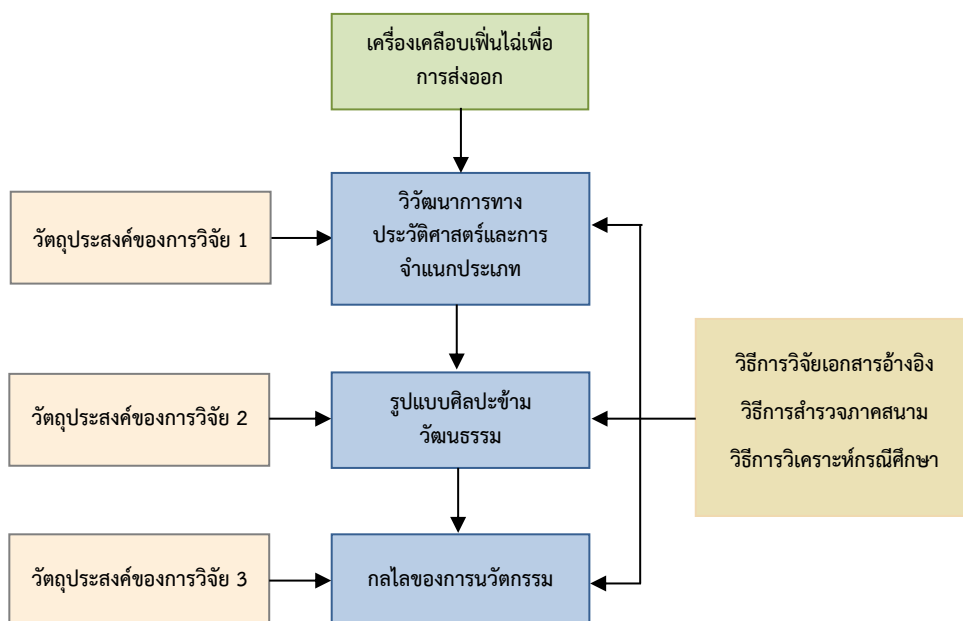
- 1) จัดเรียงข้อมูลบริบทของการพัฒนาและจำแนกประเภทของเครื่องเคลือบพื้นไม้เพื่อการส่งออก วิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐาน เช่น รูปทรง ลวดลาย สีและกระบวนการตกแต่ง
- 2) สำรวจการบูรณาการข้ามวัฒนธรรมของรูปทรงและลวดลาย รวมถึงแนวคิดของการออกแบบผ่าน ทัศนศึกษาที่มีความโดดเด่น
- 3) สรุปกลไกของการนวัตกรรมและวิเคราะห์ว่างานหัตถกรรมเครื่องเคลือบพื้นไม้ใช้วิธีการอย่างไร จึงประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ใหม่แบบข้ามวัฒนธรรมในระดับลวดลายและเทคนิค นอกจากนี้ งานวิจัยจะเน้น ถึงการใช้ลวดลายและภาษาการตกแต่งที่ยึดหยุ่น เน้นการปรับตัวรูปทรงและลวดลายของภาชนะในบริบททางวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน จึงเผยให้เห็นกลไกของการนวัตกรรมเครื่องเคลือบพื้นไม้เพื่อการส่งออก

1.3.2 ศึกษาเครื่องเคลือบเมืองจันทูเงินและเครื่องเคลือบเมืองกวางโจวในกระบวนการผลิตและการศึกษา เครื่องเคลือบพื้นไม้เพื่อการส่งออก เมืองจันทูเงินเป็นแหล่งกำเนิดและสืบทอดเครื่องเคลือบพื้นไม้และเครื่องเคลือบ พื้นไม้เพื่อการส่งออก กวางโจวเป็นแหล่งผลิตเครื่องเคลือบพื้นไม้เพื่อการส่งออกแห่งที่สองและยังเป็นเมืองท่าหลัก สำหรับการค้าเครื่องเคลือบในต่างประเทศอีกด้วย พิพิธภัณฑสถานกวางโจวและพิพิธภัณฑสถานเซรามิกจีนแห่งจันทูเงินเป็นแหล่ง รวบรวมผลงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา ขอบเขตเวลาของงานวิจัยฉบับนี้คือศตวรรษที่ 18 ซึ่งเป็นช่วงรุ่งโรจน์ที่สุดของเครื่อง เคลือบพื้นไม้และเครื่องเคลือบที่ส่งออก

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในบริบทของการค้าเครื่องเคลือบระหว่างจีนและยุโรปในศตวรรษที่ 18 ได้มีการศึกษาถึงเครื่องเคลือบพื้นไม้เพื่อ การส่งออก โดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรมและการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการพัฒนาและการจำแนก ประเภท จากนั้นจึงวิเคราะห์เชิงลึกในทัศนศึกษาเพื่อสำรวจรูปแบบศิลปะและกลไกของการนวัตกรรมของเครื่องเคลือบ ประเภทนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิจัยดำเนินการวิจัย

2.1 วิธีการวิจัยเอกสารอ้างอิง: วิธีการวิจัยเอกสารอ้างอิงเกี่ยวข้องกับการรวบรวม การวิเคราะห์และการตีความผลงานวิจัยและข้อมูลที่ตีพิมพ์อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความเข้าใจที่ครอบคลุมในสาขาต่าง ๆ ในงานวิจัยฉบับนี้ เอกสารหนังสือและนิทรรศการเกี่ยวกับเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกได้รับตรวจสอบทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อการวิเคราะห์และจัดระเบียบเพื่อเป็นพื้นฐานในการอ้างอิงสำหรับการวิจัยและได้รับข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรม การตกแต่ง ประเภทและวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก

2.2 วิธีการสำรวจภาคสนาม: วิธีการสำรวจภาคสนามเป็นวิธีการวิจัยที่รวบรวมข้อมูลผ่านการเยี่ยมชมสถานที่เฉพาะด้วยตนเอง จากการสัมผัสกับวัตถุในการวิจัยหรือสถานที่โดยตรง ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยตรงโดยปราศจากสื่อกลาง ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจภาคสนามที่พิพิธภัณฑ์เซรามิกจีนในจิงเต๋อเจิ้นและพิพิธภัณฑ์กวางโจวในพื้นที่ที่มีการผลิตเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก สำรวจนิทรรศการทางกายภาพของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก บันทึกงานเกี่ยวกับงานหัตถกรรม การตกแต่งและอัตลักษณ์ทางศิลปะอื่น ๆ จากนั้นได้ทำการถ่ายรูปและจัดระเบียบข้อมูลรูปภาพเพื่อการวิเคราะห์ในภายหลัง

2.3 วิธีการวิเคราะห์กรณีศึกษา: เป็นวิธีการวิจัยที่ศึกษากรณีศึกษาส่วนบุคคลหรือกรณีศึกษาเฉพาะเจาะจง โดยจะสำรวจอัตลักษณ์ภายใน ปัจจัยที่มีอิทธิพลและกฎเกณฑ์ผ่านการวิเคราะห์โดยละเอียดของกรณีศึกษาเดียวหรือบางกรณีศึกษา ดังนั้นจึงทำให้เกิดผลกระทบในทางทฤษฎีหรือทางปฏิบัติในวงกว้างมากขึ้น ผู้วิจัยสามารถสำรวจรายละเอียดว่าเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกผสมผสานรูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมและกลไกของการนวัตกรรมที่อยู่เบื้องหลังรูปแบบเหล่านี้ได้อย่างไร

3. สรุปผลการวิจัย

3.1. วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์และการจำแนกประเภทของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก

3.1.1 วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก

สีเฟินไฉ่เกิดที่เมืองจิงเต๋อเจิ้นในช่วงทศวรรษที่ 1820 สีเฟินไฉ่ยังเป็นที่รู้จักในชื่อ (Zou, 2005) ในตอนแรก สีเฟินไฉ่ถูกผลิตขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องเคลือบสำหรับราชสำนักเป็นหลัก เพื่อตอบสนองความต้องการของราชวงศ์สำหรับงานศิลปะที่หรูหรา ในช่วงรัชสมัยหยงเจิ้ง (ค.ศ. 1723-1735) งานหัตถกรรมสีเฟินไฉ่ค่อย ๆ เติบโตและเริ่มได้รับความนิยมในหมู่คนทั่วไป ในช่วงเวลาเดียวกัน ศิลปะโรโคโค (Rococo) ซึ่งแสวงหาความหรูหราได้รับความนิยมในยุโรป โดยศิลปะการตกแต่งสีเฟินไฉ่ไฉ่มีความใกล้เคียงกัน สไตล์การตกแต่งที่ซับซ้อนและสีที่ดูละมุนทำให้ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วจากขุนนางชาวยุโรป

ความต้องการเครื่องเคลือบที่มีตราประทับเป็นจำนวนมาก (armorial porcelain) ได้ส่งเสริมความสำเร็จของการส่งออกเครื่องเคลือบเฟินไฉ่ เครื่องเคลือบประเภทนี้ได้รับการปรับแต่งตามความต้องการของขุนนางชาวยุโรป มั่นถุนกวดด้วยตราสัญลักษณ์และจารึกของแต่ละตระกูลซึ่งเป็นตัวแทนของเครื่องเคลือบระดับไฮเอนด์ (Kerr & Mengoni, 2011) สีเฟินไฉ่มีลายเส้นละเอียดและสีสันทึกลากหลาย เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งสำหรับการแสดงถึง “ตราประจำตระกูล” ดังนั้นในช่วงทศวรรษที่ 1730 เครื่องเคลือบเฟินไฉ่จึงกลายเป็นประเภทของเครื่องเคลือบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด (Jingdezhen Ceramic Culture Tourism Group, 2021) ประมาณกลางศตวรรษที่ 18 เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น กระบวนการผลิตเครื่องเคลือบเฟินไฉ่ได้ขยายจากจิงเต๋อเจิ้นไปยังกวางโจวซึ่งเป็นท่าเรือการค้าที่สำคัญที่สุดของจีน โรงงานปฏิบัติ (workshop) ในกวางโจวได้ส่งสืบบนเครื่องเคลือบสีขาวที่มาจากจิงเต๋อเจิ้น จากนั้นทำการเผาเป็นเครื่องเคลือบเฟินไฉ่แล้วส่งออกไปยังยุโรป

ด้วยการเสื่อมอำนาจของราชวงศ์ชิงและการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตเครื่องเคลือบในท้องถิ่นของยุโรปในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 การผลิตเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกจึงค่อย ๆ ลดลง (Wang, 2013) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นกรณีศึกษาสุดคลาสสิกของการแลกเปลี่ยนศิลปะข้ามวัฒนธรรม เครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกมีผลกระทบอย่างมากต่องานศิลปะเซรามิก

3.1.2 การจำแนกประเภทของเครื่องเคลือบเฟินไหมเพื่อการส่งออก

ช่วงศตวรรษที่ 18 เป็นช่วงที่มีการพัฒนาเครื่องเคลือบเพื่อการส่งออกมากที่สุด จากการสำรวจภาคสนามในพิพิธภัณฑ์เซรามิกจีนแห่งจิ้งเต๋อเจิ้นและพิพิธภัณฑ์กว่างโจว เราพบว่าเครื่องเคลือบเฟินไหมเพื่อการส่งออกในยุคนี้แสดงให้เห็นถึงรูปทรงและลวดลายที่หลากหลาย

ประเภทของเครื่องเคลือบเฟินไหมเพื่อการส่งออกสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ สไตล์จีนและสไตล์ยุโรป เครื่องใช้ในครัวสไตล์จีน ได้แก่ จาน แจกัน กาน้ำชา กระป๋องเก็บใบชา ถ้วยชาและจานรอง ตัวอย่างเช่น กาน้ำชาสไตล์จีนถูกนำมาใช้ในยุโรปตามความนิยมในการดื่มชาของยุโรปและมีลักษณะเด่นเป็นกาน้ำชาทรงกลมที่มีพวยกาตรง (spout) และมีหูจับ (ภาพที่ 2) เครื่องใช้สไตล์ยุโรป ได้แก่ จานซูป กาใส่กาแฟ กระป๋องชาเก็บใบชาสไตล์ยุโรป และโหลใส่น้ำพั่นซ์ อุปกรณ์เหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากวิถีชีวิตของชาวยุโรปและงานหัตถกรรมแบบดั้งเดิมของยุโรป ตัวอย่างเช่น น้ำพั่นซ์ (Punch) เป็นไวน์ผลไม้แบบดั้งเดิมที่เสิร์ฟในงานเฉลิมฉลองและงานปาร์ตี้ของชาวยุโรป โหลใส่น้ำพั่นซ์ (Punch-bowl) ใช้สำหรับบาร์เทนเดอร์ หลังจากศตวรรษที่ 1850 โหลใส่น้ำพั่นซ์เป็นอุปกรณ์ประเภทหลักที่ส่งทำโดยสมาคมอุตสาหกรรมและบริษัทต่าง ๆ อีกตัวอย่างหนึ่ง โถเหล้าทรงสี่เหลี่ยมสไตล์ยุโรปได้รับอิทธิพลจากรูปทรงของเครื่องเงินของยุโรป (ภาพที่ 3) โดยทั่วไปแล้ว เครื่องถ้วยสไตล์ยุโรปมักเป็นของจำเป็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของเครื่องเคลือบที่ส่งออกไปยังตลาดยุโรปที่มีหลากหลายประเภทมากกว่าเครื่องเคลือบสไตล์จีน

ประเภทของลวดลายมีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้นตามรูปทรงของเครื่องเคลือบ โดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็นสไตล์จีนและสไตล์ยุโรป ลวดลายสไตล์จีนล้วนมีความหมายที่เป็นมงคล ได้แก่ สัตว์มงคล ดอกไม้ ดอกไม้และนก ตัวอักษรจีน เป็นต้น เช่น สิงโตเป็นสัญลักษณ์ของพลัง ความกล้าหาญและความแข็งแกร่ง ดอกโบตั๋นเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่ง ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์และดอกเหมยเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่มีคุณธรรมอันสูงส่ง (ภาพที่ 3) นกกระเรียนเป็นสัญลักษณ์ของการมีอายุยืนยาวและนกกาเหมาเป็นสัญลักษณ์ของโชคลาภและความสุข ลวดลายตัวอักษรจีนแสดงถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ละครหรือชีวิตประจำวัน ลวดลายสไตล์จีนเหล่านี้เหมือนกับลวดลายบนเครื่องเคลือบในประเทศจีน แต่มักจะมีการลงสีบนเครื่องเคลือบแบบสไตล์ยุโรป ในขณะที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมจีน แต่ยังคงตอบสนองความต้องการเชิงปฏิบัติของตลาดยุโรปอีกด้วย

ลวดลายสไตล์ยุโรปประกอบด้วยตราประจำตระกูล สถาปัตยกรรม เรือใบและตัวละครตะวันตก เครื่องเคลือบตราอาร์ม (Armorial Porcelain) เป็นเครื่องเคลือบที่ประดับด้วยตราประจำตระกูลและบริษัทในยุโรป โดยปกติจะมีตราประจำตระกูลหรือคำขวัญและมักตกแต่งด้วยการปิดทอง (gilded) (ภาพที่ 4) ลวดลายทางสถาปัตยกรรมแสดงถึงทิวทัศน์ของท่าเรือ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการค้าขายและที่ระลึกสำหรับการเดินทาง ลวดลายของเรือใบมีอัตลักษณ์เฉพาะของยุคสมัย เป็นสัญลักษณ์ของการสำรวจและการค้าการเดินทาง สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองของการค้าทางทะเลระดับโลก (ภาพที่ 5) ลวดลายตัวละครตะวันตกแสดงถึงบุคคลสำคัญทางศาสนา ตำนานและบุคคลทั่วไปของชาวตะวันตก ช่างฝีมือชาวจีนได้วาดภาพรูปแบบสไตล์ตะวันตกเหล่านี้โดยอาศัยตัวอย่างที่ได้รับจากนักธุรกิจชาวยุโรป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

เมื่อรวมปัจจัยสองประการของรูปทรงและลวดลายของเครื่องเคลือบเข้าด้วยกัน เครื่องเคลือบเฟินไหมเพื่อการส่งออกสามารถแบ่งออกเป็นสี่ประเภท ได้แก่ ประเภทรูปทรงสไตล์จีนและลวดลายสไตล์ยุโรป ประเภทรูปทรงสไตล์ยุโรปและลวดลายสไตล์จีน ประเภทรูปทรงสไตล์และลวดลายสไตล์ยุโรป ประเภทรูปทรงสไตล์จีนและลวดลายสไตล์จีน ระบบการจำแนกประเภทนี้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างองค์ประกอบทางศิลปะของจีนและตะวันตกในเครื่องเคลือบเฟินไหมเพื่อการส่งออกทั้งในด้านรูปทรงและการตกแต่ง ซึ่งตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของตลาดยุโรป เครื่องใช้และลวดลายสไตล์ยุโรปสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมผู้บริโภคชาวยุโรปและพฤติกรรมการใช้ชีวิต ในขณะที่องค์ประกอบสไตล์จีนตอบสนองจินตนาการอันโรแมนติกของชาวยุโรปเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน ซึ่งสะท้อนถึงความนิยมของ “ศิลปะสไตล์จีน” (Chinoiserie)

ภาพที่ 2 ตัวละครตะวันตกและการนำชาสไตล์จีน
ที่มา: ถ่ายทำโดยผู้เขียนที่พิพิธภัณฑ์กวางโจว ปี 2566

ภาพที่ 3 ดอกไม้สไตล์จีนและกระป๋องเก็บใบชาสีเหลืองสไตล์ยุโรป
ที่มา: ถ่ายทำโดยผู้เขียนที่พิพิธภัณฑ์เครื่องเคลือบจีนจิ้งเต๋อเจิ้น ปี 2566

ภาพที่ 4 ตราประจำตระกูลในแถบยุโรปและจานซุสไตล์ยุโรป
ที่มา: ถ่ายทำโดยผู้เขียนที่พิพิธภัณฑ์เครื่องเคลือบจีนจิ่งเต๋อเจิน ปี 2566

ภาพที่ 5 ตัวละครจีนและทิวทัศน์และถ้วยใส่น้ำพั่นซ์สไตล์ยุโรป
ที่มา: ถ่ายทำโดยผู้เขียนที่พิพิธภัณฑ์กวางโจว ปี 2566

ภาพที่ 6 เรือใบสไตล์ยุโรปและแจกันดอกไม้สไตล์จีน
ที่มา: ถ่ายทำโดยผู้เขียนที่พิพิธภัณฑ์กวางโจว ปี 2566

3.2 รูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบฟีนไฉเพื่อการส่งออก

ในบริบทของการค้าจีน-ยุโรป รูปทรง ลวดลายและงานหัตถกรรมเครื่องเคลือบฟีนไฉเพื่อการส่งออกแสดงให้เห็นถึงบทสนทนาและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดการส่งออกที่เป็นเอกลักษณ์ที่ผสมผสานองค์ประกอบทางวัฒนธรรมของจีนและตะวันตก

3.2.1 จากเครื่องลายครามภายในประเทศสู่เครื่องลายครามเพื่อการส่งออก

มีข้อแตกต่างในด้านรูปทรงและการตกแต่งระหว่างเครื่องเคลือบฟีนไฉในประเทศจีนและเครื่องเคลือบฟีนไฉเพื่อการส่งออก แต่ก็ยังมีความคล้ายคลึงกันด้วยเช่นกัน ประการแรกช่างฝีมือชาวจีนได้พัฒนารูปทรงใหม่ ๆ ขึ้นมาตามความต้องการของตลาดยุโรป เพื่อให้เหมาะกับวิถีชีวิตของชาวยุโรป ประการที่สองในแง่ของเนื้อหา ลวดลาย เครื่องเคลือบฟีนไฉเพื่อการส่งออกส่วนใหญ่รับเอาหัวข้อแบบดั้งเดิมของจีนมาใช้และไม่มี ความแตกต่างที่มียุคสำคัญจากเครื่องเคลือบในประเทศ

ในด้านองค์ประกอบ มีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างทั้งสอง เครื่องเคลือบในประเทศมักถือว่ามีเครื่องเคลือบเป็น “ผืนผ้าใบ” ให้ความสำคัญกับความสมบูรณ์ของภาพและมีความผสมผสานกับรูปทรงของภาชนะได้น้อยกว่า ในทางกลับกัน เครื่องเคลือบเพื่อการส่งออกจะให้ความสำคัญกับเสียงสะท้อนระหว่างการตกแต่งและรูปทรงของภาชนะมากกว่า พื้นที่ตกแต่งมักจะถูกแบ่งด้วย “แผงกรอบ (Framed panel)” และภาพจะถูกล้อมรอบด้วยการตกแต่งขอบ Border decoration ทำให้เกิดเค้าโครงภาพที่เป็นลำดับขั้นและเป็นระเบียบ ภาพที่ 7 งานลวดลายดอกไม้ทองถิ่น ภาพนี้ทอดยาวจากด้านล่างของจานไปจนถึงกึ่งกลางของจาน โดยองค์ประกอบของภาพแทบจะไม่ได้รับผลกระทบจากรูปทรงของภาชนะเลย ภาพที่ 8 งานกระเบื้องเคลือบลวดลายตราสัญลักษณ์ ตราสัญลักษณ์เหนือแผ่นป้ายระบุชัดเจนว่าเป็นสินค้าเพื่อการส่งออก แม้ว่าการตกแต่งที่เหลือจะเป็นรูปแบบดั้งเดิมของจีน แต่มีการสร้างระดับโครงสร้างที่ชัดเจนผ่านเทคนิคต่าง ๆ เช่น แผงกรอบและการตกแต่งขอบ แม้ว่าผลงานทั้งสองจะใช้ดอกไม้เป็นหัวข้อในการตกแต่ง แต่ผลลัพธ์ของการตกแต่งก็มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ภาพที่ 7 งานเครื่องเคลือบฟีนไฉลวดลายดอกไม้ในประเทศ.1736-1795

ที่มา: (<https://digitalarchive.npm.gov.tw/opendata#>) พิพิธภัณฑ์พระราชวังแห่งชาติ (The National Palace Museum)

ภาพที่ 8 จานเครื่องเคลือบเฟินไฉ่ลวดลายตราสัญลักษณ์ดอกไม้เพื่อการส่งออก.1740

ที่มา: ถ่ายทำโดยผู้เขียนที่พิพิธภัณฑ์กวางโจว ปี 2566

3.2.2 การผสมผสานระหว่างรูปทรงและลวดลาย

รูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกสะท้อนให้เห็นเป็นครั้งแรกในการผสมผสานระหว่างรูปทรงและลวดลายของภาชนะ ตัวอย่างเช่น กาน้ำชาจีนในของสะสมของพิพิธภัณฑ์กวางโจวแสดงให้เห็นผลงาน “อาบน้ํา” ของช่างพิมพ์ชาวฝรั่งเศส Claude Duflos (ภาพที่ 2) ภาพของหญิงสาวกึ่งเปลือยกำลังแช่เท้าไม่สามารถปรากฏในภาพวาดจีนสมัยศตวรรษที่ 18 ได้ แต่ภาพนี้ถูกนำเสนอบนเครื่องเคลือบส่งออกด้วยมือของช่างฝีมือชาวจีน (Shanghai China Maritime Museum&Guangzhou Museum, 2017) กระเบื้องเก็บใบชาที่เปลี่ยนอีกใบถูกวาดด้วยลวดลายจีนโบราณ การผสมผสานระหว่างดอกเหมยและดอกโบตันสื่อถึงการแสวงหาชีวิตที่รุ่งเรืองและศีลธรรมอันสูงส่งของชาวจีน (ภาพที่ 3) ด้วยการผสมผสานรูปทรงและลวดลายของภาชนะจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างชาญฉลาด เครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกเหล่านี้สร้างรูปแบบสุนทรียภาพใหม่ ๆ แม้ว่ารูปทรงและลวดลายของภาชนะจะมาจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่เหมือนกัน แต่อิทธิพลของศิลปะต่างประเทศก็ยังคงปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนตราประจำตระกูล (Armorial) เป็นสัญลักษณ์สำคัญของวัฒนธรรมชนชั้นสูงในยุโรป ตราประจำตระกูลบนเครื่องเคลือบมีการวาดลวดลายจีนทั่วไป เช่น นกกาชเวนและดอกเหมย บนขอบทั้งสองด้าน (Framed Panel) ซึ่งแสดงถึงความคาดหวังและความสุข การอยู่ร่วมกันและการเสวนาระหว่างวัฒนธรรมจีนและตะวันตก (ภาพที่ 4)

3.2.3 การผสมผสานของงานหัตถกรรม

งานหัตถกรรมของยุโรปมีส่วนโดยตรงต่อการกำเนิดของสีเฟินไฉ่ เมื่อเปรียบเทียบกับสไตล์สีน้ำของสีอูว์เฌ (Famille Verte) สีเฟินไฉ่ได้นำเสนอสไตล์สีแบบน้ำมัน (oil-based colour style) ซึ่งช่วยเพิ่มพลังในการแสดงออกของงานศิลปะเครื่องเคลือบได้เป็นอย่างมาก นวัตกรรมหลักอยู่ที่การใช้เม็ดสีเคลือบสีขาวขุ่น “แก่วขาว” (bo li bai ในภาษาจีน) ซึ่งประกอบด้วยสารหนู (Arsenic) และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแร่ธาตุที่เกิดจากการออกไซด์ (As_2O_3) ซึ่งทำให้สีดูนุ่มนวลขึ้น (Yuanqiu Li, 2018) กระบวนการสีเฟินไฉ่ใช้ “กระจกสีขาว” เป็นสีพื้นแล้วผสมกับสีอื่น ๆ เพื่อเปลี่ยนสีแดงเป็นสีชมพูและสีเขียวเป็นสีเขียวย่อมน ทำให้ภาพมีการไล่ระดับที่สมบูรณ์และเป็นสามมิติ นอกจากนี้สีแดงเลือดนก (carmine red) ยังให้การสนับสนุนเม็ดสีเฟินไฉ่ที่มีชีวิตชีวา เช่น สีแดงทับทิม ดอกกุหลาบและสีม่วงเข้ม เม็ดสีทั้งสองที่ได้มาจากการงานหัตถกรรมของยุโรป ได้เปลี่ยนพื้นผิวของเครื่องเคลือบและสร้างความเป็นไปได้ใหม่ ๆ สำหรับงานศิลปะการตกแต่ง

3.2.4 การผสมผสานเทคนิคการวาดภาพ

เครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออกแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างเทคนิคการวาดภาพแบบจีนและตะวันตก ใส่ส่วนพื้นที่ตรงกลาง (Framed panel) ของแจกันนี้ ช่างฝีมือได้วาดภาพบุคคลสไตล์จีน (ภาพที่ 6) แม้ว่าภาพวาดนี้จะพรรณนาถึงแม่และลูกชายซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความสุขในครอบครัวตามวัฒนธรรมประเพณีจีน แต่ก็ใช้มุมมองที่มุ่งเน้นในการแสดงพื้นที่ภายในและใช้แสงและเงาเพื่อเพิ่มความรู้สึกสามมิติของตัวละคร ซึ่งเห็นได้ชัดว่าแตกต่าง

จากเทคนิคการวาดภาพแบบจีนดั้งเดิมและแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นการยืมมาจากเทคนิคการวาดภาพแบบตะวันตก นอกจากนี้ แกรังยังใช้ลวดลายม้วนปิดทองสไตล์เยอรมัน Meissen เป็นพื้นหลังในส่วนอื่น ๆ นอกเหนือจากพื้นที่บริเวณตรงกลาง

3.3 กลไกที่เป็นนวัตกรรมและความสำคัญร่วมสมัยของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก

“หญิงสาวถือร่ม” คือลวดลายคลาสสิกของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก ด้วยการวิเคราะห์วิวัฒนาการ เราสามารถค้นพบว่าช่างฝีมือแสดงออกทางศิลปะอย่างไรในบริบทข้ามวัฒนธรรม จึงเผยให้เห็นกลไกที่เป็นนวัตกรรมของเครื่องเคลือบเฟินไฉ่เพื่อการส่งออก

3.3.1 วิวัฒนาการของ “หญิงสาวถือร่ม”

หญิงสาวถือร่ม (the parasol ladies) เป็นผลงานของจิตรกรชาวฮัมสเตอร์ดัมและนักออกแบบเครื่องเคลือบ Cornelis Pronk ในปีค.ศ.1734 เขาได้รับมอบหมายจากบริษัทอินเดียตะวันออกของเนเธอร์แลนด์ (Dutch East India Company) ให้สร้างภาพวาดนี้ ภาพร่างสีน้ำต้นฉบับขณะนั้นถูกเก็บรักษาอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งฮัมสเตอร์ดัม (Rijksmuseum) ในเนเธอร์แลนด์ (ภาพที่ 9) เครื่องแต่งกายสไตล์จีนและร่มกันแดดในภาพวาดเป็นสัญลักษณ์ของศิลปะ ‘สไตล์จีน’ (Chinoiserie) ในขณะนั้นกระแวยาง (Egret) เป็นนกน้ำที่พบได้ทั่วไปในพื้นที่ชุ่มน้ำของเนเธอร์แลนด์ ผลงานนี้แสดงให้เห็นถึงจินตนาการของชาวตะวันตกเกี่ยวกับชีวิตที่แปลกใหม่ในภาคตะวันออก

ภาพที่ 9 ลายสตรีกางร่มออกแบบโดย Cornelis Pronk ปี 1734

ที่มา: (<https://www.vandiepencollectie.nl/en/?s=Cornelis+Pronk>) ลิขสิทธิ์โดย พิพิธภัณฑสถานชาติริจส์ กรุงฮัมสเตอร์ดัม

ระหว่างปีค.ศ.1736 ถึง ค.ศ.1740 ลวดลายนี้ถูกนำมาใช้ในจิ้งเต๋อเงินและค้อย ๆ พัฒนาเป็นรูปแบบต่าง ๆ (Variant) ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของช่างฝีมือชาวจีน จากนั้นจึงนำไปขายให้กับยุโรป (Shi & Freerk, 2023) ฉบับแรกใช้ภาพต้นฉบับ แต่สีจะเข้มและสว่างกว่าต้นฉบับ โดยเฉพาะการใช้สีชมพูจำนวนมาก ซึ่งเน้นอัตลักษณ์ของงานหัตถกรรมของสีเฟินไฉ่ (ภาพที่ 10) ฉบับที่ 2 แปลเนื้อหาของภาพ เปลี่ยนฉากของตัวละครให้อยู่ในลานบ้านแบบจีนและเปลี่ยนขอบลวดลายตกแต่ง (border decoration) เป็นลวดลายดอกไม้และผลไม้ที่มีความหมายเป็นมงคลในวัฒนธรรมจีน (ภาพที่ 11) ฉบับที่สาม ภาพวาดถูกย้ายไปใช้บนถ้วยชาและจานรองถ้วยชา รูปทรงและลวดลายของภาชนะได้รับการแปลงให้มีความเป็นท้องถิ่น สตรีทั้งสองถูกเปลี่ยนให้เป็นมารดาผู้เปี่ยมด้วยความรักซึ่งคอยปกป้องลูก ๆ ของตนจากแสงแดด ขอบถูกลบออกจากองค์ประกอบและเพิ่มลวดลายค้ำคาซึ่งเป็นสัญลักษณ์มงคลของจีนโบราณ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เปลี่ยนหัวข้อเป็นความรักระหว่างแม่ลูกและวัฒนธรรมอันเป็นมงคล (ภาพที่ 12) สุดท้ายในฉบับที่สี่ ภาพดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้บนน้ำชา (tap jug) ที่พบเห็นได้ทั่วไปในประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นการขยายการประยุกต์ใช้ลวดลายนี้เพิ่มเติมเพื่อตอบสนอง

ความต้องการในทางปฏิบัติของตลาดยุโรป (ภาพที่ 13) กระบวนการวิวัฒนาการนี้ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานของศิลปะข้ามวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความยืดหยุ่นและความสามารถด้านนวัตกรรมของช่างฝีมือชาวจีนอีกด้วย

ภาพที่ 10 จานเคลือบเฟินไฉ่ตามแบบของ Cornelis Pronk ประมาณปี, 1736-1738

ที่มา: (<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/185924>) ลิขสิทธิ์โดย พิพิธภัณฑ์ศิลปะเมโทรโพลิทัน

ภาพที่ 11 จานเคลือบเฟินไฉ่ตามแบบของ Cornelis Pronk ประมาณปี 1745

ที่มา: (<https://www.christies.com/lot/lot-5033409>) ลิขสิทธิ์โดยการประมูลของคริสตี้ส์

ภาพที่ 12 ถ้วยและจานรองเคลือบเฟินไฉ่ตามแบบของ Cornelis Pronk ประมาณปี 1740

ที่มา: (<https://www.christies.com/lot/lot-5033412>) ลิขสิทธิ์โดยการประมูลของคริสตี้ส์

ภาพที่ 13: เขือกก๊อกน้ำเคลือบฟันฉ่ำลวดลาย 'หญิงสาวถือร่ม' ปี ค.ศ. 1738

ที่มา: (<https://www.vandiepencollectie.nl/en/?s=Cornelis+Pronk>) ลิขสิทธิ์โดย พิพิธภัณฑ์แห่งชาติรีจิส
กรุงอัมสเตอร์ดัม

3.3.2 กลไกนวัตกรรมสร้างสรรค์

วิวัฒนาการของ “หญิงสาวถือร่ม” เป็นตัวอย่างเส้นทางการนวัตกรรมเครื่องเคลือบฟันฉ่ำเพื่อการส่งออกในสภาพแวดล้อมของการข้ามวัฒนธรรม ลวดลายนี้เดิมทีเป็นลวดลายจานเครื่องเคลือบที่ออกแบบโดย Pronk และต่อมาได้มีการปรับปรุงโดยช่างฝีมือในเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น ส่งผลให้มีลวดลายต่าง ๆ ออกมามากมายและมีการหมุนเวียนในตลาดจีนและยุโรป

“หญิงสาวถือร่ม” ฉบับที่พัฒนาแล้วทั้ง 4 ฉบับนั้นสะท้อนถึงการนวัตกรรมที่มีมิติที่แตกต่างกัน ในฉบับแรก ช่างฝีมือได้แปลงสีน้ำให้กลายเป็นการตกแต่งด้วยสีฟันฉ่ำ แสดงให้เห็นถึงพลังในการเปลี่ยนแปลงของสื่อศิลปะ ในฉบับที่สอง ลวดลายดั้งเดิมได้รับการปรับเนื้อหาและโครงสร้างเพื่อสร้างรูปแบบภาพใหม่ แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการ “การสร้างใหม่” ของช่างฝีมือ ฉบับที่ 3 ได้แปลงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเป็นหัวข้อความรักแม่ลูก สะท้อนความสามารถในการ “แปลงความหมายเชิงวัฒนธรรม” ฉบับที่สี่ลวดลายดั้งเดิมมาใช้กับ “กาน้ำ” (tap jug) แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการ “จับคู่ลวดลายกับรูปทรง” ความสามารถเหล่านี้ร่วมกันสร้างกลไกของการนวัตกรรมเครื่องเคลือบฟันฉ่ำเพื่อการส่งออก

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากลไกการนวัตกรรมสร้างสรรค์ของเครื่องเคลือบฟันฉ่ำเพื่อการส่งออกไม่ได้เป็นเพียงการเลียนแบบหรือการทำซ้ำลวดลายเท่านั้น แต่เป็นการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องของ “การทำความเข้าใจใหม่ การออกแบบใหม่และการแสดงออกใหม่” ซึ่งทำได้โดยช่างฝีมือในสภาพแวดล้อมข้ามวัฒนธรรม ผ่านการปรับแต่งที่มีความยืดหยุ่นของสื่อ องค์ประกอบ ความหมายและรูปทรง กลไกนี้ทำให้เครื่องเคลือบฟันฉ่ำเพื่อการส่งออกยังคงอัตลักษณ์เฉพาะดั้งเดิมของจีนเอาไว้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็ปรับตัวให้เข้ากับความต้องการที่หลากหลายของตลาดได้อย่างเหมาะสม จึงกลายเป็นหนึ่งในสื่อสำคัญของการผสมผสานศิลปะจีนและตะวันตกและการเผยแพร่ภาพต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 18

4. อภิปรายผล

จากการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

เครื่องเคลือบฟันฉ่ำเพื่อการส่งออกแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนและตะวันตกในแง่ของรูปทรง ลวดลาย งานหัตถกรรมและเทคนิคการลงสี การผสมผสานทางศิลปะแบบสองทางนี้ไม่เพียงแต่ตอบสนองจินตนาการของตลาดยุโรปเกี่ยวกับวัฒนธรรมตะวันออกเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงการยอมรับของช่างฝีมือชาวจีนและการสร้างสรรค์องค์ประกอบทางศิลปะจากต่างประเทศขึ้นมาใหม่

ความสำเร็จของเครื่องเคลือบเฟิ่นไฉ่เพื่อการส่งออกไม่ได้ขึ้นอยู่กับงานหัตถกรรมที่ประณีตและการตกแต่งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกลไกนวัตกรรมสร้างสรรค์ที่ยึดหยุ่นด้วย ด้วยการแปลสัญลักษณ์วัฒนธรรมต่างประเทศ การบูรณาการข้ามสื่อและเทคนิคการตกแต่งที่ยึดหยุ่น ช่างฝีมือชาวจีนได้ผสมผสานเครื่องเคลือบเฟิ่นไฉ่เพื่อการส่งออกเข้ากับความต้องการของตลาดยุโรปอย่างใกล้ชิด

กระบวนการนวัตกรรมสร้างสรรค์ข้ามวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเฟิ่นไฉ่เพื่อการส่งออกเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญสำหรับการออกแบบงานศิลปะร่วมสมัย ในบริบทของโลกาภิวัตน์ สิ่งนี้ได้เป็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการผสมผสานรูปแบบศิลปะท้องถิ่นเข้ากับองค์ประกอบจากต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดนวัตกรรมในหมู่ศิลปินและนักออกแบบ

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะทางทฤษฎี

การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่ศิลปะการตกแต่งเครื่องเคลือบเฟิ่นไฉ่เพื่อการส่งออกและการบูรณาการข้ามวัฒนธรรม แต่กระบวนการและคุณสมบัติของวัสดุยังไม่ได้รับการสำรวจอย่างครบถ้วน การวิจัยในอนาคตควรสำรวจนวัตกรรมทางเทคโนโลยีของเครื่องเคลือบเฟิ่นไฉ่เพื่อการส่งออกเพิ่มเติม ผสมผสานกับวัสดุศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ วิเคราะห์ศักยภาพการใช้งานในงานศิลปะร่วมสมัยและการออกแบบอุตสาหกรรม สิ่งนี้ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมการพัฒนางานฝีมือแบบดั้งเดิมในสังคมสมัยใหม่เท่านั้น แต่ยังเป็นแรงบันดาลใจใหม่ ๆ สำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์อีกด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การศึกษานี้สำรวจรูปแบบศิลปะข้ามวัฒนธรรมของเครื่องลายครามส่งออกสีพาสเทลผ่านการสอบสวนภาคสนามและการวิเคราะห์กรณีศึกษา แต่มุ่งเน้นไปที่การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในบริบทของการค้าจีน-ยุโรปเป็นหลัก ในความเป็นจริง ตลาดสำหรับการส่งออกเครื่องเคลือบเฟิ่นไฉ่เพื่อการส่งออกไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในยุโรป แต่ยังครอบคลุมถึงอเมริกาเหนือ เอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย

การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเครื่องเคลือบเฟิ่นไฉ่เพื่อการส่งออกกับวัฒนธรรมของภูมิภาคเหล่านี้ สำรวจวิวัฒนาการทางศิลปะและการเจรจาทางวัฒนธรรมในระดับโลกอย่างลึกซึ้ง ซึ่งจะช่วยเปิดเผยอิทธิพลและการพัฒนาเครื่องเคลือบเฟิ่นไฉ่เพื่อการส่งออกในกระบวนการโลกาภิวัตน์อย่างเป็นระบบ

6. เอกสารอ้างอิง

- Cai, Y. (2013). The famille rose porcelain of Qing dynasty and its export. In X. Feng, *The research of ancient export porcelain* (pp. 281-290). Palace Museum Press.
- Geng, D. (2005). European style of porcelain exported by Jingdezhen in the 16th-18th centuries. *Collectors*, 29-36.
- Jingdezhen Ceramic Culture Tourism Group. (2021). *Research on Jingdezhen export porcelain during the Ming and Qing dynasties*. Chinese Literature and History Press.
- Kerr, R., & Mengoni, L. (2011). *Chinese export ceramics*. V & A Publishing.
- Shanghai China Maritime Museum, & Guangzhou Museum. (2017). *Sailing with colorful winds for ten thousand miles: Chinese export art of the 18th-19th century*. Cultural Relics Press.
- Shi, Y., & Freerk, H. (2023). The journey of Amsterdam Bont porcelain and the Sino-European circulation of 18th century Chinese porcelain culture. *Art Research*, 29-32, 41-44. <https://doi.org/10.13318/j.cnki.msyl.2023.03.026>
- Wan, J. (2009). The East India companies and Ming-Qing export porcelain. *Palace Museum Journal*, 4, 113-123, 162.

- Wang, L. C. (2013). *The development of famille rose crafts and artistic style* [Doctoral dissertation]. Tsinghua University.
- Yuanqiu Li, J. Z. (2018). Study of arsenic in famille rose porcelain from the Imperial Palace of Qing Dynasty, Beijing, China. *Ceramics International*, 1627-1632.
- Zou, X. (2005). Craft basis of pastel color origin. *Art & Design*, 38-39.

พลังชุมชนสู่การแก้ไขปัญหายาเสพติด: บทเรียนจากตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

Community Empowerment in Addressing Drug Problems: Lessons from Thap Phrik Subdistrict, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province

อรุณรัตน์ จินดา^{1*}

Arunrat Jinda^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วและศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) บนฐานแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแนวตีความ (Interpretive Phenomenology) เครื่องมือในงานวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 วิธีการ คือ ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม เครือข่ายการทำงานด้านยาเสพติดของชุมชน จำนวน 5 คน ด้วยแบบบันทึกประเด็นและแนวคำถามในการสนทนา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชนตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ. 2560 ประสบปัญหายาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายแดน ติดกับประเทศกัมพูชา มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานจำนวนมากและเป็นจุดผ่านของการขนย้ายยาเสพติด และกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก พบว่า ชุมชนมีการดำเนินงานภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ โดยมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1. ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างการตระหนักรู้และเป็นแรงจูงใจในการรวมพลังของคนในชุมชน 2. ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น 3. ประชาชนมีบทบาทเป็นพลังหลักในการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแส รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันปัญหายาเสพติด และ 4. การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนเข้มแข็งมีผลต่อความยั่งยืนของการป้องกันปัญหายาเสพติด ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการมีส่วนร่วมแบบองค์รวมที่ผสมผสานการป้องกัน ปราบปราม พื้นฟู และติดตามผลอย่างเป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) เป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการปัญหายาเสพติดในระดับชุมชน โดยตำบลทับพริกสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาหรือแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการพัฒนาโครงการต่อต้านยาเสพติด และเป็นต้นแบบในการขยายผลสู่ชุมชนอื่นที่มีลักษณะปัญหาใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ : พลังชุมชน ปัญหายาเสพติด การมีส่วนร่วม ตำบลทับพริก จังหวัดสระแก้ว

^{1*} สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn
Rajabhat University under the Royal Patronage.

E-mail : arunrat@vru.ac.th

*Corresponding author

Abstract

This research aimed 1) to examine the drug-related problems and situations in Thap Phrik subdistrict, Aranyaprathet district, Sa Kaeo province; and 2) to explore the community participation process in preventing, suppressing, and addressing drug issues. Qualitative research was employed based on the concept of interpretive phenomenology. Data were collected through documentary study and field study, including in-depth interviews with 10 community leaders using semi-structured interview guidelines, and a focus group discussion with 5 members of the local drug prevention network using guided questions.

The results showed that since 2017, Thap Phrik has experienced a dramatic increase in drug problems, due to its border location next to Cambodia, the influx of migrant workers, and the area's role as a transit point for drug trafficking. The community has responded with a structured participatory approach involving 4 key elements: (1) local leaders have played a crucial role in raising awareness and encouraging collective action; (2) collaboration among government and local agencies have supported coordinating solutions; (3) residents have participated in surveillance, reporting, and preventive activities; and (4) strengthening the community structure contributes to long-term sustainability. The findings indicated that a holistic approach combining prevention, suppression, rehabilitation, and follow-up—aligned with the participatory framework of Cohen & Uphoff (1980) - was appropriate for managing drug problems at the community level. Thap Phrik served as a best practice model adapted to other communities facing similar challenges to develop effective and sustainable anti-drug initiatives.

Keywords: Community Empowerment, Drug Problems, Participation, Thap Phrik, Sa Kaeo Province

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัญหาหายาเสพติดในประเทศไทยถูกจัดอยู่ในปัญหาด้านความมั่นคงที่ต้องได้รับการแก้ไขในระดับสำคัญเร่งด่วน โดยปัญหานี้ได้ถูกบรรจุอยู่ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นเรื่องความมั่นคง แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่วนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2566) ทั้งนี้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนย่อยที่ 1 ได้มีการกำหนดเป้าหมายที่สำคัญเรื่องการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวคือ มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงรุกผ่านการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและฟื้นฟูศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องกับภาคประชาชน ความตระหนักในฐานะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด ตลอดจนเสริมสร้างโอกาสในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และส่งเสริมบทบาทของสถาบันครอบครัวให้เป็นกลไก สำคัญในการป้องกันสมาชิกให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด รวมทั้งการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงพื้นที่ กระจายบทบาทในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยใช้หมู่บ้านหรือชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหานั้น ผลจากการเสริมสร้างและมุ่งเน้นการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทยได้มีการดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้งในระดับประเทศและระดับชุมชนท้องถิ่น โดยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด ประกอบไปด้วย 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 3 การสนับสนุนการมีสุขภาพที่ดีของชนใน

สังคมและชุมชน (Good Health and Well - Being) และ เป้าหมายที่ 16 การสร้างสังคมสงบสุข ยุติธรรม และใช้กฎหมายบน พื้นฐานสิทธิมนุษยชน (Peace and Justice Strong Institutions)

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตราที่ 3 ได้กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติ เรื่องการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2566 – 2570 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องจนไม่กระทบต่อสังคมไทย ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นำโดยนายเศรษฐา ทวีสิน อธิบดีนายกรัฐมนตรี ได้มีระบุเป้าหมาย ตัวชี้วัดและแนวทางการทำงานเพื่อลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในประเทศไทยให้ได้ภายในระยะเวลา 1 ปี ประกอบด้วย หลักการการมีส่วนร่วมและสร้างเข้าใจ ในการปฏิบัติให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ หน่วยงานส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยขอให้แต่ละจังหวัด ดำเนินการในเรื่องป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง วัดผลได้ อย่างเป็นรูปธรรม (กรมประชาสัมพันธ์, 2566) และมุ่งเน้นการลดระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่แบบบูรณาการ เน้นการส่งเสริมและขยายบทบาทของกลไกในระดับพื้นที่ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และองค์กรต่าง ๆ บนพื้นฐานของกระจายบทบาทและทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเป็นศูนย์กลางในหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศตลอดจนพัฒนาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรด้านยาเสพติดระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2566) นอกจากนี้กรอบแนวคิด และทิศทางของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดดังกล่าวได้นำ หลักการและแนวคิดจากนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับสากล ได้แก่ ทิศทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดจากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ (UNGASS 2016) ดัชนียาเสพติดโลก (The Global Drug Policy Index) ตลอดจนประมวลกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยเป็นกรอบแนวคิดหลักในการจัดการปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย (กระทรวงยุติธรรม, 2568)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่สำคัญในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน คือ การสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและองค์กรต่างๆบนพื้นฐานของกระจายบทบาทและทรัพยากรอย่างเหมาะสมในแต่ละชุมชน โดยใช้วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงรุก (กรวิทย์ เกาะกลาง และศิริพร เพ็งจันทร์, 2562) ดังนั้น ในแต่ละชุมชนจึงมีเป้าหมายในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการตื่นตัวและตระหนักรู้ในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2570 ดังนั้นรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยมุ่งเน้นหลักการมีส่วนร่วม (The Community Strength Model) จึงเป็นแนวคิดเพื่อเสริมสร้างให้มีการบูรณาการนโยบายและแผนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเป็นกรอบทิศทางในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร งบประมาณ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนกำกับติดตามและประเมินผลทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกที่เกี่ยวข้องในแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่รูปแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สามารถใช้ได้ในทุกชุมชนในประเทศไทยได้ยั่งยืนควบคู่กับการบูรณาการระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรระหว่างประเทศ

จากการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนคดีและผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563-2566 พบว่า สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดสระแก้วมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในทุกๆพื้นที่ 9 อำเภอ ทั้งนี้ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดสระแก้ว ร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้สรุปสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว พบว่าอำเภออรัญประเทศมีสถิติการจับกุมมากที่สุดโดยมีคดีและผู้ติดยาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้มีการดำเนินการอบรม ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายา

ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของสถานการณ์ปัญหาเสพติดตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา และแนวทางการประสานความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบและวิธีการการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดของจังหวัดสระแก้วดังกล่าวยังไม่สามารถนำมาเสริมสร้างระบบและกลไกในแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงรุกในอำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้อย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืน

พื้นที่ของตำบลทับพริก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นชุมชนที่มีหน่วยงานรัฐจำนวนมากจัดการอบรม สร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นพื้นที่กันชายแดนไทย-กัมพูชาและเป็นพื้นที่เกษตรกรรมจึงมีแรงงานกัมพูชาเดินทางเข้ามาทำงานอยู่เป็นจำนวนมากในแต่ละวันไม่ต่ำกว่า 10,000 คน อีกทั้งยังเป็นจุดผ่านของการขนย้ายยาเสพติด ส่งผลให้มีประชากรแฝงจากต่างพื้นที่ทั้งคนไทยและคนต่างด้าวเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันยังคงมีการโจรกรรมข้ามแดนอยู่เป็นประจำและปัญหายาเสพติดทำให้เกิดแหล่งมั่วสุม มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วยากต่อการป้องกัน (เทศบาลเมืองรัฐประเทศ, 2566) อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2566) ระบุว่า พื้นที่ตำบลทับพริกเป็นชุมชนที่มีการดำเนินงานโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างโดดเด่นผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน การพัฒนาการเกษตรของชุมชนอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดชุมชนการจัดการตนเอง 7 ระบบหลัก และการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยมีการดึงแรงงานต่างด้าวเข้ามาเป็นเครือข่ายในการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชน

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้วและศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลลัพธ์จากการศึกษาจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ให้กับชุมชนอื่นและเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนจังหวัดในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอรัฐประเทศแบบมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อที่จะสามารถเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของคนและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนได้ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาและดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของเทศบาลเมืองรัฐประเทศ (เทศบาลเมืองรัฐประเทศ, 2566) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้วและศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชนและการสนทนากลุ่มเครือข่ายการทำงานด้านยาเสพติดของชุมชน องค์ความรู้ใหม่ที่จะได้จากงานวิจัยนี้ คือ แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ให้กับชุมชนหรือพื้นที่อื่นๆในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขยาเสพติด เพื่อประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านยาเสพติดในชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว

1.2.2 เพื่อศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

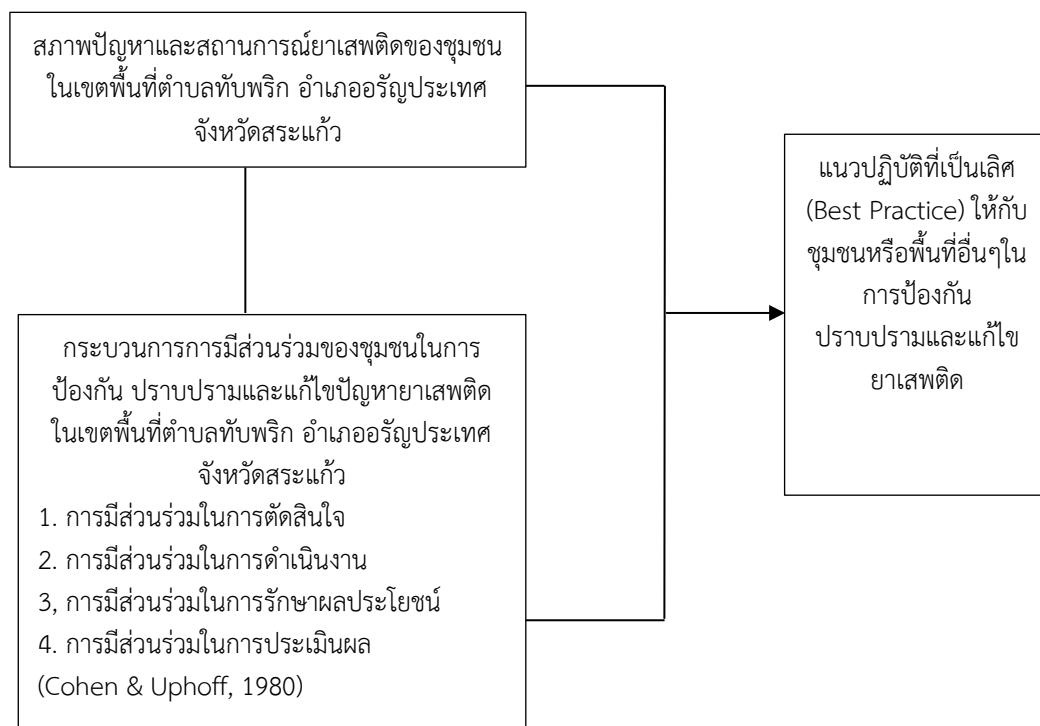
1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชนและกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรักษา

ผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการศึกษาครั้งนี้มีแนวคิดหลักคือ แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980)

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยใช้ขอบเขตพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านทับพริก หมู่ 6 ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

1.3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย คือ ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านยาเสพติดในชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน นักพัฒนาชุมชน ตำรวจ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวน 10 คน และศึกษากับเครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดของชุมชนจำนวน 5 คน

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยด้วยการกำหนดวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) บนฐานแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแนวตีความ (Interpretive Phenomenology) ของ มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Palmer, 2001) และมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คุณสมบัติ พร้อมการกำหนดเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน และเครือข่ายการทำงานด้านยาเสพติดของชุมชน จำนวน 5 คน ซึ่งมีวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยความสมัครใจ (Volunteer Technique) นำมาซึ่งคุณสมบัติ คือ เป็นผู้นำชุมชนและเครือข่ายการทำงานด้านยาเสพติดที่เป็นผู้รับผิดชอบ

หลักในการทำงานด้านยาเสพติด มีประสบการณ์การทำงานด้านยาเสพติดร่วมกับชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอ
อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วและมีความสนใจในการเป็นกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยนี้ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

2.1.1 เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

1. เป็นผู้นำชุมชนและเครือข่ายในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยเป็นผู้นำที่เป็นทางการซึ่งเป็นผู้นำโดยตำแหน่งหน้าที่หรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการซึ่งไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้ที่เป็นทางการแต่เป็นผู้
อยู่เบื้องหลังและเป็นที่ยอมรับ เคารพของคนในชุมชน
2. เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานด้านยาเสพติดในปัจจุบัน
3. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านยาเสพติดร่วมกับชุมชนนี้ระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี
4. เป็นผู้ที่มีสนใจและยินยอมเข้าร่วมการวิจัยในฐานะผู้ให้ข้อมูลสำคัญของงานวิจัยนี้

2.1.2 เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกจากการวิจัย

ผู้ศึกษาดำเนินการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยออกจากการวิจัย เมื่อผู้ให้ข้อมูลมีสุขภาพหรือจิตใจที่
เป็นอุปสรรคต่อการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม หรือไม่สะดวกให้ข้อมูลในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาวิจัย

2.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหา สถานการณ์ยาเสพติดและกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
อย่างลึกซึ้ง โดยการที่จะสามารถเข้าใจปรากฏการณ์ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้นั้น ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีเครื่องมือให้
การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.2.1.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากผู้นำชุมชน
จำนวน 10 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สะท้อนถึงสภาพปัญหา สถานการณ์ยาเสพติดในเขตพื้นที่ของชุมชนตำบลทับพริกและ
กระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการทำงานเพื่อป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการสัมภาษณ์
เชิงลึกผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างซึ่งได้กำหนดโครงสร้างและแนวคำถามไว้ล่วงหน้า โดยสามารถปรับหรือเพิ่ม
ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องได้ขณะสัมภาษณ์แต่ยังคงเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมกับประเด็นที่ศึกษาไว้ ซึ่งแนวคำถามจะมีลักษณะ
ยืดหยุ่นตามสถานการณ์หรือบริบทในขณะสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้จริง ประกอบไปด้วย ข้อคำถาม 4 ตอน

2.2.1.2 แบบบันทึกประเด็นและแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้วิจัยเลือกใช้การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากเครือข่ายด้าน
ยาเสพติดของชุมชนจำนวน 5 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สะท้อนถึงสภาพปัญหา สถานการณ์ยาเสพติดในเขตพื้นที่ของ
ชุมชนตำบลทับพริกและกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการทำงานเพื่อป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญห
ยาเสพติด รวมถึงการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและชาวบ้านในชุมชนในด้านยาเสพติด โดยผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
ได้ให้ความยินยอมกับการวิจัยแล้วและรูปแบบการสนทนากลุ่มจะมีการกำหนดประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิดการวิจัย
เกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม ของ Cohen and Uphoff (1980) โดยประเด็นคำถามใน
การสนทนากลุ่มแบ่งออกเป็น 5 ส่วน

2.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การนำมาซึ่งแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) และ แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion) ที่มีคุณภาพและสามารถใช้งานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถตอบวัตถุประสงค์การ
วิจัยได้นั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำมาใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบ
แนวคำถามจากแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ
จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามทั้งด้านเนื้อหา ความชัดเจนและภาษาที่ใช้ และเมื่อได้ทำการ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้วผู้วิจัยจะดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขแนวคำถามเพื่อนำมาใช้ในการลงภาคสนามจริงต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีการ คือ วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และวิธีการศึกษาภาคสนาม (Field Study) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study)

การศึกษาและรวบรวมเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือโดยเป็นเอกสารวิชาการหรือเอกสารจากหน่วยงานราชการ สถิติ หนังสือ บทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจในบริบทเชิงพื้นที่เกี่ยวกับข้อมูลจำนวนประชากร ความหนาแน่นของประชากร ประเภทของชุมชน และนโยบาย แผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพติด และทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาชน ผู้นำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานด้านยาเสพติดในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจบริบทและประเด็นที่ต้องการจะศึกษาและเป็นแนวทางในการออกแบบงานวิจัยต่อไป

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาภาคสนาม (Field Study)

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการศึกษาภาคสนาม (Field Study) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยนัดวันเวลากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยก่อนล่วงหน้า ใช้เวลาประมาณ 45-90 นาทีต่อคนในการสัมภาษณ์เชิงลึกและในการสนทนากลุ่มใช้เวลาไม่เกิน 60 นาที โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนและเครือข่ายชุมชน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะใช้รูปแบบการสนทนาที่เป็นธรรมชาติผ่านภาษาที่เข้าใจง่ายเพื่อสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้วิจัย ซึ่งจะนำไปสู่ความไว้วางใจที่จะให้ข้อมูลและบอกเล่าปรากฏการณ์ ทั้งนี้ประเด็นคำถามจะมีความครอบคลุมวัตถุประสงค์งานวิจัยแต่ละข้อม้อมเดียวกันก็จะมีคามยืดหยุ่นในการใช้ภาษาที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเข้าใจง่าย ผ่อนคลายและมีอิสระในการให้ข้อมูลและบอกเล่าจากประสบการณ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะมีการสังเกตภาษากายและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในขณะสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความลึกซึ้งและรอบด้านมากขึ้น

3.3.3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลผ่านวิธีการการตรวจสอบโดยการโยงสามเส้า (Triangulation) เป็นการเปรียบเทียบจากมุมมองหลายด้านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องโดยการเปรียบเทียบจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง (Triangulation of Data Sources) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาภาคสนาม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน และเครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติด จำนวน 5 คน เพื่อให้ผลการศึกษาจากข้อมูลดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือสูงมากขึ้น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งจากวิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และวิธีการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยจะนำข้อมูลที่หลากหลาย มีจำนวนมากมาดำเนินการสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลภายใต้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแนวตีความ (Interpretive Phenomenology) ของ มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Palmer, 2001) กล่าวคือ การมุ่งทำความเข้าใจปรากฏการณ์และความหมายที่ผู้นำชุมชนและเครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดให้แก่ปรากฏการณ์ หมายถึง การสะท้อนถึงสภาพปัญหา สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่และกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยมีขั้นตอนรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะดำเนินการถอดบทสัมภาษณ์ถอดประเด็นการสนทนาจากเครื่องบันทึกเสียงและการจดบันทึกการสนทนาแบบคำต่อคำออกเป็นบทสนทนาตามตัวอักษรและตรวจสอบข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากการฟังเสียงการสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงหลายๆครั้ง
 2. นำข้อมูลที่ได้ออกการถอดบทสัมภาษณ์มาอ่านทบทวนและสังเกตความหมายของคำบรรยาย ตัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออก หรือที่เรียกว่า การย่อข้อมูล (Data Reduction) ซึ่งเป็นกระบวนการการจัดการข้อมูลให้เป็นระเบียบ มีความกระชับ เข้าใจง่ายและเชื่อมโยงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ จากนั้นจะดำเนินการถอดรหัสข้อความ (Coding) ออกจากบทสนทนาและพิจารณาคำหรือข้อความที่เป็นประเด็นย่อย (Sub Themes)
 3. สรุปรวมประเภทของเรื่องหรือประเด็นย่อยที่ได้ ที่มีเนื้อหาเข้ากลุ่มกันรวมเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า การสรุปประเด็นหลัก (Themes)
 4. พิจารณาแต่ละประเด็นและความหมายของคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในแต่ละสถานการณ์จนเรื่องที่ตอบสนองกลายเป็นแบบอย่าง (Exemplars) หรือเป็นเรื่องที่สามารธิบายความหมายของสถานการณ์นั้นๆได้
 5. การจำแนกข้อมูลที่ได้ตามความหมายที่สามารถอธิบายการกระทำต่างๆซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจภายใต้บริบทนั้นได้อย่างดี
- ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาที่มีความถูกต้อง ผู้วิจัยมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อสรุปจากการวิเคราะห์และตีความข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างถูกต้อง

3. สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชน และศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) บนฐานแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแนวตีความ (Interpretive Phenomenology) ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านวิธีการศึกษาจากเอกสารและวิธีการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่มเครือข่ายการทำงานด้านยาเสพติดของชุมชนจำนวน 5 คน จากการศึกษา นำมาสู่ข้อค้นพบและผลการวิจัย ดังนี้

3.1 สภาพปัญหา สถานการณ์ยาเสพติดของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก

ในช่วงปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา ชุมชนตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ประสบปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานจำนวนมาก และเป็นจุดผ่านของการขนย้ายยาเสพติด ในระดับอำเภอรัญประเทศ มีการศึกษาเพิ่มเติมและวางกลยุทธ์การปฏิบัติการเฝ้าระวังตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งพบว่าการปฏิบัติการเฝ้าระวังในด้านมาตรการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด มาตรการเฝ้าระวังในครัวเรือน และมาตรการชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเครือข่ายด้านยาเสพติดและหน่วยงานรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสนอว่า ชุมชนควรยกระดับความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากระดับครอบครัวไปสู่ระดับชุมชนและสังคม รวมถึงการตรวจตราและคุมเข้มพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือ ผู้นำชุมชนและเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งในระดับอำเภอรัญประเทศและเขตพื้นที่ชุมชนตำบลทับพริกได้ชี้ให้เห็นว่าปัญหายาเสพติดยังคงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและควรมีกลยุทธ์การเฝ้าระวังและป้องกันที่เข้มแข็งในชุมชน

เบื้องต้นโครงการและกิจกรรมที่ชุมชนได้จัดขึ้นจะเป็นในรูปแบบของการดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็ง โดยมีการสุ่มตรวจปัสสาวะเยาวชนและแรงงานต่างด้าว รวมถึงการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านคู่ขนานไทย-กัมพูชา เพื่อร่วมจัดเวรยามเฝ้าระวังในช่วงกลางวันและกลางคืน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทับพริก ได้รับการยกย่องจากมูลนิธิในปี พ.ศ. 2565 สำหรับความทุ่มเทในการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยนอกจากการรักษาพยาบาลแล้ว ยังร่วมกับผู้นำชุมชนในการป้องกันปรามปรามปัญหายาเสพติดในหมู่เยาวชน เพื่อยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

จากข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหายาเสพติดในตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สิ่งที่ชุมชนต้องการเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ๆ ได้แก่:

1. มาตรการป้องกันและเฝ้าระวังที่เข้มแข็งขึ้น

- เพิ่มจุดตรวจและกำลังเจ้าหน้าที่ลาดตระเวนชายแดนเพื่อลดการลักลอบนำเข้ายาเสพติด
- ติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่เสี่ยงและเส้นทางลำเลียงยาเสพติด
- สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครเฝ้าระวังในหมู่บ้าน (เช่น กลุ่มบ้านสีขาว หรือหมู่บ้านคูขนานไทย-กัมพูชา)
- ส่งเสริมการตรวจปัสสาวะในกลุ่มเสี่ยง เช่น เยาวชนและแรงงานต่างด้าว

2. การบำบัดและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

- เพิ่มศูนย์บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในระดับตำบลหรือลดระยะเวลารอคอยในการส่งตัวรักษา
- สนับสนุนโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา โดยเฉพาะการฝึกอาชีพและสร้างงานให้กับผู้ที่ผ่านการบำบัด
- จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาและสังคมสำหรับเยาวชนและครอบครัวของผู้ติดยา

3. การเสริมสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม

- ส่งเสริมอาชีพทางเลือก เช่น เกษตรอินทรีย์ หัตถกรรม และการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อลดแรงจูงใจในการค้ายาเสพติด
- สนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและโครงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้าถึงกลุ่มเปราะบาง
- จัดกิจกรรมสร้างสรรคสำหรับเยาวชน เช่น กีฬา ศิลปะ และดนตรี เพื่อลดโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

4. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

- ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และประชาสังคมร่วมมือกันในโครงการป้องกันยาเสพติด
- ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและวัดเข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้และแนะแนวทางชีวิตแก่เยาวชน
- ใช้สื่อสารมวลชนและโซเชียลมีเดียให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดและวิธีป้องกัน

ชุมชนตำบลทับพริกต้องการแนวทางแก้ปัญหายาเสพติดแบบองค์รวมที่ไม่เพียงแต่ปราบปราม แต่ต้องมีมาตรการป้องกันฟื้นฟู และสร้างโอกาสให้กับคนในพื้นที่อย่างยั่งยืนเพื่อให้ปัญหายาเสพติดหมดไปในระยะยาว

3.2 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

จากการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ชุมชนมีการดำเนินงานภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ โดยสามารถจำแนกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ภาครัฐ ชุมชน ครอบครัว และบุคคล โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้:

1. ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างการตระหนักรู้และเป็นแรงจูงใจในการรวมพลังของคนในชุมชน ผู้นำที่มีความรู้ ทักษะการสื่อสาร และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างแม่นยำ มีบทบาทเชิงบวกต่อการป้องกันยาเสพติด อีกทั้งยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในพื้นที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างความเชื่อมั่นของชุมชนในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ปัญหายาเสพติด อย่างไรก็ตาม ยังพบความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพผู้นำบางกลุ่มที่ยังขาดความมั่นใจหรือทักษะเฉพาะทาง

2. ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นมีส่วนช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ

การบูรณาการ อย่างเป็นระบบระหว่างหน่วยงาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุข การศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้เกิดการจัดการปัญหาอย่างครอบคลุมในรูปแบบของการจัดการปัญหาแบบองค์รวม โดยแต่ละหน่วยงานมีบทบาทที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกันในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไข

ปัญหาหายาเสพติด อย่างไรก็ตาม การขาดระบบติดตามและการสื่อสารที่ต่อเนื่องยังเป็นอุปสรรคสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก

3. ประชาชนมีบทบาทเป็นพลังหลักในการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแส รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันปัญหาหายาเสพติด โดยเฉพาะกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในครอบครัวและระดับชุมชน อย่างไรก็ตาม กลุ่มเปราะบาง เช่น เยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา หรือครอบครัวรายได้น้อย ยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

4. การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนเข้มแข็งมีผลต่อความยั่งยืนของการป้องกันปัญหาหายาเสพติด โดยเฉพาะกระบวนการวางแผนร่วมกัน การใช้ทรัพยากรในชุมชน และการสนับสนุนจากภายนอก แม้จะพบข้อจำกัดในบางพื้นที่ด้านทรัพยากรและความต่อเนื่องของความร่วมมือ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการมีส่วนร่วมแบบองค์รวมที่ผสมผสานการป้องกันปราบปราม ฟื้นฟู และติดตามผลอย่างเป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) เป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการปัญหาหายาเสพติดในระดับชุมชน โดยตำบลทับพริกสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาหรือแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการพัฒนาโครงการต่อต้านยาเสพติด และเป็นต้นแบบในการขยายผลสู่ชุมชนอื่นที่มีลักษณะปัญหาใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชน และศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แสดงให้เห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ และสามารถวิเคราะห์ผลในเชิงลึกตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

4.1 สภาพปัญหา สถานการณ์ยาเสพติดของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลทับพริก

ในช่วงปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา ชุมชนตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ประสบปัญหาหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานจำนวนมาก และเป็นจุดผ่านของการขนย้ายยาเสพติด ในระดับอำเภออรัญประเทศ มีการศึกษาเพิ่มเติมและวางกลยุทธ์การปฏิบัติการเฝ้าระวังตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งพบว่าการปฏิบัติการเฝ้าระวังในด้านมาตรการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด มาตรการเฝ้าระวังในครัวเรือน และมาตรการชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเครือข่ายด้านยาเสพติดและหน่วยงานรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสนอว่า ชุมชนควรยกระดับความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากระดับครอบครัวไปสู่ระดับชุมชนและสังคม รวมถึงการตรวจตราและคุมเข้มพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม การศึกษาโดย ไพฑูรย์ มาเมือง และคณะ (2563) พบว่า พื้นที่ชายแดนที่มีแรงงานข้ามชาติและเส้นทางลำเลียงยาเสพติดจำเป็นต้องมีกลไกความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชนอย่างเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ของตำบลทับพริกที่ต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างแนวทางการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอย่างเป็นรูปธรรม

4.2 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน

ชุมชนตำบลทับพริกได้มีการดำเนินงานภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับหลัก ได้แก่ ภาครัฐ ชุมชน ครอบครัว และบุคคล โดยมีวิธีการ ดังนี้

4.2.1 การตระหนักรู้และสร้างแรงจูงใจของผู้นำชุมชน

บทบาทและศักยภาพของผู้นำชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมและสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของชุมชนเอง ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิริยา อริยกุลไชยศิลป์ (2565, น. 49) ซึ่งระบุว่าผู้นำที่มีทักษะด้านการสื่อสารและการวิเคราะห์สถานการณ์ จะสามารถเชื่อมโยงความ

ร่วมมือจากภายในและภายนอกชุมชนได้ดี นอกจากนี้ผู้นำที่มีการสื่อสารที่สร้างสรรค์นำไปสู่ความสำเร็จของทีมหรือชุมชน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพัทธ์ กานตอัมพร และวรรณวีร์ บุญคุ้ม (2567, น. 11) อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ยังพบข้อจำกัดในกลุ่มผู้นำบางส่วนที่ขาดความมั่นใจในตนเองหรือยังไม่มีทักษะเพียงพอ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในพื้นที่การมีหน่วยงานหลากหลาย เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านสาธารณสุข การศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เกิดความหลากหลายในวิธีการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่าความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือการจัดการปัญหาแบบองค์รวม ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีบทบาทเฉพาะด้านที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน ข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยรัชชา เลิศรัชชาพันธุ์ (2560, น. 53) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการแบ่งหน้าที่ชัดเจนในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การศึกษาแสดงให้เห็นว่าการขาดกลไกติดตามผลและการสื่อสารระหว่างหน่วยงานบางส่วนยังเป็นอุปสรรคที่ต้องแก้ไขในอนาคต

4.2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีบทบาทสำคัญในการเป็นกำลังหลักในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะการแจ้งเบาะแส การเข้าร่วมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และการส่งเสริมกิจกรรมในครอบครัว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา พานทองรักษ์ (2561, น. 14) ซึ่งระบุว่า การสร้างพื้นที่ปลอดภัยและกิจกรรมที่สร้างสรรค์สามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มเยาวชนได้ อย่างไรก็ตาม การวิจัยยังชี้ให้เห็นว่ากลุ่มประชาชนบางส่วน เช่น เยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา หรือครอบครัวที่มีรายได้น้อย ยังขาดโอกาสในการเข้าถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

4.2.4 การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนเข้มแข็ง

การพัฒนาารูปแบบการสร้างชุมชนที่ยั่งยืนผ่านการวางแผนร่วมกันของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนช่วยสร้างแนวทางป้องกันปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกระบวนการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในชุมชน การส่งเสริมอาชีพ และการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิสิทธิ์ สีซัดเค้า และชลีรัตน์ เจริญพร (2564, น. 11) ที่ระบุว่า การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาวจำเป็นต้องอาศัยทั้งกลไกชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาในบางพื้นที่ยังมีข้อจำกัด เช่น การขาดทรัพยากรหรือความร่วมมือที่ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งอาจทำให้กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

จากผลการวิจัยพบว่า การแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในตำบลทับปรือจำเป็นต้องใช้แนวทางแบบองค์รวมที่ผสมผสานระหว่างมาตรการป้องกันปราบปราม พื้นฟู และติดตามผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ที่เน้นให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการปัญหาสังคมของตนเอง นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มหุร พูลสวัสดิ์ และคณะ (2555) ที่ระบุว่าชุมชนที่มีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานรัฐและประชาชนสามารถลดอัตราการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุป ชุมชนตำบลทับปรือสามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการพัฒนาโครงการต่อต้านยาเสพติดอย่างยั่งยืน และสามารถนำไปปรับใช้กับชุมชนอื่นที่มีลักษณะปัญหาคล้ายคลึงกันเพื่อเป็นต้นแบบของการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในระดับชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.1.1 สนับสนุนการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

โดยรัฐควรจัดตั้งคณะกรรมการระดับท้องถิ่นที่เน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติด โดยมีตัวแทนจากทุกภาคส่วน เช่น ผู้นำชุมชน หน่วยงานรัฐ เอกชน โรงเรียน และสถาบันศาสนา นอกจากนี้ การออกนโยบายส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมในชุมชน

5.1.2 พัฒนานโยบายสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

มีการส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเยาวชน เช่น การแข่งขันกีฬา กิจกรรมดนตรี หรือโครงการฝึกอาชีพและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างครอบครัว

5.1.3 จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนเกี่ยวกับยาเสพติด

นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ เช่น การเฝ้าระวังผู้ที่มีความเสี่ยง และข้อมูลสถิติที่สามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายที่ตรงเป้าหมายและมีการออกแบบระบบแจ้งเหตุปัญหาเสฟติดในชุมชนที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น แอปพลิเคชันหรือสายด่วน

5.1.4 สนับสนุนงบประมาณในระดับท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทยควรจัดงบประมาณเฉพาะเพื่อสนับสนุนโครงการที่มีผลกระทบเชิงบวกในระยะยาว เช่น โครงการฝึกอาชีพ การจัดกิจกรรมในพื้นที่ และโครงการให้ความรู้

5.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

5.2.1 ขยายผลสู่พื้นที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึง

ควรนำแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนจากตำบลทับปรือไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ชนบทอื่น ๆ โดยเฉพาะการจัดประชุมร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ

5.2.2 ส่งเสริมชุมชนต้นแบบและการเรียนรู้ข้ามพื้นที่

ควรผลักดันให้ตำบลทับปรือเป็นชุมชนต้นแบบในการแก้ไขปัญหาเสฟติด โดยจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน และเผยแพร่ผลลัพธ์ความสำเร็จผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับชุมชนอื่น

5.2.3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมเพิ่มพูนทักษะด้านการวิเคราะห์ปัญหา การสื่อสาร และการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้นำชุมชนสามารถขับเคลื่อนการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 การศึกษาผลกระทบในระยะยาว

ควรดำเนินการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลกระทบของโครงการหรือกิจกรรมป้องกันยาเสฟติดในระยะเวลา 3–5 ปี เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความยั่งยืนของผลลัพธ์และประสิทธิผลของมาตรการที่นำมาใช้

5.3.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

เสนอให้มีการออกแบบงานวิจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น เยาวชนหรือผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและแนวทางในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการเฉพาะของแต่ละกลุ่มอย่างแท้จริง

5.3.3 การพัฒนาโมเดลเชิงกลยุทธ์เพื่อการแก้ไขปัญหายั่งยืน

ควรมีการออกแบบและพัฒนาโมเดลเชิงกลยุทธ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลายพื้นที่และสถานการณ์ อาทิ โมเดลการจัดการความร่วมมือในชุมชน หรือกิจกรรมป้องกันสำหรับกลุ่มเสี่ยงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและการขยายผลในระดับพื้นที่

6. เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). *นายกรัฐมนตรีประกาศนโยบายลดปัญหายาเสพติดให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม*.
<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG231031164218671>
- กรวิทย์ เกาะกลาง, และศิริพร เฟื่องจันทร์. (2562). การมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย. *วารสารสันติสุขปริทรรศน์*, 1(1), 27-37.
- กระทรวงยุติธรรม. (2568). *แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*.
<https://strategy.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/23/2025/02/25681-1.pdf>
- เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ. (2566). *การศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดในภาพรวมของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ*. https://www.sakaeo.go.th/websakaeo/files/com_document_develop/2021-05_76f7b8f01f4f3e5.pdf
- ธีรสิทธิ์ สีซัดเค้า, และชูลีรัตน์ เจริญพร. (2564). การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษากำนันหน่วยปกครอง หมู่ที่ 10 ตำบลดงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี. ใน *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติ ครั้งที่ 16* (น. 502-516). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นิพัทธ์ กานต้อมพร, และวรรณวีร์ บุญคุ้ม. (2567). การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้นำชุมชนสตรี. *วารสาร มจร การพัฒนาลังคม*, 9(1), 140-153.
- พัชรา พานทองรักษ์. (2561). *ผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละครเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ มาเมือง, ธรรมนิธย์ วราภรณ์, และวีระศักดิ์ จินารัตน์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่แท้จริง การเข้าร่วมภาคพลเมือง และการพัฒนาการเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 4(1), 227-236.
- มทูล พูลสวัสดิ์, ไมตรี จันทรา, และนพรัตน์ ชัยเรือง. (2555). แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพัทลุง. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 4(2), 41-58.
- วลัญช์ชยา เลิศรัชชาพันธุ์. (2560). *การส่งเสริมการจัดการสุขภาวะแบบองค์รวมเพื่อประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคกลางตอนบน*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิริยา อริยกุลไชยศิลป์. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสื่อสารองค์การ แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานองค์กรเอสไมล์กรุ๊ป* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2566). *ยุทธศาสตร์ 3 สายใยรัก: สร้างเสริมสุขภาวะที่ดีคนทับพริก*.
<https://web.codi.or.th/20190104-2685/>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2566). *รายงานสถิติเกี่ยวกับยาเสพติดประจำปี 2566*.
<https://www2.oncb.go.th/EBookLibrary/รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *การสำรวจความคิดเห็นประชาชนในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด*.
https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20231004110423_58942.pdf
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213-235.
- Palmer, J. A. (Ed.). (2001). *Fifty key thinkers on the environment*. Routledge.

แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Approaches to Developing the Digital Quotient of Teachers Under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

พิมพ์พิจิตร ศรีสงคฺใจ^{1*} และ วชระ จตุพร²
Pimpichit Srisongjai^{1*} and Watchara Jatuporn²

บทคัดย่อ

ในการวิจัยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 317 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปเครซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์บริบทเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิทธิดิจิทัล อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ประกอบด้วย 8 แนวทาง 55 วิธีการดำเนินการ

คำสำคัญ : การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

^{1*} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Department of Educational Administration School of Education, University of Phayao

E-mail : Pimpijit18780@gmail.com

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Department of Educational Administration School of Education, University of Phayao

E-mail : watchara.ja@up.ac.th

*Corresponding author

Abstract

This independent study aimed to study the following objectives 1) To study digital quotient of teachers under the Chiang Rai Primary Education Service Area 3, and 2) To explore the approaches for developing digital quotient among teachers under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The study was conducted with a sample of 317 teachers from schools under the Chiang Rai Primary Education Service Area 3. The sample group was determined according to the Krejci and Morgan's table and a multi-stage random sampling was used. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the study found that 1) Digital quotient of teachers under the Chiang Rai Primary Education Service Area 3, the overall level is at high level, digital rights had the high mean score, while digital security had the lowest, but still remained at a high level. 2) The approaches to developing digital quotient among teachers under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 consist of 8 approaches and 55 implementation methods.

Keyword: Digital Quotient Development, Chiang Rai Primary Education Service Area Office 3

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัจจุบันรัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของรัฐบาลสอดคล้องกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตามรายงาน DQ report 2018 ความฉลาดทางดิจิทัลของเด็กไทยอายุ 8-12 ปี ยังอยู่ในระดับต่ำ ผลการศึกษาพบว่า เด็กไทยมีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ถึงร้อยละ 60 และในขณะที่ประชาชนเริ่มมีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังคงเน้นใช้เพื่อความบันเทิง ไม่ได้นำเทคโนโลยีไปก่อประโยชน์เท่าที่ควร ยังต้องมีการพัฒนาทักษะดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับสังคมใหม่ ที่รวมถึงการคิดวิเคราะห์ แยกแยะสื่อต่าง ๆ และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้จัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและจากหลักการตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้ดำเนินการหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในหมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านเป้าหมายการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง สร้างอนาคตที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน เพื่อสามารถสร้างผู้เรียนให้มีทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และในยุทธศาสตร์ที่ 4 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

ความฉลาดทางดิจิทัล DQ: Digital Intelligence Quotient เป็นกลุ่มความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ เพื่อที่สามารถเผชิญกับความท้าทาย และสามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ ความฉลาดทางดิจิทัลครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ การคิดวิเคราะห์ ทศนคติ และค่านิยมที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ทักษะการใช้สื่อและการเข้าสังคม Park (2016) ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence Quotient) ประกอบไปด้วย การแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล ความปลอดภัยทางดิจิทัล ความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล การสื่อสารสารดิจิทัล และการรู้เท่าทันดิจิทัล

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2568) ได้มีเป้าหมายหลักในการดูแลเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยจากการใช้สื่อดิจิทัล โดยให้ระมัดระวังการล่อลวงออนไลน์ การหลอกถ่ายคลิปลามก การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ การเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยใน พ.ศ. 2564 พบว่า กลุ่ม GenZ อายุต่ำกว่า 21 ปี ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุด เฉลี่ยวันละ 12 ชั่วโมง 5 นาที บทบาทของครูกับสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล มีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง เทคโนโลยีสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน ณ พงศ์ รัตนพรสุวรรณ (2566) ครูมีบทบาทโดยตรงกับพฤติกรรม การใช้สื่อดิจิทัลของผู้เรียน หากได้รับการปลูกฝัง การส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัลในวัยเด็กนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการ ใช้สื่อดิจิทัลทั้งกับตนเองและสังคมส่วนรวม เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่สมบูรณ์ต่อไป

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พ.ศ. 2566 ในสาระสำคัญและทิศทาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านพันธกิจ พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญ มีมาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพ ในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องด้านยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพ การศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย คือ ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล กล่าวคือ ดิจิทัล โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับ Digital Literacy และสมรรถนะครู ในทุกด้าน

แม้จุดเน้นของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จะชัดเจน แต่จากการดำเนินงานพบว่า ยังมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลของครู คือ ยังมีโครงการหรือกิจกรรม ที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาไม่เพียงพอ ดังนั้นอาจทำให้การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ยังไม่สอดคล้องกับสาระสำคัญและทิศทางของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570 ดังนั้นสิ่งเหล่านี้ อาจทำให้การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ยังไม่สอดคล้องกับสาระสำคัญและ ทิศทางของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2566-2570 แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (2566)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 เพื่อนำผลวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู ในการพัฒนาปรับปรุงความ ฉลาดทางดิจิทัลของตนเอง ให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล ของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาวิชาชีพของครูในโรงเรียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการ

1.2.1 เพื่อศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้เพื่อศึกษาองค์ประกอบของความฉลาดทางดิจิทัลที่มาจากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักการศึกษาและนักวิชาการ บทความต่าง ๆ ได้แก่ Yuhyun Park, DQ Institute, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, ปณิศา วรณพิรุณ และนาโชก วัฒนานัน, ธนวัฒน์ เจริญญา และสุภาณี เส่งศรี แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity)
2. ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัล (Digital Use)
3. ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล (Digital Security)
4. ด้านการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)
5. ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy)
6. ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence)
7. ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Safety)
8. ด้านสิทธิดิจิทัล (Digital Rights)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 139 โรงเรียน รวมเป็น 1,791 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 11 มกราคม 2567) จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 317 คน ได้จากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) และผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แบ่งเป็น 8 ด้านประกอบด้วย

1. ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity)
2. ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัล (Digital Use)
3. ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล (Digital Security)
4. ด้านการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)
5. ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy)
6. ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence)
7. ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Safety)
8. ด้านสิทธิดิจิทัล (Digital Rights)

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นการศึกษาแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนของการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 317 คน ได้จากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้อำเภอเป็นชั้นภูมิแบ่งบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลครอบคลุมทั้ง 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน และอำเภอ ดอยหลวง โดยมีทั้งหมด 139 โรงเรียนเพื่อให้ครอบคลุมการเก็บข้อมูลจากพื้นที่ทั้งหมด

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิในการแบ่ง ซึ่งผู้วิจัยสุ่มโรงเรียนร้อยละ 50 ของแต่ละขนาดโรงเรียน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 73 โรงเรียน และทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อระบุโรงเรียนโดยเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างบุคลากรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนในแต่ละขนาดของโรงเรียนตามสัดส่วน (Proportional) โดยการเทียบบัญชีรายชื่อเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร จำนวนทั้งสิ้น 5 คน และครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 317 คน

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย 8 ด้าน โดยการใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้ง 5 อำเภอ อำเภอละ 1 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) จากผู้ที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป มีการเลือกคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาครูด้านดิจิทัล
4. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
5. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านดิจิทัลของกระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยคุณภาพเครื่องมือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาความฉลาดของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967) จำแนกออกเป็น 8 ด้านมีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity)
- 1.2 ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัล (Digital Use)
- 1.3 ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล (Digital Security)
- 1.4 ด้านการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)
- 1.5 ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy)
- 1.6 ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence)
- 1.7 ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Safety)
- 1.8 ด้านสิทธิดิจิทัล (Digital Rights)

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity)

2.2 ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัล (Digital Use)

2.3 ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล (Digital Security)

2.4 ด้านการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)

2.5 ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy)

2.6 ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence)

2.7 ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Safety)

2.8 ด้านสิทธิดิจิทัล (Digital Rights)

โดยงานวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์ผลในภาพรวม ไม่มีการสรุปไปถึงตัวของผู้ให้ข้อมูลเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแต่อย่างไร เนื่องจากผู้วิจัยดำเนินการบันทึกข้อมูลในโปรแกรมทางสถิติโดยการกรอกข้อมูลตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยทำการเขียนเล่มรายงานการวิจัยและตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยในวารสารวิชาการ ทั้งนี้ผู้วิจัยสร้างการเข้าถึงไฟล์ได้มีนำไฟล์ข้อมูลลงในบัญชี Dropbox และตั้งค่าไฟล์เป็นแบบปกป้องด้วยรหัสผ่าน (password)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. บันทึกขอหนังสือขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. นำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษามาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและเก็บข้อมูลจากครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยส่งแบบขออนุญาตผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (G-mail) ของโรงเรียนพร้อมแบบสอบถามงานวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) จำนวน 317 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับจากแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) และข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จากแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษามาเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู

รูปแบบการวิจัย

การศึกษครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ มาจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมาจากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำเสนอผลการศึกษตามแบบวิธีการศึกษาเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 1.1 หาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
 - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient)
2. สถิติพื้นฐาน
 - 2.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

3.1 ผลการศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิทธิดิจิทัล ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.90) ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.81) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.92) ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ลำดับ	ความฉลาดทางดิจิทัลของครู	กลุ่มตัวอย่าง (n=317)		แปลผล	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1.	ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล	4.33	0.90	มาก	2
2.	ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัล	4.26	0.91	มาก	5
3.	ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล	4.05	0.92	มาก	7
4.	ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.28	0.86	มาก	4
5.	ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล	4.18	0.87	มาก	6
6.	ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล	4.29	0.81	มาก	3
7.	ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล	4.29	0.81	มาก	3
8.	ด้านสิทธิดิจิทัล	4.36	0.79	มาก	1
รวม		4.19	0.87	มาก	

3.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้

1. การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 7 วิธี ได้แก่

- 1) กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการใช้โซเชียลมีเดียของบุคลากรและนักเรียน เช่น การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง
- 2) จัดอบรมและพัฒนาความรู้เรื่อง จริยธรรมดิจิทัล (Digital Ethics) ให้แก่ครูและนักเรียน เช่น ความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่เผยแพร่ และการใช้งานโซเชียลมีเดียอย่างปลอดภัย
- 3) สนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้สื่อดิจิทัลในการแบ่งปันความรู้
- 4) จัดอบรมพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการควบคุมอารมณ์ในการสื่อสารออนไลน์
- 5) ส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นต้นแบบของการสื่อสารเชิงบวก
- 6) พัฒนาทักษะ Soft Skill ของครูและนักเรียนในการใช้สื่อดิจิทัล
- 7) ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและติดตามการใช้โซเชียลมีเดียในสถานศึกษา หรือใช้ AI ในการระวังเนื้อหาออนไลน์

2. การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัล ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 7 วิธี ได้แก่

- 1) จัดทำนโยบายที่เกี่ยวกับการใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัลในสถานศึกษา เช่น กำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการใช้งาน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์สูงสุดในการเรียนการสอน
- 2) สนับสนุนการพัฒนาความรู้และทักษะด้านดิจิทัลให้กับครูและบุคลากร จัดอบรมเกี่ยวกับ Digital Literacy และการใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดการเอกสารออนไลน์ การใช้โปรแกรมนำเสนอ การประชุมออนไลน์ และการใช้แพลตฟอร์มบริหารจัดการห้องเรียน
- 3) ส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียน จำกัดการใช้เทคโนโลยีในช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น Tech-Free Time เพื่อจัดสรรเวลาให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ดิจิทัลและชีวิตส่วนตัว
- 4) สนับสนุนการใช้ แพลตฟอร์มบริหารจัดการห้องเรียน เช่น Google Classroom และ Microsoft Teams เพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพ
- 5) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ใช้เครื่องมือสื่อสารออนไลน์อย่างเหมาะสม เช่น อีเมล การประชุมออนไลน์ และฟอร์มดิจิทัล
- 6) จัดอบรมการใช้เครื่องมือสร้างสรรค์ เช่น Microsoft PowerPoint, Canva, Google Slides และ Prezi เพื่อให้ครูสามารถออกแบบสื่อการสอนที่มีคุณภาพ
- 7) จัดกิจกรรมส่งเสริม สุขภาพกายและใจ เช่น การอ่านหนังสือ ออกกำลังกาย หรือกิจกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ ที่ช่วยลดการพึ่งพาเทคโนโลยีและช่วยให้บุคลากรและนักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3. การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านความมั่นคงทางดิจิทัล ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 8 วิธี ได้แก่

- 1) จัดทำนโยบาย Cybersecurity Policy สำหรับสถานศึกษา โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นระบบ เช่น การตั้งรหัสผ่านที่ปลอดภัย
- 2) กำหนดให้ครูและบุคลากรระบบยืนยันตัวตนสองชั้นตอน (Two-Factor Authentication - 2FA) สำหรับบัญชีสำคัญ เช่น อีเมลโรงเรียน ระบบบริหารข้อมูลนักเรียน และแพลตฟอร์มบริหารจัดการห้องเรียน
- 3) จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยคุกคามทางไซเบอร์เป็นประจำ
- 4) กำหนดให้ครูและบุคลากร เปลี่ยนรหัสผ่านอย่างน้อยทุก 3 เดือน และให้ฝ่าย IT ตั้งค่าระบบให้ แจ้งเตือนเมื่อรหัสผ่านมีความเสี่ยง หรือพบการล็อกอินจากอุปกรณ์ที่ไม่รู้จัก
- 5) จัดตั้ง “คณะกรรมการด้านความปลอดภัยไซเบอร์” ภายในโรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมี ฝ่าย IT, ฝ่ายบริหาร และตัวแทนครู ทำหน้าที่ กำกับดูแล ติดตาม และแก้ไขปัญหาด้านไซเบอร์ อย่างเป็นระบบ
- 6) สร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยผ่าน กิจกรรม Cybersecurity Awareness Week หรือการประชุมสัมมนาผ่านช่องทางต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
- 7) จัดทำระบบรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณ สำหรับครูและบุคลากรที่ปฏิบัติตามแนวทางการความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด
- 8) จัดทำแผนรับมือและฟื้นฟูข้อมูลเมื่อเกิดเหตุภัยคุกคามทางไซเบอร์ เช่น การสำรองข้อมูล (Backup) เป็นประจำ การแจ้งเตือนเหตุฉุกเฉิน

4. การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านการสื่อสารดิจิทัล ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 6 วิธี ได้แก่

- 1) สร้าง Google Site หรือเว็บไซต์เฉพาะ สำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ครูและนักเรียนสามารถแชร์ข้อมูล เอกสาร หรือ กิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) สนับสนุนการสร้างและแชร์สื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาทักษะการสอน เพื่อเผยแพร่สื่อการสอนที่สร้างสรรค์
- 3) ตั้งกลุ่ม Peer Learning Groups สำหรับครูที่มีความชำนาญในเครื่องมือต่าง ๆ ให้สามารถฝึกสอนกันเองและช่วยพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสอน โดยครูที่เก่งด้านดิจิทัลเป็น Digital Coach คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูท่านอื่น
- 4) จัดอบรมการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น Canva, Google Sites, หรือ Microsoft PowerPoint เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ หรือแอปพลิเคชันสำหรับการออกแบบกราฟิก
- 5) จัดสร้าง Studio Digital ภายในโรงเรียน โดยมีอุปกรณ์ถ่ายทำวิดีโอ

เช่น กล้อง ไมโครโฟน และโปรแกรมตัดต่อ และสนับสนุนให้ครูสามารถผลิตวิดีโอการสอนได้อย่างมืออาชีพ 6) สร้างและสนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัลที่เน้นการเรียนรู้แบบโต้ตอบ สนับสนุนให้ครูใช้เครื่องมือเช่น Kahoot, Quizizz หรือ Padlet

5. การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 6 วิธีการ ได้แก่

1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูเกี่ยวกับกฎหมายดิจิทัล เช่น พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์, กฎหมายลิขสิทธิ์, กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ 2) พัฒนาหลักสูตรออนไลน์เพื่อให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัยและถูกต้องตามกฎหมาย ผ่านระบบ E-Learning พร้อมแบบทดสอบวัดความเข้าใจ 3) สร้างเครือข่ายครูด้านกฎหมายดิจิทัล เช่น Line OpenChat เพื่อให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล และสอบถามคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ 4) ครูและนักเรียนควรได้รับการฝึกฝนวิธีการรับมือกับการคุกคามและการข่มขู่ทางออนไลน์อย่างชาญฉลาด โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการปกป้องตัวเอง 5) ส่งเสริมการกรองข้อมูลและตรวจสอบแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแยกแยะข้อมูลที่เป็นจริงจากข้อมูลเท็จได้ 6) จัดทำจรรยาบรรณการใช้สื่อดิจิทัลในสถานศึกษาที่ครูทุกคนต้องเซ็นรับทราบและปฏิบัติตาม โดยมีมาตรการตรวจสอบพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และดำเนินการเมื่อพบการละเมิด

6. การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 5 วิธี ได้แก่ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูและนักเรียนเรียนรู้ทักษะการควบคุมอารมณ์และการแสดงออกที่เหมาะสมในการสื่อสารบนโลกออนไลน์ ผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารด้วยความเห็นอกเห็นใจ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการพูดคุย 2) พัฒนา E-Learning หรือ Infographic เพื่อให้ครูและนักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับมารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ตและการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม 3) จัดตั้ง Safe Space Online หรือพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียนที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแสดงความคิดเห็นในเชิงบวก 4) จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นในเชิงบวก โดยใช้กรณีศึกษาหรือสถานการณ์จำลอง (Role-Playing) เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ฝึกการตอบสนองที่เหมาะสมในกรณีที่พบความคิดเห็นหรือเนื้อหาที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง 5) ส่งเสริมการมีสติในการสื่อสารออนไลน์ ฝึกสังเกตอารมณ์และปฏิกิริยาตนเองในขณะที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต หรือสื่อดิจิทัลและการคิดก่อนที่จะโพสต์หรือแสดงความคิดเห็น

7. การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 8 วิธี ได้แก่ 1) ให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงเนื้อหาผิดกฎหมายและการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่น่าเชื่อถือ โดยส่งเสริมให้มีการตระหนักถึงพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นบนโลกออนไลน์และผลกระทบที่ตามมา 2) จัดอบรมให้กับครูและบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการภัยคุกคามทางไซเบอร์ โดยเฉพาะการรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น เช่น การโดนโจรกรรมข้อมูล การหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางดิจิทัล 3) สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการรับมือกับเหตุการณ์เกี่ยวกับความเสี่ยงทางดิจิทัล เช่น การขโมยข้อมูลหรือการถูกแฮ็ก โดยมีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน 4) สนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้เครื่องมือที่ช่วยลดความเสี่ยง เช่น การใช้รหัสผ่านที่แข็งแกร่งและการตั้งค่าระบบยืนยันตัวตนสองขั้นตอน (Two-Factor Authentication - 2FA) 5) สถานศึกษาควรมีการติดตามและตรวจสอบความปลอดภัยทางไซเบอร์อยู่เสมอ เช่น การตรวจสอบการเข้าถึงข้อมูลหรือเว็บไซต์ที่มีความเสี่ยง 6) ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม โดยหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลที่ผิดกฎหมายหรือไม่เหมาะสม และปฏิบัติตามหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อดิจิทัล 7) ให้ครูและนักเรียนทดสอบทักษะผ่านการฝึกปฏิบัติ เช่น การจำลองสถานการณ์ที่อาจเกิดภัยคุกคามและการตอบสนองที่เหมาะสม 8) รวบรวมข้อเสนอแนะจากครูและนักเรียนเพื่อปรับปรุงนโยบายและมาตรการความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

8. การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านสิทธิดิจิทัล ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 8 วิธี ได้แก่ 1) จัดอบรมให้ครูและบุคลากรเข้าถึงสิทธิในการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง เช่น สิทธิในการยินยอมและปฏิเสธการเก็บข้อมูล รวมถึงการปกป้องข้อมูลส่วนตัวตามกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) 2) สร้างบทเรียนออนไลน์ (E-Learning) ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกเวลา มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในโลกดิจิทัล เช่น การป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลและการใช้สื่อดิจิทัลอย่างถูกต้อง 3) จัดทำหลักสูตรหรือคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการปกป้อง

ข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับครู โดยครอบคลุมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องและการจัดการกรณีที่เกิดปัญหาข้อมูลส่วนบุคคล รั่วไหล 4) สร้างความตระหนักให้กับครูและบุคลากรเข้าใจถึงการไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในโลกดิจิทัล เช่น การใช้ภาพถ่ายหรือเนื้อหาที่มีลิขสิทธิ์อย่างถูกต้อง การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล และการไม่แชร์เนื้อหาละเมิดลิขสิทธิ์ 5) ส่งเสริมให้ครูมีวิธีการที่เหมาะสมในการป้องกันคำพูดเชิงลบโดยสร้างกรอบการใช้คำพูดที่มีความรับผิดชอบ เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบกระเทือนต่อสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น 6) จัดทำนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ปลอดภัย 7) สนับสนุนให้ครูและบุคลากรสามารถใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชอบธรรม โดยไม่ละเมิดกฎหมายและจริยธรรม เช่น หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลเท็จหรือการส่งต่อข้อมูลที่ผิดกฎหมาย 8) จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น การสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบเพื่อให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของการรักษาความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล

4. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

4.1.1 การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 (2567) มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูบรรจุใหม่ โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะด้านดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และมีการทำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทในการทำงานทำให้เกิดความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร การทำงาน และการมีพื้นฐานความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัลของครู อีกทั้งครูรุ่นใหม่เติบโตมากับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงทำให้ความฉลาดทางดิจิทัลของครูอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้มีการจัดอบรมในโครงการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะครูดิจิทัล OBEC Microsoft Innovative Education เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาได้นำแนวทางไปต่อยอดและเป็นวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลการจัดการเรียนรู้ที่ลงสู่ผู้เรียนอย่างสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรรัตน์ ดอนพิลา (2566) ได้ศึกษา เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า สภาพปัจจุบันทักษะดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4.1.2 ผลการศึกษา พบว่า ความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ด้านสิทธิดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ในทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาครูในฐานะบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้องและเหมาะสม และต้องคำนึงถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อรักษามาตรฐานทางวิชาชีพและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน งานวิจัยของ Ribble (2011) ชี้ให้เห็นว่าครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม "Digital Citizenship" หรือ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ที่จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2570 โดยมีพันธกิจที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ในการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสาธิต และคณะ (2564) ได้ศึกษา เรื่อง ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า ด้านสิทธิทางดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4.1.3 ผลการศึกษา พบว่า ความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 โดยมียุทธศาสตร์ที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติมีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น ภัยจากไซเบอร์ ดังนั้น จึงต้องมีแนวปฏิบัติในการปกป้องคอมพิวเตอร์ เครือข่าย ซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชัน ระบบที่สำคัญ และข้อมูล จากภัยคุกคามที่เกิดขึ้นได้ องค์กรมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล อีกทั้ง แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565 ได้มีเป้าหมายและตัวชี้วัด ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการกำหนดมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber Security) ภายในหน่วยงานและสถานศึกษา (Campus Security) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านที่ 4 ที่มีการจัดทำแผนและพัฒนาผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) เช่น ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางในการผลิตและพัฒนากำลังคน ให้มีความรู้ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างชาญฉลาด และมีความเชี่ยวชาญในระดับสากล เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณัญญ์ วิฑิตกรพงศ์สถิต และคณะ (2565) ได้ศึกษา เรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันทักษะดิจิทัลของครู เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานมัธยมศึกษาภูมิภาคอาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับมาก คือ ทักษะการใช้ดิจิทัลเพื่อความปลอดภัย

4.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย 8 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล 2) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัล 3) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล 4) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการสื่อสารดิจิทัล 5) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล 6) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล 7) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล 8) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสิทธิดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากนักวิชาการหลายท่าน และนำมาสังเคราะห์ ซึ่งได้ประเด็นสำคัญของการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งหมด 8 ประเด็นดังที่กล่าวมา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาเป็นแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้ง 8 แนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ อมรรัตน์ พรหมทอง (2566) ได้ศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ประด้วย 8 แนวทาง ได้แก่ 1) การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2) การจัดสรรเวลาหน้าจอ 3) การรับมือกับการคุกคามทางโลก

ดิจิทัล 4) การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกดิจิทัล 5) การรักษาข้อมูลส่วนตัว 6) การคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี 7) การบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกดิจิทัล 8) การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

5. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู ด้านสิทธิดิจิทัล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างนโยบายในการขับเคลื่อนสถานศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และอบรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) หรือวิธีการปกป้องข้อมูลส่วนตัวในชีวิตประจำวัน ผ่านการใช้สื่อการเรียนรู้ที่เข้าถึงง่าย เช่น บทเรียนออนไลน์ (E-learning) ที่ครูสามารถเข้าร่วมได้ทุกเวลา โดยไม่เนื้อหาที่ครอบคลุม เรื่อง ความปลอดภัยในโลกดิจิทัลตามหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัล พร้อมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีตัวชี้วัดในเรื่องของ การปกป้องหรือรักษาข้อมูลความเป็นส่วนตัวในโลกดิจิทัล การตระหนักถึงทรัพย์สินทางปัญญาทางดิจิทัล โดยไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทางดิจิทัล เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมครูและนักเรียนให้เกิดความฉลาดทางดิจิทัล

2. ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาด้านความมั่นคงทางดิจิทัล ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นควรกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Policy) โดยการจัดอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Awareness Training) อย่างเร่งด่วนให้กับครู และสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ทุกคนให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของข้อมูล โดยเน้นในเรื่องของความสามารถในการตรวจจับและการจัดการภัยคุกคามทางไซเบอร์ การรู้จักวิธีป้องกันข้อมูลบนโลกดิจิทัล การส่งเสริมทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเอง หรือการหลีกเลี่ยงการเข้าถึงข้อมูลที่มีความเสี่ยง

3. ผลการวิจัย พบว่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรนำแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูที่ได้ ไปพัฒนาและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความฉลาดทางดิจิทัล โดยการกำหนดแนวทางและนโยบายที่ลงสู่สถานศึกษาผ่านผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน บทบาทของครูในยุคเทคโนโลยี ครูต้องเป็นผู้สร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะและความรู้ในการใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพและเท่าทันต่อการเปลี่ยนทางเทคโนโลยีดิจิทัล และเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาวิชาชีพของครูในโรงเรียนต้นสังกัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูด้านความมั่นคงทางดิจิทัลของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งเป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด

2. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครู เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของครู และเพื่อส่งเสริมด้านการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคปัจจุบัน

6. เอกสารอ้างอิง

กรณัญญ์ จิตาการพงศ์สถิต, สมาลี ศรีพุทธรินทร์, และวัชรีย์ แสงบุญเรือง. (2565). *สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม.

- ณพงศ์ รัตนพรสุวรรณ. (2023). ความรู้ความเข้าใจของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(9), 200-208.
- ธนวัฒน์ เจริญชา, และสุภาณี เส่งศรี. (2020). ความฉลาดทางดิจิทัลกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษาเพื่อชีวิตศึกษา กรุงเทพมหานคร*, 3(2), 21-29.
- ปณิตา วรรณพิรุณ, และนำโชค วัฒนานัน. (2560). ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital intelligence). *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 29(102), 12-20.
- พระมหาสายัณห์ เปมสีโล, สำราญ ศรีคำมูล, และสนธิ วงปล้อมศิริ. (2564). การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. <https://www.cr3.go.th/2023/plancr3>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *โครงการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะครูดิจิทัล OBEC Microsoft Innovative Educator*.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2568). *เตือนภัย 5 อาชญากรรมออนไลน์ที่เด็กและเยาวชนต้องระวัง*. <https://www.police9.go.th>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. *Digital intelligence คืออะไร และสำคัญอย่างไรในยุคดิจิทัล*. <https://techsauce.co>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579)*. <https://www.onec.go.th>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. สำนักงานয়รัฐมนตรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานয়รัฐมนตรี.
- อมรรัตน์ ดอนพิลา. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อมรรัตน์ พรหมทอง. (2566). *แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- DQ Institute. (2018). *2018 DQ impact report: Digital intelligence: A global framework to nurturedigital citizenship, digital creativity, and digital competitiveness*. <https://www.dqinstitute.org/dq-impact-report-2018/>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and values*. McGraw-Hill.
- Park, Y. (2016). *8 digital skills we must teach our children*. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2016/06/8-digital-skills-we-must-teach-our-children/>
- Ribble, M. (2011). *Digital citizenship in schools: Nine elements all students should know* (2nd ed.). International Society for Technology in Education.

หน้าที่ร่วมกันเพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ ช่วยให้ผู้ฟังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับวิถีชีวิตของตนเองได้ เห็นได้จากการปรากฏการใช้วัจนกรรมประเภทต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ใช้วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น แต่ยังมีการใช้วัจนกรรมอื่น ๆ มาประกอบการพูดสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้กระบวนการพูดสร้างแรงบันดาลใจ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งแต่ละวัจนกรรมที่ผู้พูดเลือกใช้ขึ้นนั้นล้วนสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายในการพูดสร้างแรงบันดาลใจของผู้พูดได้อย่างชัดเจน ทั้งยังส่งผลให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลอีกด้วย

คำสำคัญ : วัจนกรรม การพูดสร้างแรงบันดาลใจ พอดแคสต์ Mission to the moon

Abstract

This research article aimed to classify speech acts inspiring speeches from 77 podcast episodes of Mission to the Moon, using John R. Searle's speech act theory as the framework for analysis. The findings indicated that speech acts inspiring speeches could be categorized into 4 types: 1) Representative – including assertive speech acts such as expressing opinions, making statements, and affirmations; 2) Directive – consisting of advisory speech acts such as giving advice and providing instruction; 3) Commissive – including speech acts of commitment, such as offering comfort and making promises; and 4) Expressive – encompassing speech acts related to emotions, such as greetings and expressions of gratitude. Upon analyzing the overall use of speech acts, it was found that the most frequently used speech act was expressing opinions, with 1,122 occurrences (17.78%). This was followed by making statements, which appeared 1,099 times (17.41%). The least frequently used speech act was expressions of gratitude, with 361 occurrences (5.72%). The results demonstrated that inspiring speech involved a diverse range of speech acts working together to achieve effective communication. This variety enabled listeners to apply the knowledge gained to their own lives. The presence of multiple speech acts—not only opinion expressions but also other types—reinforced the effectiveness of inspiring speeches. Each speech act used by the speaker reflected their specific communicative intent and played a crucial role in ensuring successful communication.

Keywords: Speech Acts, Inspiring Speech, Podcast, Mission to the Moon

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ในสังคมไทยปัจจุบัน ผู้คนกำลังเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เช่น ปัญหาทางบุคลิกภาพ อุปนิสัย ทักษะคิด ความคิด สุขภาพทางร่างกาย และความเครียด นอกจากนี้ ผู้คนบางส่วนยังมีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง แต่ขาดเป้าหมายที่มั่นคง และมักเปรียบเทียบตัวเองกับผู้อื่น ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ทำให้ผู้คนต้องการหาผู้ให้คำปรึกษาหรือแหล่งสร้างแรงบันดาลใจ เช่น หนังสือ เว็บไซต์ให้คำปรึกษาออนไลน์ และสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ผู้คนหันมาพึ่งพาในสถานการณ์ที่หาที่ปรึกษาไม่ได้ และในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้รับความนิยมอย่างมาก การฟังพอดแคสต์กลายเป็นที่นิยมในหมู่ผู้คนที่ต้องการสร้างแรงบันดาลใจและรับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง ซึ่งพอดแคสต์ คือ สื่อดิจิทัลรูปแบบหนึ่งที่เป็นการพูดบรรยายเรื่องราวในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหัวข้อเกี่ยวกับการลงทุน การตลาด ธุรกิจ รวมไปถึงการพูดเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ โดยจากการสำรวจของ วิทย์ บุญ (2565) พบว่าจำนวนผู้ฟัง

พอดแคสต์เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะการฟังผ่าน Youtube ร้อยละ 46.6 และผ่านช่องทางสมาร์ทโฟน ร้อยละ 90.9 ช่อง Mission to the moon เป็นหนึ่งในช่องที่ได้รับความนิยมในการเผยแพร่ข้อมูลเชิงธุรกิจ การตลาด และการใช้ชีวิตประจำวัน ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ฟัง ทำให้ได้รับการตอบรับและความสนใจอย่างมาคนั่นเอง

การใช้ภาษาของผู้ดำเนินรายการ Mission to the moon นั้นมีความโดดเด่น เนื่องจากหัวข้อที่ใช้กล่าวถึงในช่อง Mission to the moon เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจ การตลาด และข้อคิดที่หลากหลายในการใช้ชีวิต โดยพิธีกรมีการเชิญแขกรับเชิญมาพูดถึงหัวข้อประเด็นต่าง ๆ หรือในบางคลิปวิดีโอพิธีกรจะพูดถึงประเด็นนั้น ๆ แต่เพียงผู้เดียว จึงเน้นการใช้วัจนกรรมที่แสดงเจตนาเป็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น การแสดงเจตนาให้กำลังใจและกระตุ้นให้เกิดการคิดและปฏิบัติตาม ผู้พูดใช้ภาษาที่ผ่อนคลาย เป็นกันเอง และยังใช้ประโยคคำแนะนำ เช่น “ถ้าเราลองคิด หรือลองดู” เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังคำนึงถึงการปรับปรุงตนเอง การใช้วัจนกรรมเหล่านี้ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสามารถประกอบกับงานวิจัยของ ญัฐวดี คมประมูล (2561) ได้ศึกษาวัจนกรรมในการคำปรึกษาเรื่องความรักในคอลัมน์คนดังนั้งเขียนของดีเจพี่อ้อย พบว่า ดีเจพี่อ้อยมีการใช้วัจนกรรมในการให้คำปรึกษาในลักษณะที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นเจตนาหลักของดีเจพี่อ้อยที่ต้องการแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับคำปรึกษาที่ส่งเรื่องราวของตนมาเพื่อต้องการคำแนะนำอันนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวัจนกรรมที่ใช้ในการสร้างแรงบันดาลใจของช่อง Mission to the moon โดยใช้ทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ การศึกษานี้จะทำให้เห็นภาพรวมของการใช้ภาษาในการสร้างแรงบันดาลใจที่มีผลกระทบต่อผู้ฟัง และแสดงให้เห็นถึงการใช้วัจนกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูล เพื่อแนะแนวทางและให้กำลังใจผู้ฟังในการพัฒนาตนเอง การศึกษานี้จึงเป็นการนำเสนอให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ภาษาที่ดึงดูดและมีผลกระทบต่อการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อจำแนกประเภทวัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในช่องพอดแคสต์ของ Mission to the moon

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านข้อมูล

ใช้ข้อมูลจากพอดแคสต์ในช่อง Mission to the moon จากสื่อออนไลน์ Youtube ในด้านการพัฒนาตนเอง โดยมีความยาวระหว่าง 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง รวมจำนวนทั้งสิ้น 77 คลิปวิดีโอ เผยแพร่ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ.2566 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ.2567

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการทำวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้วัจนกรรมในการสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon จำแนกได้ดังนี้

- 1) วัจนกรรมกลุ่มการบอกกล่าว
- 2) วัจนกรรมกลุ่มการชี้แนะ
- 3) วัจนกรรมกลุ่มการแสดงความรู้สึก
- 4) วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด
- 5) วัจนกรรมกลุ่มการกล่าวประกาศ

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือน มกราคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเรื่อง วัจนกรรม ของเซอร์ล โดยอาศัยแนวคิดการจำแนกกลุ่มวัจนกรรม และเงื่อนไขของวัจนกรรม มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การพูดสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองในพอดแคสต์ ช่อง Mission to the moon เพื่อสนับสนุนเนื้อหาการวิจัย โดยวัจนกรรมของเซอร์ล ถือว่าเป็นการสนทนาแลกเปลี่ยน คำพูดที่เป็นการกระทำและแฝงเจตนาของผู้พูด ซึ่งเซอร์ลได้ศึกษาวัจนกรรมจากออสติน และได้ใช้คำว่า “Speech acts” ในการอธิบายถ้อยคำที่แตกต่างจาก เจ แอล ออสติน และเซอร์ลได้จำแนกกลุ่มวัจนกรรมตามเจตนาของผู้พูด ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ กลุ่มการบอกกล่าว (assertive) กลุ่มการชี้แนะ (directive) กลุ่มผูกมัด (commissive) กลุ่ม การแสดงความรู้สึก (expressive) และกลุ่มการกล่าวประกาศ (declaration) โดยรายละเอียดของกลุ่มวัจนกรรมแต่ละกลุ่ม มีดังต่อไปนี้

1. วัจนกรรมกลุ่มการบอกกล่าว (assertive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดกล่าวถึงสิ่งที่เป็นความจริง เช่น การกล่าว รายงาน การแจ้งให้ทราบ
2. วัจนกรรมกลุ่มการชี้แนะ (directive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดต้องการชี้แนะให้มีการตอบสนองบางอย่างจากผู้ฟัง เช่น การสั่ง การขอร้อง (คาดหวังให้ผู้ฟังทำตาม)
3. วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด (commissive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดกล่าวถึงสิ่งที่ตนจะทำ สิ่งทีกล่าวไป จะผูกพันถึง อนาคตว่าตนจะทำอะไร เช่น การสัญญา
4. วัจนกรรมกลุ่มการแสดงความรู้สึก (expressive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึก เช่น การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง
5. วัจนกรรมกลุ่มการกล่าวประกาศ (declaration) คือ วัจนกรรมที่ทำให้เกิดผลได้ตามนั้น (หากผู้พูดมีสิทธิ อำนาจ) เช่น การตั้งชื่อ การแต่งตั้ง

นอกจากนี้เซอร์ลยังได้วิเคราะห์การใช้ภาษาโดยพิจารณาจากคำและประโยค เรียกว่า เงื่อนไขวัจนกรรม ซึ่ง ประกอบไปด้วยเงื่อนไข 4 ด้าน ได้แก่

- 1) เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ คือ เงื่อนไขที่บอกเนื้อหาหรือเนื้อความที่น่าเสนอ
- 2) เงื่อนไขขั้นเตรียมการ คือ เงื่อนไขพื้นฐานที่เป็นตัวบ่งชี้ว่าวัจนกรรมที่เกิดขึ้น
- 3) เงื่อนไขความจริง คือ เงื่อนไขที่ว่าด้วยถ้อยคำของผู้พูดที่เกิดจากความตั้งใจและมีเจตนาที่ชัดเจน
- 4) เงื่อนไขความครบถ้วน คือ เงื่อนไขที่ผู้พูดนั้นจะต้องพยายามทำให้การสื่อเจตนาบรรลุตามเป้าหมาย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อมุ่งจำแนก ประเภทการใช้วัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในช่องพอดแคสต์ของ Mission to the moon มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 รวบรวมข้อมูลจากพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2566 จนถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ.2567 รวมทั้งสิ้น 87 คลิป ทั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อมูลวิดีโอที่มีความยาวตั้งแต่ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ซึ่งได้ข้อมูลที่น่าวิเคราะห์จำนวนทั้งสิ้น 77 คลิป สามารถจำแนกข้อมูลตามช่วงเวลาได้ดังนี้

2.1.1 ข้อมูลช่วง พ.ศ. 2566 ตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม จำนวน 43 คลิป

2.1.2 ข้อมูลช่วง พ.ศ. 2567 ตั้งแต่เดือนมกราคม - สิงหาคม จำนวน 34 คลิป

2.2 นำถ้อยคำที่ได้จากการศึกษาวัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon มาวิเคราะห์โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยจะนับความถี่ของการปรากฏ ใช้วัจนกรรมเพื่อแสดงผลการศึกษาเชิงปริมาณ และอาศัยความรู้ทางภาษาศาสตร์มาประกอบวิเคราะห์ตามกรอบ แนวคิดในเรื่องของวัจนกรรม (Speech Acts) ดังนั้นการศึกษาวาจนกรรมที่ปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเลือกศึกษา ถ้อยคำที่ปรากฏอยู่ในประเภทของ วัจนกรรม ต่าง ๆ ของ จอห์น อาร์ เซอร์ล (Searle, 1969) ในการศึกษาข้อมูลจาก

คลิปวิดีโอพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon เพื่อแสดงให้เห็นถึงการแฝงความคิดของผู้พูดควบคู่ไปกับบริบททางสังคมในการใช้วัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ของช่อง Mission to the moon จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ มาคิดเป็นร้อยละ โดยแยกเป็นร้อยละถ้อยคำของวัจนกรรม

3. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในช่องพอดแคสต์ Mission to the moon พบว่ามีการใช้วัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon หลากหลายลักษณะ สามารถจำแนกตามกลุ่มวัจนกรรมได้ออกเป็น 4 ประเภท โดยเรียงตามความถี่ที่ปรากฏ ได้แก่ วัจนกรรมกลุ่มการบอกกล่าว วัจนกรรมกลุ่มการชี้แนะ วัจนกรรมกลุ่มการผูกมัด และวัจนกรรมกลุ่มการแสดงความรู้สึก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 วัจนกรรมกลุ่มการบอกกล่าว

เป็นการใช้ถ้อยคำที่เน้นให้เห็นว่า ผู้พูดเชื่อความเป็นจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และความเป็นไปที่เกิดขึ้นรอบตัว ดังนั้นจึงต้องบอกเล่าข้อมูลดังกล่าวด้วยความเห็นว่า ผู้ฟังยังไม่ทราบหรือเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง การที่ผู้พูดกล่าวเพื่อแสดงเจตนาหรือแสดงวัตถุประสงค์ต่อสิ่งหนึ่งที่ให้ผู้รับฟังได้ทราบ โดยถ้อยคำสามารถประเมินค่าว่าจริงหรือเท็จ ไม่ได้เป็นแค่เพียงคำบอกกล่าวทั่วไปแต่เป็นการแสดงเจตนา ที่มากกว่าเจตนาปกติ ซึ่งพบว่าการใช้วัจนกรรมย่อยอีก 3 วัจนกรรม โดยเรียงลำดับความถี่ปรากฏดังต่อไปนี้ ได้แก่ วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น วัจนกรรมการบอกเล่า และวัจนกรรมการยืนยัน

3.1.1 วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อหาความ คือ บทสนทนาระหว่างการสัมภาษณ์ของผู้พูดในการโต้ตอบกัน

เงื่อนไขเตรียมการ คือ ผู้พูดกล่าวถ้อยคำในการโต้ตอบที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง โดยที่ผู้ฟังไม่คาดผลว่าผู้พูดจะกล่าวคำนั้นออกมา

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังจะเข้าใจความคิดของผู้พูดและได้รับประโยชน์จากการกระทำเหล่านั้นจริง ๆ

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ ถือเป็นการพยายามของผู้พูดที่จะนำเสนอความคิดเห็นไปเป็นข้อคิด

จากการศึกษาพบว่า มีการใช้วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น จำนวน 1,122 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 37.87 ซึ่งการใช้วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นในการสร้างแรงบันดาลใจ มีการใช้ถ้อยคำแสดงเจตนาที่ต้องการให้ผู้ฟังทราบข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้ฟังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ทั้งนี้มักปรากฏรูปภาษา “ผมว่า” “ในมุมมองของพี่นี่คิดว่า” ซึ่งเป็นรูปภาษา ที่เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยตรง เพื่อแสดงให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดกำลังจะกล่าวถึงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พูดต่อประเด็นนั้น ๆ ดังตัวอย่าง

“รสชาติการกินร้านอาหารที่ประสบความสำเร็จนี่คือร้านอาหารที่ทำให้เราจำช่วงเวลานั้นมันจะมีส่วนประกอบต่าง ๆ ที่จะสร้างโมเมนต์ที่น่าจดจำ ผมว่ารสชาติของอาหารคืออย่างหนึ่ง Story telling คือตัวละครที่ใหญ่มาก เพื่อจะให้ทุกอย่างมันสมบูรณ์ครับ” แขกรับเชิญกล่าว (Mission to the moon Ep.1897 : วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ.2566)

3.1.2 วัจนกรรมการบอกเล่า โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อหาความ คือ เป็นถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

เงื่อนไขเตรียมการ คือ ผู้พูดคิดว่าสิ่งที่กล่าวเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังจะได้รับข้อมูลที่จริง

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ ถือเป็นการพยายามของผู้พูดที่จะนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงที่นำไปสู่ข้อคิด

จากการศึกษาพบว่าการใช้วัจนกรรมการบอกเล่า จำนวน 1,099 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 37.09 ซึ่งการใช้วัจนกรรมการบอกเล่าในการสร้างแรงบันดาลใจ มีการใช้ถ้อยคำแสดงเจตนาของผู้พูดในการสื่อสารข้อมูลหรือส่งผ่านความรู้ไปยังผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ทั้งนี้มักปรากฏรูปภาษา “ผมจะ

เล่าให้ฟัง” “ผมจะพาไปพูดคุย” ซึ่งเป็นรูปภาษาที่เป็นการบอกเล่าโดยตรง เพื่อแสดงให้เห็นผู้ฟังทราบว่าผู้พูดต้องการถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัวหรือเรื่องราวที่ตนเองได้พบเจอมา ดังตัวอย่าง

“อันนี้เนี่ยผมจะเล่าให้ฟังก็คือว่า สิ่งหนึ่งที่ประเทศไทยไม่ค่อยมีคือ สหภาพ ปัจจุบันเนี่ยมีคนที่อยู่ในสภาพแรงงานเนี่ย ประมาณสัก 1% กว่า ๆ เท่านั้นเองของคนทำงาน มีสหภาพบีบเนี่ยการเจรจาต่อรองเรื่องพวกนี้กับนายจ้างเป็นไปได้อย่างมาก ในบางประเทศที่สหภาพเขาแข็งแรง แต่สหภาพก็มั่งขัดข้องเสียทุกอย่างมีหมด” พิธีกรกล่าว (Mission to the moon Ep.1817 : วันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2566)

3.1.3 วัจนกรรมการยืนยัน โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อความ คือ เป็นถ้อยคำของผู้พูดที่กล่าวให้ผู้ฟังเชื่อถือ

เงื่อนไขเตรียมการ คือ ผู้พูดคิดว่าการรับรองข้อมูลและข้อเท็จจริงเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังจะได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ ถือเป็นการพยายามของผู้พูดที่ทำให้เกิดความเชื่อที่นำไปสู่ข้อเท็จจริง

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้วัจนกรรมการยืนยัน จำนวน 742 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 25.04 ซึ่งการใช้วัจนกรรมการยืนยันในการสร้างแรงบันดาลใจ มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงเจตนาซึ่งมักเกิดขึ้น เมื่อมีข้อสงสัยหรือมีความต้องการสร้างความแน่ชัดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงต้องสร้างความน่าเชื่อถือต่อผู้ฟัง ทั้งนี้มักปรากฏภาษา “รับรอง” “ยืนยัน” เป็นรูปภาษาที่เป็นการยืนยันโดยตรง เพื่อให้ผู้ฟังมีความเชื่อถือและไว้วางใจในข้อมูลหรือความคิดเห็นที่ได้รับ ดังตัวอย่าง

“ผมว่าเออ..คุณผู้ชมหลายท่านเนี่ยรับรองว่ามีประสบการณ์กับผม ก็ต้องให้นิตบุคคลอาคารชุดเนี่ยฮะไปหามาพอบีบ standard เนี่ยคอมมิชชั่นเลยนะฮะเดือนนึงเนี่ย เห็นภาพไหมฮะ เอาบีบเดือนนึงหายทันที 11 เดือน แล้วก็รู้สึกว่าจะอยู่ต่อไปอีปาวนะฮะ” แกร็บเบญจกล่าว (Mission to the moon Ep.1882 : วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ.2566)

3.2 วัจนกรรมกลุ่มการชี้แนะ

เป็นถ้อยคำที่แสดงถึงความพยายามของผู้พูดที่ต้องการให้ผู้ฟัง กระทำการบางอย่าง เพื่อผลประโยชน์ของผู้ฟังแต่มิใช่หน้าที่ของถ้อยคำต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งพบว่ามีการใช้วัจนกรรมย่อยอีก 2 วัจนกรรม โดยเรียงลำดับความถี่ปรากฏดังต่อไปนี้ ได้แก่ วัจนกรรมการแนะนำ วัจนกรรมการสั่งสอน

3.2.1 วัจนกรรมการแนะนำ โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อความ คือ เป็นการกระทำของผู้ฟังในอนาคต

เงื่อนไขเตรียมการ คือ เป็นการกระทำที่ประโยชน์ต่อผู้ฟัง โดยที่ผู้พูดไม่ได้บอกให้ทำ

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามที่แนะนำ

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ เป็นความพยายามที่ผู้ฟังทำตามที่คุณพูดบอก

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้วัจนกรรมการแนะนำจำนวน 835 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 53.05 ซึ่งการใช้วัจนกรรมการแนะนำในการสร้างแรงบันดาลใจ มีการใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงเจตนาที่ต้องการ การให้คำแนะนำหรือเสนอแนะที่มีประโยชน์ เพื่อช่วยเหลือผู้ฟังในการตัดสินใจหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้มักปรากฏภาษา “อยากให้ทำ” “ลอง” เป็นรูปภาษาที่เป็นการแนะนำโดยตรง เพื่อให้ผู้ฟังเมื่อได้รับสารจากผู้พูดแล้วได้ลองนำไปปฏิบัติตามอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือความสำเร็จในอนาคต ดังตัวอย่าง

“เขายังแนะนำให้แม่ของเขาลองอาบน้ำแข็งแช่น้ำแข็งแล้วหลังจากนั้น 1 เดือนแม่ของเขาก็สามารถหยุดกินยาความดันโลหิตสูงที่กินมาหลายปีได้นะครับ อย่างไรก็ตามคุณวิมนั้นเสนอว่าไม่ควรหยุดการรักษาทางการแพทย์โดยไม่ปรึกษาแพทย์ก่อน” พิธีกรกล่าว (Mission to the moon Ep.2180 : วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2567)

3.2.2 วัจนกรรมการสั่งสอน โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อความ คือ เป็นถ้อยคำของผู้พูดที่แสดงออกในการสั่งสอนผู้ฟัง

เงื่อนไขเตรียมการ คือ ผู้พูดต้องการชี้แจง สั่งสอนในเรื่องนั้น ๆ ให้ผู้ฟังเข้าใจว่าสิ่งนั้นควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ ถือเป็นความพยายามของผู้พูดที่ต้องการให้ผู้ฟังคล้อยตามเพื่อนำไปสู่การกระทำที่เหมาะสม

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้วัจนกรรมการสั่งสอน จำนวน 739 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 46.95 การใช้วัจนกรรมการสั่งสอนในการสร้างแรงบันดาลใจ มีถ้อยคำที่สื่อเจตนาการสั่งสอนที่สัมพันธ์กับปัญหานั้น ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง และนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของผู้ฟัง จึงต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ฟัง ซึ่งมักปรากฏรูปภาษา “ต้องเข้าใจ” “ในความเป็นจริง” เป็นรูปภาษาที่เป็นการสั่งสอนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและสามารถนำข้อคิดที่ได้ไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ดังตัวอย่าง

“รายงานเรื่องวิกฤตกังวลซึมเศร้าและอะไรต่าง ๆ ที่เรากำลังมา เมื่อมีการแก้ไขวิกฤตนี้ต้องเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีพลวัตทั้งสังคมและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งจะเป็นเรื่องต่อไปที่เราจะมาคุยกันนะครับ” พิธีกรกล่าว (Mission to the moon Ep.2132 : วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2566)

3.3 วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด

เป็นถ้อยคำที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่าจะกระทำการบางอย่างเพื่อผู้ฟังในอนาคต ซึ่งพบว่ามีการใช้วัจนกรรมย่อยอีก 2 วัจนกรรม โดยเรียงลำดับความถี่ปรากฏดังต่อไปนี้ ได้แก่ วัจนกรรมการลอบโยน วัจนกรรมการสัญญา

3.3.1 วัจนกรรมการลอบโยน โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อความ คือ เป็นถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งก็ได้

เงื่อนไขเตรียมการ คือ ผู้พูดแสดงความเห็นใจต่อผู้ฟัง

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรู้สึกตัวผู้พูดเห็นใจ

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้วัจนกรรมการลอบโยน จำนวน 524 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 50.43 ซึ่งการใช้วัจนกรรมการลอบโยนในการสร้างแรงบันดาลใจ มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงเจตนาของผู้พูดที่พยายามให้กำลังใจ ลอบโยนหรือสร้างความรู้สึกปลอดภัยและสบายใจให้กับผู้ฟัง ในช่วงเวลาที่ผู้ฟังประสบกับความยากลำบาก ความทุกข์ หรือความเสียใจ เพื่อให้ผู้ฟังนำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้ ในชีวิตประจำวัน จึงต้องการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ฟัง ทั้งนี้มักปรากฏรูปภาษา “ไม่เป็นไรหรอก” “ในที่สุดเดี๋ยวมันก็ผ่านไป” เป็นรูปภาษาที่เป็นการลอบโยนโดยตรง เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้นและมีพลังใจมากขึ้น ดังตัวอย่าง

“ดังนั้นอย่าไปยึดติดว่า ต้องตื่นเมื่อไหร่เราต้องทำอะไรบ้าง ขอให้สำคัญว่าตื่นมาแล้วความรู้สึกของเราเป็นอย่างไร ก็พอละ คืออันเนี่ยผมเข้าใจนะว่าจริง ๆ เนี่ย หลายคนก็พยายามจะทำช่วงเช้าให้มันดี เพราะว่าเราก็อ่านหนังสือมาเยอะ ใช้มัยพวก Miracle morning อะไรอย่างเงี้ยใช่ไหมละ แต่ว่าถ้าเกิดวันไหนมันไม่ได้ละ ก็ไม่เป็นไรหรอกนะอะ ให้มันได้บ้างนิดหน่อยก็ถือว่าโอเคแล้วนะครับ” พิธีกรกล่าว (Mission to the moon Ep.1980 : วันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2567)

3.3.2 วัจนกรรมการสัญญา โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อความ คือ เป็นถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวรับผิดชอบต่อการกระทำ

เงื่อนไขเตรียมการ คือ ผู้พูดแสดงการตกลงต่อคำมั่นสัญญาที่มีให้ผู้ฟัง

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้วัจนกรรมการสัญญา จำนวน 515 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 49.57 ซึ่งการใช้วัจนกรรมการสัญญาในการสร้างแรงบันดาลใจ มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงคำมั่นสัญญาที่มีต่อผู้ฟังว่า จะทำหรือไม่ทำบางสิ่งบางอย่างในอนาคต มักใช้ในการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบต่อบุคคล หรือต่อสังคม อันนำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ฟัง ทั้งนี้มักปรากฏรูปภาษา “สัญญาว่า” “ได้จริง” เป็นรูปภาษาที่เป็นการสัญญาโดยตรง เพื่อให้ผู้ฟังทราบถึงสิ่งที่ผู้พูดมีความตั้งใจจริงที่จะทำในสิ่งที่ตน ได้กล่าว และทำให้ผู้ฟังมั่นใจดังตัวอย่าง

“หลังจากนั้นเราก็เริ่มต่อรองกับใครสักคนหนึ่งจะต่อรองกับพระเจ้า ต่อรองกับจักรวาล ต่อรองกับธรรมชาติ นะครับ หรือสัญญาว่าจะทำในสิ่งที่ต่างจากเดิมและทุ่มเททั้งชีวิตเพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้น ในหัวของเราเต็มไปด้วยความคิดที่จะทำให้ทุกอย่างเข้าที่เข้าทาง เราอยากให้ทุกอย่างกลับมาเหมือนเดิม” พิธีกรกล่าว (Mission to the moon Ep.2100 : วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2566)

3.4 วัจนกรรมกลุ่มการแสดงความรู้สึก

เป็นถ้อยคำที่บ่งบอกถึงอารมณ์ ความรู้สึก และ ทศนคติของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังหรือสิ่งที่อยู่ในบริบทรอบข้างโดยที่ผู้พูดไม่มีความประสงค์ที่จะให้ผู้ฟังกระทำการสิ่งใดหรือให้ผู้ฟังทราบถึงข้อมูลสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามพบว่ามีการใช้วัจนกรรมย่อยอีก 2 วัจนกรรม โดยเรียงลำดับความถี่ปรากฏดังต่อไปนี้ ได้แก่ วัจนกรรมการทักทาย วัจนกรรมการขอบคุณ

3.4.1 วัจนกรรมทักทาย โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อหาความ คือ เป็นถ้อยคำที่กล่าวทักทายผู้ฟัง

เงื่อนไขเตรียมการ คือ ผู้พูดแสดงความรู้สึกเป็นมิตรต่อผู้ฟัง

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดกล่าวคำทักทายด้วยความเต็มใจในเหตุการณ์นี้

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ ถือเป็นความสุภาพของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้วัจนกรรมการทักทาย จำนวน 374 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 50.88 ซึ่งการใช้วัจนกรรมการทักทายในการสร้างแรงบันดาลใจ มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงเจตนาในการทักทายของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง และการทักทายต่อแขกรับเชิญ ซึ่งเป็นมารยาทพื้นฐานที่ใช้เมื่อพบเจอกับบุคคลต่าง ๆ ในสังคม และยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเคารพนับถือ ความเป็นมิตรไมตรี ความสนทนากันอีกด้วย ทั้งนี้มักปรากฏรูปภาษา “สวัสดีครับ” “ยินดีต้อนรับ” เป็นรูปภาษาที่เป็นการทักทายโดยตรง เพื่อให้ผู้ฟังเห็นถึงมารยาททางสังคมที่ใช้ในการทักทายเมื่อพบเจอผู้คนในสังคม ดังตัวอย่าง

“วันนี้ผมได้รับเกียรติเป็นอย่างยิ่งเลยนะครับที่มีแขกรับเชิญที่เรียกว่าอยู่ในใจกลางของเรื่องนี้เลยนะฮะ คุณ อ๋อนฟ้า เวชชาชีวะนะครับ ท่านเป็นเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการหรือว่า กพร.นะครับ ยินดีต้อนรับคุณ อ๋อนฟ้าเข้าสู่รายการนะครับ สวัสดีครับ” พิธีกรกล่าว “สวัสดีค่ะ” แขกรับเชิญตอบ (Mission to the moon Ep.1925 : วันที่ 14 กันยายน พ.ศ.2567)

3.4.2 วัจนกรรมการขอบคุณ โดยมีเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

เงื่อนไขเนื้อหาความ คือ เป็นถ้อยคำแสดงความขอบคุณต่อผู้ฟัง

เงื่อนไขเตรียมการ คือ ผู้พูดแสดงความเคารพและสุภาพต่อผู้ฟัง

เงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดรู้สึกดีและซาบซึ้งต่อผู้ฟัง และแขกรับเชิญ

เงื่อนไขความครบถ้วน คือ ถือเป็นความสุภาพของผู้พูด

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้วัจนกรรมการขอบคุณ จำนวน 361 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 49.12 ซึ่งการใช้วัจนกรรมการขอบคุณในการสร้างแรงบันดาลใจ มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงเจตนาในการขอบคุณของผู้ฟังรับชม และการขอบคุณต่อแขกรับเชิญที่ให้เกียรติมาร่วมรายการ เพื่อบอกเล่าประสบการณ์ ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของตนที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ทั้งนี้มักปรากฏรูปภาษา “ขอบคุณครับ” “ขอบคุณผู้สนับสนุน” เป็นรูปภาษาที่เป็นการขอบคุณโดยตรง เพื่อให้ผู้ฟังเห็นถึงมารยาททางสังคมที่ใช้ในการขอบคุณ ดังตัวอย่าง

“ขอบคุณสำหรับโจทย์สด ๆ ครับ พี่แท้ปสด ๆ เลย เลยอยากฝากไว้อันนี้ เชื่อกันไหมคะว่านี่แหละจริง ๆ ที่คุณ แบงค์เล่าอะ เอ่อ...ถูกต้องเลยแต่ว่าเชื่อกันไหมคะ เวลาทำจริงมันจะมีหลุมพรางข้อหนึ่งที่เจอบ่อยที่สุดก็คือว่าเรื่องMartech เรียบร้อยถูกต้องแล้วนะคะแต่ว่าไม่มีกลยุทธ์” แขกรับเชิญกล่าว (Mission to the moon Ep.2046 : วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567)

จากการศึกษาวัจนกรรมทั้ง 4 ประเภทในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon สามารถนำความถี่ของการใช้วัจนกรรมทั้งหมดมาเปรียบเทียบกัน ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 วัจนกรรมที่พบในการการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon

ที่	กลุ่มวัจนกรรม	จำนวน (ถ้อยคำ)	ร้อยละ
1	วัจนกรรมกลุ่มการบอกกล่าว		
	1.1 วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น	1,112	17.78
	1.2 วัจนกรรมการบอกเล่า	1,099	17.41
ที่	กลุ่มวัจนกรรม	จำนวน (ถ้อยคำ)	ร้อยละ
	1.3 วัจนกรรมการยืนยัน	742	11.76
2	วัจนกรรมกลุ่มการชี้แนะ		
	2.1 วัจนกรรมการแนะนำ	835	13.23
	2.2 วัจนกรรมการสั่งสอน	739	11.71
3	วัจนกรรมกลุ่มผู้กมัต		
	3.1 วัจนกรรมการปลอมโยน	524	8.30
	3.2 วัจนกรรมการสัญญา	515	8.16
4	วัจนกรรมกลุ่มการแสดงความรู้สึก		
	4.1 วัจนกรรมการทักทาย	374	5.93
	4.2 วัจนกรรมการขอบคุณ	361	5.72
	รวม	6,311	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นภาพรวมของการใช้วัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon พบว่า การใช้วัจนกรรมที่พบมากที่สุด คือวัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น จำนวน 1,122 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.78 รองลงมา วัจนกรรมการบอกเล่า จำนวน 1,099 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.41 และการใช้วัจนกรรมที่พบน้อยที่สุด คือ วัจนกรรมการขอบคุณ จำนวน 361 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 5.72

4. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยการใช้วัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมีการใช้วัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon ที่หลากหลาย พบว่า การใช้วัจนกรรมที่พบมากที่สุด คือ วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น จำนวน 1,122 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.78 รองลงมา วัจนกรรมการบอกเล่า จำนวน 1,099 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.41 และการใช้วัจนกรรมที่พบน้อยที่สุด คือ วัจนกรรมการขอบคุณ จำนวน 361 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 5.72 มีข้อสังเกตว่า วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นมีความถี่ที่ปรากฏในการใช้วัจนกรรมมากที่สุด ซึ่งการใช้วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้พูดในการบอกกล่าวถึงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พูดที่มีต่อแขกรับเชิญ หรือความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ที่กำลังกล่าวถึง เพื่อกระตุ้นความคิดของผู้ฟังให้พิจารณาถึงความสมเหตุสมผลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้พูดที่มีต่อประเด็นนั้น ๆ เพื่อให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์สาระ ความรู้ที่เหมาะสมและถูกต้องในการนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้ฟัง

ผลการศึกษาด้านวัจนกรรมในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการศึกษาวัจนกรรมในบริบทของการใช้ภาษาเพื่อพูดสร้างแรงบันดาลใจ กล่าวคือ การศึกษาวัจนกรรมในช่วงที่ผ่านมาส่วนใหญ่มักมุ่งศึกษาการใช้วัจนกรรมในการให้คำปรึกษาต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเท่านั้น เช่น กมลวรรณ ลัมเจษฎาพงศ์ (2563) วัจนกรรมการให้คำปรึกษาปัญหาชีวิตในคอลัมน์ธรรมะเดลี นิตสารซีเคร็ต ญัฐติ คมประมูล (2561) วัจนกรรมและกลวิธีทางภาษาในการคำปรึกษาเรื่องความรักในคอลัมน์คนดั่งนั่งเขียนของดีใจพี่อ้อย วิฑูรย์ เมตตาจิตร (2557) วัจนกรรมการตักเตือนนักเรียนของครูในสามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ และวราพร สารกุล (2563) กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตุ๊ด จากไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ เดอะซีรีส์ เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นเพียงการใช้วัจนกรรมใดวัจนกรรมหนึ่ง ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาและแสดงให้ถึงการใช้วัจนกรรมใดวัจนกรรมหนึ่งที่ปรากฏน้อยที่สุดในการใช้ภาษา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ในกระบวนการพูดสร้างแรงบันดาลใจมีการใช้วัจนกรรมที่หลากหลายมาทำหน้าที่ร่วมกันเพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ ช่วยให้ผู้ฟังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับวิถีชีวิตของตนเองได้ เห็นได้จากการปรากฏการใช้วัจนกรรมประเภทต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ใช้วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น แต่ยังมีวัจนกรรมอื่น ๆ มาประกอบการพูดสร้างแรงบันดาลใจเพื่อให้กระบวนการพูดสร้างแรงบันดาลใจเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งแต่ละวัจนกรรมที่ผู้พูดเลือกใช้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายในการพูดสร้างแรงบันดาลใจของผู้พูดได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังทำหน้าที่สำคัญที่ส่งผลให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลอีกด้วย เช่น วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น ทำหน้าที่บอกความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พูดเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้ฟังจะนำไปสู่กระบวนการพิจารณาและนำไปปรับใช้ วัจนกรรมการบอกเล่า ช่วยทำหน้าที่บอกเล่าและถ่ายทอดข้อมูล ประสบการณ์ของผู้พูด เพื่อให้ผู้ฟังได้ลุ่มลึกคิดในเรื่องนั้น ๆ วัจนกรรมการสั่งสอน ช่วยทำหน้าที่ขัดเกลาความคิด ศักดิ์ศรี ของผู้ฟัง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านคิดและการกระทำที่เป็นไปในทางที่ดีขึ้น และวัจนกรรมการปลอบโยนช่วยทำหน้าที่ในการให้กำลังใจ และปลอบประโลมความรู้สึกของผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกสบายใจและผ่อนคลายในเรื่องของปัญหาในชีวิต เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการวิเคราะห์กลุ่มประเภทวัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon จึงทำให้เห็นถึงประเภทของวัจนกรรมในบริบทการสร้างแรงบันดาลใจและการให้ความรู้เกี่ยวกับด้านธุรกิจ การลงทุน การตลาด และเทคโนโลยี หากมีการศึกษาวัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจ ควรศึกษาวัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจจากสื่ออื่น ๆ เช่น Spotify Apple podcasts Youtube จากช่องอื่น ๆ และควรศึกษาวัจนกรรมในการสร้างแรงบันดาลใจในด้านต่าง ๆ เพื่อชี้แนะแนวทางในการประพจน์และปฏิบัติให้ผู้ฟังเข้าใจนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอันนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนานตนเอง

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้สามารถช่วยบุคคลและองค์กรในด้านธุรกิจ การตลาด และการลงทุน โดยนำวัจนกรรมจากพอดแคสต์ช่อง Mission to the Moon ไปปรับใช้ในการสร้างแรงบันดาลใจในบริบทต่าง ๆ รวมถึงบุคคลทั่วไปที่ต้องการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันก็สามารถนำแนวทางจากพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตได้อีกด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการวิเคราะห์กลุ่มประเภทวัจนกรรมในการสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ช่อง Mission to the moon จึงทำให้เห็นถึงประเภทของวัจนกรรมในบริบทต่าง ๆ หากมีการศึกษาวัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจ ควรศึกษาวัจนกรรมในการพูดสร้างแรงบันดาลใจจากสื่ออื่น ๆ เช่น Spotify Apple podcasts Youtube จากช่องอื่น ๆ และควรศึกษาวัจนกรรมในการสร้างแรงบันดาลใจในด้านต่าง ๆ เพื่อชี้แนะแนวทางในการประพจน์และปฏิบัติให้ผู้ฟังเข้าใจนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอันนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนานตนเอง

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องวัจนกรรมในการสร้างแรงบันดาลใจในพอดแคสต์ Mission to the Moon สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. วาสนี มีเครือเอี่ยม ที่ปรึกษาวิจัย และอาจารย์สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง รวมถึงคุณวิศ หาญอุตสาหะและทีมงานพอดแคสต์ที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ ตลอดจนมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่อำนวยความสะดวกในด้านสถานที่และข้อมูล และเพื่อนร่วมงานทุกคนที่ช่วยเหลือจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่างานนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ

7. เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ลิ่มเกษภาพงษ์. (2563). *วัจนกรรมการให้คำปรึกษาปัญหาชีวิตในคอลัมน์ธรรมะเดลินิตยสารซีเคร็ต* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ณัฐวดี คมประมุข. (2561). *วัจนกรรมและกลวิธีทางภาษาในการคำปรึกษาเรื่องความรักในคอลัมน์คนดังนั่งเขียนของดีเจ พี่อ้อย นิตยสารซีเคร็ต* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (22 เมษายน 2566). 16 เรื่องกระทบต่อชีวิตคนไทยที่ต้องรู้ไว้ก่อนเลือกตั้ง (PART 1) [วิดีโอ]. YouTube. https://youtu.be/66ODouJd__0
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (2 กรกฎาคม 2566). หนังสือเล่มโปรดของคุณรวีศ! บทเฉลยวิชาชีวิต ที่ไม่มีใครสอน #สรุปหนังสือ [วิดีโอ]. YouTube. <https://youtu.be/VPvebg-NvEk>
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (5 กรกฎาคม 2566). [LIVE] Real estate-backed token การลงทุนรูปแบบใหม่อนุมัติโดย ก.ล.ด. [วิดีโอ]. YouTube. https://www.youtube.com/live/q_BAf1ec6hA
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (23 กรกฎาคม 2566). บันทึกเรื่องราวของเซฟ ที่ส่งต่อคุณค่าเมืองเหนือผ่าน 'อาหาร' [วิดีโอ]. YouTube. <https://youtu.be/3Gy7ER5pqEY>
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (6 กุมภาพันธ์ 2567). อัปเดตเทรนด์ Martech ที่นักธุรกิจต้องรู้ในปี 2024 [วิดีโอ]. YouTube. <https://youtu.be/FwJO0kkQip4>
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (25 พฤษภาคม 2567). แพลตฟอร์มของคนรุ่นใหม่ ชีวิตในโลกวิกฤตกังวล #สรุปหนังสือ [วิดีโอ]. YouTube. <https://youtu.be/PEPxTvbCcMQ>
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (27 กรกฎาคม 2567). 'Wim Hof method' พลังเยียวมาจากความหายใจ #สรุป หนังสือ The way of iceman [วิดีโอ]. YouTube. <https://youtu.be/L17SC48g4AI>
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (14 กันยายน 2567). ก้าวสู่การเป็นราชากรออิเล็กทรอนิกส์ มีอะไรที่ต้องเปลี่ยนแปลง [วิดีโอ]. YouTube. <https://youtu.be/XH0jxSk3KOM>
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (20 พฤศจิกายน 2567). ข้อคิดแด่มนุษย์ออฟฟิศ ช่วยพิชิตทุกอุปสรรคในโลกการทำงาน [วิดีโอ]. YouTube. https://youtu.be/HSjN_GrDrcU
- วรพร สารกุล. (2563). *กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตุ๊ด จากไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ เดอะซีรีส์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วิฑูรย์ เมตตาจิตร. (2557). *วัจนกรรมการดำเนินนักเรียนของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิทย์ บุญ. (2565). 'พอดแคสต์' สื่อใหม่ที่ดูจะฮิต แต่ผู้ผลิตรายการในไทยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถ 'สร้างรายได้'. ไทยรัฐออนไลน์. <https://plus.thairath.co.th/topic/spark/101541>
- Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Alden Press.

การพัฒนาทักษะของผู้เรียนในการประมาณราคาก่อสร้างโดยใช้เทคนิค สร้างความเข้าใจในมุมมอง 3 มิติ

Developing Learning Skills in Estimating Construction Costs by Using Techniques to Create Understanding in a 3D View

พันรพัฒน์ บุญมา^{1*} นุชนาฏ ดีเจริญ² และ ธนิก หมื่นคำวัง³

Pantapat Boonma^{1*} Nutchanart Deechooen² and Thanick Muenkhamwang³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการสร้างทำความเข้าใจผ่านมุมมอง 3 มิติ รวมถึงเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้เทคนิคการสร้างทำความเข้าใจผ่านมุมมอง 3 มิติ ในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง จากกลุ่มตัวอย่าง 76 คน โดยใช้แบบทดสอบการเรียนรู้ 3 วิธี ได้แก่ การดูแบบ 2 มิติ การดูแบบ 3 มิติ และการสังเกตภาพจากแบบ 2 มิติเป็นแบบ 3 มิติ ซึ่งวัดผลจากความถูกต้องและระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ รวมถึงใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้มุมมอง 3 มิติในการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการสังเกตภาพจากแบบ 2 มิติเป็นแบบ 3 มิติ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความถูกต้องในการตอบแบบทดสอบสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.86 ของความถูกต้องเฉลี่ยสูงสุด และใช้ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับวิธีการเรียนรู้ด้วยแบบ 2 มิติและ 3 มิติ คิดเป็นร้อยละ 87.75 ของการใช้เวลาน้อยลงมากที่สุด นอกจากนี้ผลการสำรวจความคิดเห็นยังพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการใช้มุมมอง 3 มิติในการประมาณราคาก่อสร้างในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านความรวดเร็วในการทำงาน

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการถอดความเชิงภาพสามารถพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์และเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในด้านความเข้าใจและการปฏิบัติงานจริงในบริบทของวิชาชีพด้านสถาปัตยกรรม ดังนั้นจึงเสนอแนะให้มีการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและเตรียมความพร้อมของนักศึกษาเข้าสู่อุตสาหกรรมก่อสร้างอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ประมาณราคาก่อสร้าง การเรียนการสอนเชิงภาพ พัฒนาทักษะผู้เรียน

¹ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Department of Architecture, School of Architecture and Fine Art, University of Phayao
E-mail : pantapat999@hotmail.com

² สาขาวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Department of Music and Dance, Faculty of Architecture and Fine Arts, University of Phayao
E-mail : nutchanart.de@up.ac.th

³ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Department of Interior Architecture, Faculty of Architecture and Fine Arts, University of Phayao
E-mail : thanick.mu@up.ac.th

Abstract

The research aimed 1) to study the learning outcomes of students using 3D comprehension techniques; and 2) to propose the application of 3D comprehension techniques for teaching and learning in the construction cost estimation course. The sample was 76 participants using three learning tests: 2D view, 3D view, and sketching from 2D to 3D, which was measured by the accuracy and duration of the test, including a satisfaction questionnaire with the use of a 3D view in learning as the research tool. The findings indicated that the learner's learning method through sketching from 2D to 3D resulted in learners with the highest accuracy in answering the test, which was 93.86 % of the highest average accuracy. It took the least amount of time to complete the test compared to the 2D and 3D learning methods, which account for 87.75 % of the time. In addition, the results also showed that learners were satisfied with using a 3D view to estimate construction costs at a high level, especially the speed of work.

The findings reflected learning styles that promote engagement and visual interpretation could improve analytical skills and enhance both understanding and practical performance in the architectural context. Consequently, the application of this learning model in the development of curriculum and learning activities in the construction cost estimation course should improve the quality of teaching and learning. It should effectively prepare learners for the construction industry.

Keywords: Construction Cost Estimation, Visual Teaching, Developing Learning Skills

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

จากการพัฒนาและปฏิรูประบบการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาทักษะการสร้างคน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต รวมถึงการเรียนรู้ที่มีการเสริมทักษะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) ซึ่งทักษะที่สำคัญประการหนึ่งคือการทักษะการเรียนรู้ที่ควบคู่กับการทดลองในการใช้งานในภาคปฏิบัติโดยเฉพาะในภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

หลักสูตรสถาปัตยกรรมเป็นหลักสูตรหนึ่งที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยมีความสอดคล้องและต้องใช้พื้นฐานจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะข้างต้นดังกล่าว ในขณะเดียวกันวิชาการประมาณราคาเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรสถาปัตยกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับทักษะหลายด้านและความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหลายองค์ความรู้ เช่นด้านทักษะทางคณิตศาสตร์ ด้านมุมมองความเข้าใจทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม ความเข้าใจในการอ่านรายละเอียดของรายการแบบก่อสร้าง รวมถึงด้านสถิติต่าง ๆ เป็นต้น ทักษะดังกล่าวเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาประมาณราคาก่อสร้างซึ่งมีความเกี่ยวข้องและมีความจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนร่วมกันทั้งในภาคทฤษฎีและในภาคปฏิบัติ โดยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประมาณราคาก่อสร้างสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือต้องมีการเรียนรู้และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประมาณราคาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในกระบวนการประมาณราคา เพื่อให้สามารถนำพื้นฐานดังกล่าวไปใช้ในการต่อยอดและปรับเปลี่ยนรูปแบบของการประมาณราคาก่อสร้างในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

โดยปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของวิชาประมาณราคาก่อสร้างจะใช้แบบก่อสร้าง ที่เป็นลักษณะการเขียนแบบ 2 มิติซึ่งเป็นรูปแบบมาตรฐานของการจัดทำแบบก่อสร้างในปัจจุบันมาใช้ในการฝึกหัดการคิดประมาณราคาก่อสร้าง และจากผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประมาณราคาก่อสร้างเฉลี่ย 2 ปีการศึกษา ย้อนหลังของผู้วิจัย พบว่าในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับที่ดีในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความชัดเจนของเนื้อหา

ความต่อเนื่องของแผนการสอน และการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสอนที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียน เช่น การยกตัวอย่างประกอบ การอธิบายที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง หรือการแสดงผลให้เห็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม กลับได้รับการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ในช่วงต้น

ในขณะเดียวกันแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประมาณราคาก่อสร้างพบว่ากระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเชิงซ้อนในผู้เรียน ทั้งนี้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีการบูรณาการข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย ประกอบด้วยแบบแปลนทางสถาปัตยกรรม ข้อกำหนดทางเทคนิค และเอกสารประกอบโครงการ เป็นต้น เพื่อประมวลผลเป็นปริมาณงานและราคาก่อสร้างที่มีความแม่นยำและถูกต้อง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการสร้างภาพในใจหรือภาพมโนทัศน์ และความสามารถในการตีความข้อมูลเชิงมิติของอาคารในรูปแบบ 3 มิติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงข้อมูลจากแบบก่อสร้างไปสู่การตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Leathem et al., 2024)

องค์ความรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง อาทิเช่น การคิดวิเคราะห์เชิงลึก การประเมินค่า และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ซึ่งมีนัยสำคัญเหนือกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำหรือการรับข้อมูลเชิงเดียว (Anderson & Krathwohl, 2001) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนทางการคำนวณและการประเมินผลทางวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม ซึ่งการประยุกต์ใช้ภาพ 3 มิติหรือเทคโนโลยี BIM (Building Information Modeling) ในกระบวนการเรียนรู้มีนัยสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึก และลดความคลาดเคลื่อนในการตีความจากแบบ 2 มิติ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาพื้นฐานที่ปรากฏบ่อยครั้งสำหรับผู้เรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องดังกล่าว (Cheng, 2015; Pishdad et al., 2024)

นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างโมเดลหรือสเก็ตภาพจากแบบ 2 มิติ สู่ 3 มิติ ยังมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) และส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืน โดยผู้เรียนจะพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกต่อโครงสร้างทางกายภาพของงานก่อสร้าง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการคิดเชิงวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม (AbouRizk et al., 2006)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับรวบรวม ทั้งความคิดเห็นของผู้เรียน แนวคิดของประโยชน์ที่เกี่ยวกับการสร้างภาพในใจหรือภาพมโนทัศน์ กระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน รวมถึงบริบทของการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่าปัญหาสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาประมาณราคาก่อสร้าง คือข้อจำกัดในการถ่ายทอดองค์ความรู้จากแบบแปลน 2 มิติที่ไม่สามารถสร้างความเข้าใจเชิงลึกให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ ส่งผลให้ขาดทักษะในการเชื่อมโยงข้อมูลกับสภาพแวดล้อมจริง และไม่สามารถประมาณราคาได้อย่างมีประสิทธิภาพในโจทย์ที่มีความซับซ้อน นอกจากนี้วิธีการสอนที่ใช้อยู่ยังขาดความหลากหลายและไม่เอื้อต่อการพัฒนาภาพมโนทัศน์หรือการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ

ด้วยเหตุนี้การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและตีความข้อมูลจากแบบก่อสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ใช้การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ 3 มิติ เพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งจะเป็นการยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถประเมินราคาก่อสร้างได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ สอดคล้องกับความต้องการของระบบการศึกษาและตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง โดยใช้เทคนิคการสร้างความเข้าใจผ่านมุมมอง 3 มิติ

1.2.2 นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้เทคนิคการสร้างความเข้าใจผ่านมุมมอง 3 มิติ สำหรับการเรียนการสอนในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา การประมาณราคาก่อสร้าง จำนวน 76 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง ตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

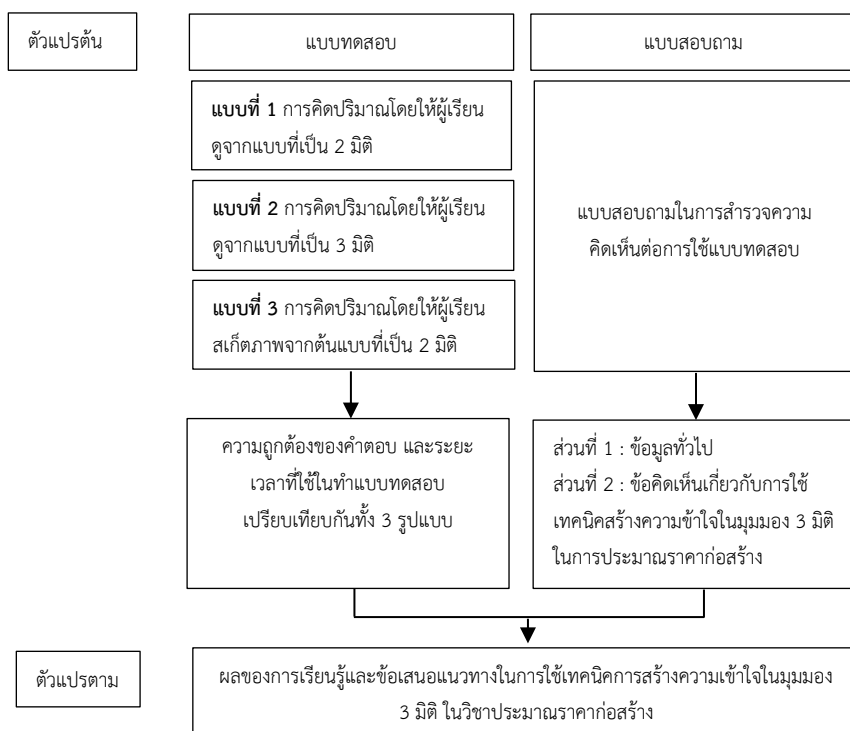
ระยะเวลาดำเนินการวิจัยทั้งหมด 210 วัน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การใช้เทคนิคการสร้างความเข้าใจผ่านมุมมอง 3 มิติ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเป็นลักษณะการวิจัยในชั้นเรียน โดยดำเนินการในช่วงจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง โดยใช้แบบทดสอบที่เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในรายวิชา และใช้แบบสอบถามในการสำรวจความคิดเห็นต่อการใช้แบบทดสอบดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การสรุปผลการทดลอง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยกำหนดสร้างโจทย์ในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง โดยเลือกหัวข้อที่มีความซับซ้อนและยากต่อความเข้าใจจากการดูแบบ 2 มิติ เช่น การคำนวณปริมาณเหล็กในคอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งนำไปสู่การออกแบบแบบทดสอบที่แบ่งออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ 1) หมวด A: ปริมาณเหล็กในงานคาน 2) หมวด B: ปริมาณเหล็กในงานฐานราก และ 3) หมวด C: ปริมาณเหล็กในงานเสาตอม่อ โดยในแต่ละหมวดจะแบ่งแบบทดสอบออกเป็น 3 รูปแบบตามลำดับการเรียนรู้ ดังนี้

รูปแบบที่ 1: การคิดปริมาณจากแบบ 2 มิติ (แบบทดสอบ A1, B1 และ C1)

รูปแบบที่ 2: การคิดปริมาณจากแบบจำลอง 3 มิติ (แบบทดสอบ A2, B2 และ C2)

รูปแบบที่ 3: การคิดปริมาณจากการสังเกตภาพ 3 มิติโดยอิงจากแบบ 2 มิติ (แบบทดสอบ A3, B3 และ C3)

โดยในรูปแบบที่ 3 นี้ ผู้ทำแบบทดสอบจะศึกษาจากแบบ 2 มิติ แล้วทำการวาดมือ (Freehand Sketching) เป็นภาพ 3 มิติเพื่อใช้ในการถอดแบบและคิดปริมาณงาน

การประเมินผลการทดสอบจะดำเนินการโดยวัดจาก ความถูกต้องของคำตอบ และระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ เพื่อใช้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างแต่ละรูปแบบ นอกจากนี้ยังใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการใช้เทคนิคสร้างความเข้าใจในมุมมอง 3 มิติในกระบวนการเรียนรู้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบของผู้เรียนทั้ง 3 รูปแบบ (แบบ 2 มิติ, แบบ 3 มิติ, และแบบให้สังเกตภาพ 3 มิติ) และแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้การทดสอบทางสถิติแบบ One-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกันของค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มก่อน โดยตรวจสอบสมมติฐานเบื้องต้น ได้แก่ ความเป็นปกติของข้อมูล และความเท่ากันของความแปรปรวน หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) จะดำเนินการทดสอบแบบจำแนกคู่ (Post Hoc) ด้วยวิธี Tukey HSD เพื่อระบุว่ากลุ่มใดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความเหมาะสมและความน่าเชื่อถือของแบบทดสอบในหลายด้าน เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้สามารถวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของแบบทดสอบกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งเกณฑ์การยอมรับคือค่า $IOC \geq 0.67$

2) ความเชื่อมั่น (Reliability) มีการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มทดลองหลัก เพื่อดูว่าผลที่ได้มีความมั่นคงเพียงใดเมื่อทำการทดสอบซ้ำหลายครั้ง โดยคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธี Kuder-Richardson Formula 20 (KR-20) ซึ่งใช้กับแบบทดสอบแบบปรนัย ผลการวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ (ค่า KR-20 ≥ 0.70)

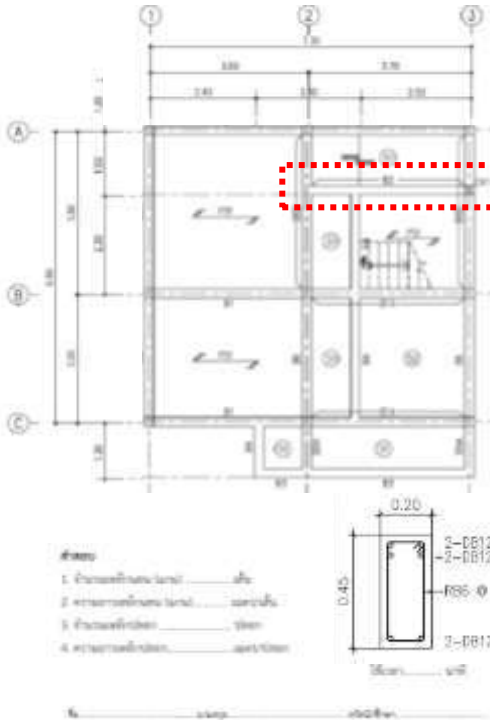
3) ระดับความยากง่ายและการแยกแยะผู้เรียน มีการวิเคราะห์ว่าแต่ละข้อของแบบทดสอบมีความยากในระดับที่เหมาะสม และสามารถแยกแยะระหว่างผู้ที่มีความรู้มากหรือน้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่ง่ายหรือยากเกินไป และสามารถวัดผลได้ตรงจุด

4) ความชัดเจนของคำตอบ ทุกข้อสอบมีคำตอบที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้การตรวจและให้คะแนนเป็นไปอย่างเที่ยงตรง และลดความคลาดเคลื่อนจากความไม่แน่นอนในการตรวจ

ทั้งนี้ขั้นตอนทั้งหมดได้ดำเนินการโดยใช้กลุ่มทดลองนอกเหนือจากกลุ่มนักศึกษาหลัก และอาศัยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาเพื่อรับรองคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริงในการวิจัย

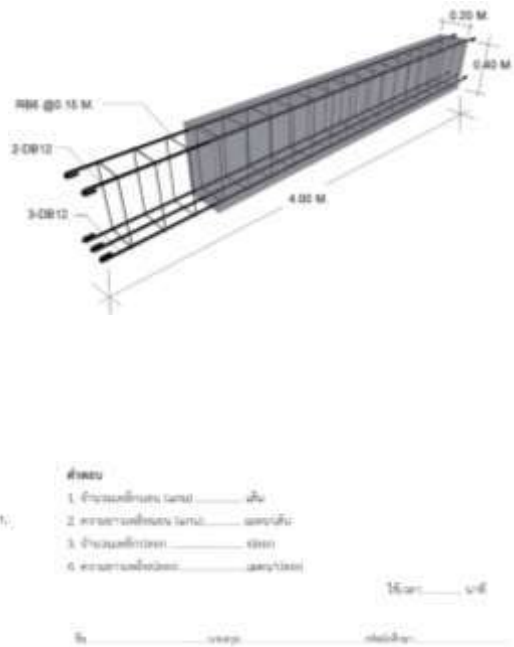
แบบทดสอบ A1

หาปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานคาน

แบบทดสอบ A2

หาปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานคาน

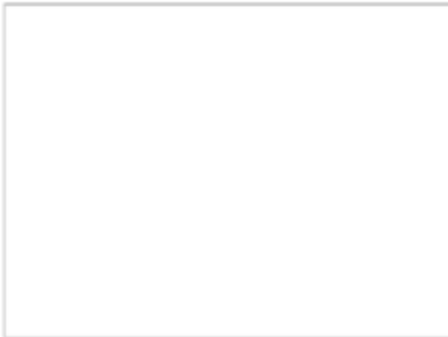

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างแบบทดสอบหมวด A รูปแบบที่ 1 (A1) (ซ้าย) และแบบทดสอบรูปแบบที่ 2 (A2) (ขวา)

แบบทดสอบ A3

หาปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานคาน

Sketch A3

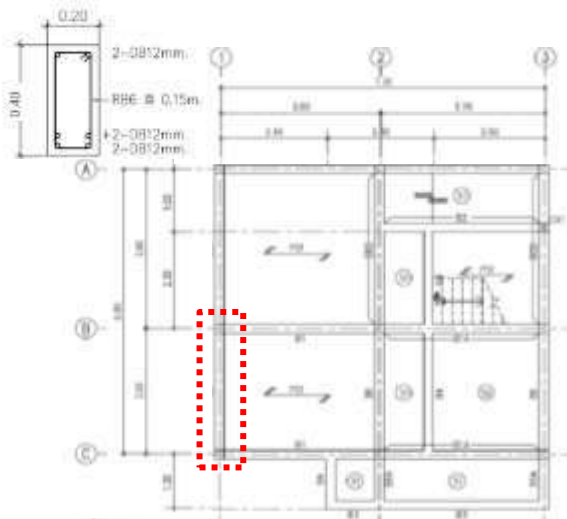

คำตอบ

1. จำนวนเหล็กคาน (ขนาด) เส้น
2. ความยาวเหล็กคาน (ขนาด) เมตร/เส้น
3. จำนวนเหล็กคาน เส้น
4. ความยาวเหล็กคาน เมตร/เส้น

15. นก

15. นก

คำตอบ

1. จำนวนเหล็กคาน (ขนาด) เส้น
2. ความยาวเหล็กคาน (ขนาด) เมตร/เส้น
3. จำนวนเหล็กคาน เส้น
4. ความยาวเหล็กคาน เมตร/เส้น

15. นก

15. นก

ภาพที่ 3 แสดงตัวอย่างแบบทดสอบ หมวด A รูปแบบที่ 3 (A3)

3. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเด็นดังนี้ ประเด็นที่ 1 ประกอบด้วย ข้อมูลจากแบบทดสอบ ที่วัดผลด้านความถูกต้องของคำตอบ และระยะเวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบ โดยนำมาเปรียบเทียบกับทั้ง 3 รูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามได้ถูกต้องจากแบบทดสอบ (n=76)

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
หมวดที่ 1 แบบทดสอบ A เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานคาน		
A1 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนดูจากแบบ 2 มิติ	58	76.32
A2 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนดูจากแบบ 3 มิติ	66	86.84
A3 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนสังเกตภาพจากต้นแบบที่เป็น 2 มิติ ออกมาเป็นรูปแบบที่เป็น 3 มิติ	71	93.42
หมวดที่ 2 แบบทดสอบ B เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานฐานราก		
B1 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนดูจากแบบ 2 มิติ	56	73.68
B2 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนดูจากแบบ 3 มิติ	62	81.58
B3 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนสังเกตภาพจากต้นแบบที่เป็น 2 มิติ ออกมาเป็นรูปแบบที่เป็น 3 มิติ	72	94.74
หมวดที่ 3 แบบทดสอบ C เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานเสาตอม่อ		
C1 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนดูจากแบบ 2 มิติ	55	72.37
C2 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนดูจากแบบ 3 มิติ	66	86.84
C3 การคิดปริมาณโดยให้ผู้เรียนสังเกตภาพจากต้นแบบที่เป็น 2 มิติ ออกมาเป็นรูปแบบที่เป็น 3 มิติ	71	93.42

จากข้อมูลในตารางพบว่าในหมวดที่ 1 (แบบทดสอบ A เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานคาน) ผู้ตอบแบบทดสอบสามารถตอบได้ถูกต้องมากที่สุดข้อ A3 ซึ่งเป็นการสังเกตภาพจากแบบ 2 มิติไปเป็นแบบ 3 มิติ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 93.42 รองลงมาคือข้อ A2 ที่ดูจากแบบ 3 มิติ จำนวน 66 คน (ร้อยละ 86.84) และข้อ A1 ที่ดูจากแบบ 2 มิติ จำนวน 58 คน (ร้อยละ 76.32)

ในขณะเดียวกันหมวดที่ 2 (แบบทดสอบ B เรื่องงานฐานราก) ข้อ B3 ที่เป็นการสังเกตภาพจาก 2 มิติเป็น 3 มิติ มีผู้ตอบถูกต้องมากที่สุด จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 94.74 รองลงมาคือข้อ B2 จำนวน 62 คน (ร้อยละ 81.58) และข้อ B1 จำนวน 56 คน (ร้อยละ 73.68) ส่วนในหมวดที่ 3 (แบบทดสอบ C เรื่องเสาตอม่อ) ข้อ C3 มีผู้ตอบถูกต้อง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 93.42 ข้อ C2 จำนวน 66 คน (ร้อยละ 86.84) และข้อ C1 จำนวน 55 คน (ร้อยละ 72.37)

โดยสรุปพบว่า ข้อสอบในแต่ละหมวดที่ให้ผู้เรียนสังเกตภาพจากแบบ 2 มิติออกมาเป็นแบบ 3 มิติ (ข้อ A3, B3, และ C3) มีผู้ตอบถูกต้องในสัดส่วนสูงสุดในทุกหมวด (ระหว่าง 93.42%–94.74%) รองลงมาคือข้อที่ดูจากแบบ 3 มิติ และต่ำที่สุดคือข้อที่ดูจากแบบ 2 มิติ ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแปลงภาพจาก 2 มิติเป็น 3 มิติ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีกว่าวิธีอื่นอย่างชัดเจน

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาเปรียบเทียบจากประสิทธิภาพด้านระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทำแบบทดสอบ (n=76)

รายการ	ทำแบบทดสอบได้เร็วกว่า		ทำแบบทดสอบได้ช้ากว่า	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
หมวดที่ 1 แบบทดสอบ A เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานคาน				
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ A1 เปรียบเทียบกับ A2	61	80.26	15	19.74
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ A2 เปรียบเทียบกับ A3	53	69.74	23	30.26
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ A3 เปรียบเทียบกับ A1	66	86.84	10	13.16
หมวดที่ 2 แบบทดสอบ B เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานฐานราก				
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ B1 เปรียบเทียบกับ B2	58	76.32	18	23.68
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ B2 เปรียบเทียบกับ B3	51	67.11	25	32.89
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ B3 เปรียบเทียบกับ B1	67	88.16	9	11.84
หมวดที่ 3 แบบทดสอบ C เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานเสาตอม่อ				
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ C1 เปรียบเทียบกับ C2	55	72.37	21	27.63
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ C2 เปรียบเทียบกับ C3	48	63.16	28	36.84
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ C3 เปรียบเทียบกับ C1	64	84.21	12	15.79

จากข้อมูลในตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบน้อยลงเมื่อเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้จากแบบ 2 มิติไปสู่แบบ 3 มิติ หรือการสเก็ตภาพ โดยในหมวดที่ 1 (แบบทดสอบ A เรื่องงานคาน) ใช้เวลาน้อยลงในการทำแบบทดสอบ A2 เมื่อเปรียบเทียบกับ A1 และมีจำนวน 53 คน (ร้อยละ 69.74) ที่ใช้เวลาน้อยลงในการทำ A3 เมื่อเทียบกับ A2 ในขณะที่เปรียบเทียบระหว่าง A3 และ A1 พบว่ามีถึง 66 คน (ร้อยละ 86.84) ที่ใช้เวลาน้อยลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้การสเก็ตภาพจากแบบ 2 มิติเป็น 3 มิติ ช่วยลดเวลาในการทำแบบทดสอบได้มากที่สุด

ในขณะเดียวกันในหมวดที่ 2 (แบบทดสอบ B เรื่องฐานราก) ผลลัพธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีผู้ใช้น้อยลง 58 คน (ร้อยละ 76.32) ใน B2 เทียบกับ B1 และ 51 คน (ร้อยละ 67.11) ใน B3 เทียบกับ B2 รวมถึงมีถึง 67 คน (ร้อยละ 88.16) ที่ใช้เวลาน้อยลงในการทำ B3 เทียบกับ B1 ซึ่งสะท้อนว่ากระบวนการเรียนรู้ที่มีความเป็นภาพ 3 มิติ หรือผ่านการสเก็ตช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้รวดเร็วขึ้น

สำหรับหมวดที่ 3 (แบบทดสอบ C เรื่องเสาตอม่อ) พบว่ามีผู้ใช้น้อยลง 55 คน (ร้อยละ 72.37) ใน C2 เทียบกับ C1 48 คน (ร้อยละ 63.16) ใน C3 เทียบกับ C2 และ 64 คน (ร้อยละ 84.21) ใน C3 เทียบกับ C1 แม้จำนวนผู้ใช้น้อยลงในแต่ละคู่จะลดหลั่นลงเล็กน้อย แต่ก็ยังคงแสดงแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยสรุปกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำแบบทดสอบได้เร็วขึ้นเมื่อเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้จากการดูแบบ 2 มิติ ไปสู่แบบ 3 มิติ และการสเก็ตภาพ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้องในแต่ละหมวดทั้งหมด โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากประสิทธิภาพด้านระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทำแบบทดสอบ

รายการ	ทำแบบทดสอบได้เร็วกว่า		ทำแบบทดสอบได้ช้ากว่า	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
หมวดที่ 1 แบบทดสอบ A เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานคาน				
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ A1 เปรียบเทียบกับ A2	39	86.67	6	13.33
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ A2 เปรียบเทียบกับ A3	34	75.56	11	24.44

รายการ	ทำแบบทดสอบได้เร็วกว่า		ทำแบบทดสอบได้ช้ากว่า	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ A3 เปรียบเทียบกับ A1	40	88.89	5	11.11
หมวดที่ 2 แบบทดสอบ B เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานฐานราก				
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ B1 เปรียบเทียบกับ B2	35	85.37	6	14.63
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ B2 เปรียบเทียบกับ B3	31	75.61	10	24.39
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ B3 เปรียบเทียบกับ B1	36	87.80	5	12.20
หมวดที่ 3 แบบทดสอบ C เรื่องปริมาณเหล็กในคอนกรีตของงานเสาตอม่อ				
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ C1 เปรียบเทียบกับ C2	38	84.44	7	15.56
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ C2 เปรียบเทียบกับ C3	31	68.89	14	31.11
ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ C3 เปรียบเทียบกับ C1	38	84.44	7	15.56

ในขณะเดียวกันเมื่อนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้องทั้งหมดในแต่ละหมวดมาวิเคราะห์ พบว่ามีแนวโน้มในการใช้เวลาในการทำแบบทดสอบลดลงอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบระหว่างแบบทดสอบในแต่ละคู่ของหมวดต่าง ๆ ทั้งในหมวด A (งานคาน), หมวด B (งานฐานราก) และหมวด C (งานเสาตอม่อ) โดยส่วนใหญ่มีสัดส่วนที่ใช้เวลาน้อยลงอยู่ในช่วงร้อยละ 75.56 ถึง 88.89 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความเข้าใจและทักษะในการทำแบบทดสอบของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปรียบเทียบที่แสดงให้เห็นความชัดเจนที่สุด คือ ในหมวด A ระหว่าง A3 กับ A1 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.89 สามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้องและใช้เวลาน้อยลง เช่นเดียวกับหมวด B และหมวด C

สำหรับผลการศึกษาประเด็นที่ 2 ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคนิคสร้างความเข้าใจในมุมมอง 3 มิติในการรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความสำคัญต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้มุมมอง 3 มิติในการประมาณราคาก่อสร้างในด้านต่าง ๆ

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความถูกต้องของการคำนวณตัวเลข	34 (44.74%)	30 (39.47%)	12 (15.79%)	0 (0%)	0 (0%)
ความถูกต้องของรายละเอียดแบบที่ปรากฏในแบบ	29 (38.16%)	32 (42.10%)	15 (19.74%)	0 (0%)	0 (0%)
เวลาที่ใช้ในการประมาณราคา	37 (48.69%)	28 (36.84%)	11 (14.47%)	0 (0%)	0 (0%)

จากข้อมูลในตารางเป็นการสำรวจความพึงพอใจในการใช้มุมมอง 3 มิติในการประมาณราคาก่อสร้าง พบว่าในด้านต่าง ๆ ผู้ตอบส่วนใหญ่แสดงความพึงพอใจในระดับ มากที่สุดและมาก โดยในด้านความถูกต้องของการคำนวณตัวเลข ซึ่งมีผู้ตอบในระดับ มากที่สุด 44.74% และ มาก 39.47% รวมกันถึง 84.21% ในขณะที่ความถูกต้องของรายละเอียดที่ปรากฏในแบบ มีผู้ตอบในระดับ มากที่สุด 38.16% และ มาก 42.10% รวมกันถึง 80.26% ส่วนด้านเวลาที่ใช้ในการประมาณราคา มีผู้ตอบในระดับ มากที่สุด 48.69% และ มาก 36.84% รวมกันถึง 85.53%

ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงทั้งในด้านความถูกต้องของการคำนวณตัวเลข ความถูกต้องของรายละเอียดแบบที่ปรากฏในแบบ และระยะเวลาที่ใช้ในการประมาณราคา โดยในทุกคำถามมีผู้ตอบในระดับ มากที่สุด และ มาก รวมกันมากกว่า 80%

โดยเมื่อนำข้อมูลมาพิจารณาแยกตามหัวข้อรายการพบว่า ผู้ตอบมีความพึงพอใจในระดับสูงที่สุดใน ด้านเวลาที่ใช้ในการประมาณราคา โดยมีคะแนนรวมจากผู้ตอบในระดับ มากที่สุด และ มากถึง 85.53% ซึ่งเป็นคะแนนรวมสูงสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ในขณะที่ด้านความถูกต้องของการคำนวณตัวเลข และ ความถูกต้องของรายละเอียดแบบที่ปรากฏในแบบ ก็ได้รับความพึงพอใจในระดับสูง แต่มีคะแนนรวมต่ำกว่าด้านเวลาในการประมาณราคา

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นสองประเด็นหลัก ได้แก่ การวัดผลด้านความถูกต้อง ระยะเวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบ และการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้มุมมอง 3 มิติในการประมาณราคา ซึ่งการสรุปผลจะช่วยให้เห็นถึงผลกระทบที่สำคัญของการใช้เทคนิคดังกล่าวในการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในด้านการเรียนรู้และการทำงานในอุตสาหกรรมก่อสร้าง การสรุปผลสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การวัดผลด้านความถูกต้องของคำตอบและระยะเวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะตอบคำถามได้ถูกต้องมากที่สุดจากวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการสังเกตภาพจากต้นแบบ 2 มิติออกมาเป็นรูปแบบ 3 มิติ ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงเชิงภาพและความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในขณะที่วิธีการอื่น เช่น การดูแบบ 2 มิติและแบบ 3 มิติโดยตรง แม้จะมีผู้ตอบถูกในระดับหนึ่ง แต่กลับมีค่าน้อยกว่าชัดเจนในทุกหมวด จึงสรุปได้ว่าวิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างแบบจำลองด้วยตนเองจากภาพ 2 มิติไปสู่ภาพ 3 มิตินั้นส่งผลดีต่อความเข้าใจเนื้อหาและความถูกต้องในการตอบแบบทดสอบมากกว่าวิธีการอื่นอย่างมีนัยยะสำคัญ

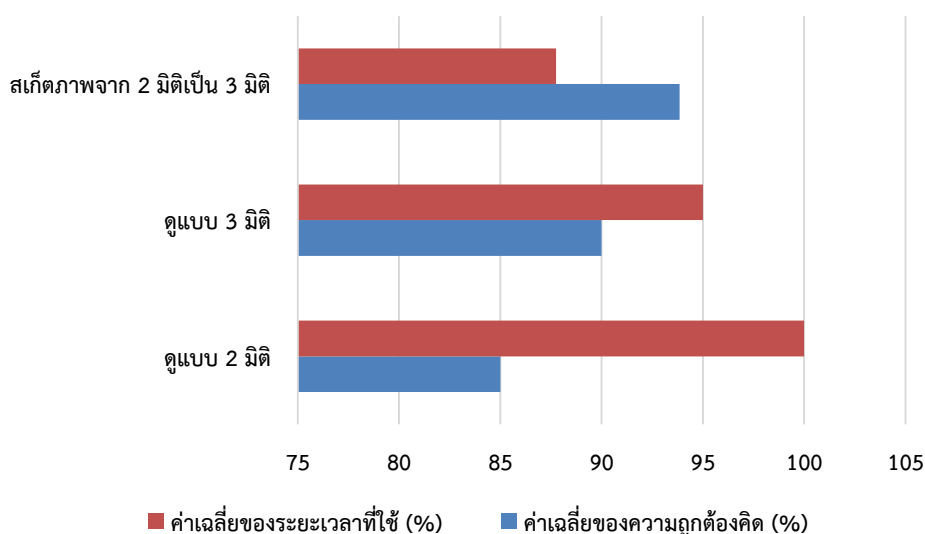
สำหรับประสิทธิภาพด้านระยะเวลากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถทำแบบทดสอบได้เร็วขึ้นเมื่อเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้จากการดูแบบ 2 มิติ ไปสู่แบบ 3 มิติ และการสังเกตภาพตามลำดับ ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเข้าใจและการถ่ายทอดภาพเชิงมิติได้ชัดเจนมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการถอดความและแปลงภาพทางสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะในรูปแบบ 3 มิติ มีแนวโน้มที่จะส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะและความเข้าใจในการคิดปริมาณวัสดุอย่างมีนัยยะสำคัญ

ประเด็นที่ 2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคนิคมุมมอง 3 มิติในการประมาณราคาก่อสร้าง ผลจากการสำรวจความพึงพอใจในการใช้มุมมอง 3 มิติในการประมาณราคาก่อสร้าง พบว่า ผู้ตอบมีความพึงพอใจในระดับสูงที่สุดในด้านเวลาที่ใช้ในการประมาณราคา โดยมีคะแนนรวมจากผู้ตอบในระดับ มากที่สุด และ มากถึง 85.52% ซึ่งเป็นคะแนนรวมสูงสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ในขณะที่ด้านความถูกต้องของการคำนวณตัวเลข และ ความถูกต้องของรายละเอียดแบบที่ปรากฏในแบบ ก็ได้รับความพึงพอใจในระดับสูง แต่มีคะแนนรวมต่ำกว่าด้านเวลาในการประมาณราคา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 3 แบบ ได้แก่ การดูแบบ 2 มิติ การดูแบบ 3 มิติ และการสังเกตภาพจากแบบ 2 มิติเป็นแบบ 3 มิติ พบว่า ผู้เรียนที่ใช้วิธีการสังเกตภาพสามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้องมากที่สุดในแต่ละหัวข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยของความถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 93.86 และยังใช้เวลาอันน้อยที่สุดในการทำแบบทดสอบ โดยมีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่ใช้คิดเป็นร้อยละ 87.75 โดยมีรายละเอียดดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนและระยะเวลาที่ใช้ของทั้งสามกลุ่มอย่างเป็นระบบ พบว่าผลลัพธ์ที่ได้มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในระดับที่สามารถมั่นใจได้ว่าการแตกต่างกันนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ซึ่งหมายความว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้มีผลต่อความถูกต้องและระยะเวลาที่ใช้ของผู้เรียนจริง โดยเฉพาะวิธีการสังเกตภาพที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นและทำงานได้เร็วขึ้นกว่าวิธีอื่น

ภาพที่ 4 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 3 แบบ

โดยสรุปผลวิจัยกล่าวได้ว่าการใช้วิธีการเรียนรู้ที่มีการสเก็ตภาพจากแบบ 2 มิติเป็น 3 มิติช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในด้านความถูกต้องของการทำแบบทดสอบและระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ ผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้องมากขึ้นและใช้เวลาน้อยลงเมื่อเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ เปรียบเทียบกับวิธีการดูจากแบบ 2 มิติและ 3 มิติ การใช้มุมมอง 3 มิติในการประมาณราคาก่อสร้างก็ได้รับความพึงพอใจจากผู้ตอบในระดับสูงในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านเวลาที่ใช้ในการประมาณราคา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการใช้เทคนิคมุมมอง 3 มิติสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างชัดเจน

5. อภิปรายผล

ผลการวิจัยในประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่าวิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการแปลงภาพจากลักษณะสองมิติเป็นสามมิติ มีนัยยะสำคัญทางสถิติต่อการยกระดับความเข้าใจในเนื้อหา พัฒนาประสิทธิภาพในการตอบแบบทดสอบ และลดระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ สมบูรณ์ คำอม (2561) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบจำลองสามมิติของอาคารสำหรับการวางแผนและประมาณราคา ผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าการประยุกต์ใช้ภาพสามมิติส่งผลให้เกิดความเข้าใจในมิติต่าง ๆ อย่างชัดเจน

ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของ พงศธร เพ็งสุวรรณ (2564) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาแอปพลิเคชันการเรียนรู้โดยใช้โมเดลสามมิติ ซึ่งพบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความเข้าใจในเนื้อหาเชิงภาพที่สูงขึ้น และเพิ่มขีดความสามารถในการประเมินสถานการณ์ผ่านปฏิสัมพันธ์กับแบบจำลองสามมิติ นอกจากนี้การศึกษาของ อภิสิทธิ์ ละม้าย (2563) ยังได้นำเสนอข้อค้นพบที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว โดยระบุว่า การประเมินความคืบหน้าโครงการก่อสร้างด้วยแบบจำลองสามมิติ จะเพิ่มประสิทธิภาพด้านความแม่นยำและความรวดเร็วในการตรวจสอบและประเมินผลของบุคลากร

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับงานวิจัยในต่างประเทศ ผลลัพธ์ของการศึกษาค้นคว้านี้มีความสอดคล้องกับองค์ความรู้ที่มีอยู่ โดยเฉพาะในงานวิจัยของ Ma (2009) ซึ่งได้นำเสนอการประยุกต์ใช้มุมมองภาพสามมิติในการประมาณราคาก่อสร้าง ผลการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในรายละเอียดการประมาณราคาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ ลดความคลาดเคลื่อนในการคำนวณ และเพิ่มระดับความมั่นใจในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Al-Kilidar et al. (2023) โดยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยี Building Information Modeling (BIM) ร่วมกับ Virtual Reality (VR) ซึ่งพบว่าการผสมผสานเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพในการประเมินต้นทุน และลดระยะเวลาในการดำเนินงานได้

นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้เรียนและผู้ปฏิบัติงานในสายการก่อสร้างมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับมิติของเวลาในการประมาณราคา ซึ่งสะท้อนจากผลการวิจัยในครั้งนี้ที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความพึงพอใจสูงสุดในด้านนี้ ข้อมูลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ทองมูล (2562) ที่ระบุว่าการใช้เทคโนโลยีภาพสามมิติช่วยลดระยะเวลาในการประเมินราคาลงได้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันยังลดความผิดพลาดจากการตีความแบบก่อสร้างในรูปแบบ 2 มิติ

โดยผลการวิจัยของ Bhatla and Leite (2012) ได้ให้ข้อค้นพบในทำนองเดียวกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการใช้ BIM ร่วมกับระบบการวางแผนที่มีความแม่นยำสามารถลดเวลาและต้นทุนในกระบวนการก่อสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ Zhao et al. (2017) ยังสนับสนุนว่าการนำเสนอข้อมูลผ่านการจำลองภาพ 3 มิติช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารข้อมูลระหว่างทีมงานในโครงการ ส่งผลต่อความแม่นยำในการประมาณราคาและลดข้อผิดพลาดจากการตีความแบบ

ในขณะเดียวกันการเรียนรู้ผ่านการสังเกตภาพจากรูปแบบ 2 มิติเป็น 3 มิติ ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาทางสถาปัตยกรรม แต่ยังเสริมทักษะการคิดเชิงวิจารณ์และการคิดเชิงภาพ ซึ่งมีผลต่อการเข้าใจในมิติของพื้นที่และการคิดอย่างมีระเบียบ กระบวนการนี้กระตุ้นให้ผู้เรียนต้องคิดและวิเคราะห์ในการแปลงภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นการประมวลผลภาพและข้อมูลเชิงพื้นที่ (Mayer, 2005) นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดเชิงสะท้อน (Zimmerman, 2002) โดยการที่ผู้เรียนต้องมีการรับรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ คำอม (2561) สนับสนุนว่า การใช้โมเดลสามมิติเพื่อการเรียนรู้ช่วยเสริมความเข้าใจและเพิ่มความแม่นยำในการทำงานในอุตสาหกรรมก่อสร้าง

จากการวิเคราะห์ผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการถอดความเชิงภาพและสร้างแบบจำลองสามมิติ มิได้เพียงส่งเสริมการพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกเท่านั้น หากแต่ยังมีแนวโน้มสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในบริบทวิชาชีพ โดยข้อค้นพบเหล่านี้ส่งผลถึงความสำคัญของการเรียนรู้ผ่านมิติภาพที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถสังเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาผู้เรียนควรส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในขั้นตอนการสังเกตภาพจากแบบ 2 มิติ ไปสู่แบบจำลอง 3 มิติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงภาพ การคิดเชิงระบบ และเพิ่มความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้การใช้กิจกรรมฝึกปฏิบัติในลักษณะกรณีศึกษา (case study) หรือสถานการณ์จำลอง (simulation) จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการพัฒนาผู้สอนควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สอนในด้านการใช้เทคโนโลยี 3 มิติ อาทิเช่น การออกแบบบทเรียน การใช้ซอฟต์แวร์สร้างแบบจำลอง 3 มิติ และการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการถอดความเชิงภาพจากแบบ 2 มิติ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงประสบการณ์หรือเข้าร่วมชุมชนวิชาชีพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัยและตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ในขณะเดียวกันข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ควรเลือกใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน เช่น โปรแกรม SketchUp, Autodesk Revit หรือ BIM Viewer ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน อีกทั้งควรจัดทำคู่มือประกอบการเรียน หรือสร้างสื่อการเรียนรู้แบบดิจิทัล (e-Learning) ที่สามารถอธิบายกระบวนการใช้งานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เครื่องมือช่วยได้อย่างถูกต้อง

โดยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ในรายวิชาการประมาณราคาก่อสร้าง เนื้อหาของรายวิชาควรมีการปรับโครงสร้างการเรียนรู้ให้เน้นการฝึกฝนจากสถานการณ์จริงมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของการถอดแบบและวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพ 3 มิติ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกถอดปริมาณวัสดุจากโมเดลสามมิติที่สร้างขึ้นจากแบบ 2 มิติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจแบบองค์รวม รวมถึงส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ เช่นการเปรียบเทียบความแม่นยำและความถูกต้องระหว่างการประเมินราคาด้วยแบบ 2 มิติและแบบ 3 มิติ

สำหรับข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบถึงผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีการสเก็ตภาพจาก 2 มิติเป็น 3 มิติ กับการใช้ซอฟต์แวร์ BIM (Building Information Modeling) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมในวงการก่อสร้าง โดยเฉพาะในการออกแบบและการประเมินราคาก่อสร้าง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และประสิทธิภาพในการใช้งานระหว่างการสเก็ตภาพ 2 มิติ ไปยัง 3 มิติ กับการใช้ BIM จะช่วยให้เข้าใจถึงข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธี และจะสามารถแนะนำวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในงานก่อสร้างได้

รวมถึงการศึกษาวิจัยที่เชื่อมโยงไปยังกลุ่มผู้เรียนในสาขาวิศวกรรมโยธาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างอื่น ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการประมาณราคาและการออกแบบโครงสร้างงานก่อสร้างที่มีความซับซ้อนกว่า โดยเฉพาะในกระบวนการประเมินต้นทุนและการวางแผนที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่สามารถสร้างและวิเคราะห์โมเดลสามมิติในเชิงลึกมากขึ้น การวิจัยในลักษณะนี้จะช่วยประเมินว่าเทคนิคการสเก็ตภาพจากแบบ 2 มิติเป็น 3 มิติ สามารถพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของกลุ่มดังกล่าวได้หรือไม่ และผลการเรียนรู้จากกลุ่มนี้จะช่วยยืนยันความเหมาะสมของการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวในสาขาวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินราคา การออกแบบโครงสร้าง หรือการวางแผนงานก่อสร้างต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

- พงศธร เพ็งสุวรรณ. (2564). การพัฒนาแอปพลิเคชันโมเดล 3 มิติเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 15(2), 99–110.
- วรารณ ทงมูล. (2562). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภาพสามมิติเพื่อการประมาณราคาก่อสร้างที่แม่นยำ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมบุญ คำมอม. (2561). การพัฒนาแบบจำลองสามมิติของอาคารสำหรับการวางแผนและประมาณราคา. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 15(3), 45-55.
- สมบุญ คำมอม. (2561). การพัฒนาแบบจำลองสามมิติอาคารปฏิบัติการวิศวกรรมโยธาเพื่อการวางแผนและประมาณราคาก่อสร้าง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, และสำนักงานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570. https://backend.tsri.or.th/files/trf/2/docs/Policy_and_Strategy_of_Thailand_HESI_25632570_and_Thailand_SRI_Plan_2563-2565.pdf
- อภิสิทธิ์ ละม้าย. (2563). การศึกษาความเป็นไปได้ในการประเมินความคืบหน้างานด้วยแบบจำลองสามมิติ. ใน *วรรณวรงค์ รัตนนิคม และคณะ (บรรณาธิการ), การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 25*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- AbouRizk, S., Knowles, P., & Hermann, U. (2006). Interactive 3D visualization as a tool for construction education. In L. F. Perrone et al. (Eds.), *Proceedings of the 2006 Winter Simulation Conference* (pp. 1–8). IEEE.
- Al-Kildar, H., Al-Sabah, S., & Al-Dubai, M. (2023). Integrating building information modeling and virtual reality to enhance construction cost estimation. *International Journal of Engineering*, 36(1), 1–10. https://www.ije.ir/article_166975.html
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Longman.
- Bhatla, A., & Leite, F. (2012). Integration of construction cost estimation and schedule optimization using BIM. In *Construction Research Congress 2012: Construction Challenges in a Flat World* (pp. 773–782). <https://doi.org/10.1061/9780784412329.078>

- Cheng, J. (2015). *A visual approach to construction cost estimating* [Master's thesis]. Marquette University. <https://epublications.marquette.edu>
- Leathem, T., Collins, W., & Perrenoud, A. (2024). Effectiveness of 3D models in estimating course. *ASC 2024 EPiC Series in Built Environment*, 5, 285–293.
- Ma, Z. (2009). *A visual approach to construction cost estimating* [Master's Thesis]. Marquette University. https://epublications.marquette.edu/theses_open/28
- Mayer, R. E. (2005). *The Cambridge handbook of multimedia learning*. Cambridge University Press.
- Pishdad, P., & Onungwa, I. O. (2024). Analysis of 5D BIM for cost estimation, cost control, and cost monitoring. *Journal of Information Technology in Construction*, 29, 525-548.
- Zhao, X., Zhao, X., & Li, Q. (2017). Building cost estimation using 3D visualization and BIM. *Automation in Construction*, 80, 108-119. <https://doi.org/10.1016/j.autcon.2017.04.002>
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64-70.

ปัญหาทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของพนักงานฝ่ายปกครอง

Legal Problems in Preventing and Suppressing Human Trafficking in the Role of Administrative Staff

สุภัทสร ประเสริฐกิจ^{1*} และ วรณวิภา เมืองถ้ำ²
Supassorn Prasertkit^{1*} and Wanwipa Muangtham²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของความผิดฐานค้ามนุษย์ และเปรียบเทียบมาตรการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตามกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศ ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของพนักงานฝ่ายปกครอง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พร้อมเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายไทยให้เหมาะสมและเป็นธรรมมากขึ้น โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยเอกสารจากตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา ตำรากฎหมาย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่เชื่อถือได้ ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายของไทยมุ่งเน้นการป้องกัน ปราบปราม และคุ้มครองช่วยเหลือเหยื่อ สอดคล้องกับพิธีสาร Palermo Protocol กฎหมาย TVPA ของสหรัฐฯ และ PHTA ของสิงคโปร์ แต่บางมาตราของไทย เช่น มาตรา 52/1 และมาตรา 56/1 ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่มุ่งเน้นการลงโทษอย่างเข้มงวดโดยไม่มีข้อยกเว้น นอกจากนี้ พนักงานฝ่ายปกครองซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายคือความไม่ชัดเจนในบางถ้อยคำของตัวบทกฎหมายที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดเอกภาพ เช่นคำว่า “การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล” “หน่วงเหนี่ยวกักขัง” ตามมาตรา 6 และคำว่า “เจ้าพนักงาน” ตามมาตรา 13 จึงเสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยแก้ไขคำว่า “การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล” เป็น “การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันกับวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” และเพิ่มนิยามคำว่า “ทำให้ตกอยู่ใต้บังคับโดยไม่สมัครใจ” และ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ให้ชัดเจนขึ้น พร้อมแก้ไขบทกำหนดโทษกรณีบุกรุกกระทําต่อผู้สืบสันดานให้ต้องรับโทษหนักขึ้น เว้นแต่มีเหตุอันควรลดโทษ และเพิ่มบทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดซ้ำ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นไปตามหลักสากล

คำสำคัญ : การป้องกันและปราบปราม ค้ามนุษย์ พนักงานฝ่ายปกครอง

^{1*} สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University

E-mail : supassorn.w1445@gmail.com

² สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University

E-mail : Wanwipa.Mua@stou.ac.th

*Corresponding author

Abstract

This research study aimed to explore the concepts, theories, and background of human trafficking offences, and to compare measures for preventing, suppressing, and punishing human traffickers under Thai law, international law, and foreign law. It also analyzed the legal challenges in preventing and suppressing human trafficking by administrative officers following the Prevention and Suppression of Human Trafficking Act B.E. 2551 (2008) and its amendments, while proposing guidelines for the development of Thai laws to be more appropriate and fairer. This study employed a qualitative research methodology, utilizing document analysis of legal texts, court rulings, legal textbooks, academic articles, theses, and reliable online sources. The findings indicated that Thai law has focused on prevention, suppression, and victim protection, aligning with the Palermo Protocol, the U.S. Trafficking Victims Protection Act (TVPA), and Singapore's Prevention of Human Trafficking Act (PHTA). However, some provisions of Thai law, such as Sections 52/1 and 56/1, have not fully complied with international standards, which emphasized strict punishment without exceptions. Additionally, administrative officers, playing a key role in addressing human trafficking, face obstacles in law enforcement due to ambiguities in certain legal terms that lead to inconsistencies in enforcement. These ambiguities include phrases such as “any other similar acts that exploit a person” and “detention” under Section 6, as well as the term “official” in Section 13. Therefore, it has proposed to amend the Anti-Human Trafficking Act B.E. 2551 and its amendments by changing the wording of “any other similar acts that exploit a person” to “any other acts that were similar to seek unlawful benefits” and by adding clearer definitions for “involuntary subjugation” and “government officials.” It has recommended amending the penalty provisions for cases in which parents commit offences against their descendants to impose stricter penalties unless there were justifiable reasons to reduce them. It has increased the penalties for repeat offenders to enhance the effectiveness of law enforcement and to ensure alignment with international principles.

Keywords: Prevention and Suppression, Human Trafficking, Administrative Staff

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่สังคมทั่วโลกให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความมั่นคงของประเทศที่มีความรุนแรงและขยายตัวอย่างรวดเร็วตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันการค้ามนุษย์มีความหลากหลายและยังมีความเชื่อมโยงกับการประกอบอาชญากรรมรูปแบบอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นองค์ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น แก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยมีสาเหตุจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกขึ้น ทำให้การค้ามนุษย์สามารถควบคุมและเคลื่อนย้ายเหยื่อค้ามนุษย์ข้ามพรมแดนได้ง่ายและรวดเร็ว จนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ และเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของแต่ละประเทศทั่วโลกมีประสิทธิภาพ สหรัฐอเมริกาจึงได้ตรากฎหมาย The Trafficking Victims Protection Act of 2000 (TVPA) ขึ้น โดยมุ่งเน้นการป้องกัน การคุ้มครองเหยื่อ และการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด ที่เรียกว่ามาตรการ 3P และจัดทำรายงาน Trafficking in Persons Report (TIP Report) เพื่อประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ทั่วโลกและจัดอันดับความพยายามของแต่ละประเทศในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ขณะเดียวกันสหประชาชาติได้สร้างมาตรการสากลเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ขึ้น เกิดเป็นพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

(Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nations Convention against Transnational Organized Crime - UNTOC) หรือที่รู้จักกันในนามพิธีสารพาเลโม (Palermo Protocol) โดยพิธีสารฉบับนี้ได้ให้นิยามความหมายของการค้ามนุษย์ไว้อย่างชัดเจนในข้อ 3 ว่า “การค้ามนุษย์” หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อการจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคล โดยการข่มขู่ การใช้กำลัง หรือการบีบบังคับในรูปแบบอื่น การลักพาตัว การฉ้อโกง การหลอกลวง และการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือการใช้สถานะความเสี่ยงภัย หรือการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความมุ่งหมายในการแสวงประโยชน์ การแสวงประโยชน์อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึงการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น หรือการแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการติดต่อยิวะ (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, 2000) ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกสหประชาชาติหลายร้อยประเทศเป็นภาคีและดำเนินการตามข้อกำหนดของพิธีสารนี้ จึงเป็นเหตุให้สหรัฐฯ ใช้กฎหมาย TVPA เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติตามและสนับสนุนหลักการและมาตรฐานที่กำหนดในพิธีสาร Palermo Protocol โดยประเทศไทยได้ให้สัตยาบันในพิธีสารฯ เมื่อปี พ.ศ. 2556 ทำให้มีหน้าที่ทางกฎหมายในการแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของพิธีสารฯ จึงตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ขึ้น ซึ่งภายหลังมีการแก้ไขเพิ่มเติม ปัจจุบันคือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก, น. 19) โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้นิยามความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ในมาตรา 4 ว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และให้หมายรวมถึงข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มิคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 125 ตอนที่ 29 ก, น. 28) ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) ได้นิยามความหมายของ “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” ว่าหมายความว่าเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมถึงพัสติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 52, น. 598) ดังนั้น พนักงานฝ่ายปกครอง สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความสะดวกให้เกิดความสงบสุขในสังคม ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2559 จึงมีอำนาจในการสืบสวนและจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดได้ตามมาตรา 17 มาตรา 78 และมาตรา 80 เว้นแต่อำนาจในการสอบสวน เนื่องจากพนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจสอบสวนเฉพาะความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ตามกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. 2554 (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 128 ตอนที่ 50 ก, น. 20) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แต่เมื่อพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในบทบาทของพนักงานฝ่ายปกครอง พบว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ยังมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอยู่หลายประการ อันก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายเป็นเหตุให้เจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นไม่สามารถบรรลุผลได้ ดังนี้ (1) ปัญหาการตีความองค์ประกอบการกระทำอันเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ตามมาตรา 6 กล่าวคือ การตีความว่า “การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล” คำว่า “การขูดรีดบุคคล” เป็นองค์ประกอบที่ต้องนำไปขยาย “การอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน” ในส่วนหน้าด้วยหรือไม่ หรือเพียงใช้ในการขยายคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” เท่านั้น (2) ปัญหาการบังคับใช้เหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 13 เนื่องจากไม่มีนิยามความหมายของข้าราชการหรือเจ้าพนักงานไว้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดการตีความและบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน เช่นกรณีของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

พ.ศ. 2457 กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองราษฎร ปกครองท้องที่ ตลอดจนรักษาความสงบเรียบร้อย หรือการอื่นใดที่เกี่ยวกับความอาญาที่อยู่ในเขตหมู่บ้านที่รับผิดชอบ หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะจะไม่มีอำนาจหน้าที่กระทำการใด ๆ นอกเขตพื้นที่ของตนได้ ฉะนั้นหากกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินั้นนอกพื้นที่จะต้องรับโทษเป็นสองเท่าหรือไม่ และ (3) ปัญหาความเหมาะสมในการกำหนดบทลงโทษของบุพการีที่กระทำความผิดต่อผู้สืบสันดานตามมาตรา 52/1 และมาตรา 56/1 ซึ่งเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาโทษหรือลดโทษให้บุพการีเพราะเหตุความยากจน เหลือทนทาน หรือเหตุอันควรปรานีอื่น ซึ่งไม่สะท้อนถึงความพยายามอย่างจริงจังในการจัดปัญหาการค้ำมนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการใช้แรงงานในรูปแบบที่เลวร้ายที่กระทำต่อเด็ก บทลงโทษที่ไม่เข้มงวดอาจเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดใช้ตำแหน่งที่ว่างใจหรืออำนาจในความสัมพันธ์กับเด็กในการกระทำความผิดได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องรับโทษหรือได้รับโทษน้อยลง จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทยและต่างประเทศ คือสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์ เพื่อนำมาปรับใช้พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของไทยให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของความผิดฐานค้ามนุษย์

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตามกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศ

1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของพนักงานฝ่ายปกครอง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

1.2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ให้มีความเหมาะสม และเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ โดยศึกษาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบฐานค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ บทกำหนดโทษกรณีที่เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่พิเศษตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงบุพการีและบุคคลที่มีความสัมพันธ์พิเศษกับเหยื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานฝ่ายปกครอง และให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้น

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะช่วยให้ผู้บังคับใช้กฎหมายในทุกระดับ ทั้งพนักงานฝ่ายปกครอง ตลอดจนตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล สามารถตีความและบังคับใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมมากขึ้น โดยการเพิ่มความชัดเจนในคำจำกัดความและขอบเขตของการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ซึ่งจะช่วยลดความไม่แน่นอนในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ การแก้ไขบทบัญญัติให้เหมาะสมและไม่ขัดแย้งกัน จะช่วยป้องกันการใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการแสวงหาผลประโยชน์ที่มิชอบ โดยเฉพาะในกรณีของการใช้แรงงานเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ การกำหนดบทลงโทษที่เข้มงวดกับผู้มีส่วนหน้าที่หรือความสัมพันธ์พิเศษกับเหยื่อจะช่วยลดโอกาสในการหลีกเลี่ยงโทษและส่งเสริมความยุติธรรมในการดำเนินคดี โดยการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบกับสหรัฐฯ และสิงคโปร์ จะช่วยพัฒนากฎหมายและกลไกการบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา ตำรากฎหมาย รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ และแหล่งข้อมูลอินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบ ข้อสรุป และเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

3. สรุปผลการวิจัย

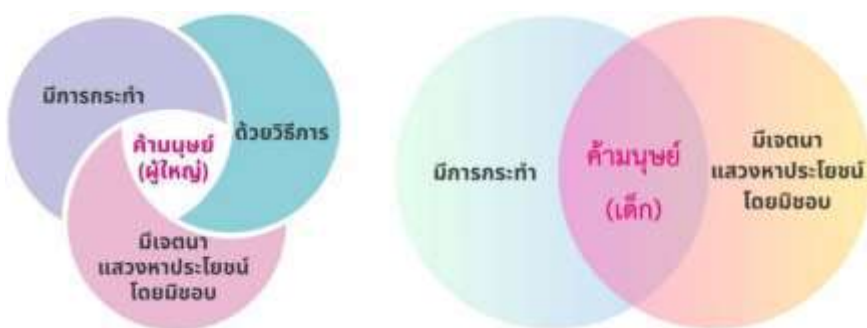
การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของทุกหน่วยงาน มิใช่เพียงหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกรมการปกครองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและแรงงาน รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เพราะการค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่ซับซ้อนและครอบคลุมหลากหลายมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจน รวมถึงการมีบทลงโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด จะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายของพนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมาย TVPA ทั้งด้านการป้องกันและบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์และการคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ เพื่อพัฒนามาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการตีความองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ พบว่า ความรับผิดชอบฐานค้ามนุษย์ของไทยได้บัญญัติไว้ในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขูดเหงื่อ การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม” (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนที่ 45 ก, น. 1)

ภาพที่ 1 องค์ประกอบความผิดฐานค่านมนุษย์

จากบทบัญญัติดังกล่าว สามารถแยกการกระทำความผิดออกได้ 2 กรณีดังภาพที่ 1 คือ การกระทำความผิดฐานค่านมนุษย์โดยทั่วไป (ผู้ใหญ่) และการกระทำความผิดฐานค่านมนุษย์ที่กระทำต่อเด็ก โดยการกระทำดังกล่าวมีความแตกต่างกันตรงที่การกระทำความผิดฐานค่านมนุษย์ที่กระทำต่อเด็กจะมีเพียงสององค์ประกอบเท่านั้น ได้แก่ (1) การกระทำ (Action) คือ การเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ และ (2) วัตถุประสงค์ (Purposes) คือ เจตนาพิเศษที่ผู้กระทำความผิดมีต่อการกระทำความผิด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผู้เสียหาย แบ่งออกได้ 8 รูปแบบ คือ การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอราน การดัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดจะใช้วิธีการใด (Means) ในการกระทำความผิด ทั้งการข่มขู่ การใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ชูเชิญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพราะในกรณีของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี การกระทำทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการค่านมนุษย์หรือการใช้แรงงานเด็กในลักษณะที่ผิดกฎหมายถือเป็นการกระทำที่ร้ายแรงอยู่แล้วและต้องได้รับการคุ้มครองสูงสุด เนื่องจากเด็กย่อมขาดประสบการณ์และความสามารถในการตัดสินใจที่เหมาะสม กฎหมายจึงไม่ต้องการการพิสูจน์วิธีการ (Means) ที่ใช้ในการกระทำความผิด แต่ให้ความสำคัญกับการพิสูจน์เพียงว่า เด็กถูกกระทำอย่างผิดกฎหมายและวัตถุประสงค์ของการกระทำเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็กเท่านั้น

อย่างไรก็ดี การกระทำที่เข้าข่ายเป็นความผิดฐานค่านมนุษย์จะต้องปรากฏชัดเจนถึงองค์ประกอบความผิดไม่ว่าผู้เสียหายจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กก็ตาม มิเช่นนั้นจะถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำความผิดฐานค่านมนุษย์ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 71/2562 ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานค่านมนุษย์โดยบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ต้องประกอบด้วย การเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบโดยข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของบุคคลอื่น โดยชูเชิญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค่านมนุษย์ พ.ศ. 2551 เมื่อข้อเท็จจริงแห่งคดีนี้ไม่ปรากฏว่านับตั้งแต่ผู้เสียหายเข้ามาทำงานในโรงงานของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จนถึงวันที่ผู้เสียหายหลบหนีออกมา จำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้กระทำการอันใดเป็นการข่มขืนใจให้ผู้เสียหายทำงาน โดยทำให้ผู้เสียหายกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้เสียหาย โดยชูเชิญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้ผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้แต่อย่างใด คงได้ความเพียงว่าจำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้ผู้เสียหายทำงานหนักโดยไม่จ่ายเงินเดือนและการควบคุมให้ทำงานต่อเนื่อง รวมถึงการใช้กฏแรงกดดันประทุ

เพื่อป้องกันความปลอดภัยของผู้เสียหาย ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการทำให้ผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือใช้กำลังประทุษร้าย และการที่จำเลยที่ 1 และที่ 2 พุดห้ามผู้เสียหายมิให้ออกไปนอกโรงงานและบ้านพัก หากออกไปจะตัดผมให้สั้นเหมือนผู้ชาย ก็มีได้พุดด้วยน้ำเสียงข่มขู่ และผู้เสียหายไม่เคยเห็นคนงานคนใดถูกลงโทษ กรณีไม่ถือว่าจำเลยที่ 1 และที่ 2 ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ชูเชี่ยวด้วยประการใด ๆ ใช้กำลังประทุษร้าย ทำให้ผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เพื่อให้ผู้เสียหายทำงานให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงยังไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (2) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 71/2562) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบที่พนักงานฝ่ายปกครองมักพบปัญหาในทางปฏิบัติคือการตีความคำว่า “การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล” ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายไทย แต่ไม่มีปรากฏในพิธีสาร Palermo Protocol รวมถึงกฎหมาย TVPA ของสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย PHTA ของสิงคโปร์ ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายคำว่า “ขูดรีด” ว่าหมายถึงแสวงหาประโยชน์โดยวิธีบีบบังคับเอา หรือแสวงหาประโยชน์โดยวิธีบีบบังคับให้จำยอม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) โดยปัญหานี้มีความเห็นแยกออกเป็นสองแนวทาง คือ (1) แนวทางแรกเห็นว่า ต้องตีความคำว่า “การขูดรีดบุคคล” ตามตัวอักษรแบบเคร่งครัด กล่าวคือ กฎหมายอาญาจะต้องตีความอย่างเคร่งครัด เมื่อกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำใดเป็นความผิดและต้องรับโทษทางอาญาแล้วต้องถือว่าการกระทำนั้น ๆ เท่านั้นที่เป็นความผิดและผู้กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษ ในแนวทางนี้เห็นว่าการกระทำที่จะเข้าข่ายเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบต้องมีลักษณะเป็นการขูดรีดบุคคลประกอบด้วย โดยมีรูปแบบวิธีการบีบบังคับหรือบังคับให้จำยอม เช่น การเอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมโดยการทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องทนทำงานเพื่อชดใช้หนี้ที่ไม่เป็นธรรม หรือหนี้ที่ตนไม่รู้หรือไม่ได้รับแจ้งล่วงหน้า ที่เรียกว่าแรงงานขูดหนี้ (Debt bondage) การทำงานในระยะเวลามากกว่าที่กฎหมายกำหนด ค่าตอบแทนและสวัสดิการไม่เหมาะสม หรือการหักเงินล่วงหน้าไม่ได้รับค่าจ้างหรือจ่ายให้กับผู้อื่นแทน หรือสภาพการทำงานไม่เหมาะสมกับวัยหรือเพศ เป็นต้น ดังนั้นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบรูปแบบนี้จะต้องปรากฏลักษณะของการกระทำที่คล้ายคลึงกับรูปแบบอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และต้องมีลักษณะเป็นการขูดรีดบุคคลประกอบด้วย หากปรากฏเพียงลักษณะของการกระทำที่คล้ายคลึงกับรูปแบบอื่นแต่ไม่เป็นการขูดรีดบุคคลไม่ถือว่ามิว่าวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จึงไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ (2) แนวทางที่สองเห็นว่า ต้องตีความคำว่า “การขูดรีดบุคคล” แบบขยายความ (extensive Interpretation) ตามความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์แห่งตัวบทกฎหมาย กล่าวคือ เป็นการตีความโดยขยายความหมายของถ้อยคำให้ละเอียดหรือกว้างออกไป แต่อยู่ภายในกรอบของการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันกับรูปแบบอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เนื่องจากกฎหมายไม่สามารถกำหนดรายละเอียดของการแสวงหาประโยชน์ได้อย่างครบถ้วนในทุกรูปแบบ ดังนั้นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามแนวทางนี้เมื่อปรากฏลักษณะของการกระทำที่คล้ายคลึงกับรูปแบบอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว ถือว่าบุคคลมีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จึงครบองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ ซึ่งแนวทางนี้มีความหมายตรงกับถ้อยคำในพิธีสาร Palermo Protocol คำว่า “Exploitation” (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, 2000) แปลว่า การแสวงหาประโยชน์ หรือการเอาเปรียบ ซึ่งจากแนวทางทั้งสองผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติโดยตัดข้อความของมาตรา 6 ววรรคสอง ที่ว่า “การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอทาน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม” เป็นถ้อยคำว่า “การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอทาน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันกับวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม” แทน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณากรณีของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยรูปแบบอื่นที่มีความหมายกว้างและไม่รู้รูปแบบที่แน่นอนชัดเจน หากมี

ข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นตามเงื่อนไขที่กำหนดและมีความรุนแรงในระดับเดียวกันกับการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบดังที่กล่าวมา ถือว่าเป็นการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ โดยมีพักต้องพิจารณาว่าการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันนั้นเป็นการขูดรีดบุคคลด้วยหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา 6/1 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ... (6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำดังกล่าวข้างต้น” ดังนั้นเมื่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีความชัดเจนและสอดคล้องกัน ก็จะไม่เป็นที่สงสัยในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะบังคับใช้กฎหมาย และจะทำให้ไม่เกิดการตั้งคำถามว่าการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันต้องมีลักษณะเป็นการขูดรีดบุคคลร่วมด้วยหรือไม่ตามมาตรา 6 วรรคสอง นอกจากนี้ กฎหมายไทยมีการกำหนดให้ “ห่วงเหนียวกักขัง” เป็นการกระทำ (Action) อย่างหนึ่งในมาตรา 6 ซึ่งแตกต่างจากพิธีสาร Palermo Protocols และกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์ และเมื่อพิจารณาตามมาตรา 310 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า “ผู้ใดห่วงเหนียวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำให้ด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ...” (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 73 ตอนที่ 95 ฉบับพิเศษ, น. 1) จากบทบัญญัติดังกล่าว การห่วงเหนียวกักขังจึงเป็นการลดทอนเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของบุคคล ซึ่งอาจเป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้เสียหายไม่ให้เข้าไปในที่ใดที่หนึ่งโดยการรั้งเอาไว้หรือขวางเอาไว้ หรือเป็นการตัดเสรีภาพไม่ให้ผู้เสียหายออกไปในที่ใด ๆ จำกัดให้อยู่ในที่ที่กำหนดโดยไม่สมัครใจ ผู้เสียหายจึงไม่อาจเคลื่อนไหวร่างกายได้โดยอิสระ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การห่วงเหนียวกักขังควรมีลักษณะเป็นวิธีการ (Means) ที่ใช้เพื่อทำให้บุคคลเชื่อว่าหากไม่ยอมเข้าร่วมหรือไม่ยอมอยู่ในสภาวะเช่นนั้น บุคคลนั้นหรือบุคคลอื่นจะถูกทำให้ปราศจากซึ่งอิสรภาพ ซึ่งตรงกับคำว่า “involuntary servitude” หรือการทำให้บุคคลตกอยู่ใต้บังคับโดยไม่สมัครใจ ในกฎหมาย TVPA มาตรา 103 (5) ความว่า “การทำให้บุคคลตกอยู่ใต้บังคับโดยไม่สมัครใจ” รวมถึงเงื่อนไขความเป็นผู้รับใช้ที่ได้กระทำโดยวิธีการ (A) การใช้อุบาย วิธีการ หรือรูปแบบใด ๆ ที่มุ่งหมายทำให้บุคคลเชื่อว่าหากบุคคลนั้นไม่เข้าร่วมหรือไม่ยอมอยู่ในสภาวะเช่นนั้น บุคคลนั้นหรือบุคคลอื่นจะได้รับอันตรายร้ายแรงหรือถูกทำให้ปราศจากซึ่งอิสรภาพ หรือ (B) การใช้อำนาจโดยมิชอบหรือการข่มขู่จะใช้กระบวนการทางกฎหมาย (Trafficking Victims Protection Act of 2000) อีกทั้ง เมื่อพิจารณาประกอบกับวงจรของการค้ามนุษย์ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน (ประวิทย์ ร้อยแก้ว, 2560) ได้แก่ ขั้นตอนการจัดหาคนที่จะนำไปเป็นเหยื่อ ขั้นตอนการขนส่ง ลำเลียงไปยังจุดหมายปลายทาง และขั้นตอนการรับเอาตัวไว้แล้วทำการควบคุมและบังคับแสวงหาประโยชน์รูปแบบต่าง ๆ ดังนั้น การพิจารณาว่าการห่วงเหนียวกักขังเป็นวิธีการ (Means) อย่างหนึ่งอย่างใดของการกระทำในขั้นตอนการจัดหา นำพาหรือขนส่ง หรือรับเอาตัวเหยื่อไว้ จึงเป็นสิ่งที่น่าจะถูกต้องและมีความสำคัญต่อการพิจารณาความรับผิดชอบ ซึ่งจะช่วยให้การพิจารณาของศาลในการลงโทษผู้กระทำความผิดมีความชัดเจน ครอบคลุม และเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาความเหมาะสมในการกำหนดบทลงโทษของบุพการีที่ได้กระทำความผิดต่อผู้สืบสันดานตามมาตรา 52/1³ และมาตรา 56/1 เนื่องจากทั้งสองมาตรากำหนดให้ศาลมีอำนาจในการพิจารณาลงโทษหรือไม่ลงโทษผู้กระทำ

มาตรา 52/1 “ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 6/1 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาทต่อผู้เสียหายหนึ่งคน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือเป็นโรคร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม เป็นกรณีให้ผู้บุพการีให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการ เพราะเหตุความยากจนเหลือหนทาง หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้ว ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้”

มาตรา 56/1 “ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด ห่วงเหนียวกักขัง จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ ซึ่งบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้ทำงาน หรือให้บริการที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกาย

ความผิดที่เป็นบุพการีของผู้เสียหายได้ หากพบว่าเหตุที่กระทำความผิดนั้นเกิดจากความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาจากสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปรานีอื่น จากบทบัญญัติดังกล่าวมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาคือ (1) สถานะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดาน ซึ่งคำว่า “บุพการี” ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ญาติทางสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป เช่น บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย ทวด ส่วนคำว่า “ผู้สืบสันดาน” หมายถึง ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา ได้แก่ ลูก หลาน เหลน ลื้อ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) จากความหมายดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าเป็นบุพการีและผู้สืบสันดานนั้นพิจารณาจากความเป็นเครือญาติตามความเป็นจริง ยิ่งกว่าความสัมพันธ์ทางกฎหมาย ดังนั้น แม้จะเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมาย คือได้สมรสกับมารดาโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่มิใช่บิดาตามความเป็นจริงก็ไม่ถือว่าเป็นบุพการี และ (2) ความเหมาะสมของบทลงโทษสำหรับบุพการีที่กระทำความผิดตามมาตรามาตรา 52/1 และมาตรา 56/1 ซึ่งในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 53/2559 พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์ ได้ให้ความเห็นว่าความผิดตามมาตรา 56/1 ไม่ใช่เรื่องของการค้ามนุษย์ แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กในสภาพที่ทำให้เด็กนั้นเกิดอันตราย (รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 53, 2559) ประกอบกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความผิดตามมาตรา 56/1 ว่า “...กรณีที่จะเป็นการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ตามมาตรา 6 (2) ต้องมีองค์ประกอบความผิดที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ โดยเฉพาะการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการซึ่งกระทำกับเด็กที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ความผิดตามมาตรานี้มีความแตกต่างจากความผิดตามมาตรา 56/1 ที่เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งมีใช้ฐานค้ามนุษย์โดยตรง แต่เป็นกรณีให้เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีทำงานหรือให้บริการและเด็กเหล่านั้นไม่ได้ถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการแต่อยู่ในกระบวนการที่มีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์” และ “สำหรับสภาพความผิดตามมาตรา 56/1 วรรคสอง แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ผู้ปฏิบัติควรพิจารณาในบริบทของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมไทย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดความเป็นธรรม...” (รายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) จึงกล่าวได้ว่า มาตรา 56/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ถูกเพิ่มเข้ามาเพื่อปกป้องเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีจากการถูกใช้แรงงานในรูปแบบที่เลวร้าย แม้ว่าความผิดดังกล่าวจะไม่ถือเป็นการค้ามนุษย์โดยตรงก็ตาม นอกจากนี้ มาตรา 52/1 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติถึงเหตุยกเว้นโทษในลักษณะที่เดียวกันกับมาตรา 56/1 คือให้ศาลมีอำนาจลดโทษหรือไม่ลงโทษผู้บุพการีที่ให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการตามมาตรา 6/1 เนื่องจากความยากจน หรือพิจารณาจากสภาพความผิด หรือเหตุที่สมควรปรานีอื่นได้ โดยเมื่อพิจารณาบทลงโทษสำหรับบุพการีที่บังคับให้ผู้สืบสันดานทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายของไทย เปรียบเทียบกับบทบัญญัติของกฎหมายของต่างประเทศพบว่า กฎหมาย PHTA ของสิงคโปร์แตกต่างจากกฎหมายไทยอย่างชัดเจน โดยกฎหมาย PHTA ของสิงคโปร์มุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ใช้ตำแหน่งที่ไว้วางใจหรืออำนาจในความสัมพันธ์กับเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งมีความหมายกว้างและครอบคลุมทุกสถานะที่ผู้กระทำความผิดมีความใกล้ชิดกับเหยื่อ เช่น ครอบครัว ผู้ปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเหยื่อ โดยศาลสามารถพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างผู้กระทำความผิดและเหยื่อ รวมถึงบริบททางสังคมและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการกระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดที่ใช้ตำแหน่งที่ไว้วางใจหรืออำนาจในความสัมพันธ์กับเหยื่อการค้ามนุษย์ต้องรับโทษหนักขึ้นจากโทษที่กำหนดไว้ตามมาตรา 4(2) อีกทั้งยังได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดซ้ำ โดยหากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือมากกว่านั้น โทษที่ได้รับจะมีการเพิ่มทั้งในส่วนของการปรับ จำคุก และการเขียน

หรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการ หรือในลักษณะหรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปีและปรับไม่เกินสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่ผู้บุพการีให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการ เพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้วศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้”

ซึ่งเป็นมาตรการที่เน้นย้ำถึงความจริงจังในการปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์และปกป้องเหยื่อ โดยไม่คำนึงถึงสถานะหรือความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดกับเหยื่อของสิ่งโคปรี ในขณะเดียวกัน กฎหมาย TVPA ของสหรัฐอเมริกาซึ่งถือเป็นแม่แบบของกฎหมายค้ามนุษย์ก็ได้บัญญัติให้ยกเว้นโทษสำหรับบุพการีที่บังคับให้บุตรทำงานหรือให้บริการเนื่องจากความยากจนเหลือทนทานดังเช่นกฎหมายของไทย แต่การลงโทษตามกฎหมาย TVPA นั้นมุ่งเน้นไปที่การลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่แยกสถานะหรือบริบทของผู้กระทำความผิดและเหยื่อ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมุ่งหวังในการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างเด็ดขาดและไม่แบ่งแยกตามสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อการกระทำความผิด

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเพื่อให้การขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ ตลอดจนการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ที่เกิดขึ้นโดยบุพการี หรือสมาชิกในครอบครัว จำเป็นต้องมีกฎหมายที่เข้มงวดและการบังคับใช้ที่ไม่ยกเว้นกรณีใด ๆ โดยการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ได้แก่ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการลงโทษตามแนวความคิดนี้เชื่อว่า การกระทำผิดเกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ไม่เกรงกลัวกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวด ประกอบกับการที่มนุษย์ทุกคนย่อมมีเหตุมีผลและมีเจตจำนงอิสระที่จะเลือกทำสิ่งใดก็ได้ โดยอาจเลือกทำสิ่งที่ตนเองได้รับประโยชน์และพอใจ ถึงแม้จะเป็นการเสี่ยงต่อการถูกลงโทษก็ตาม การลงโทษตามทฤษฎีนี้จึงมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษ 2 ประการคือ ผลที่มีต่อตัวผู้กระทำความผิดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดซึ่งถูกลงโทษเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดอีก และผลที่มีต่อบุคคลทั่วไป คือ ผลของการลงโทษในฐานะเพื่อเป็นตัวอย่างให้บุคคลทั่วไปเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษ เพื่อให้คนทั่วไปได้ทราบและเกิดความเกรงกลัวต่อความผิดทำให้เกิดความยับยั้งชั่งใจไม่กล้ากระทำความผิดเช่นนั้นอีก การลงโทษในลักษณะนี้จึงถือเป็นการลงโทษเพื่อประโยชน์ต่อสังคมด้วย และควรนำทฤษฎีการคุ้มครองและป้องกันสังคมมาใช้บังคับประกอบด้วย โดยการทำให้ผู้กระทำความผิดหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดได้ เช่น การจำคุก เพราะการลงโทษด้วยวิธีการจำคุกย่อมทำให้ผู้ที่ถูกจำคุกอยู่ไม่สามารถออกไปประกอบอาชญากรรมหรือก่อความเดือดร้อนให้สังคม อย่างน้อยก็เป็นการชั่วคราวระหว่างที่ถูกจำคุก เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดได้อีก ซึ่งหมายความว่ากฎหมายควรมุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเคร่งครัดไม่ว่าจะเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีสถานะทางสังคมอย่างไร หรือมีความสัมพันธ์กับผู้เสียหายที่เป็นเด็กอย่างไร เช่น บิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ผู้รับบุตรบุญธรรม พี่น้องร่วมบิดามารดา ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ การไม่ยกเว้นโทษสำหรับกรณีดังกล่าวช่วยส่งเสริมความยุติธรรมและป้องกันไม่ให้อภัยความยากจนเป็นข้อแก้ตัวสำหรับการกระทำความผิดที่ร้ายแรง เช่นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและคุ้มครองเด็กจากการกระทำความผิดโดยบุพการีหรือบุคคลในครอบครัว จึงปรับปรุงบทบัญญัติที่ศาลอาจมีการพิจารณายกเว้นโทษหรือลดโทษให้ตามที่เห็นสมควร เป็นการเพิ่มโทษสำหรับบุพการีหรือผู้กระทำความผิดที่ใช้ตำแหน่งที่ไว้วางใจหรืออำนาจในความสัมพันธ์กับเด็ก การเพิ่มโทษจะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการป้องกันการกระทำความผิดและเสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพในการปกป้องสิทธิของเหยื่อ และช่วยยับยั้งการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การคำนึงถึงเหตุผลของการกระทำความผิดของบุพการีที่กระทำต่อผู้สืบสันดานยังคงมีความสำคัญ การพิจารณาเรื่องความยากจน สภาพแวดล้อมที่กดดัน ปัญหาครอบครัว หรือเหตุอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยที่ทำให้บุพการีต้องทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย แม้ว่าเหตุผลเหล่านี้จะต้องนำมาพิจารณาแต่ไม่ควรเป็นข้ออ้างในการยกเว้นโทษ การปล่อยให้บุพการีที่กระทำผิดไม่ต้องรับโทษเลย อาจนำไปสู่การขาดความยับยั้งชั่งใจและส่งผลให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ การกำหนดให้เหตุผลเหล่านี้เป็นเพียงปัจจัยในการลดโทษแทนที่จะใช้เป็นข้อยกเว้นโทษทั้งหมด จะทำให้ระบบกฎหมายยังสามารถทำหน้าที่ในการปกป้องสิทธิของเหยื่อได้อย่างเข้มงวด ในขณะเดียวกันยังให้ความสำคัญกับผู้กระทำความผิดที่มีเหตุผลในการกระทำผิด

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้กระทำซ้ำ หรือมีประวัติการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์มาก่อน บทลงโทษควรจะรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากการกระทำผิดซ้ำบ่งบอกถึงการไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย การไม่สำนึกผิด และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง บทลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้กระทำความผิดซ้ำจะช่วยสร้างความยับยั้งชั่งใจไม่ให้กระทำความผิดอีก รวมถึงสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าระบบกฎหมายมีความเข้มงวดต่อการกระทำความผิดที่ร้ายแรงนี้ ฉะนั้น การให้

ศาลมีดุลยพินิจในการลดโทษหรือไม่ลงโทษสำหรับบุพการีผู้กระทำความผิด อาจไม่เพียงพอในการรับมือกับปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหา การแก้ไขบทบัญญัติให้มีบทลงโทษที่หนักขึ้นสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ รวมถึงการยกเลิกดุลยพินิจในการลดโทษในกรณีที่ผู้กระทำเป็นบุพการี จะช่วยให้กฎหมายมีความเข้มงวดมากขึ้น

4. อภิปรายผล

การค้ามนุษย์เป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่สำคัญ ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และเป็นต้นเหตุนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย การค้าประเวณี และปัญหาต่อเด็กและเยาวชน โดยปัจจุบันการค้ามนุษย์มีการพัฒนารูปแบบไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ ระบบทุนนิยมทำให้เกิดการค้ามนุษย์ในรูปแบบค้าทาสเพื่อนำมาใช้แรงงานหรือเพื่อสนองความต้องการทางเพศ โดยมองว่ามนุษย์เป็นวัตถุที่สามารถซื้อขายกันได้ เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และเส้นทางคมนาคมที่สะดวกขึ้น ทำให้การค้ามนุษย์สามารถควบคุมและเคลื่อนย้ายเหยื่อข้ามพรมแดนได้ง่ายและรวดเร็ว กระบวนการเหล่านี้มักเชื่อมโยงกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ใช้การค้ามนุษย์เป็นช่องทางในการหารายได้ ทำให้ปัญหานี้ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบในวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม การแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด และการสร้างความตระหนักรู้ในหมู่ประชาชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และเพื่อต่อสู้กับปัญหานี้ สหประชาชาติได้จัดทำอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และพิธีสารปาเลร์โม ซึ่งมุ่งเน้นการป้องกันการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก รวมถึงการช่วยเหลือเหยื่อ โดยประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติฯ และพิธีสารฉบับนี้ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2556 ซึ่งเป็นการยืนยันถึงความมุ่งมั่นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งการดำเนินการตามมาตรฐานสากลในการปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ไว้ว่า หมายถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และข้าราชการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มิคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) ได้ให้นิยามคำว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” ไว้ว่าหมายความว่าถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนรวมถึงพัสดี เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ เมื่อทำการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่ตนมีอำนาจและหน้าที่ สำหรับพนักงานฝ่ายปกครอง สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ รวมถึงการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้เกิดความสงบสุขในสังคม จึงมีอำนาจในการสืบสวน และจับกุมผู้กระทำความผิด รวมถึงความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ได้ ตามมาตรา 17 มาตรา 78 และมาตรา 80 อย่างไรก็ตาม อำนาจในการสอบสวนของพนักงานฝ่ายปกครองนั้นจำกัดเฉพาะความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2554 ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ดังนั้น เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองทำการจับกุมผู้กระทำความผิดในกรณีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์แล้ว จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดส่งให้ตำรวจเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป สำหรับการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นั้น พนักงานฝ่ายปกครองจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติของผู้ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2564 และได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งจากการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายปกครอง โดยชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง พบว่าการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 ยังคงพบ

ปัญหาบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ปัญหาการตีความองค์ประกอบของความผิดตามกฎหมายตามมาตรา 6 ที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน รวมถึงความเหมาะสมในการกำหนดบทลงโทษสำหรับบุพการีที่กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ต่อผู้สืบสันดานตามมาตรา 52/1 และมาตรา 56/1 ซึ่งทั้งสองมาตรากำหนดศาลมีอำนาจในการพิจารณาโทษหรือไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นบุพการีของผู้เสียหาย หากพบว่าเหตุที่กระทำความผิดนั้นเกิดจากความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาจากสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปราณีอื่น การพัฒนากฎหมายที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมจึงมีความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในอนาคตด้วยเหตุนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปรับใช้กฎหมายสำหรับการพิจารณาความผิดฐานค้ำมนุษย์ นอกจากผู้ใช้กฎหมายจะต้องทำการพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดแล้ว บทบัญญัติกฎหมายยังเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ผู้ใช้กฎหมายจะสามารถนำองค์ประกอบของความผิดมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม หากบทบัญญัติกฎหมายมีถ้อยคำที่ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม และไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ย่อมส่งผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายทำให้เกิดปัญหาในการตีความ ซึ่งบางครั้งอาจมีการตีความที่แคบเกินไปหรือกว้างเกินไป ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ บทกำหนดโทษที่ไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่ความไม่ยุติธรรมต่อผู้เสียหาย โดยเฉพาะผู้เสียหายที่เป็นเด็ก ซึ่งถือเป็นกลุ่มเปราะบางที่ควรได้รับการคุ้มครองอย่างเข้มงวด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจน ครอบคลุม และเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยการนำแนวคิด ทฤษฎี และบทบัญญัติจากกฎหมายต่างประเทศมาพิจารณาเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนากฎหมายของประเทศไทยให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการจัดการกับปัญหาค้ำมนุษย์

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ปัญหาการตีความองค์ประกอบความผิดฐานค้ำมนุษย์ตามมาตรา 6

เดิม “มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอราน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ...”

แก้ไขเป็น “มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยวิธีการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำให้บุคคลตกอยู่ใต้บังคับโดยไม่สมัครใจ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอยาน การดักด้วยอะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันกับวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบดังกล่าว ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม”

นอกจากนี้ เห็นควรเพิ่มเติมบทกำหนดโทษกรณีผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซ้ำหรือกระทำความผิดเป็นครั้งที่สอง หรือมากกว่านั้น ดังนี้

“ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกในความผิดตามมาตรา 6 และมาตรา 6/1 และได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อีก ทั้งภายในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่ก็ดี หรือหลังพ้นโทษแล้วก็ดี ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

และเพิ่มเติมนิยามในมาตรา 4 เพื่อให้บทบัญญัติมีความชัดเจน ดังนี้

“ทำให้บุคคลตกอยู่ใต้บังคับโดยไม่สมัครใจ” หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ได้กระทำลงโดยวิธีการ

(ก) การใช้อุบาย วิธีการ หรือแผนการใด ๆ โดยเจตนาที่จะทำให้บุคคลเชื่อว่าหากไม่เข้าสู่หรือยอมอยู่ บุคคลนั้นเองหรือบุคคลอื่นจะได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือถูกทำให้ปราศจากซึ่งอิสรภาพ หรือ

(ข) การใช้หรือข่มขู่ว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายในทางที่มีขอบ

5.2 ปัญหาความเหมาะสมในการกำหนดบทลงโทษของบุพการีที่ได้กระทำความผิดต่อผู้สืบสันดานตามมาตรา 52/1 และมาตรา 56/1

เดิม มาตรา 52/1 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 6/1 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาทต่อผู้เสียหายหนึ่งคน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือเป็นโรคร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสามเป็นกรณีที่ผู้บุพการีให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้ว ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้”

มาตรา 56/1 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ ซึ่งบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้ทำงาน หรือให้บริการที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการ หรือในลักษณะหรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปีและปรับไม่เกินสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่ผู้บุพการีให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้วศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

แก้ไขเป็น “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 52 มาตรา 52/1 มาตรา 53 หรือมาตรา 56/1 เป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุพการี ผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ หรือผู้อนุบาล ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในส่วน

ในการพิจารณาพิพากษาลงโทษตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือเหตุแห่งความยากจน สภาพความผิด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้วจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดก็ได้”

6. เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงาน

สอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. 2554. (2554). *ราชกิจจานุเบกษา*, 128(50ก), 20.

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (2513). *คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1787/2524*. ฎีกา. <https://deka.in.th/view-31777.html>

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (2559). *คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 18161/2557*. ฎีกา. <https://deka.in.th/view-584783.html>

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (2562). *คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 71/2562*. ฎีกา. <https://deka.in.th/view-628016.html>

คลังสารสนเทศของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2559). *รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 53*.

<https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/514984>.

คลังสารสนเทศของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *รายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ*. https://web.senate.go.th/bill/bk_data/243-2.pdf

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (2478). *ราชกิจจานุเบกษา*, 52, 598.

ประมวลกฎหมายอาญา. (2499). *ราชกิจจานุเบกษา*, 73(95), 1.

ประวิทย์ ร้อยแก้ว. (2560). *การค้ามนุษย์ในบริบทสังคมไทยการค้าทาสยุคใหม่: ภัยที่ใกล้ตัว*.

<https://shorturl.asia/8cIAQ>

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546). *ราชกิจจานุเบกษา*, 120(100ก), 1.

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, 136(45ก), 1.

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539. (2539). *ราชกิจจานุเบกษา*, 113(60ก), 25.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*, 116(94ก), 1.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, 134(12ก), 19.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*, 125(29ก), 28.

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*, 125(27ก), 96.

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539. (2539). *ราชกิจจานุเบกษา*, 113(60ก), 1.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558. (2558). *ราชกิจจานุเบกษา*, 132(258ง), 1.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. <https://dictionary.orst.go.th/Prevention of Human Trafficking Act 2014>.

Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (New York, 15 November 2000).

The statutes of the republic of Singapore penal code 1871.

Trafficking Victims Protection Act of 2000.

U.S. Department of State. (2023). *Trafficking in persons report June 2023*. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/05/Trafficking-in-Persons-Report-2023_Introduction-Additional-Pagesv4_FINAL.pdf

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง
การเตรียมบทความสำหรับวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ เป็นวารสารสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทั้งบทความวิจัยและบทความวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งทางสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา บทความที่จะผ่านการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน บทความชุดนี้เป็นตัวอย่างในการจัดรูปแบบบทความเพื่อจัดพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงในบทความนี้ ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง รวมถึงเอกสารอ้างอิงรูปแบบ ตัวอักษรต่าง ๆ วิธีการใส่รูปภาพ ตาราง ผู้เขียนบทความสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร หรืออีเมลติดต่อกองบรรณาธิการที่อีเมล krungkao.arursjournal@gmail.com

1. การเตรียมบทความสำหรับวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุม ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารเปิดรับบทความวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Articles) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น

วารสารเปิดรับบทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุม ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์

เกณฑ์การพิจารณาบทความ

บทความจะผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น จำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีการประเมินแบบ Double Blinded กรณีมีข้อเสนอแนะแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการจะดำเนินการแจ้งให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทรงไว้ซึ่งสิทธิ์ในการตัดสินใจตีพิมพ์หรือไม่ก็ได้

ข้อมูลเผยแพร่ : <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-ar>

วารสารกำหนดออกเผยแพร่ : ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

2. คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับ

การจัดรูปแบบบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงใน Template ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง การเขียนอ้างอิง การเขียนสมการทางคณิตศาสตร์ การใส่ภาพและตาราง ผู้เขียนสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร

2.1 บทความวิจัย

บทความวิชาการ มีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้า ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน (Title) สถานที่ทำงาน (Work place of author & co-authors) การติดต่อผู้เขียน (Contact address of correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) โดยบทคัดย่อและคำสำคัญเนื้อหาต้องกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความวิจัยเนื้อเรื่องจะประกอบด้วย

บทนำ

- ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ขอบเขตของการวิจัย
- สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
- กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)

วิธีดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผล

ข้อเสนอแนะ

การอ้างอิงใช้แบบ APA

2.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการ เป็นบทความที่รวบรวมหรือเรียบเรียงจากหนังสือ เอกสาร ประสพการณ์หรือเรื่องแปล เพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาต่าง ๆ หรือแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าทางวิชาการ

บทความวิชาการ มีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้า ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน (Title) สถานที่ทำงาน (Work place of author & co-authors) การติดต่อผู้เขียน

(Contact address of correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) โดยบทคัดย่อและคำสำคัญเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความวิชาการเนื้อเรื่องจะประกอบด้วย

- บทนำ
- เนื้อหา
- บทสรุป
- การอ้างอิงใช้แบบ APA

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับบทความ พร้อมกรอกแบบฟอร์มนำส่งบทความวิจัย/บทความวิชาการ ซึ่งระบุวิธีการจัดส่งในเอกสารแบบฟอร์มดังกล่าว โดยส่งผ่านระบบเว็บไซต์ของวารสารที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-ar>

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรใช้โปรแกรม Microsoft Word for windows พิมพ์บนกระดาษ B5 โดยตั้งหน้ากระดาษดังนี้ ขอบกระดาษด้านบน – ล่าง 1.5 ซม. ขอบกระดาษด้านซ้ายและขวา 1.5 ซม.

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำเท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบ ขนาด และรายละเอียดดังนี้

รูปแบบ (Types of texts)	บทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK)	
	ขนาด (Size)	ตัวพิมพ์อักษร (Typeface)
ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและอังกฤษ (Title)	18	ตัวหนา (Bold)
ชื่อผู้เขียน (Author & co-authors)	16	ตัวหนา (Bold)
การติดต่อผู้เขียน (Contact address of correspondence)	12	ตัวธรรมดา (Normal)
หัวเรื่องบทคัดย่อ (Abstract heading)	16	ตัวหนา (Bold)
บทคัดย่อและเนื้อเรื่องหลัก (Abstract & main texts)	14	ตัวธรรมดา (Normal)
หัวข้อคำสำคัญ (Keywords)	14	ตัวหนา (Bold)
หัวข้อเรื่องหลักและตัวเลข (Section heading & number)	16	ตัวหนา (Bold)
หัวข้อเรื่องรองและตัวเลข (Subsection heading & number)	14	ตัวหนา (Bold)

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนและผู้เขียนร่วม บทคัดย่อ และเชิงอรรถบ่งบอกตำแหน่งและสถานที่ทำงานของผู้เขียนและผู้เขียนร่วม ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษเรียงตามลำดับ

4.2.1 ชื่อเรื่อง พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ เริ่มจากชื่อภาษาไทยแล้วตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษร และรายละเอียดไฟล์รูปแบบบทความ

4.2.2 ชื่อผู้เขียน พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ไว้หลังชื่อเรื่อง และเว้น 1 บรรทัด ทั้งด้านบน และใต้ชื่อผู้เขียน ถ้ามีมากกว่า 1 คนให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยกต่อท้ายชื่อ เพื่อแสดงความแตกต่างของสถานที่ทำงานดังกล่าวอย่างประกอบหน้าแรก

4.2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “Abstract” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ สำหรับคำว่า “Abstract” เฉพาะตัวอักษร “A” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนเนื้อความ ให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 1.5 ซม. และมีอย่างละย่อหน้าเดียว ทั้งนี้บทคัดย่อไม่ควรใส่เอกสารอ้างอิงใด ๆ ทั้งสิ้น และมีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 360 คำ

4.2.4 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” โดยพิมพ์ไว้ใต้บทคัดย่อภาษาไทย เว้น 1 บรรทัด และจัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณไม่เกิน 5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยพิมพ์ไว้ใต้ บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรกของคำแรกของแต่ละคำสำคัญเท่านั้น

4.2.5 ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน ให้พิมพ์สถานที่ทำงานของผู้เขียนทุกคน โดยเรียงตามหมายเลข และ Email address จากชื่อผู้เขียน โดยอยู่ด้านล่างของหน้าแรก

4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ ขอบเขตการวิจัย วัสดุ-อุปกรณ์และวิธีการวิจัย/ทดลอง ผลการวิจัย/ทดลอง วิเคราะห์/อภิปรายผล บทสรุป กิตติกรรม-ประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง และภาคผนวก (ถ้ามี) โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 5 เคาะ

การลำดับหัวข้อในเนื้อเรื่อง ให้ใส่เลขกำกับ โดยให้บทนำเป็นหัวข้อหมายเลขที่ “1.” และหากมีการแบ่งหัวข้อย่อย ก็ให้ใช้ระบบเลขทศนิยมกำกับหัวข้อย่อย เช่น 1.1, 1.1.1, 1.2, 1.2.1 เป็นต้น

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

รูปภาพทุกรูปและตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายอย่างชัดเจน

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 15 ซม. และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก โดยทุกรูปภาพที่ใส่ไว้ท้ายบทความจะต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาบทความทุกรูปภาพ และรูปภาพทั้งหมดควรมองเห็นชัดเจนเมื่อบทความถูกพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์

การเขียนคำบรรยายใต้ภาพ ให้ใช้ TH SarabunPSK ขนาด 14 โดยพิมพ์ตัวหนาสำหรับหัวเรื่องและหมายเลขของรูป และพิมพ์ตัวธรรมดาสำหรับคำอธิบายรูปภาพ จัดพิมพ์ไว้กึ่งกลางคอลัมน์

รูปลายเส้นของรูปภาพจะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปสีอนุโลมให้ได้ รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และ เพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง โดยปกติให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 Point โดยพิมพ์ตัวหนาสำหรับหัวเรื่องและหมายเลขของตาราง และพิมพ์ตัวธรรมดาสำหรับคำอธิบายตาราง ถ้ามีข้อมูลฟุตโน้ตด้านล่างของตารางให้ใช้ตัวหนังสือเป็นแบบเดียวกัน หากแต่ขนาดตัวอักษรเป็น 12 Point ให้จัดพิมพ์ชิดซ้ายของคอลัมน์ เพื่อความสวยงาม ให้เว้นบรรทัดเหนือคำบรรยายตาราง 1 บรรทัด และเว้นบรรทัดใต้ตาราง 1 บรรทัด

5. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงใช้แบบ APA 7th (หัวข้อใช้ TH SarabunPSK 16 Point ตัวหนา) ทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในข้อการอ้างอิง จะต้องมีส่วนเอกสารอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

5.1. การอ้างอิงในเนื้อหา โดยอ้างอิงแบบนาม-ปี ระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าเอกสารไว้ท้ายของข้อความที่ต้องการอ้างอิง (TH SarabunPSK 14 Point)

5.2. การอ้างอิงท้ายบทความ ทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีส่วนเอกสารอ้างอิงในเนื้อหาบทความและห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ การขึ้นบรรทัดที่สองให้เคาะเจ็ดเคาะ (TH SarabunPSK 14 Point)

ตัวอย่าง

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มี DOI

ภาษาไทย >> ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./URL

บทความในหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ./ (บ.ก.), ชื่อหนังสือ./ (น./x-xx)./สำนักพิมพ์.

บทความวารสาร

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (มีเลข DOI)

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ เลขปีที่ (ฉบับที่). / เลขหน้า./ <http://doi.org/เลข doi>

หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปี./ วัน/ เดือน). / ชื่อคอลัมน์./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า.

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่). / ชื่อวิทยานิพนธ์./ (หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ) / [วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุสิตบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย] / ชื่อฐานข้อมูล.

เอกสารประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง./ (วัน./ เดือน./ ปี). / เรื่องที่ประชุม./ ใน/ ชื่อ/ (ประธาน). / ชื่อการประชุม./ [Symposium]. / ชื่องานที่
จัดประชุม./ สถานที่ประชุม

ข้อมูลสืบค้นที่ได้จากอินเทอร์เน็ต

ชื่อ-สกุลผู้เขียน./ (ปี/ วัน/ เดือนที่เผยแพร่). / ชื่อบทความ./ ชื่อเว็บไซต์./ URL

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปี, วัน เดือน). / ตำแหน่ง (ถ้ามี). / [บทสัมภาษณ์.]

วิธีเรียงการอ้างอิงให้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

- สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ 96 ถ.ปรีดีพนมยงค์ ต.ประตู่ชัย
อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000
- ☎ 0-3532-2082 , 0-3527-6577
- 🌐 <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-arun>